มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในกรณีการกระทำความผิดของนิติบุคคล

นายกฤษฎิ กำปั่นทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ ไม่สังกัดภาควิชา/เทียบเท่า
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย
The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12
2024606026

THE MEASURES OF ANTI-MONEY LAUNDERING IN CASE OF CRIMES COMMITTED BY LEGAL ENTITY

Mr. Kritti Kompunthong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws in Laws

Common Course

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2018

Copyright of Chulalongkorn University

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในกรณีการกระทำความผิดของนิติบุคคล
โดย	นายกฤษฎิ กำปั่นทอง
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ดร.ณัชพล จิตติรัตน์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปารีณา ศรีวนิชย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปารีณา ศรีวนิชย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ดร.ณัชพล จิตติรัตน์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(วิทยา นีติธรรม)

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

กฤษฎิ กำปั่นทอง : มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในกรณีการกระทำความผิดของนิติบุคคล. (THE MEASURES OF ANTI-MONEY LAUNDERING IN CASE OF CRIMES COMMITTED BY LEGAL ENTITY) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ดร.ณัชพล จิตติรัตน์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในกรณีการกระทำความผิดของนิติบุคคล เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยศึกษารูปแบบและลักษณะการกระทำความผิดของนิติบุคคลจากการสังเคราะห์ข้อมูล เอกสาร บทกฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้ ทำการศึกษาการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคลกรณีจัดตั้งนิติบุคคลขึ้นมาเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินเฉพาะในกรณีรูปแบบของบริษัทจำกัดเท่านั้น

จากการศึกษาพบว่า นิติบุคคลตามกฎหมายไทยยังมีความเสี่ยงในการถูกใช้เป็นเครื่องมือในการก ระทำความผิดมูลฐานและความผิดอาญาฐานฟอกเงิน เนื่องจากยังไม่มีมาตรในการกำกับดูแลนิติบุคคลรวมถึงยังไม่มีมาตรการในเรื่องของความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล ทำให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามในเรื่องการกระทำความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล ตลอดจนบทลงโทษของนิติบุคคลในกรณีกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ยังเป็นบทลงโทษที่ไม่เหมาะสมหรือไม่อาจส่งผลยับยั้งการกระทำความผิดได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิดกับบทลงโทษ พบว่าไม่มีความสอดคล้องกัน อีกทั้งอายุความในการดำเนินคดีเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลนั้น มีอายุความระยะเวลาเพียงหนึ่งปี ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีออกจากกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากได้รับประโยชน์จากเรื่องอายุความที่มีระยะเวลาสั้น จึงเป็นผลให้คดีเป็นอันขาดอายุความ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ตามกฎหมายได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นในการกำหนดมาตรการป้องกันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล ตั้งแต่การจดทะเบียนจัดตั้ง การตรวจสอบการดำเนินการ และความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำความผิดทางอาญาของนิติบุคคล รวมถึงแก้ไขเพิ่มเติมในบทลงโทษในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และอายุความความในการดำเนินคดีกับนิติบุคคล ให้มีความเหมาะสมและส่งผลยับยั้งการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามที่มาตรฐานสากลกำหนดไว้

สาขาวิชา นิติศาสตร์ ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2561 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

5886044034 : MAJOR LAWS
KEYWORD: THE MEASURES OF ANTI-MONEY LAUNDERING, TRANSPARENCY, LEGAL ENTITY

Kritti Kompunthong : THE MEASURES OF ANTI- MONEY LAUNDERING IN CASE OF CRIMES COMMITTED BY LEGAL ENTITY. Advisor: Ph.D. Natchapol Jitirat

The objective of this dissertation is to study on the anti- money laundering measures. By focusing on the case of legal person's offenses and studying through the forms and characteristics of such offenses from the synthesis of documents, laws and researches related to anti- money laundering measures, the dissertation founds ways to improve the anti- money laundering and suppression laws. However, this dissertation limitedly studies on the offenses committed by legal persons which limited companies.

The results show that Thai legal persons are at risk to be misused as a tool in committing predicate offenses and money laundering crimes due to the lack of supervision measure on legal persons and the absence of transparency and ultimate beneficial ownership measures. As a result, Thai anti money laundering prevention and suppression measure does not yet meet the international standards. By comparing the benefit associated from the money laundering crime to the crime penalties, there is inconsistent intensity between the two, leading to ineffectively preventing the money laundering perpetration. Moreover, the prescription period for the prosecution is only last for one year, allowing offender to escape until the expiration of the prescription and finally voiding the legal punishment.

With all these reasons, there is the significant need to set the appropriate end- to- end prevention measure of legal person establishment such as on the registration, the audit of operation and the transparencies and ultimate beneficial ownership of the legal person and also to increase the penalties intensities and length of prescription in order to effectively prevent the crime committed by legal person and meet the international standards of the anti-money laundering measure.

Field of Study:	Laws	Student's Signature .....
Academic Year:	2018	Advisor's Signature .....

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ไม่อาจสำเร็จลุล่วงไปได้ หากไม่ได้รับความเมตตาอย่างสูงจากอาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน โดยเฉพาะท่านอาจารย์ ดร.ณัชพล จิตติรัตน์ ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยท่านได้ให้ความรู้ คำแนะนำ ประเด็นในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนตรวจสอบและชี้แนะข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงที่ให้ความเมตตากรุณาแก่ข้าพเจ้าตลอดมา

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปารีณา ศรีวนิชย์ คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์วิทยา นีติธรรมที่กรุณารับเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งท่านทั้งสองได้ให้คำแนะนำและแนวทางการปรับปรุงในการเขียนวิทยานิพนธ์ เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความรู้ ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูลและข้อแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ อีกทั้งขอขอบพระคุณ พล.ต.ต.รมย์สิทธิ์ วิริยาสรร คุณสรรเพชญ แสงเนตรสว่าง อดีตผู้บังคับบัญชาและพี่ชายที่คอยสอนสั่งและให้โอกาสข้าพเจ้าในการปฏิบัติราชการในตำแหน่งที่สำคัญๆ จนนำความรู้และประสบการณ์นั้นมาปรับใช้ในการจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ รวมถึงเพื่อนพี่น้องข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปปง.และหน่วยงานอื่นๆ ผู้เคยร่วมงานในสมัยที่ข้าพเจ้าปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือรองเลขาธิการ ปปง. และเลขาธิการ ปปง. ที่ให้ความเมตตากรุณา กำลังใจ และเอื้อเฟื้อแบ่งปันความรู้และข้อมูลต่างๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ตลอดมา

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณบุคคลสำคัญที่ให้โอกาสในการศึกษา ที่เคี่ยวเข็ญ ให้กำลังใจคอยว่ากล่าวตักเตือนรวมถึงความสุข ความเสียใจ ความผิดหวัง และแรงกดดันมหาศาลที่ผู้ข้าพเจ้าได้รับมาตลอด จนทำให้ข้าพเจ้ารวบรวมสติและความตั้งใจพยายามอีกครั้งจนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ซึ่งได้แก่ บิดา มารดา ญาติ พี่น้องของครอบครัวของข้าพเจ้า ตลอดจนท่านศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส บุคคลที่ข้าพเจ้าเคารพรักเป็นที่สุด ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์คนแรกและเป็นผู้ที่ให้โอกาสข้าพเจ้าได้เข้ารับการศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านอาจารย์ธาริต เพ็งดิษฐ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ท่านแรก ดร.ญาดา กาศยปนันทน์ ดร. สุพัตรา แผนวิชิต ผู้ซึ่งเป็นบุคคลที่ให้ความรู้ ข้อแนะนำและสิ่งดี ๆ มาตลอดตั้งแต่เข้ารับการศึกษา คุณแพรวพรรณ เตชะโกศล เพื่อนพี่น้องนิติศาสตรมหาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และท่านอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึง ที่คอยช่วยให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ และให้สิ่งดีๆ แก่ข้าพเจ้ามาโดยตลอด ทุกท่าน ๆ จะอยู่ในความระลึกถึงในหัวใจและจิตวิญญาณของข้าพเจ้าตลอดไป

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลในสังคมและวงวิชาการด้านกฎหมาย คุณงามความดีใดที่บังเกิดมีขึ้นจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ข้าพเจ้าขอมอบให้บุคคลทุกท่านทุกคนทั้งที่ได้กล่าวมาและไม่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ ตลอดจนท่านผู้เขียนหนังสือ ตำราและบทความที่ข้าพเจ้านำมาอ้างอิงและเรียบเรียงเป็นวิทยานิพนธ์เล่มนี้ หากวิทยานิพนธ์เล่มนี้มีข้อผิดพลาดและข้อบกพร่องประการใด ข้าพเจ้าต้องกราบขออภัยและขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

กฤษฎิ กำปั่นทอง

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ค

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... ง

กิตติกรรมประกาศ ..... จ

สารบัญ ..... ฉ

สารบัญตาราง ..... ญ

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย 6

1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย 6

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย 7

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย 7

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 7

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และมาตรการปกป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของนิติบุคคล 9

2.1 ความหมายและทฤษฎีเกี่ยวกับการฟอกเงิน 9

2.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน 11

2.1.2.1 ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory) 18

2.1.2.2 ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory) 20

2.1.2.3 การพยายาม (Attempt) 21

2.1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การลงโทษ 22

2.1.3.1 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution) 23

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

2.1.3.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) 24
2.2 มาตรการตามมาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของนิติบุคคล 25
2.2.1 มาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธตามข้อแนะนำของกลุ่มเฉพาะกิจเพื่อปฏิบัติการทางการเงิน (FINANCIAL ACTION TASK FORCE : FATF) 25
2.2.1.1 ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (THE FATF RECOMMENDATIONS) ที่เกี่ยวข้องกับความโปร่งใสและการมีข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล 29
2.2.1.2 ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (THE FATF RECOMMENDATIONS) ที่เกี่ยวข้องกับอัตราโทษของนิติบุคคลในคดีอาญา ฟอกเงิน 33
2.2.1.4 ผลการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้าน AML/CFT (AML/CFT Standards) ของประเทศไทย 33
2.2.1.3 ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (THE FATF RECOMMENDATIONS) ที่เกี่ยวข้องกับอายุความของดำเนินคดีอาญาฟอกเงินกับนิติบุคคล 35
2.2.2 กระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence หรือ KYC/CDD) 36
บทที่ 3 การดำเนินคดีอาญาต่อนิติบุคลตามกฎหมายฟอกเงินของไทยและต่างประเทศ 44
3.1 หลักการและสาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกรณีการกระทำผิดของนิติบุคคล 44
3.1.1 หลักการและสาระสำคัญ 45
3.1.2 อำนาจในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานเจ้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 46
3.1.3 รูปแบบการกระทำความผิดของนิติบุคลที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานที่นำไปสู่ความผิดฐานฟอกเงิน 50

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

3.1.4 มาตรการการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 65
3.1.5 โทษทางอาญาในกรณีกระทำความผิดฐานฟอกเงิน 71
3.1.6 อายุความฟ้องร้องดำเนินคดีกรณีกระทำความผิดฐานฟอกเงิน 81
3.2 กฎหมายฟอกเงินของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล 92
3.2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา 92
3.2.1.1 หลักการและสาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน 93
3.2.1.2 มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล 99
3.2.1.3 บทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงิน 102
3.2.1.4 อายุความในความผิดฐานฟอกเงิน 103
3.2.2 ประเทศออสเตรเลีย 105
3.2.2.1 หลักการและสาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน 105
3.2.2.2 มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล 108
3.2.2.3 บทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงิน 110
3.2.3.4 อายุความในความผิดฐานฟอกเงิน 111
3.2.3 ประเทศอังกฤษ 112
3.2.3.1 หลักการและสาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน 112
3.2.3.2 มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล 116
3.2.3.3 บทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงิน 118

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

3.2.3.4 อายุความในความผิดฐานฟอกเงิน 119
3.3.4 ประเทศฝรั่งเศส 120
3.2.4.1 หลักการและสาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน 121
3.2.4.2 มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล 122
3.2.4.3 บทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงิน 125
3.2.4.4 อายุความในความผิดฐานฟอกเงิน 126
3.3 มาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคลของต่างประเทศ 128
3.3.1 ประเทศออสเตรเลีย 129
3.3.2 ประเทศไต้หวัน 132
3.3.3 ประเทศในเครือสหภาพยุโรป 134
บทที่ 4 วิเคราะห์ และแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านนิติบุคคล 136
4.1 มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล 136
4.2 มาตรการการกำหนดบทลงโทษในความผิดฟอกเงินของนิติบุคคล 155
4.3 มาตรการการกำหนดอายุความในคดีความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล 162
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 165
5.1 บทสรุป 165
5.2 ข้อเสนอแนะ 173
บรรณานุกรม 179
ประวัติผู้เขียน 186

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 สรุปความผิดอาญาฟอกเงินตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 16

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบอายุความของประเทศไทยกับต่างประเทศในฐานความผิดต่าง ๆ . 85

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลในการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัดกับข้อมูลและหลักฐานการแสดงตนตามประกาศสำนักนายกฯ 141

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลและหลักฐานที่เกี่ยวกับสถานะทางการเงินหรือรายละเอียดต่าง ๆ ของนิติบุคคลที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม 152

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบการกำหนดอัตราโทษในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลของต่างประเทศกับประเทศไทย 160

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกอบอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมีแนวโน้มการกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ และทรัพย์ที่เพิ่มสูงขึ้น โดยส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากความผันผวนทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นปัญหาค่าครองชีพสูง เหตุภัยพิบัติต่าง ๆ รวมถึงสถานการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต คุณภาพการเป็นอยู่ของประชาชนทั่วไป และเป็นที่คาดการณ์ว่าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจประกอบกับความเจริญทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น และสภาพการดำเนินธุรกิจที่มีความซับซ้อนจะส่งผลทำให้รูปแบบการประกอบอาชญากรรมเปลี่ยนแปลงไป

ปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบพฤติการณ์ของการประกอบอาชญากรรมมากขึ้นโดยปรับเปลี่ยนจากการกระทำความผิดตามลำพังเฉพาะตัวบุคคลหรือการกระทำความผิดแบบอาชญากรรมพื้นฐาน (Street Crime) ซึ่งเป็นการประกอบอาชญากรรมที่มีการกระทำผิดโดยมีรูปแบบการกระทำผิดพื้นฐานทั่วไปในสังคมไม่มีความสลับซับซ้อนและเป็นการกระทำความผิดต่อบุคคลเป็นสำคัญ เช่น การลักทรัพย์ การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ การข่มขืนกระทำชำเรา การกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เป็นต้น[1] ต่อมาได้มีการพัฒนากลายมาเป็นรูปแบบอาชญากรรมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น โดยอาศัยความรู้ความสามารถของเหล่าอาชญากรในเรื่องทางเทคโนโลยี ความรู้ความสามารถในหน้าที่การงานหรืออำนาจหน้าที่เฉพาะตัว ทำให้มีการรวมตัวกันของอาชญากรหลาย ๆ คน ที่มีความรู้ความสามารถในแต่ละด้านที่ตนถนัด แบ่งงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบโดยแต่ละคนมีเครือข่ายประสานงานกันไม่ว่าในประเทศตลอดถึงต่างประเทศ โดยมีเป้าหมายในการประกอบอาชญากรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลตอบแทนที่มีจำนวนมหาศาลไม่ว่าจะเป็นเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจหรืออาชญากรรมในรูปแบบของนิติบุคคลที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเป็นกระทำที่เป็นอันตรายและสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างหนึ่งในการขัดขวางความเจริญในการพัฒนาประเทศไทย

อาชญากรรมในรูปแบบของนิติบุคคลนับเป็นรูปแบบอย่างหนึ่งในของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการกระทำความผิดที่มีเป้าหมาย เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์หรือทรัพย์สินจากการ

---

[1] สมุนทิพย์ จิตสว่าง, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา , เอกสารประกอบการบรรยาย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 2.

กระทำความผิด โดยส่วนใหญ่เป็นการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและการเงิน ที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ ซึ่งประเทศไทยได้ประสบปัญหาดังกล่าว เห็นได้ชัดเจนจากการที่ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ที่สุดในปี พ.ศ. 2540 หรือวิกฤตทางการเงินที่รู้จักกันว่า “วิกฤตต้มยำกุ้ง” ซึ่งวิกฤติทางการเงินนี้ ทำให้เกิดคดีที่สำคัญ ๆ ที่ส่งกระทบต่อเศรษฐกิจและการเงิน เช่น กรณีการโกงธนาคารกรุงเทพพาณิชยการ (BBC) ของนายราเกซ สักเสนาและนายเกริกเกียรติ ชาลีจันทร์ ในการปล่อยสินเชื่อให้แก่บริษัทตัวเองหรือคดีธนาคารกรุงไทยปล่อยกู้ให้บริษัทในเครือกฤษฎานคร ซึ่งเมื่อเกิดวิกฤตปัญหาดังกล่าว ทำให้เกิดการกระทำความผิดรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้น รวมไปถึงมีการนำนิติบุคคลมาใช้เพื่อในการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น โดยเห็นได้จากเกิดคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นนั้น นิติบุคคลมักมีส่วนร่วมในการกระทำความต่าง ๆ อาทิเช่น คดีทุจริตธนาคารมหานคร ที่มีมูลค่าความเสียหายกว่า 4 พันล้านบาท โดยการอนุมัติสินเชื่อให้กับผู้ต้องหาและบริษัทในเครือหรือคดีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน เช่น แชร์ลูกโซ่ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งแชร์ธุรกิจจัดสรรวันพักผ่อน การเก็งกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนเงิน แชร์เหมืองทองคำ แชร์ Lottery หรือสหกรณ์ออมทรัพย์ครูจังหวัดเลย หรือความผิดเกี่ยวกับการธุรกิจขายตรง เช่น คดีบริษัท กรีนแพลนเนท 108 คอร์เปอเรชั่น จำกัด ที่ประกอบธุรกิจขายตรงอาหารเสริม ที่สร้างความเสียหายประมาณ 900 ล้านบาท คดีบริษัทยูฟัน สโตร์ จำกัด ที่ประกอบธุรกิจขายตรงประเภทน้ำผลไม้และสมุนไพรกับเครื่องสำอางผิวหน้า สร้างความเสียหายกว่า 338 ล้านบาท คดีบริษัท เวลท์เอเวอร์ จำกัด (ชินแสโชกุน) ที่เป็นการหลอกลวงโดยการขายทัวร์ไปประเทศญี่ปุ่นในราคาถูก ผ่านการสมัครสมาชิกซื้ออาหารเสริม สร้างความเสียหายกว่า 20 ล้านบาท เป็นต้น

จากรูปแบบการกระทำความผิดที่กล่าวมาข้างต้นนั้น มีแนวโน้มเห็นได้ว่าต่อไปการกระทำความผิดจะนิยมกระทำความผิดผ่านนิติบุคคลมากขึ้นเรื่อย ๆ เป็นการเปิดบริษัทบังหน้าหรือการเช่าสถานที่ต่าง ๆ เพื่อประกอบกิจการ เสมือนว่าดำเนินธุรกิจอย่างถูกกฎหมาย ถึงแม้ว่านิติบุคคลจะเป็นบุคคลที่สมมุติประเภทหนึ่ง แต่ก็มีสิทธิและหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและเมื่อนิติบุคคลกระทำความผิดย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมได้มากกว่าการกระทำความผิดโดยบุคคลธรรมดา ทำให้การกระทำความผิดทางอาญาของนิติบุคคล ย่อมเป็นปัญหาอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญ

เมื่อเหล่าผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลได้รับประโยชน์ผลตอบแทนหรือรายได้จากการกระทำความผิดที่มีมูลค่ามหาศาลแล้ว จะถูกนำไปแปรเปลี่ยนสภาพ เป็นการอำพรางหลบซ่อนแหล่งที่มาของหรือเงินหรือทรัพย์สินนั้น ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินให้รอดพ้นจากการตรวจสอบแหล่งที่มา และนำเงินหรือทรัพย์สินนั้น ย้อนกลับไปเป็นเงินทุนในการประกอบการกระทำความผิดอีกครั้ง เป็นวงจรอย่างนี้ต่อไปเรื่อย ๆ ซึ่งการที่เงินหรือทรัพย์ที่ได้มาจาก

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

การกระทำความผิดนั้น ถูกเปลี่ยนสภาพ ถูกเปลี่ยนแปลงให้เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่เสมือนได้มาจากการประกอบธุรกิจหรือได้มาจากการหารายได้โดยสุจริต หรือจะกล่าวได้ว่าเปลี่ยนสภาพจากเงินหรือทรัพย์สินที่สกปรก กลายมาเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่สะอาด กระบวนการเหล่านี้จึงเรียกว่า “การฟอกเงิน”

จากที่กล่าวมานั้น เห็นได้ว่าการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะมีความซับซ้อนและเป็นขบวนเครือข่ายมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำความผิดฐานฟอกเงินในรูปแบบของนิติบุคคล ซึ่งอาศัยการจัดตั้งนิติบุคคลไม่ว่าเป็นห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท เพื่อใช้เป็นช่องทางในการกระทำความผิด ทำให้เหล่าอาชญากรมีรายได้หลักจากการประกอบอาชญากรรมโดยผ่านการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคล หรือนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมาจัดตั้งนิติบุคคล เพื่อให้มีการประกอบธุรกิจก่อให้เกิดรายได้แก่นิติบุคคลนั้น มีการดำเนินงานในรูปแบบที่มีการแบ่งงาน ภาระหน้าที่นิติบุคคลอย่างชัดเจน เพื่อสร้างรายได้จากการกระทำความผิดหรือปิดบังอำพรางแหล่งที่มาของเงินทุนที่แท้จริง มีการจัดการบริหารงานของนิติบุคคลอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีการปิดบังรายชื่อผู้ถือหุ้นที่แท้จริง หรือผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง จากการการจัดตั้งนิติบุคคล รวมถึงนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ที่ทันสมัย ความรู้ความสามารถในแขนงด้านต่าง ๆ ของเหล่าอาชญากรนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด เพื่อเป้าหมายให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์จำนวนมหาศาล ทำให้ยากต่อการสืบสวนสวนสอบสวน ค้นหาพยานหลักฐาน และการดำเนินคดีกับเหล่าอาชญากรทั้งหลายเหล่านั้น

สำหรับการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลนั้น ถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดความผิดฐานฟอกเงินไว้ในกฎหมายเป็นการเฉพาะ แต่เมื่อพิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นและกฎหมายที่มีใช้บังคับอยู่นั้นจะพบว่าควรมีการแก้ไขปรับปรุงหลายประการเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนี้

ประการแรก การจัดตั้งนิติบุคคลมิได้มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้มีการตรวจสอบนิติบุคคลก่อน ดังนั้น จึงเกิดการการตั้งนิติบุคคลเพื่อใช้บังหน้าในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ขาดหน่วยงานในการกำกับดูแล นอกจากนี้ตามรายงานผลการประเมินประเทศไทยด้านประสิทธิผลในการดำเนินงาน (Effectiveness) ตามผลลัพธ์ระยะสั้น 11 ด้านและความสอดคล้องด้านกฎหมาย (Technical Compliance) ตามข้อแนะนำทั้ง 40 ข้อ พบว่า ในส่วนของนิติบุคคลยังมีข้อแนะนำและข้อบกพร่องที่ยังดำเนินการการแก้ไขปรับปรุง[2] ซึ่งประเทศไทยในฐานะสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้ง Asia Pacific Group on Money Laundering (APG) จึงมีเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับ (Terms of

[2] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ข้อแนะนำ FATF มาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธ (INTERNATIONAL STANDARDS ON COMBATING MONEY LAUNDERING AND THE FINANCING OF TERRORISM & PROLIFERATION) (กรุงเทพมหานคร, 2555) หน้า 7-8.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

References) ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตามข้อแนะนำของ Financial Action Task Force (FATF) หากประเทศไทยเพิกเฉยไม่ดำเนินการตามข้อแนะนำและข้อบกพร่องดังกล่าวก็จะกลายเป็นแหล่งฟอกเงิน ซึ่งส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ไม่ดีของประเทศไทย ตลอดจนส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจและขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้ หากถูกขึ้นบัญชีดำเป็นประเทศที่มีความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน การทำธุรกรรมระหว่างประเทศจะล่าช้า เนื่องจากถูกตรวจสอบเข้มขึ้น โดยบางประเทศอาจเลี่ยงไม่ทำธุรกรรมกับประเทศไทยแต่ไปทำธุรกรรมกับประเทศอื่นที่มีความสะดวกมากกว่าแทน อีกทั้งในกรณีที่ถูกขึ้นบัญชีดำอาจทำให้ประเทศไทยไม่มีที่ยืนในเวทีโลกและอาจถูกกดดันทางเศรษฐกิจแบบเกาหลีเหนือและประเทศอิหร่านได้

ประการที่สอง บทลงโทษในความผิดของนิติบุคคล ที่ได้มีการกำหนดไว้ หากนิติบุคคลได้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 200,000 บาท ถึง 1,000,000 บาท แต่หากในกรณีที่การกระทำความผิดนั้นเกิดจากการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด บุคคลดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปีหรือปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทลงโทษดังกล่าว เป็นบทลงโทษที่ได้มีการกำหนดไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ไม่ว่าเป็นโทษปรับหรือโทษจำคุก ซึ่งตลอดระยะเวลาเกือบ 20 ปี บทลงโทษดังกล่าวยังไม่เคยได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบริบทสภาพสังคมในปัจจุบัน เมื่อเปรียบเทียบความเสียหายทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคม หรือมูลค่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิด ไม่ว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินกับบทลงโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ จะเห็นได้ว่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิดหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นในสังคม กับบทลงโทษไม่มีความสอดคล้องกัน จึงเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้เหล่าอาชญากรไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย เนื่องจากผลตอบแทนที่ได้รับจากการกระทำความผิดนั้นมีมูลค่าสูง อาจเป็นแรงจูงใจที่คุ้มค่าต่อการกระทำความผิด รวมถึงค่าเงินในปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2542 นั้น พบว่าสำหรับกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงิน อัตราโทษปรับสูงสุดอยู่ที่จำนวน 1,000,000 บาท แต่มูลค่าที่แท้จริงอยู่ที่ประมาณ 300,000 กว่าบาท[3] เห็นได้ว่าค่าปรับที่แท้จริงได้ลดลงไปกว่าร้อยละ 70 ทำให้การบังคับใช้โทษปรับเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากผลของเงินเฟ้อทำให้ค่าปรับที่แท้จริงมีมูลค่าต่ำลงทุกปี เป็นผลให้

[3] อิสร์กุล อุณหเกตุ, ระบบค่าปรับทางอาญา, (กรุงเทพมหานคร: เปนไท, 2556) หน้า 18.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

การป้องปรามการกระทำความผิดตามทฤษฎีป้องกัน (Deterrence)[4] มีผลลดลงในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา

ประการสุดท้าย กรณีการกระทำความฐานฟอกเงินของนิติบุคคล ไม่มีการกำหนดเรื่องอายุความไว้เป็นการเฉพาะ ทำให้ต้องนำเรื่องอายุความในประมวลกฎหมายอาญามาปรับใช้ซึ่งเมื่อพิจารณาอายุความคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95[5] จะเห็นได้ว่า ในกรณีของโทษปรับ อายุความในการดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลนั้นจะมีอายุความเพียง 1 ปีเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลมักจะหลบหนีในชั้นก่อนฟ้องคดีมากที่สุด เนื่องจากต้องการหลบหนีออกจากการกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่แรกเริ่ม ทำให้เกิดปัญหาไม่สามารถฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในระยะเวลาที่กำหนด ทำให้คดีเป็นอันขาดอายุความซึ่งการที่นิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงิน อายุความที่นำมาปรับใช้มีอายุความเพียงแค่ 1 ปี นั้นการดำเนินคดีกับนิติบุคคลจะต้องกระทำโดยผ่านผู้แทนนิติบุคคล หากผู้แทนนิติบุคคลที่ได้กระทำความผิดผ่านนิติบุคคลหลบหนี หรือถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้แทนนิติบุคคลที่กระทำความผิดมายังศาลภายในระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันกระทำความผิด คดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงินในส่วนของนิติบุคคลเป็นอันขาดอายุความ ทำให้ไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดและไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ทางกฎหมายหมายได้ ส่งผลกระทบต่อมาตรฐานของกระบวนยุติธรรมของประเทศไทย อีกทั้งทำให้ผู้กระทำความผิดที่ใช้ช่องทางการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคลหลบหนีเพื่อให้ตนเองหลุดพ้นจากความรับผิดที่ตนได้กระทำ ในฐานะเป็นผู้แทนของนิติบุคคล ทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษและปราบปรามอาชญากรรมในคดีความผิดฐานฟอกเงินให้ลดน้อยลงได้

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าสมควรที่ดำเนินการศึกษารูปแบบและลักษณะการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล และกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศไทยและ

---

[4] อิสร์กุล อุณหเกตุ, ระบบค่าปรับทางอาญา, (กรุงเทพมหานคร : เปนไท ,2556) หน้า 19.

[5] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95“ ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

(1) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี

(2) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี

(3) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี

(4) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี

(5) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน”

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ต่างประเทศ รวมถึงมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการกระทำความผิดของนิติบุคคล ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคลทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาศึกษาและเปรียบเทียบการบังคับใช้กฎหมายในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคล และแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคล รวมทั้งหามาตรการที่เหมาะสมในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการกระทำความผิดของนิติบุคคลของประเทศไทยต่อไปในอนาคต เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทสภาพสังคมในปัจจุบันต่อไป

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะการกระทำความผิดของนิติบุคคล และกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคล

3. เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบการบังคับใช้กฎหมายในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคลตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

4. เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคล รวมทั้งหามาตรการที่เหมาะสมในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดผ่านทางนิติบุคคลของประเทศไทย

1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

การกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคล เป็นการประกอบอาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทลงโทษของผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากในส่วนของบทกำหนดโทษที่กำหนดไว้นั้น ยังไม่ได้รับแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและอัตราเงินเฟ้อ และสำหรับเรื่องอายุความในการดำเนินคดีเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดกรณีที่เป็นนิติบุคคลนั้นกำหนดไว้เพียงโทษปรับซึ่งมีอายุความเพียงแค่ 1 ปี ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานให้เพียงพอที่จะพิสูจน์ให้ศาลเห็นจนสิ้นข้อสงสัยว่าผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดจริงตามฟ้อง

และดำเนินการนำตัวผู้ต้องหาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้ เนื่องผู้กระทำความผิดได้หลบหนีออกจากกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่เริ่มแรก ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในส่วนของการกระทำความผิดของนิติบุคคลในประเด็นดังกล่าว เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน และเพิ่มมาตรการป้องกันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่การจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ไม่ว่าเป็นการตรวจสอบผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์ตั้งแต่เริ่มจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล การกำกับและตรวจสอบการทำธุรกรรมของนิติบุคคล รวมถึงการหาผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านนิติบุคคล ส่งผลทำให้สามารถบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพมากและเป็นไปตามที่ข้อแนะนำของ FATF (The FATF Recommendations) ตามที่ได้กำหนดไว้

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัย มุ่งศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ประมวลกฎหมายอาญา และศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย และประเทศฝรั่งเศส รวมถึงข้อแนะนำของ FATF (The FATF Recommendations) กลุ่มเฉพาะกิจเพื่อปฏิบัติการทางการเงิน (FINANCIAL ACTION TASK FORCE) ในประเด็น มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการกระทำความผิดของนิติบุคคล บทกำหนดโทษในความผิดฐานฟอกเงินและอายุความในความผิดฐานฟอกเงิน โดยจะศึกษาการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคลเฉพาะในกรณีรูปแบบของบริษัทจำกัดเท่านั้น

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา บทความ ตัวบทกฎหมาย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยและต่างประเทศ ข้อมูลภาครัฐต่าง ๆ การสัมภาษณ์ซักถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่จากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และเจ้าหน้าในการกระบวนการยุติธรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เพื่อนำมาวิเคราะห์และประมวลผล

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบรูปแบบและลักษณะการกระทำความผิดของนิติบุคคล และกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

2. ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคล

3. ทำให้เห็นถึงจุดเด่นและข้อบกพร่องในการบังคับใช้กฎหมายในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านนิติบุคคลตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

4. สามารถชี้ให้เห็นถึงแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคล รวมทั้งมาตรการที่เหมาะสมในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดผ่านทางนิติบุคคลของประเทศไทย

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎี และมาตรการปกป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของนิติบุคคล

การฟอกเงินเป็นความผิดที่หลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปราม แม้การฟอกเงินจะมิใช่อาชญากรรมที่มีผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตร่างกายและเสรีภาพของบุคคล แต่การฟอกเงินเป็นอาชญากรรมที่ทำให้วงจรการประกอบอาชญากรรมบางประเภทที่มีลักษณะของการกระทำที่เป็นกระบวนการและมีผลกระทบโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศยังคงดำเนินต่อไปเป็นวงจรอย่างไม่มีที่สิ้นสุดประกอบกับการฟอกเงินส่วนใหญ่ได้กระทำโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ จึงเป็นผลให้องค์กรหรือหน่วยงานระหว่างประเทศได้ออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อเรียกร้องหรือกระตุ้นให้ประเทศที่ประสงค์จะเข้าเป็นภาคีสมาชิกต้องดำเนินการตามพันธกรณี

ในบทนี้ ผู้เขียนจะกล่าวถึงความหมาย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน รวมถึงมาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธตามข้อแนะนำของกลุ่มเฉพาะกิจเพื่อปฏิบัติการทางการเงิน (FINANCIAL ACTION TASK FORCE : FATF) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล ที่อาจนำมาปรับใช้กับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามฟอกเงินของประเทศไทย ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการกระทำความผิดของนิติบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมายและทฤษฎีเกี่ยวกับการฟอกเงิน

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน บัญญัติขึ้นมาเนื่องจากองค์การสหประชาชาติได้ประกาศใช้อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (Nation Convention Against Illicit Traffic in Narcotic and Substances, 1988) หรืออนุสัญญาเวียนนา ค.ศ. 1988 (Vienna Convention 1988) ได้กำหนดให้มาตรการเรื่องการปราบปรามการฟอกเงินเป็นส่วนหนึ่งที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด[1]

[1] กาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์, กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, งานวิจัยหลักสูตรผู้บริหารการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) พ.ศ. 2539 หน้า 15.

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 ได้กำหนดให้การกระทำต่อทรัพย์สินในลักษณะอย่างใด อย่างหนึ่งดังต่อไปนี้เป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายภายในของประเทศภาคี กล่าวคือ

1. การกระทำต่อตัวทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบด้วยการแปรสภาพ หรือ โอนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพื่อปกปิดแหล่งที่มา หรือเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดมิให้ถูกดำเนินคดี[2]

2. การปกปิด หรือ อำพรางสถานะ หรือ แหล่งที่มาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด[3]

3. การครอบครองหรือใช้ทรัพย์สินนั้น โดยรู้ในขณะได้มาว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด[4]

จากหลักการที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 แต่ละประเทศจึงได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกฎหมายอาญาภายในของแต่ละประเทศ และแก้ไขปัญหากฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าวโดยกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาแก่ผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ที่ช่วยเหลือในการโอนสิทธิในทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว ผู้เปลี่ยนสภาพทรัพย์สินซึ่งมีที่มาเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงแหล่งที่มาของทรัพย์สิน จะเห็นได้ว่าตามอนุสัญญาดังกล่าว มุ่งเน้นแต่เฉพาะความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจึงถือได้ว่าความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดมูลฐานตามอนุสัญญานี้ โดยเฉพาะได้กำหนดให้ผู้กระทำการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดทางอาญา มีโทษจำคุก ปรับ และริบทรัพย์สิน การที่อนุสัญญาดังกล่าวกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดหลักที่ทุกประเทศจะต้องช่วยกันต่อต้านและปราบปราม ประเทศสมาชิกจึงได้นำความผิดเกี่ยวกับ

[2] อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (ข้อ 3 วรรค 1 (ข) (1))

[3] อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (ข้อ 3 วรรค 1 (ข) (2))

[4] อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 (ข้อ 3 วรรค 1 (ค) (1))

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ยาเสพติดมาบัญญัติเป็นความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายภายใน เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และฮ่องกง เป็นต้น

นอกจากนี้ ตาม UN Model Law ใน Section 1 Money Laundering offences Article 20 ได้กำหนดความผิดการฟอกเงินหรือทรัพย์สินเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดที่จะต้องดำเนินการปราบปราม โดยที่ UN Model Law เป็นกฎหมายที่เป็นแบบให้ทุกประเทศนำไปเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายภายในเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจึงเป็นความผิดมูลฐานที่แต่ละประเทศสมาชิกจะต้องกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อเป็นการสกัดกั้นและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งตาม UN Model Law ได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพียงฐานความผิดเดียว โดยไม่ได้กำหนดความผิดมูลฐานอื่น ๆ ไว้ด้วย อันเป็นการสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 ที่มุ่งที่จะลิดรอนผลประโยชน์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการลักลอบค้ายาเสพติด ดังนั้น ประเทศสมาชิกที่บัญญัติกฎหมายว่าด้วยการการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะต้องนำเอาความผิดมูลฐานที่เกี่ยวกับยาเสพติดมาบัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวด้วย นอกจากความผิดมูลฐานที่เกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว แต่ละประเทศอาจกำหนดความผิดมูลฐานอื่น ๆ ได้ ซึ่งก็แล้วแต่นโยบายของประเทศนั้น ๆ อาจกำหนดให้ผู้ฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจมีความผิดฐานฟอกเงินได้[5]

2.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน

“การฟอกเงิน” (Money Laundering) เป็นกระบวนการที่เหล่าอาชญากรคิดค้นขึ้นมา โดยหลักการที่สำคัญคือ การนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือจากการกระทำความผิดเข้ามาผ่านกระบวนการการทำธุรกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าผ่านทางสถาบันการเงินผู้ประกอบอาชีพหรือช่องทางอื่น ๆ เพื่อให้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวนั้น แปรสภาพเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่เสมือนได้มาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย[6]

[5] กาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์, กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, งานวิจัยหลักสูตรผู้บริหารการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) พ.ศ. 2539 หน้า 16.

[6] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมายและแนวปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร : Translation-at-law.com, 2543), หน้า 9-10.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ความหมายของการฟอกเงินนั้น ได้มีนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายและคำจำกัดความของ “การฟอกเงิน” ดังมีรายละเอียดดังนี้

ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญญโญภาส ให้ความหมายของ “การฟอกเงิน” คือ การเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยไม่ถูกกฎหมายหรือไม่สุจริตให้กลายเป็นเงินได้มาโดยสุจริตหรือพิสูจน์ว่าไม่ได้ทุจริต ซึ่งกล่าวได้โดยทั่วไป คือ เป็นกระบวนการที่ทำเงินสกปรกกลายเป็นเงินที่สะอาดหรือกลายเป็นเงินที่สามารถอ้างอิงได้ว่ามีที่มาที่ไปอย่างไร[7]

พันตำรวจเอกสีหนาท ประยูรรัตน์ ให้ความหมายของ “การฟอกเงิน” คือ การแปรเปลี่ยนสภาพ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้เสมือนหนึ่งว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกล่าวได้ว่าการฟอกเงินเป็นกระบวนการมีการกระทำโดยบุคคลต่อเงินหรือทรัพย์สินเพื่อปกปิดแหล่งที่มาขอรายได้ที่ได้มาอย่างผิดกฎหมายและทำให้รายได้นั้นมีที่มาโดยชอบด้วยกฎหมาย และยังหมายรวมไปถึงการเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริต ให้กลายสภาพเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย[8]

อาจารย์สุรพล ไตรเวทย์ ให้ความหมายของ “การฟอกเงิน” คือ การเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้ดูเสมือนว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะผู้กระทำความผิดไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบถึงที่มาของเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว จึงหาวิธีการในการปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สิน เพื่อเป็นการปิดบังการกระทำความผิดของตนได้อีกด้วย นอกจากจะทำให้เงินหรือทรัพย์สินกลายเป็นเงินที่สะอาดถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ผู้กระทำความผิดยังสามารถใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายอาชญากรรมและคุ้มครองความมั่งคั่งให้กับอาชญากรรมของตนด้วย[9]

องค์กรอาชญากรรม (The president’s commission on Organized crime) ให้ความหมายของ “การฟอกเงิน” หมายถึง การเปลี่ยนเงินที่ได้มาอย่างผิดกฎหมายหรือได้มาโดยมิชอบให้เสมือนว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือกล่าวได้ว่าการฟอกเงินเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่กระทำขึ้นเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการทำผิดกฎหมายและทำให้รายได้หรือผลประโยชน์นั้นได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย[10]

---

[7] วีระพงษ์ บุญญโญภาส, อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร:ห้างหุ้นส่วนจำกัด บี.เจ.เพลท โปรเซ็สเซอร์, 2544), หน้า 318.

[8] สีหนาท ประยูรรัตน์,คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์เอเชียเพลส,2542), หน้า 61.

[9] สุรพล ไตรเวทย์,”การฟอกเงินและกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน”, รพีสาร ปีที่ 2 ฉบับที่ 6 มกราคม-มีนาคม 2537 : 13-14.

[10] The president’s commission on Organized crime, Money Laundering: The problem and the Response (Washing D.C.: The president’s commission on Organized crime : 1983) p.7.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

อาจารย์จารุวรรณ เรืองสวัสดิพงษ์ ให้ความหมายของ “การฟอกเงิน” หมายถึง วิธีการที่องค์กรอาชญากรรมใช้ในการแปรสภาพเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้ดูเสมือนว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของเงินที่มิชอบด้วยกฎหมายนั้น และลวงให้ผู้อื่นเข้าใจได้ว่าเงินนั้นได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย[11]

อาจารย์สหัส สิงหวิระยะ ให้ความหมายของ “การฟอกเงิน” คือ การนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหายมาเปลี่ยนสภาพให้เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาอย่างถูกต้อง หรือเรียกได้ว่ากระบวนการทำ “เงินสกปรก” ให้เปลี่ยนสภาพเป็น “เงินสะอาด”[12]

โดยความหมายของการฟอกเงินของประทศไทยนั้น ตั้งแต่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จนถึงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558 นั้น ไม่ได้กำหนดคำจัดความของคำว่าการฟอกเงิน ไว้โดยเฉพาะเพียงแต่บัญญัติลักษณะความผิดฐานฟอกเงิน ตามมาตรา 5 กฎหมายได้บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 5 บัญญัติว่า *“ผู้ใด*

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(3)[13] ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน”

เดิมมาตรา 5 บัญญัติไว้เพียง 2 อนุ แต่ปัจจุบันได้แก้ไขเพิ่มตามอนุ 3 ของมาตรา 5 ในเรื่องของ การได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือ

---

[11] จารุวรรณ เรืองสวัสดิพงษ์. การฟอกเงิน, ดุลพาห 4 , 41 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537), : 9.

[12] สหัส สิงหวิระยะ, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547), หน้า 3.

[13] มาตรา 5 (3) เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่5) พ.ศ. 2558

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ใช้ ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ทั้งนี้ ในการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว เนื่องจากบทบัญญัติบางประการในเรื่องการกระทำความผิดฐานฟอกเงินยังไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ตามข้อ 6 (b) (i) เรื่องการกำหนดให้การฟอกทรัพย์สินที่ได้มาจากอาชญากรรมเป็นความผิด[14] และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 ตามข้อ 23 (b) (i) เรื่องการฟอกทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญา[15] โดยทั้งสองอนุสัญญาต่างแนวความคิดพื้นฐานที่ว่า ให้กำหนดกรณีการได้มา การครอบครองหรือใช้ทรัพย์สินโดยรู้ในขณะที่ได้รับทรัพย์สินนั้นมาว่าทรัพย์สินนั้นคือรายได้จากอาชญากรรม เป็นความผิดอาญาฐานฟอกเงิน

ดังนั้น สามารถแยกองค์ประกอบความผิดอาญาฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 5 ได้ดังนี้

1 . ผู้กระทำ คือ ผู้ใด ซึ่งได้แก่ บุคคลธรรมดา นิติบุคคล ผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือบุคคลอื่นใด

2. การกระทำ

2.1 โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน (ตามมาตรา 5 (1))

2.2 กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (ตามมาตรา 5 (2))

2.3 ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (ตามมาตรา 5 (3))

3. เจตนาธรรมดา เจตนาประสงค์ต่อผล หรือ เล็งเห็นผล และรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด คือ รู้ว่าทรัพย์สินที่ตนได้กระทำต่อนั้นเป็น “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด”

---

[14] UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME, UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME AND THE PROTOCOLS THERETO [Online] 13 July 2019. Available from : https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/UNITED_NATIONS_CONVENTION_AGAINST_TRANSNATIONAL_ORGANIZED_CRIME_AND_THE_PROTOCOLS_THERETO.pdf.

[15] UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME, UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST CORRUPTION [Online] 13 July 2019. Available from : https://www.unodc.org/documents/brussels/UN_Convention_Against_Corruption.pdf

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

4. เจตนาพิเศษ คือ “มูลเหตุจูงใจในการกระทำ”

4.1 เพื่อซุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน มาตรา 5 (1) หรือ

4.2 เพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอนการได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด มาตรา 5 (2)

ส่วนในกรณีตามมาตรา 5 (3) ไม่ต้องมีเจตนาพิเศษ ซึ่งมีการบัญญัติเพิ่มเติมมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2558 โดยในทางกฎหมายอาญาจะถือว่าบทบัญญัติดังกล่าวไม่มีผลย้อนหลัง

5. วัตถุแห่งการกระทำ คือ “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ตามบทนิยามมาตรา 3 วรรคห้า บัญญัติไว้ว่า

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หมายความว่า

(๑) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน และให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน

(๒) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (๑) หรือ

(๓) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (๑) หรือ (๒)

ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (๑) (๒) หรือ (๓) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด”

จากองค์ประกอบความผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1 ดังนี้

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ตารางที่ 1 สรุปความผิดอาญาฟอกเงินตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ความรับผิด	มาตรา 5 (1)	มาตรา 5 (2)	มาตรา 5 (3)
องค์ประกอบภายนอก	(1) -โอน -รับโอน -เปลี่ยนสภาพ	(2) –กระทำด้วยประการใด ๆ	(3) – ได้มา - ครอบครอง - ใช้ทรัพย์สิน
องค์ประกอบภายในเจตนาธรรมดา	ประสงค์ต่อผล หรือ ย่อมเล็งเห็นผล	ประสงค์ต่อผล หรือ ย่อมเล็งเห็นผล	ประสงค์ต่อผล หรือ ย่อมเล็งเห็นผล (รู้ขณะได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์ ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด)
องค์ประกอบภายในเจตนาพิเศษ	**เพื่อ** - ซุกซ่อน - ปกปิดแหล่งที่มา - ช่วยเหลือผู้อื่น	**เพื่อ** ปกปิดหรืออำพราง -ลักษณะที่แท้จริงการได้มา -แหล่งที่ตั้ง -การจำหน่าย -การโอน -การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สิน	ไม่มีเจตนาพิเศษ
ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับการผล (causation)	ทำให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด กลับเป็นทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิด(หรือทำให้เงินสกปรก กลับเป็นเงินสะอาด		

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ทั้งนี้ จากบทนิยามดังกล่าว สามารถแบ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้เป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือ

2. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือ

3. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือ

4. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตามข้อ 1-3

5. ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตามข้อ 1 - 6

6. เงินหรือ ทรัพย์สินเหล่านั้น จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใดหรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด

กล่าวโดยสรุป การพิจารณาว่าพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดใด จะเป็นการกระทำความผิดทางอาญาฐานฟอกเงินหรือไม่นั้น ต้องมีลักษณะการกระทำที่ต้องพิจารณาดังต่อไปนี้

1. มีการกระทำของบุคคลธรรมดา นิติบุคคล ผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือบุคคลอื่นใด เป็นความผิดตามความผิดมูลฐานของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่

2. หากการกระทำของบุคคลดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐาน ต้องพิจารณาต่อไปว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือไม่

3. การกระทำของบุคคลดังกล่าว ครบองค์ประกอบความผิดอาญาฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 5 หรือไม่

ดังนั้น จากที่กล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การฟอกเงิน หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่มีต่อเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมหรือการกระทำผิดกฎหมาย แปรเปลี่ยน

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

สภาพเงินหรือทรัพย์สินให้เสมือนได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือได้มาโดยสุจริต ไม่ว่าการกระทำนั้นจะเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อนหรือหลังการกระทำความผิด รวมถึงการได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้น โดยรู้อยู่ว่าขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการการกระทำความผิด

2.1.2 ทฤษฎีในการกำหนดความผิดอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน

การที่กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา นักกฎหมายของสหรัฐอเมริกา[16] ได้นำทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2 ทฤษฎีมาประกอบเป็นแนวความคิด คือ ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory) และทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory) มาประกอบแนวคิดเรื่องการฟอกเงิน อันมีสาระสำคัญดังนี้

2.1.2.1 ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory)

ทฤษฎีนี้ เป็นไปตามหลักความคิดพื้นฐานของการสมคบกันเพื่อกระทำความผิดอาญาที่ว่า สมาชิกในการสมคบกันจะต้องมีความรับผิดเช่นเดียวกับตัวการในการกระทำของผู้ที่ร่วมในการสมคบกัน Pinkerton Rule[17] ได้วางหลักไว้ว่า ผู้ร่วมสมคบกันต้องถือว่าได้ร่วมกระทำความผิดสำหรับการกระทำของผู้ที่ร่วมสมคบกัน นั่นหมายความ คือ การให้ความช่วยเหลือในการสมคบกันกระทำความผิด ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นกลายเป็นกลุ่มบุคคล นั่นคือ เพื่อการก่อตั้งในการตกลง และการตกลงนั้น อนุมานได้ว่านำไปสู่การสมคบกันและการสมคบกันก่อให้เกิดความรับผิดชอบเช่นเดียวกับตัวการ

การสมคบกันกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หมายถึง การตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และการสมคบเป็นความผิดอีกฐานหนึ่งต่างหากจากความผิดฐานฟอกเงิน โดยเป็นมาตรการที่ช่วยในการสืบสวนเพื่อไปถึงตัวการที่แท้จริงที่อยู่เบื้องหลังในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แบ่งประเภทของความผิดฐานสมคบ หรือ Conspiracy ออกเป็น 2 ประเภท คือ[18]

---

[16] ปิยะพันธ์ สารากรบริรักษ์ , “การกำหนดความผิดอาญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534) หน้า 52 -53.

[17] เกษมพงษ์ โบตระกูล,กระบวนการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2544) หน้า 9.

[18] อรรณพ ลิขิตจิตถะ,ถาม- ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542), หน้า 62.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

(1) การสมคบที่มีการกระทำออกมาภายนอก (Over Act) ประกอบด้วย

- บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ตกลงกันที่จะกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

- ผู้สมคบต้องรู้และมีเจตนาที่จะกระทำความผิดด้วย และ

- ในระหว่างที่มีการสมคบกัน อย่างน้อยจะต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการสมคบนั้น

(2) การสมคบที่ไม่ต้องมีการกระทำออกมาภายนอก (Non-Overt Act) กฎหมายว่าด้วยการสมคบบางฉบับกำหนดให้การสมคบกัน เป็นความผิดโดยไม่จำเป็นต้องมีการกระทำในลักษณะที่เป็นรูปธรรม

โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้มีการบัญญัติบทกำหนดโทษเพื่อลงโทษผู้สมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ดังนี้

มาตรา 9 บัญญัติว่า *“ผู้ใด สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น*

ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่ความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวาง ของผู้สมคบทำให้การกระทำนั้นกระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่ บรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้น คงรับโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งเท่านั้น

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกลับใจให้ความจริงแห่งการสมคบต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อย กว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้”

ความผิดฐานสมคบนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถนำผู้ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิด ผู้ที่เป็นตัวการ หรือนายทุนมาดำเนินคดีได้ เนื่องจากในทางปฏิบัติผู้ที่อยู่เบื้องหลัง

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ของการกระทำความผิด ผู้ที่เป็นตัวการ หรือนายทุนนั้น จะไม่มีพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือมีไม่มากพอที่จะสามารถดำเนินคดีได้ จึงเป็นการยากที่บุคคลเหล่านั้นจะถูกลงโทษตามกฎหมายได้ ความผิดฐานสมคบนี้จึงเป็นมาตรการที่สามารถช่วยในการสืบสวนขยายผลไปถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลังของการกระทำความผิด[19]

2.1.2.2 ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory)

การนำทฤษฎีนี้มาปรับใช้กับความผิดฐานฟอกเงิน เนื่องจากการฟอกเงินเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ถือได้ว่าเป็นการช่วยเหลือและสนับสนุนผู้กระทำความผิด ไม่ว่าเป็นการจัดตั้งองค์กรเพื่อประกอบอาชญากรรมหรือนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้นต่อยอดขยายอิทธิพลในการกระทำความผิดครั้งต่อไป จึงเป็นการพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำความผิดว่ามีเจตนาช่วยหรือสนับสนุนในการกระทำความผิดหรือไม่ หากมีต้องถือได้ว่าผู้นั้นได้มีความผิดเช่นเดียวกัน[20]

มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดในการสนับสนุนหรือช่วยเหลือในความผิดฐานฟอกเงิน ดังนี้

มาตรา 7 บัญญัติว่า *“ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น*

(1) สนับสนุนการกระทำความผิดหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

(2) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษหรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด

[19] สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วินเนอร์ เอเชีย เทรด, 2544), หน้า 116.

[20] รุ่งกานต์ วัชรปรีดา, “อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร,” (สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ม 2547), หน้า 40.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามีหรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้”

จากบทบัญญัติกล่าวเห็นได้ว่ามาตรา 7 ได้วางหลักเกี่ยวกับการสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ 2 ลักษณะได้แก่

1. สนับสนุน (Abetting) การกระทำความผิดหรือช่วยเหลือ (Aiding) ผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

2. จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือกระทำการใด ๆ (Facilitating) เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด

กฎหมายดังกล่าว ได้มีกำหนดให้ผู้กระทำการช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินทั้ง 2 ลักษณะนั้น ต้องรับโทษเท่ากับตัวการ เนื่องจากความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดที่ต่อเนื่องกับความผิดอาญาร้ายแรงหรือมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม การช่วยเหลือสนับสนุนให้มีการฟอกเงิน จึงมีความหมายเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้กระทำความผิดมูลฐานที่ส่งผลกระทบที่ร้ายแรงต่อสังคมในภาพรวม ดังเช่นเป็นความผิดที่กำหนดในประมวลกฎหมายอาญา แต่ลักษณะดังกล่าวจึงสมควรกำหนดโทษไว้สูงกว่าการสนับสนุนในการกระทำความผิดตามหลักทั่วไป

2.1.2.3 การพยายาม (Attempt)

การกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นการกระทำเพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานไปใช้เป็นประโยชน์ในการกระทำความผิดหรืออาชญากรรมอื่น ๆ ต่อไปได้อีก เป็นวงจรทำให้ยากแก่การปราบปราม[21] และการกระทำความผิดฐานฟอกเงินยังเป็นอาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อประเทศในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง ถือเป็นอาชญากรรมที่มีลักษณะร้ายแรง

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงได้บัญญัติให้ผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องระวางโทษเช่นเดียวกันกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

[21] หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

มาตรา 8 บัญญัติไว้ว่า *"ผู้ใดพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ"*

โดยหลักการแล้วตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 80 ได้กำหนดให้การพยายามกระทำความผิด ได้รับโทษสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น หรือประมวลกฎหมายอาญามาตรา 128 ได้กำหนดให้การตระเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิดใด ๆ ในหมวดนี้ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น หมวดนี้คือ หมวดที่ 3 ลักษณะ 1 ภาค 2 ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร มาตรา 117 ถึงมาตรา 127 แต่การพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน จะได้รับโทษที่สูงกว่าการพยายามกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา[22]

2.1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การลงโทษ

การลงโทษทางอาญาถือว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรมที่ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาล ไม่ว่าจะเป็นการลงโทษนั้น เป็นโทษที่บังคับเอากับเนื้อตัวร่างกายของผู้กระทำความผิด หรือเป็นโทษที่บังคับเอากับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ล้วนแล้วแต่ต้องกำหนดโทษให้มีความเหมาะสมกับความผิดและกับตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งศาลต้องอาศัยข้อเท็จจริงแห่งคดีและทฤษฎีเกี่ยวกับวัตถุการลงโทษประกอบกันเพื่อในการพิจารณาใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิด[23]

วัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญามีอยู่หลายประการ แตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยมของสังคม รวมถึงปฏิกิริยาของชุมชนในสังคมนั้น ๆ ที่มีต่ออาชญากรรมตามแต่ละสมัย[24] จะเห็นได้จากการลงโทษในอดีตมุ่งเน้นในลักษณะที่กระทำต่อผู้กระทำความผิดเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน จนถึงปัจจุบันวัตถุประสงค์ของการลงโทษมุ่งเน้นในการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด ดังนั้น ทฤษฎีเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การลงโทษต่าง ๆ จึงถือกำเนิดขึ้นมา เพื่อให้ทราบการการลงโทษประเภทต่าง ๆ นั้น ล้วนมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพราะอะไร จึงอาจกล่าวโดยสรุปทฤษฎีเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การลงโทษที่สำคัญ ได้ดังนี้

---

[22] สหัส สิงหวิระยะ, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547), หน้า 113.

[23] ประเสริฐ เมฆมณี, หลักทัณฑวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บพิธการพิมพ์ : 2523), หน้า 55.

[24] เรื่องเดียวกัน.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

2.1.3.1 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนที่มีแนวความคิดว่า เมื่อบุคคลหนึ่งกระทำความผิดต่อบุคคลหนึ่ง ฝ่ายที่ถูกกระทำย่อมที่จะมีสิทธิในการแก้เค้นอีกฝ่ายที่ได้กระทำต่อตน ซึ่งต่อมาได้พัฒนากลายเป็นหลักกฎหมายแห่งการแก้แค้น (lex talionis) หรือหลักตาต่อตาฟันต่อฟัน (An eye for an eye, a tooth for a tooth) โดยมีการใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรง ทั้งการประหารชีวิต การลงทัณฑ์ การทรมานด้วยรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สาสมกับความผิดที่ผู้นั้นได้กระทำลงไป อีกทั้งเพื่อให้ผู้กระทำผิดยอมรับสารภาพและรู้สำนึกถึงการกระทำความผิดของตนเองที่ได้กระทำลงไป[25]

แต่อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนนั้น นานาอารยประเทศมองว่าเป็นการลงโทษที่มีวัตถุประสงค์ที่ล้าสมัย ไร้มนุษยธรรม อีกทั้งมองไม่เห็นถึงประโยชน์ว่าการลงโทษดังกล่าวจะสามารถเป็นการป้องกันหรือยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำความผิดเกิดขึ้นอีก แต่การลงโทษประเภทนี้ ยังคงมีอิทธิพลในระบบการลงโทษในบางประเทศ เนื่องจากการแก้แค้นทดแทน ยังเป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อผู้กระทำความผิดที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน หากการลงโทษตามกฎหมายนั้นไม่ได้มองถึงการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน[26] อาจทำให้ประชาชนบางกลุ่มหรือส่วนใหญ่ไม่พอใจและอาจลงมือแก้แค้นทดแทนด้วยตนเอง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่สงบสุขเรียบร้อยในสังคมขึ้นมาได้

สำหรับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล หากมีการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน อาจสามารถกระทำได้โดยการบังคับเอากับทรัพย์สินของนิติบุคคล เพราะการแก้แค้นทดแทนเป็นการตอบแทนให้สาสมกับความรู้สึกของผู้ที่ได้รับความเสียหาย ทำให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายรู้สึกพอใจในการลงโทษต่อผู้กระทำความผิด แต่การลงโทษนิติบุคคลนั้น สามารถทำการลงโทษได้เพียงโทษปรับไม่สามารถลงโทษโดยวิธีอื่นได้ ค่าปรับที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดได้เสียไปนั้น ย่อมตกเป็นของรัฐ ไม่ได้เป็นการชดเชยเยียวยาหรือแบ่งบันให้แก่ผู้เสียหาย หากผู้เสียหายต้องการชดใช้เยียวยา จะต้องดำเนินการฟ้องร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเอง ทำให้การลงโทษตามทฤษฎีนี้ ไม่เหมาะกับการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ

---

[25] อุทิศ แสนโกศิก, “วัตถุประสงค์ของการลงโทษ”, บทบัณฑิตย์ 27, (พฤษภาคม 2513), หน้า 275.

[26] เรื่องเดียวกัน.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

2.1.3.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence)

การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง มีแนวความคิดที่ว่าการลงโทษต้องกระทำเพื่อให้เกิดความหวาดกลัวในผลร้ายที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำความผิด ทำให้ไม่กล้าที่จะกระทำความผิด รวมถึงเพื่อให้เข็ดหลาบไม่กล้าหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก โดยการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ[27]

(1) เพื่อข่มขู่ยับยั้งตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษไม่ให้กระทำผิดซ้ำ เนื่องจากเกิดความกลัวเกรงในโทษที่ได้รับ อันเป็นผลให้ตัดโอกาสที่จะกระทำผิดขึ้นอีก (Incapacitation) จึงเป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งเป็นรายบุคคล (Specific Deterrence)

(2) เพื่อข่มขู่ยับยั้งบุคคลอื่น เพื่อให้รู้สึกหวาดกลัวต่อการลงโทษและไม่กล้าจะกระทำความผิด เนื่องจากได้เห็นผลร้ายของการกระทำผิดว่าหากได้กระทำความผิด จะต้องได้รับโทษเช่นนั้น ซึ่งการข่มขู่ยับยั้งประเภทนี้ เข้ากับคำสุภาษิตไทยที่ว่า “เชือดไก่ให้ลิงดู”

Jeremy Benthan ได้กล่าวไว้ว่า การทำให้ประชาชนเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดทางอาญานั้น จะต้องบังคับโทษโดยมีลักษณะดังต่อไปนี้[28]

(1) การลงโทษต้องแน่นอน ต้องลงโทษแก่ผู้ที่ได้กระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ทุกคน ผู้ที่กระทำความผิดต้องถูกดำเนินคดีและถูกลงโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้

(2) การลงโทษต้องมีความรุนแรง บทลงโทษต้องมีความรุนแรงมากพอที่จะข่มขู่ยับยั้งความต้องการที่จะกระทำความผิดของผู้กระทำความผิด

(3) การลงโทษต้องกระทำด้วยความรวดเร็ว กระบวนการพิจารณาและบทลงโทษนั้นต้องกระทำไปด้วยความรวดเร็ว เพื่อให้ประชาชนในสังคมยังไม่ลืมต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด

(4) หากลงโทษต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าสาธารณชน ประชาชนในสังคมนั้นต้องได้เห็นหรือรับทราบถึงการลงโทษต่อผู้กระทำความผิด เพื่อเป็นการข่มขู่ต่อบุคคลอื่น

---

[27] ประเสริฐ เมฆมณี, หลักทัณฑวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บพิธการพิมพ์, 2523), หน้า 60.

[28] ณรงค์ ใจหาญ และคณะ, รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา.(กรุงเทพมหานคร, 2549), หน้า 8-9.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ดังนั้น การกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล ซึ่งมีบทลงโทษเพียงแค่ปรับนั้น อาจก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรม เมื่อเปรียบเทียบกับค่าปรับกับความเสียหายที่เกิดขึ้นในเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น จุดประสงค์ของการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง หากการลงโทษปรับไม่เหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้น อาจทำให้วัตถุประสงค์ของการลงโทษประเภทนี้ ไม่เหมาะสมกับอาชญากรรมเศรษฐกิจ หรือการกระทำความผิดผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล

2.2 มาตรการตามมาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของนิติบุคคล

กลุ่มเฉพาะกิจเพื่อปฏิบัติการทางการเงิน (The Financial Action Task Force – FATF) เป็นองค์การอิสระระหว่างรัฐบาลที่พัฒนาจัดทำและส่งเสริมนโยบายด้านต่าง ๆ เพื่อป้องกันระบบการเงินโลก (global financial system) ให้ปลอดภัยจากการฟอกเงิน การให้เงินสนับสนุนแก่การก่อการร้าย และการให้เงินสนับสนุนการแพร่ขยายอาวุธที่มีพลังทำลายล้างสูง ข้อแนะนำ FATF เป็นที่ยอมรับว่าเป็นมาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (anti-money laundering – AML) และต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (counter-terrorist financing) โดยมีออกข้อแนะและข้อกำหนดที่เป็นมาตรการต่าง ๆ เพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการสนับสนุนการแพร่ขยายอาวุธทำลายสูง ซึ่งแต่ละประเทศต้องนำไปปรับใช้และแก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายแลมาตรการดังกล่าวภายในประเทศของตน ทั้งนี้ ให้ขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพสังคมของแต่ละประเทศ แต่ให้คงอยู่ในกรอบข้อแนะและข้อกำหนดที่เป็นมาตรการต่าง ๆ ตามที่ FATF เป็นผู้กำหนด

2.2.1 มาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธตามข้อแนะนำของกลุ่มเฉพาะกิจเพื่อปฏิบัติการทางการเงิน (FINANCIAL ACTION TASK FORCE : FATF)

FATF เป็นองค์การระหว่างรัฐบาล (inter-governmental body) ที่บรรดารัฐมนตรีของประเทศสมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1989 (พ.ศ. 2532) อาณัติของ FATF คือ การจัดตั้งมาตรฐานด้านต่าง ๆ และส่งเสริมให้มีการใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการด้านการกำกับดูแล และมาตรการด้านปฏิบัติการ (operational measures) อย่างบังเกิดผลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (anti-money laundering - AML) ตอบโต้การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (counter the financing of terrorism – CFT) และการแพร่ขยายอาวุธ (proliferation) ตลอดจนภัยอื่น ๆ ที่คุกคามบูรณภาพ (ความสมบูรณ์แบบ) (integrity) ของระบบ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

การเงินระหว่างประเทศ(international financial system) นอกจากนี้ FATF ยังร่วมมือกับหน่วยงานระหว่างประเทศ อื่น ๆ ที่มีส่วนได้เสียเพื่อระบุจุดอ่อนด้านต่าง ๆ ในระดับชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อคุ้มครองระบบการเงินระหว่างประเทศให้พ้นจากการนำไปใช้อย่างผิด ๆ [29]

ข้อแนะนำของ FATF กำหนดรายละเอียดของมาตรการต่าง ๆ อย่างครอบคลุม ครบถ้วน และสอดคล้องกัน ซึ่งประเทศต่าง ๆ ควรจะนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) ตลอดจนการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีพลังทำลายล้างสูง (proliferation of weapons of mass destruction - WMD) แต่ละประเทศมีกรอบทางกฎหมาย กรอบทางปกครอง และกรอบปฏิบัติการต่าง ๆ ที่หลากหลาย และมีระบบการเงินที่แตกต่างกัน ดังนั้น แต่ละประเทศจึงไม่สามารถใช้มาตรการอย่างเดียวกันในการตอบโต้ภัยคุกคามเหล่านี้ ข้อแนะนำ FATF จึงกำหนดมาตรฐานสากลขึ้นมา ซึ่งแต่ละประเทศควรนำไปใช้ โดยปรับให้สอดคล้องกับสภาพการณ์เฉพาะของแต่ละประเทศ ข้อแนะนำ FATF กำหนดรายละเอียดของมาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็น ซึ่งแต่ละประเทศควรมีพร้อมใช้อยู่แล้วเพื่อระบุทราบความเสี่ยงต่าง ๆ และพัฒนานโยบายและการประสานงานภายในประเทศใช้มาตรการป้องกันในภาคส่วนการเงินและภาคส่วนอื่น ๆ ที่กำหนดชื่อไว้[30]

ข้อแนะนำ FATF ชุดเดิม 40 ข้อจัดทำขึ้นในปี ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2533) นับเป็นการริเริ่มการต่อต้านการใช้ระบบการเงินของประเทศต่าง ๆ ไปเพื่อการฟอกเงินโดยกลุ่มบุคคลที่มีรายได้จากการค้ายาเสพติด ในปี ค.ศ. 1996 (พ.ศ. 2539) ข้อแนะนำของ FATF ดังกล่าวได้รับการแก้ไขปรับปรุงเป็นครั้งแรก เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงวิวัฒนาการของแนวโน้มและเทคนิคในการฟอกเงิน และเพื่อขยายขอบเขตของข้อแนะนำให้ครอบคลุมไปไกลกว่าเรื่องการฟอกเงินที่ได้จากยาเสพติด ต่อมาข้อแนะนำ FATF ได้รับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอีกเป็นครั้งที่สองในปี ค.ศ. 2003 (พ.ศ. 2546) และข้อแนะนำเหล่านี้ พร้อมกับข้อแนะนำพิเศษของ FATF ได้รับความเห็นชอบจากประเทศต่าง ๆ มากกว่า 180 ประเทศ และเป็นที่ยอมรับโดยสากลว่าเป็นมาตรฐานระหว่างประเทศในการต่อต้านการฟอกเงินและการตอบโต้การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (The international standard for anti- money laundering and countering the financing of terrorism- - AML/CFT)

หลังจากการประเมินในระหว่างสมาชิกด้วยกันเองรอบที่ 3 (third round of mutual evaluations of its members) จบสิ้นลง FATF ได้ทบทวนตรวจสอบและปรับปรุงข้อแนะนำ FATF ให้ทันสมัยขึ้น โดยการร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับองค์การในทำนองเดียวกันกับ FATF ในระดับภูมิภาค

[29] ข้อมูลจากกองความร่วมมือระหว่างประเทศ สำนักงาน ปปง.

[30] ข้อมูลจากกองความร่วมมือระหว่างประเทศ สำนักงาน ปปง.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

(FATF-Style Regional Bodies - FSRBs) และองค์การสังเกตการณ์ ซึ่งรวมถึงกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ธนาคารโลกและสหประชาชาติ การแก้ไขข้อแนะนำดังกล่าว ได้พูดถึงวิธีแก้ปัญหาภัยคุกคามใหม่ที่กำลังเกิดขึ้น ตลอดจนชี้แจงให้ความชัดเจนและเสริมสร้างพันธกรณีต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยในขณะเดียวกันก็รักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพที่จำเป็นและความเข้มงวดของข้อแนะนำต่าง ๆ ของ FATF[31]

เหตุที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามมาตรฐานสากลเนื่องจาก การฟอกเงิน การก่อการร้ายและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเป็นประเด็นปัญหาปัญหาร่วมกันของประชาคมโลก นอกจากนี้ มาตรฐานสากลของ FATF เป็นมาตรการที่ประเทศต่าง ๆ กว่า 190 ประเทศให้การยอมรับและปฏิบัติตาม การที่ประเทศไทยปฏิบัติตามมาตรฐานสากลจะช่วยยกระดับความมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการปราบปรามการฟอกเงินและอาชญากรรมอื่น ๆ ได้ ซึ่งที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้าน AML/CFT (AML/CFT Standards) และ การประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (National Risk Assessment on Money Laundering and Financing of Terrorism (NRA)) ดังนี้[32]

1. การประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้าน AML/CFT

ประเทศไทยเคยเข้ารับการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลทั้งหมดจำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ ปี พ.ศ. 2545 (ประเมินโดย APG), ปี พ.ศ. 2550 (ประเมินโดย IMF และ World Bank) และ ปี พ.ศ. 2560 (ประเมินโดย APG)

2. การประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (NRA)

การประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากล เป็นการดำเนินการเพื่อให้ทราบว่าประเทศไทยมีความเสี่ยงจากภัยคุกคามและอาชญากรรมประเภทใดบ้าง และช่องทางใดที่เป็นจุดเปราะบางหรือจุดเสี่ยงที่อาจถูกอาชญากรใช้เป็นช่องทางในการกระทำผิด โดยที่ผ่านมาประเทศไทยเข้ารับการประเมินความเสี่ยงระดับชาติด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (National risk assessment of money laundering and terrorist financing: NRA) มาแล้ว 2 ครั้ง ได้แก่

[31] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ข้อแนะนำ FATF มาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธ (INTERNATIONAL STANDARDS ON COMBATING MONEY LAUNDERING AND THE FINANCING OF TERRORISM & PROLIFERATION) (กรุงเทพมหานคร, 2555) หน้า 7.

[32] ข้อมูลจากกองความร่วมมือระหว่างประเทศ สำนักงาน ปปง.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

- ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2555 โดยได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)

- ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2559 โดยสำนักงาน ปปง. ว่าจ้างสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) เป็นผู้ดำเนินการจัดทำ

การประเมินมาตรฐานสากลด้าน AML/CFT เป็นการประเมินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบวิธีการประเมินของ FATF (FATF methodology) โดยประเมิน 2 ด้าน ได้แก่

1. ประเมินความสอดคล้องของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อแนะนำทั้ง 40 ข้อ (Technical Compliance) และ

2. ความมีประสิทธิผลของระบบการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและความสามารถในการป้องกันหรือจัดการกับความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายได้อย่างเหมาะสม (Effectiveness) ตามผลลัพธ์ระยะสั้น 11 ด้าน (Immediate outcome)

ในการประเมินการประเมินการปฏิบัติตามข้อแนะนำของ FATF นั้น ได้มีการออกระเบียบวิธีเพื่อการประเมินการปฏิบัติตามข้อแนะนำของ FATF และการประเมินประสิทธิผลของระบบ AML/CFT เพื่อให้คณะผู้ประเมินและประเทศต่าง ๆ ใช้ประกอบการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้าน AML/CFT โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การประเมินการปฏิบัติตามเชิงเทคนิค (Technical Compliance Assessment) คือ การประเมินความสอดคล้องกับข้อแนะนำของ FATF ในด้านกรอบกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย อำนาจและกระบวนการทำงานของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ โดยแบ่งเกณฑ์ความประเมินเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ไม่มีข้อบกพร่อง (Compliant (C)) มีข้อบกพร่องเล็กน้อย (Largely compliant (LC)) มีข้อบกพร้องปานกลาง (Partially compliant (PC)) และมีข้อบกพร่องสูง (Non-compliant (NC))

ส่วนการประเมินด้านประสิทธิผล (Effectiveness Assessment) เป็นการประเมินด้านระบบ AML/CFT บรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดและต้องปรับปรุงอย่างไร ซึ่งมีแนวทางที่แตกต่างจากการประเมินด้าน Technical Compliance เพราะไม่ได้เป็นการประเมินว่าประเทศได้ปฏิบัติตามข้อแนะนำหรือไม่ แต่เป็นการประเมินว่าระบบ AML/CFT ของประเทศมีประสิทธิผลหรือไม่ เพียงใด และต้องปรับปรุงเพื่อให้บรรลุผลอย่างไร เกณฑ์คะแนนในการประเมินด้านประสิทธิผลแบ่งออกเป็น 4 ระดับได้แก่ บรรลุผลในขอบเขตที่สูงมากและมีข้อที่ต้องปรับปรุงน้อย (High level of

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

effectiveness) บรรลุผลในขอบเขตที่สูงและมีข้อที่ต้องปรับปรุงปานกลาง (Substantial level of effectiveness) บรรลุผลในบางขอบเขตและมีข้อที่ต้องปรับปรุงมาก (Moderate level of effectiveness) ไมบรรลุผลหรือบรรลุในขอบเขตที่ไมสำคัญ ต่องปรับปรุงตั้งแต่พื้นฐาน (Low level of effectiveness)

2.2.1.1 ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (THE FATF RECOMMENDATIONS) ที่เกี่ยวข้องกับความโปร่งใสและการมีข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล

ข้อแนะนำของ FATF ทั้ง 40 ข้อ เป็นมาตรฐานสากลที่ใช้กับทุกประเทศ ซึ่งมีการกำหนดรายละเอียดของมาตรการด้าน AML/CFT ต่าง ๆ อย่างครอบคลุม ครบถ้วน และสอดคล้องกัน ซึ่งแต่ละประเทศต้องนำไปปฏิบัติและปรับให้เข้ากับสภาพสังคมและบริบทต่าง ๆ ของแต่ละประเทศ ไม่ว่าเป็นกรอบทางกฎหมาย การบริหารและการปฏิบัติต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยข้อแนะนำของ FATF นั้น มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็น ซึ่งแต่ละประเทศควรมีพร้อมใช้อยู่แล้ว ได้แก่[33]

1. การระบุความเสี่ยงต่าง ๆ และการจัดทำนโยบายและการประสารชนงานภายในของประเทศในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

2. การติดตามการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธทำลายล้างสูง

3. ดำเนินการตามมาตรการป้องกันในภาคส่วนการเงิน การลงทุน และภาคส่วนอื่น ๆ ตามที่กฎมายกำหนด

4. กำหนดอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่ด้านสืบสวนสอบสวน เจ้าหน้าที่ด้านบังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่ด้านการกำกับและตรวจสอบ

[33] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ข้อแนะนำ FATF มาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธ (INTERNATIONAL STANDARDS ON COMBATING MONEY LAUNDERING AND THE FINANCING OF TERRORISM & PROLIFERATION) (กรุงเทพมหานคร, 2555) หน้า 9.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

5. มาตรการความโปร่งใสและการมีข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลและบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย

6. ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ

สำหรับข้อแนะนำของ FATF ทั้ง 40 ข้อ มีการกำหนดถึงความโปร่งใสและการเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลและบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย ซึ่งการกำหนดไว้ในหมวด E ข้อ 24 – 25 ซึ่งในที่นี้จะขอกล่าวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล ซึ่งกำหนดไว้ในข้อ 24 เรื่องความโปร่งใสและการเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล (Transparency and Beneficial Ownership of Legal Persons) สามารถสรุปได้ว่า ในแต่ประเทศต้องมีมาตรการเพื่อป้องกันการใช้นิติบุคคลในการกระทำความผิดในด้านฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยแต่ละประเทศต้องมีข้อมูลที่เพียงพอ ถูกต้องครบถ้วน สามารถใช้มูลเหล่านั้นได้ทันทีในเรื่องของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงและการควบคุมดำเนินกิจการของนิติบุคคล โดยข้อมูลเหล่านี้หากมีการร้องขอหรือขอรับการสนับสนุน จะต้องสามารถได้รับหรือเข้าถึงได้อย่างทันท่วงทีโดยไม่ชักช้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีนิติบุคคลที่สามารถออกหุ้นให้แก่ผู้ถือหรือใบสำคัญแสดงสิทธิในหุ้นที่ออกให้แก่ผู้ถือได้ หรือเป็นนิติบุคคลซึ่งอนุญาตให้มีตัวแทนในการถือหุ้นหรือตัวแทนกรรมการบริหาร รวมถึงต้องใช้มาตรการต่าง ๆ ที่มีประสิทธิผลมาดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่าจะไม่มีการนำบุคคลหรือราสารเหล่านั้นไปใช้เพื่อการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย อีกทั้งแต่ละประเทศควนพิจารณาใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้สถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานที่ต้องปฏิบัติในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence /CDD) ที่มีการกำหนดไว้ในข้อแนะนำที่ 10 และ 22 สามารถเข้าถึงข้อมูลของเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงและข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมดำเนินการได้[34]

[34] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ข้อแนะนำ FATF มาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธ (INTERNATIONAL STANDARDS ON COMBATING MONEY LAUNDERING AND THE FINANCING OF TERRORISM & PROLIFERATION) (กรุงเทพมหานคร, 2555) หน้า 32-33.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

การประเมินประสิทธิผลของระบบ AML/CFT ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความโปร่งใสและการมีข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล

การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Assessment) ของระบบ AML/CFT อยู่ในกรอบผลลัพธ์ลัพธ์ระยะสั้น (Immediate Outcome) ประกอบด้วย 11 ด้าน โดยในแต่ละด้านจะมีเป้าหมายหลักในการทำให้ระบบ AML/CFT ควรจะบรรลุผล

สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อแนะนำที่ 24 จะมีกรอบผลลัพธ์ระยะสั้นที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ด้าน คือ ผลลัพธ์ระยะสั้นด้านที่ 2 ความร่วมมือระหว่างประเทศนำมาซึ่งข้อมูล ข่าวกรองทางการเงิน หลักฐาน และ สิ่งอำนวยความสะดวกในการต่อต้านอาชญากรรมและทรัพย์สินของอาชญากร และ ผลลัพธ์ระยะสั้นด้านที่ 5 มีการป้องกันเพื่อไม่ให้นิติบุคคลและบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายถูกใช้เพื่อฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และหน่วยงานที่มีอำนาจสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของผู้รับผลประโยชน์โดยปราศจากอุปสรรค ซึ่งสามารถอธิบายผลลัพธ์ระยะสั้นด้านดังกล่าว ว่าลักษณะของระบบที่มีประสิทธิผล ควรต้องมีลักษณะอย่างไร

1. ผลลัพธ์ระยะสั้นด้านที่ 2 ความร่วมมือระหว่างประเทศนำมาซึ่งข้อมูลข่าวกรองทางการเงิน หลักฐาน และ สิ่งอำนวยความสะดวกในการต่อต้านอาชญากรรมและทรัพย์สินของอาชญากร [35]

ประเทศต่าง ๆ สามารถให้ข้อมูลหรือความช่วยเหลืออย่างรวดเร็วเมื่อได้รับคำขอจากต่างประเทศ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ต้องช่วยเหลือในคำขอนั้นโดย

- หาที่ตั้งและส่งตัวอาชญากรข้ามประเทศ

- บ่งชี้ ระงับการดำเนินการ ยึด ริบ และแบ่งปันทรัพย์สิน และให้ข้อมูล (รวมถึงหลักฐาน ข่าวกรองทางการเงิน ข้อมูลด้านการกำกับดูแล และเจ้าของผู้รับประโยชน์) ที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือความผิดมูลฐานที่เกี่ยวข้อง

[35] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ระเบียบวิธีเพื่อการประเมินการปฏิบัติตามข้อแนะนำของ FATF และการประเมินประสิทธิผลของระบบ AML/CFT (กรุงเทพมหานคร, 2556), หน้า 152-153.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ยังต้องขอความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อติดตามอาชญากรและทรัพย์สินของอาชญากร ทำให้ประเทศไม่เป็นที่จูงใจให้อาชญากร (รวมถึงผู้ก่อการร้าย) ใช้เป็นที่ตั้งเพื่อปฏิบัติการ เก็บรักษารายได้ที่ผิดกฎหมาย หรือใช้เป็นที่หลบภัย

ผลลัพธ์นี้เกี่ยวข้องกับข้อแนะนำข้อที่ 36 – 40 และองค์ประกอบของข้อแนะนำข้อที่ 9, 24, 25 และ 32

2. ผลลัพธ์ระยะสั้นด้านที่ 5 มีการป้องกันเพื่อไม่ให้นิติบุคคลและบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายถูกใช้เพื่อฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และหน่วยงานที่มีอำนาจสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของผู้รับประโยชน์โดยปราศจากอุปสรรค[36]

ประเทศต่าง ๆ ควรมีมาตรการที่สามารถดำเนินการได้ทันทีเพื่อ

- ป้องกันไม่ให้มีการใช้นิติบุคคลและบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด

- ทำให้นิติบุคคลและบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายมีความโปร่งใสอย่างเพียงพอ

- สร้างหลักประกันว่ามีข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลเจ้าของผู้รับประโยชน์ที่มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

เปิดเผยข้อมูลพื้นฐานเป็นการทั่วไป และมีข้อมูลเจ้าของผู้รับประโยชน์ให้แก่หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ ส่วนบุคคลที่ละเมิดมาตรการเหล่านี้ต้องอยู่ภายใต้การลงโทษที่มีประสิทธิผล เหมาะสม และมีผลเป็นการยับยั้ง ทำให้อาชญากรไม่มีแรงจูงใจในการใช้นิติบุคคลและบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายไปเพื่อการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

ผลลัพธ์นี้เกี่ยวข้องกับข้อแนะนำข้อที่ 24 และ 25 และองค์ประกอบของข้อแนะนำข้อที่ 1, 10, 37 และ 40

[36] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ระเบียบวิธีเพื่อการประเมินการปฏิบัติตามข้อแนะนำของ FATF และการประเมินประสิทธิผลของระบบ AML/CFT (กรุงเทพมหานคร, 2556), หน้า 170-171.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

2.2.1.2 ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (THE FATF RECOMMENDATIONS) ที่เกี่ยวข้องกับอัตราโทษของนิติบุคคลในคดีอาญาฟอกเงิน[37]

สำหรับเรื่องอัตราโทษของนิติบุคคลในคดีอาญาฟอกเงิน ตามข้อแนะนำที่ 3 นั้น เป็นการกำหนดให้แต่ละประเทศกำหนดความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา และการลงโทษในความผิดฐานฟอกเงินนี้ต้องเป็นการลงโทษที่ได้สัมฤทธิ์ผล เหมาะสม และมีผลเป็นการยับยั้งได้ ซึ่งตามข้อแนะนำข้อที่ 3 ไม่ได้เป็นการกำหนดเกณฑ์การลงโทษในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลไว้อย่างชัดเจน เพียงแต่กำหนดถึงหลักการในการกำหนดบทลงโทษไว้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศเป็นผู้กำหนดอัตราโทษในความความผิดฐานฟอกเงิน

การประเมินประสิทธิผลของระบบ AML/CFT ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอัตราโทษของนิติบุคคลในคดีอาญาฟอกเงิน[38]

สำหรับอัตราโทษของนิติบุคคลในคดีอาญาฟอกเงิน จะมีกรอบผลลัพธ์ระยะสั้นที่เกี่ยวข้องอยู่ 1 ด้าน คือ ผลลัพธ์ระยะสั้นด้านที่ 7 มีการสืบสวนความผิดฐานฟอกเงิน และผู้กระทำความผิดถูกดำเนินคดีและได้รับการลงโทษที่มีประสิทธิผล เหมาะสม และมีผลเป็นการยับยั้ง ซึ่งเป็นกรอบผลลัพธ์ระยะสั้นเช่นเดียวกับเรื่องอายุความในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินกับนิติบุคคล

2.2.1.4 ผลการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้าน AML/CFT (AML/CFT Standards) ของประเทศไทย[39]

ประเทศไทยเข้ารับการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้าน AML/CFT มาแล้ว 3 รอบ โดย ครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2545 ประเมินตามเกณฑ์ข้อแนะนำ 25 ข้อ ของ FATF ปรากฏว่าผลประเมิน สอดคล้องกับเกณฑ์ข้อแนะนำ 25 ข้อ ของ FATF ซึ่งขณะนั้น ประเทศไทยยังไม่มีความเสี่ยง ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2550 ประเมินตามเกณฑ์ข้อแนะนำ 49 ข้อ ของ FATF ซึ่งผลการประเมินมีข้อที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลในระดับมาก-มากที่สุดเพียง 7 ข้อ ระดับคะแนนคิดเป็น

---

[37] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ข้อแนะนำ FATF มาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธ (INTERNATIONAL STANDARDS ON COMBATING MONEY LAUNDERING AND THE FINANCING OF TERRORISM & PROLIFERATION) (กรุงเทพมหานคร, 2555) หน้า 14-15.

[38] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ระเบียบวิธีเพื่อการประเมินการปฏิบัติตามข้อแนะนำของ FATF และการประเมินประสิทธิผลของระบบ AML/CFT (กรุงเทพมหานคร, 2556) หน้า 182-183.

[39] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย, รายงานการประเมินประเทศไทย ธันวาคม 2560 หน้า 1-2.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ร้อยละ 31 เนื่องจากในขณะนั้นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น มีความผิดมูลฐานเพียง 8 ความผิดมูลฐาน ไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับมาตรการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า และไม่มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เป็นต้น

สำหรับครั้งที่ 3 เป็นการประเมินครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. 2559 ระหว่างวันที่ 31 ตุลาคม – 11 พฤศจิกายน 2559 โดยมีคณะผู้ประเมินจาก APG จำนวน 8 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา ไต้หวัน ฟิลิปปินส์ บังกลาเทศ ฮ่องกง และสำนักเลขาธิการ APG ได้เดินทางมาทำการประเมิน (on-site visit) และประชุมร่วมกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จำนวน 49 หน่วยงาน เพื่อนำข้อมูลไปประมวลผลจัดทำรายงานผลการประเมิน โดยมีผลการมีความสอดคล้องกับมาตรฐานสากลด้านกรอบกฎหมาย 26 ข้อ และด้านประสิทธิผลมีความสอดคล้อง 4 ด้าน

สำหรับผลการประเมินของประเทศไทย ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล ในเรื่องอายุความในการดำเนินคดีอาญากับนิติบุคคล เรื่องอัตราโทษของนิติบุคคลในความผิดฐานฟอกเงิน และเรื่องความโปร่งใสและการมีข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล มีผลการประเมิน คือ ด้านกรอบกฎหมาย ในข้อแนะนำที่ 3 ความผิดฐานฟอกเงิน มีข้อบกพร่องเล็กน้อย (Largely compliant (LC))[40] ข้อแนะนำที่ 24 ความโปร่งใสและผู้รับประโยชน์ของนิติบุคคล มีข้อบกพร่องปานกลาง (Partially compliant (PC)) [41]

ส่วนด้านประสิทธิผล ผลลัพธ์ระยะสั้นด้านที่ 2 ความร่วมมือระหว่างประเทศนำมาซึ่งข้อมูล ข่าวกรองทางการเงิน หลักฐาน และ สิ่งอำนวยความสะดวกในการต่อต้านอาชญากรรมและทรัพย์สินของอาชญากร มีผลการประเมินที่บรรลุผลในขอบเขตที่สูงและมีข้อที่ต้องปรับปรุงปานกลาง (Substantial level of effectiveness) ส่วนผลลัพธ์ระยะสั้นด้านที่ 5 มีการป้องกันเพื่อไม่ให้นิติบุคคลและบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายถูกใช้เพื่อฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และหน่วยงานที่มีอำนาจสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของผู้รับผลประโยชน์โดยปราศจากอุปสรรค มีผลการประเมินที่ไมบรรลุผลหรือบรรลุในขอบเขตที่ไมสำคัญ ต้องปรับปรุงตั้งแต่พื้นฐาน (Low level of effectiveness) และผลลัพธ์ระยะสั้นด้านที่ 7 มีการสืบสวนความผิดฐานฟอกเงิน

[41] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย, รายงานการประเมินประเทศไทย ธันวาคม 2560 หน้า 12-13.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

และผู้กระทำความผิดถูกดำเนินคดีและได้รับการลงโทษที่มีประสิทธิผล เหมาะสม และมีผลเป็นการยับยั้ง มีผลการประเมินที่บรรลุผลในบางขอบเขตและมีข้อที่ต้องปรับปรุงมาก (Moderate level of effectiveness) ดังนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ประเทศไทยจ้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล

2.2.1.3 ข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (THE FATF RECOMMENDATIONS) ที่เกี่ยวข้องกับอายุความของดำเนินคดีอาญาฟอกเงินกับนิติบุคคล

สำหรับข้อแนะนำ 40 ข้อ ของ FATF ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอายุความ ในการดำเนินคดีอาญาฟอกเงินกับนิติบุคคลนั้น ไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าควรมีอายุความในการดำเนินคดีอาญาไว้เป็นระยะเวลาเท่าใด แต่ในคำอธิบายเพิ่มเติมข้อแนะนำที่ 3 ใน เรื่องความผิดฐานฟอกเงิน ข้อที่ 7 (c) ได้กล่าวไว้ว่า ความรับผิดทางอาญาและมาตรการลงโทษทางอาญาซึ่งถ้าใช้ไม่ได้ เนื่องจากหลักการขั้นพื้นฐานของกฎหมายภายในประเภทไม่เอื้ออำนวย ให้ใช้ความรับผิดและมาตรการลงโทษทางแพ่งหรือทางปกครองกับนิติบุคคล การกระทำดังกล่าวนี้ไม่ควรเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินคดีทางอาญา ทางแพ่งหรือทางปกครองกับนิติบุคคลไปพร้อม ๆ กัน การลงโทษทั้งหมดควรเป็นการลงโทษที่สัมฤทธิ์ผล เหมาะสม และมีผลเป็นการยับยั้ง[42]

ถึงแม้ว่าเรื่องอายุความจะไม่ได้กำหนดอย่างชัดเจนในข้อแนะนำ 40 ของ FATF แต่ก็ถือได้ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินกับนิติบุคคลอย่างหนึ่ง ซึ่งควรที่จะต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงเรื่องดังกล่าว เนื่องจากจะไปส่งผลกระทบต่อการการประเมินประสิทธิผลของระบบ AML/CFTด้านอื่น ๆ ที่จะกล่าวต่อไป

การประเมินประสิทธิผลของระบบ AML/CFT ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอายุความในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินกับนิติบุคคล[43]

ในเรื่องของอายุในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินกับนิติบุคคล จะมีกรอบผลลัพธ์ระยะสั้นที่เกี่ยวข้องอยู่ 1 ด้าน คือ ผลลัพธ์ระยะสั้นด้านที่ 7 มีการสืบสวนความผิดฐานฟอกเงิน และผู้กระทำความผิดถูกดำเนินคดีและได้รับการลงโทษที่มีประสิทธิผล เหมาะสม และมีผลเป็นการยับยั้ง

[42] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ข้อแนะนำ FATF มาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธ (INTERNATIONAL STANDARDS ON COMBATING MONEY LAUNDERING AND THE FINANCING OF TERRORISM & PROLIFERATION) (กรุงเทพมหานคร, 2555) หน้า 57.

[43] เรื่องเดียวกัน

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

โดยลักษณะของระบบที่มีประสิทธิผลจะต้องมีการดำเนินการสืบสวนการฟอกเงินโดยเฉพาะทรัพย์สินที่มีมูลค่ามากซึ่งมาจากการระทำความผิด มีการฟ้องร้องดำเนินคดีผู้กระทำความผิด และศาลใช้มาตรการลงโทษที่มีประสิทธิผล เหมาะสม และมีผลเป็นการยับยั้งต่อผู้กระทำความผิดซึ่งได้รับการการพิพากษาว่ามีความผิด รวมถึงการสืบสวนทางการเงินคู่ขนานไปกับคดีซึ่งเป็นความผิดมูลฐานที่เกิดขึ้นนอกประเทศ และการสืบสวนและการดำเนินคดีความผิดฐานฟอกเงินเพียงอย่างเดียว องค์ประกอบของระบบ (การสืบสวน การดำเนินคดี การพิพากษาว่ามีความผิด และการลงโทษ) ทำงานได้อย่างสอดคล้องเพื่อลดความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน ส่งผลให้การตรวจพบ การพิพากษาว่ามีความผิด และการลงโทษช่วยยับยั้งไม่ให้อาชญากรสร้างรายได้จากอาชญากรรมและการฟอกเงิน

ผลลัพธ์นี้เกี่ยวข้องกับข้อแนะนำข้อที่ 3, 30 และ 31 และองค์ประกอบของข้อแนะนำข้อที่ 1, 2, 32, 37, 39, และ 40

2.2.2 กระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence หรือ KYC/CDD)

กระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence หรือ KYC/CDD) เป็นมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่สำคัญอย่างหนึ่งในมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธทำลายล้างสูงตามข้อแนะนำที่ 10 ของ FATF ในเรื่องการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ซึ่งแต่ละประเทศต้องนำมาตรการดังกล่าวไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทในแต่ละประเทศ ผู้เขียนจะสามารถอธิบายขั้นตอนดังกล่าว ได้ดังนี้

(ก) กระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้า (Know Your Customer /KYC)

การรู้จักตัวตันของลูกค้า (Know Your Customer /KYC) หมายถึง การดำเนินการตรวจสอบข้อมูลของลูกค้าก่อนที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานกับลูกค้า ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้ จะดำเนินการตรวจสอบตัวตนของลูกค้าและประเมินความเหมาะสมรวมถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการกระทำความผิดกฎหมาย โดยมีวัตถุประสงค์ คือการป้องกันไม่ให้สถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงาน

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ถูกนำไปใช้ทั้งโดยเจตนาหรือไม่เจตนาในการกระทำความผิดที่ผิดกฎหมายโดยเฉพาะการฟอกเงิน[44]

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้เพิ่มเติม มาตรา 20 ได้กำหนดให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 จัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนทำธุรกรรมตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งต้องกำหนดมาตรการเพื่อขจัดอุปสรรคในการแสดงตนของคนพิการหรือทุพพลภาพด้วย เว้นแต่ลูกค้าได้แสดงตนไว้ก่อนแล้ว

ตามบทบัญญัติข้างต้น กระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้าจะอยู่ในข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (The FATF Recommendations) จะปรากฏอยู่ในข้อแนะนำของ FATF[45] ตั้งแต่ข้อที่ 10 ในส่วนมาตรการป้องกัน (D-Preventive Measures) ซึ่งเป็นกระบวนการที่สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพต้องดำเนินการ โดยกระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้า (KYC) นั้น เป็นขั้นตอนแรกของการก่อนทำธุรกรรมเริ่มกันระหว่างสถาบันการหรือผู้ประกอบอาชีพกับลูกค้าโดยเกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือนิติบุคคลมีความประสงค์จะสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันการเงินหรือหรือผู้ประกอบอาชีพ โดยอาจเป็นการขอเปิดบัญชีเงินฝากกับสถาบันการเงิน หรือการทำธุรกรรมซื้อขายทองคำแท่งกับผู้ประกอบอาชีพ เป็นต้น ทั้งนี้ มูลค่าหรือการทำธุรกรรมประเภทใดที่จะต้องมีการแสดงตนนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ แต่ต้องสอดคล้องกับข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (The FATF Recommendations)

กระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้านั้น ตามข้อแนะนำของ FATF มีวัตถุประสงค์มุ่งหวังที่จะให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพ ดำเนินการตรวจสอบบุคคลหรือนิติบุคคลที่จะเข้ามาสร้างความสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อพิสูจน์ว่าบุคคลหรือนิติบุคคลนั้นมีตัวตนจริง ไม่ได้มีการใช้นามแฝง ชื่อปลอม หรือดำเนินการบังหน้าผู้อื่น และโอกาสที่บุคคลหรือนิติบุคคลนั้น เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง มากน้อยเพียงใด ดังนั้น กระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้า จึงเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันต่อไป จากข้อแนะนำของ FATF ข้อที่ 10 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้า นั้น องค์กรสถาบันการเงินระหว่างประเทศต่าง ๆ[46]

---

[44] Sum&Substance, KYC and AML — the Difference and Best Practices [Online] 24 July 2019. Available from : https://sumsub.com/kyc-and-aml/.

[45]Anti Money Laundering Policy [Online] 4 June 2018.Available from : http://www.fatfgafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf.

[46] (1) Basel Committee on Banking Supervision : Customer Due Diligence for Bank , October 2001.

(2) Wolfsberg Statement – Wolfsberg AML Principles on Private Banking, May 2002.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ได้ออกแนวทางการปฏิบัติ โดยมีการกำหนดให้สถาบันการเงินต้องขอข้อมูลจากลูกค้า เพื่อใช้พิจารณาสร้างความสัมพันธ์ ได้แก่[47]

ก) กรณีการแสดงตนของบุคคลธรรมดาที่ต้องการสร้างความสัมพันธ์หรือร่วมทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพนั้น ต้องให้บุคคลดังกล่าว แจ้งข้อมูลและแสดงหลักฐานเพื่อการแสดงตน ดังนี้

- ชื่อเต็มและนามสกุล
- วัน เดือน ปีเกิด
- สัญชาติ
- หมายเลขประจำตัวของประชาชนหรือหมายเลยประจำตัวอื่นที่รัฐออกให้แก่บุคคลโดยเฉพาะซึ่งปรากฏอยู่ในเอกสารประจำตัวที่รัฐออกให้ (อาทิ บัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทาง ใบอนุญาตขับขี่ เป็นต้น)
- ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านและที่อยู่ปัจจุบันกรณีที่ไม่ได้อาศัย ณ ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน
- อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่ราชการ และ/หรือชื่อของนายจ้าง
- ข้อมูลการติดต่อ เช่น หมายเลขโทรศัพท์ หมายเลขโทรสาร และที่อยู่อิเล็กทรอนิกส์
- รูปถ่าย
- ประเภทของบัญชีและลักษณะความสัมพันธ์กับสถาบันการเงินที่บุคคลระบุ
- ลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรม

เมื่อสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพได้รับข้อมูลดังกล่าว ต้องดำเนินการเก็บสำเนาเอกสารที่ลูกค้านำมาแสดงตน เช่น บัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทาง เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบข้อมูลลูกค้ากรอกรายละเอียดหรือแจ้งกับสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพทราบก่อนทำธุรกรรม จากนั้นสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพต้องทำการตรวจสอบเพื่อพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าวว่า ข้อมูลที่ลูกค้าแจ้งและนำมาแสดงตนนั้น ตรงกับตัวตนที่แท้จริงของลูกค้าหรือไม่ เช่น ทำการตรวจสอบเลขประจำตัวประชาชน ชื่อเต็ม- นามสกุล กับฐานข้อมูลของ

(3) Wolfsberg Statement – Guidance on a Risk Based Approach for Managing Money Laundering Risks , March 2006.

[47] The Bank for International Settlements (BIS): General Guide to Account Opening and Customer Identification, [Online]. Available from : https://www.bis.org/bcbs/publ/d331.pdf

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องว่ามีความถูกต้องตรงกับข้อมูลที่สถาบันการเงินหรือผู้มีหน้าที่รายงานมีหรือไม่ หรือตรวจสอบด้วยวิธีการอื่นเพื่อยืนยันว่าลูกค้าเป็นบุคคลเดียวกันกับเอกสารหลักฐานและข้อมูลที่ลูกค้าแจ้งแก่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพไว้หรือไม่

ข) กรณีการแสดงตนของนิติบุคคลที่ต้องการสร้างความสัมพันธ์หรือร่วมทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินหรือผู้ทำธุรกรรมนั้น นิติบุคคลดังกล่าวต้องแจ้งข้อมูลและแสดงหลักฐานเพื่อการแสดงตน ดังนี้

- ชื่อของนิติบุคคล ตามที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับหน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแลหรือออกใบอนุญาตให้แก่นิติบุคคล)

- หมายเลขประจำตัวนิติบุคคล หรือหมายเลขรัฐออกให้เพื่อที่ระบุตัวตนของนิติบุคคล อาทิ หมายเลขประจำตัวผู้เสียภาษี

- สถานที่ประกอบการ หรือสถานที่ตั้ง ตามที่ระบุไว้ในเอกสารจัดตั้งนิติบุคคลที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับหน่วยงานของรัฐ

- ที่อยู่ที่ติดต่อได้ กรณีที่สถานที่ประกอบการกับที่อยู่ติดต่อได้คนละที่กัน

- ข้อมูลการติดต่อ เช่นหมายเลขโทรศัพท์ที่ หมายเลขโทรสาร

- เอกสารทางทะเบียนที่รัฐออกให้เพื่อรับรองการจดทะเบียนของนิติบุคคล

- ข้อมูลของผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้สร้างความสัมพันธ์และข้อมูลบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจทอดสุดท้ายในการสร้างความสัมพันธ์

- โครงสร้างหรือวัตถุประสงค์ทางธุรกิจของนิติบุคลที่กฎหมายรับรอง

สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพ ต้องทำการเก็บสำเนาเอกสารที่ลูกค้านำมาแสดงตน และตรวจสอบถึงความถูกต้องและความมีอยู่จริงของข้อมูลและนิติบุคคลนั้น โดยวิธีการคล้ายกับกรณีของบุคคลธรรมดาอาจมีการพิสูจน์ทราบเพิ่มเติม เช่น ค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลสาธารณะว่านิติบุคคลดังกล่าว มีการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้หรือไม่ เป็นต้น

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

เมื่อสถาบันเงินหรือผู้ประกอบอาชีพได้ข้อมูลครบถ้วนตามกรณีต่าง ๆ แล้ว การตรวจสอบว่าลูกค้าที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มีโอกาสที่จะใช้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพเป็นลู่ทางหรือช่องทางในการฟอกเงินที่ได้จากกระกระทำความผิดหรือไม่นั้น สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพจำเป็นต้องมีฐานข้อมูลรายชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน เช่น ฐานข้อมูลรายชื่อบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ที่จัดรวบรวมขึ้นโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการปราบปรามอาชญากรรมหรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของรัฐและต่างประเทศ[48] รวมถึงฐานข้อมูลผู้ก่อการร้ายและผู้สนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายที่องค์การสหประชาชาติจัดทำขึ้น[49] และฐานข้อมูลผู้กระทำการอันเกี่ยวข้องกับการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงที่จะมีขึ้นในอนาคตด้วย

ดังนั้น หากตรวจสอบข้อมูลรายชื่อของลูกค้าตรงกับฐานรายชื่อเสี่ยงต่าง ๆ สถาบันการเงิน หรือผู้ประกอบอาชีพต้องปฏิเสธความสัมพันธ์กับลูกค้าดังกล่าว เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลนั้น ใช้สถาบันการเงินเป็นช่องทางในการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งจากกระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้านั้น ทำให้ทราบได้ว่าบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ต้องการสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพมีการใช้ข้อมูลที่แท้จริงและตรงกับข้อมูลและหลักฐานของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มาแสดงตนต่อสถาบันการเงินหรือไม่ และลูกค้าที่ประสงค์จะสร้างความสัมพันธ์นั้น มีโอกาสที่จะใช้สถาบันการเงินเป็นช่องทางฟอกเงินมากน้อยเพียงใด และสามารถทราบได้ว่าลูกค้าทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลคนใด มีข้อมูลต้องกับรายชื่อเสี่ยงต่าง ๆ ทำให้สามารถยับยั้งหรือปฏิเสธความสัมพันธ์ได้ทันที ดังนั้น กระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้านั้น สถาบันการเงินสามารถจัดระดับของลูกค้าเพื่อทำการติดตามเฝ้าระวังความเสี่ยงเกี่ยวกับการฟอกเงิน หรือปฏิเสธการสร้างความสัมพันธ์ทันทีในกรณีที่มีลูกค้ามีรายชื่อตรงกับข้อมูลรายที่มีความเสี่ยง อีกทั้งเป็นการลดความเสี่ยงต่อความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการที่สถาบันการเงินเป็นช่องทางการฟอกเงิน[50]

[48] United Nations Security Council Resolution 1373 (2001) Threats to international peace and security caused by terrorist acts.

[49] United Nations Security Council Resolution 1267 (1999) concerning Al-Qaida and the Taliban and Associated Individuals and Entities.

[50] Basel Committee on Banking Supervision : General Guide to Account Opening and Customer Identification, February 2003.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

(ข) กระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence /CDD)

กระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence /CDD) เป็นขั้นตอนที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพ ต้องปฏิบัติเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับลูกค้า เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากขั้นตอนการรู้จักตัวตนของลูกค้า โดยเมื่อสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพ พิจารณาอนุมัติสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าแล้ว สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพต้องเฝ้าระวัง ตรวจสอบความเคลื่อนไหวของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อพิจารณาว่ายังควรดำเนินการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าคนดังกล่าวต่อไปอีกหรือไม่ และตลอดระยะเวลาที่ลูกค้าทำธุรกรรมหรือมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพ ลูกค้ามีแนวโน้มมีโอกาสเสี่ยงหรือมีพฤติกรรมที่อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือกระทำการอันเป็นความผิดฐานฟอกเงิน หรือเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่อานุภาพทำลายล้างสูงหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้านั้น “ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า” หมายความถึง พฤติกรรมระหว่างลูกค้ากับสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพในระหว่างที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน เช่น การทำธุรกรรม ความเคลื่อนไหวทางการเงินของลูกค้า หรือการเปลี่ยนแปลงผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง เป็นต้น ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ามีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้[51]

(1) เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยของลูกค้า (Suspicious Activity Report) อันจะนำไปสู่การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Transaction Report) ต่อหน่วยข่าวกรองทางการเงิน (Financial Intelligence Unit)

(2) เพื่อตรวจสอบข้อมูลของลูกค้าว่ามีความเปลี่ยนแปลงอันจะส่งผลต่อการพิจารณาระดับความเสี่ยงต่อการฟอกเงินของลูกค้าหรือไม่ (Risk Management Approach)

(3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของสถานะทางบัญชีกับสถานภาพหรือข้อมูลรายได้ของลูกค้า

[51] ญาดา กาศยปนันทน์, “การกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินของบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองเพื่อการฟ้องกันและปราบปรามการทุจริตของไทย” (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554), หน้า 80.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

(4) เพื่อพิจารณาว่า ลูกค้าใช้สถาบันการเงินเป็นแหล่งฟอกเงินจากการกระทำความผิดหรือไม่ และสถาบันการเงินควรสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าต่อไปหรือไม่

ดังนั้น ถ้าสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพ ดำเนินการตรวจสอบตามกระบวนการที่ถูกต้อง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ทุกข้อแล้ว สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพจะมีโอกาสตรวจพบพฤติกรรมที่ผิดปกติหรือเหตุอันควรสงสัยของลูกค้า ทำให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพ มีส่วนช่วยในการป้องกันการที่ลูกค้าใช้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพเป็นช่องทางในการฟอกเงินที่ได้มาจากกการกระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้

โดยสาระสำคัญของข้อแนะนำของ FATF ข้อที่ 10 ในส่วนท้าย[52] ได้กล่าวถึงเรื่องแนวทางในการกำหนดกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า มีสาระสำคัญดังนี้

(1) ระบุตัวตนของลูกค้าและตรวจสอบยืนยันหลักฐานการแสดงตนของลูกค้า โดยใช้เอกสาร ข้อมูล หรือข่าวสารจากแหล่งข้อมูลอิสระที่มีความน่าเชื่อถือได้

(2) ระบุตัวตนเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง และใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อตรวจสอบยืนยันตัวตนของเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ถึงขนาดที่ว่าสถาบันการเงินหรือผู้ประอาชีพทราบว่าผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงคือใคร สำหรับกรณีนิติบุคคลและบุคคลที่ตกลงกันทางกฎหมาย การระบุตัวตนนี้ สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพ ต้องมีความเข้าใจโครงสร้างการเป็นเจ้าของและอำนาจการควบคุมของลูกค้า

(3) ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเจตนาของลูกค้าในการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจ

(4) ตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางธุรกิจของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง และตรวจสอบการทำธุรกรรมที่ดำเนินไปตลอดช่วงเวลาที่มีความสัมพันธ์ เพื่อให้มั่นใจว่าธุรกรรมที่ลูกค้ากำลังดำเนินอยู่นั้นสอดคล้องกับข้อมูลการแสดงตนที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพมีอยู่ รวมถึงข้อมูลทางธุรกิจและประวัติความเสี่ยงของลูกค้าที่เกี่ยวต่อการฟอกเงิน และในกรณีที่จำเป็นควรตรวจสอบแหล่งที่มาของรายได้ลูกค้าด้วย

[52] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ข้อแนะนำ FATF มาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธ (INTERNATIONAL STANDARDS ON COMBATING MONEY LAUNDERING AND THE FINANCING OF TERRORISM & PROLIFERATION) (กรุงเทพมหานคร, 2555) หน้า 20.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

สำหรับกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพไม่สามารถตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าได้ สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพ ต้องไม่อนุมัติสร้างความสัมพันธ์หรือรับทำธุรกรรมให้กับลูกค้านั้น หรือควรยุติความสัมพันธ์กับลูกค้าดังกล่าว กรณีที่มีความสัมพันธ์กันมาก่อน ต้องพิจารณาจัดทำรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับลูกค้ารายดังกล่าว

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

บทที่ 3
การดำเนินคดีอาญาต่อนิติบุคคลตามกฎหมายฟอกเงินของไทยและต่างประเทศ

ปัญหาเรื่องการฟอกเงิน ถือได้เป็นปัญหาที่ทุกประเทศต่างตระหนักและให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปราม เห็นได้จากทุก ๆ ประเทศ ต่างได้มีการกำหนดความผิดฐานฟอกเงินเป็นหนึ่งในความผิดของประเทศนั้น ๆ และมีการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศของตน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและรองรับการเผชิญต่อสู้กับรูปแบบและวิธีใหม่ ๆ ที่เหล่าผู้กระทำความผิดนำมาใช้ในการฟอกเงิน ในบทนี้ผู้เขียนขอกล่าวถึงสาระสำคัญในหลักการของกฎหมายฟอกเงินตามกฎหมายไทย รูปแบบการกระทำความผิดของนิติบุคคลและปัญหาเกี่ยวกับมาตรการการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของนิติบุคคล รวมถึงกฎหมายฟอกเงินของต่างประเทศคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศอังกฤษ และประเทศฝรั่งเศส ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 หลักการและสาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกรณีการกระทำผิดของนิติบุคคล

การฟอกเงิน เป็นการดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้น เปลี่ยนเป็นเงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งทำให้บุคคลอื่น ๆ เชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย การฟอกเงินได้กลายเป็นรูปแบบที่นิยมกันอย่างแพร่หลายของผู้กระทำผิดกฎหมาย ในการใช้เป็นเครื่องมือเพื่อปกปิดและแสวงหาประโยชน์จากการกระทำความผิด นอกจากนี้การฟอกเงินยังก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เนื่องจากเงินหรือทรัพย์สินที่นำมาฟอกนั้นเป็นเงินนอกระบบที่เกิดจากผลผลิต รายได้ที่เกิดขึ้นในทางเศรษฐกิจอีกทั้งเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว ยังสามารถนำไปใช้เพื่อการขยายเครือข่ายของตน ในการประกอบอาชญากรรมจนกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่มีอิทธิพลอย่างมาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาเรื่องความสงบเรียบร้อยของสังคม รวมถึงปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย[1]

[1] ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , (กรุงเทพฯ: นิติธรรม 2540), หน้า 17.

3.1.1 หลักการและสาระสำคัญ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีเจตนารมณ์ที่มุ่งประสงค์ตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมและทำลายแรงจูงใจในการประกอบอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนที่สูง จึงกำหนดมาตรการดำเนินการต่อการฟอกเงิน คือ มาตรการทางอาญาที่ดำเนินคดีต่อบุคคลและมาตรการทางแพ่งที่ดำเนินคดีต่อทรัพย์สิน ทั้งนี้ มาตรการที่ดำเนินคดีต่อทรัพย์สินนั้น มีเหตุผลมาจากหลักของการคุ้มครองประโยชน์ของสังคมหรือประโยชน์สาธารณะ หลักการติดตามและเรียกคืนทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดของรัฐโดยจะให้ยึดหรืออายัดและให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินอันเป็นการดำเนินการคนละส่วนกับการดำเนินการทางอาญาต่อบุคคล นอกจากนี้มาตรการดังกล่าวยังกำหนดภาระในการพิสูจน์ โดยให้เจ้าของทรัพย์สินมาแสดงตัวและพิสูจน์ว่าทรัพย์สินของตนนั้น มิได้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยมีบทสันนิษฐานเกี่ยวกับการได้ทรัพย์สินจากการกระทำความผิดว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย[2] จากบทสันนิษฐานนี้ทำให้สามารถดำเนินคดีจากทรัพย์สินที่มีเหคุอันควรสงสัยได้ โดยไม่จำต้องจับตัวคนร้ายเพื่อนำมาฟ้องร้องคดีเสียก่อน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในหมวด 6 เรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เป็นมาตรการที่บัญญัติขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการกับทรัพย์สินที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน ตามคำนิยามในมาตรา 3 เหตุที่กฎหมายบัญญัติมาตรการดังกล่าวก็เนื่องจากปัจจุบัน การดำเนินการทางอาญากับบุคคลผู้กระทำความผิดยังขาดประสิทธิภาพ โดยการกระทำความผิดบางอย่าง เช่น ยาเสพติด จะมีการดำเนินการเป็นองค์กร ซึ่งขั้นตอนการดำเนินการขององค์กรจะมีความสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะหาพยานหลักฐานมาดำเนินคดีกับผู้ที่บ่งการอยู่เบื้องหลัง ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง[3]

---

[2] มาตรา 3 “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” หมายความว่า ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า กระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งนี้ไม่ ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง และให้หมายความรวมถึงการพยายามกระทำธุรกรรมดังกล่าวด้วย

[3] กฎกระทรวงกานตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ข้อ 3 “ผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง” หมายความว่า บุคคลธรรมดาผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงหรือมีอำนาจ ควบคุมความสัมพันธ์ทางธุรกิจของลูกค้ากับสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 (1) หรือ (9) หรือบุคคลที่ลูกค้าทำธุรกรรมแทน รวมถึงบุคคลผู้ใช้อำนาจควบคุมนิติบุคคลหรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

จากการกระทำความผิดดังกล่าว[4] มาตรการดำเนินคดีต่อทรัพย์สินตามหมวด 6 ของพระราชบัญญัตินี้ จึงเป็นมาตรการพิเศษที่มุ่งจัดการกับทรัพย์สินซึ่งเป็นเสมือนเลือดหล่อเลี้ยงให้องค์กรเติบโตอยู่ได้[5] ซึ่งจะเป็นการยับยั้งการเจริญเติบโตของอาชญากรรมที่ทำในลักษณะองค์กรดังกล่าว อันจะส่งผลดีต่อการปราบปรามต่อไป

3.1.2 อำนาจในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานเจ้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับความผิดฐานฟอกเงินนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐาน

2. การดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงิน

เมื่อมีการกระทำความผิดคดีฟอกเงินของนิติบุคคลเกิดขึ้น ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. มีอำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินและบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับเพื่อเป็นหลักฐานเบื้องต้นแล้วส่งตัวไปยังพนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้าแต่ต้องไม่เกิน 24 ชั่วโมง[6] ดังนั้น เมื่อมีการกระทำความผิดคดีฟอกเงินของนิติบุคคล เลขาธิการ ปปง. จึงมีอำนาจกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จับผู้แทนนิติบุคคลและบันทึกถ้อยคำผู้แทนนิติบุคคลแล้วส่งตัวไปยังพนักงานสอบสวนได้ ส่วนอำนาจสอบสวนผู้กระทำผิดฐานฟอกเงินยังคงเป็นอำนาจของตำรวจพนักงานสอบสวนและหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานนั้น ๆ อยู่[7]

---

[4] ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , (กรุงเทพฯ: นิติธรรม 2540), หน้า 15.

[5] จรัญ ภักดีธนากุล, สาระสำคัญการบังคับใช้และผลกระทบของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (น.5) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, (กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมตุลาการ) หน้า 13.

[6] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 มาตรา 38/1 บัญญัติว่า “ ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เลขาธิการ รองเลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจจับผู้กระทาความผิดฐานฟอกเงิน และบันทึกถ้อยคาผู้ถูกจับเพื่อเป็นหลักฐานเบื้องต้น แล้วส่งตัวไปยังพนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้าแต่ต้องไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมง”

[7] สิงหพล พลสิงห์, “อำนาจในการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,” (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), หน้า 68.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้มีการกำหนดให้ความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาแยกจากการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ดังนั้น ในส่วนของการดำเนินคดีอาญา จึงมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ.2544 ไว้ประสานงานในส่วนการดำเนินคดีอาญาระหว่างสำนักงานปปง. กับเจ้าหน้าที่และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีอำนาจดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐาน โดยสามารถสรุปอำนาจการดำเนินคดีอาญาของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ดังนี้

1. ในกรณีที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษหรือจับกุมดำเนินคดีต่อนิติบุคคลในความผิดมูลฐาน เช่น กรมศุลกากร สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ดำเนินการสืบสวนสอบสวนว่ามีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่านิติบุคคลมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วยหรือไม่ หากปรากฏว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินฐานใดฐานหนึ่งดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนในความผิดฐานนั้น ๆ ด้วย แล้วให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานนั้นรีบรายงานสำนักงาน ปปง.[8]

2. เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้รับรายงานแล้ว หากเลขาธิการ ปปง. เห็นสมควรอาจเข้าร่วมฟังการสอบสวนด้วยตนเองหรือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเข้าร่วมฟังการสอบสวนด้วยก็ได้ โดยต้องมีหนังสือแจ้งหัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนทราบก่อนว่าจะเข้าร่วมฟังการสอบสวนและหัวหน้าพนักงานสอบสวนหรือหน่วยงานที่ได้รับแจ้งนั้นรีบทำหนังสือแจ้งกำหนด วัน เวลา และสถานที่ที่จะทำการสอบสวนไปให้เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายทราบล่วงหน้าก่อนทุกครั้งที่จะทำการสอบสวน โดยให้มีวันเวลาเพียงพอแก่การเดินทางด้วย เว้นแต่กรณีจำเป็นเร่งด่วนจะแจ้งทางโทรศัพท์หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น เช่น ทางจดหมายอิเล็กทรอนิคส์หรือทางวิทยุสื่อสารก็ได้ และในกรณีที่เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมาย

[8] ระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 พ.ศ.2544,ข้อ 4.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ไม่อาจจะเข้าร่วมฟังการสอบสวนตามที่ได้แจ้งไว้ ให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ในสำนวนการสอบสวนแล้วให้ดำเนินการสอบสวนต่อไปได้[9]

3. ในการร่วมฟังการสอบสวนนั้นเมื่อเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายร่วมฟังการสอบสวนแล้ว เห็นมีข้อเท็จจริงใดเป็นสาระสำคัญแห่งคดีหรือเห็นว่ามีพยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความผิดในคดี ให้เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมาย แจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการแต่ถ้าพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วยให้เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเข้าร่วมฟังการสอบสวนนั้น ทำบันทึกความเห็นพร้อมเหตุผลว่าทำไมต้องมีความจำเป็นต้องซักถามประเด็นนั้น หรือทำไมต้องมีพยานหลักฐานรายการนั้น โดยรวมไว้ในสำนวนการสอบสวนเพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานอัยการต่อไป[10]

4. กรณีที่ไม่มีการเข้าร่วมฟังการสอบสวนแต่เป็นคดีที่ต้องรายงาน กล่าวคือ เป็นคดีตามความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หากเลขาธิการ ปปง. เห็นว่าสำนวนการสอบสวนนั้น เป็นประโยชน์ต่อคดีการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งอยู่ในอำนาจของสำนักงานเลขาธิการอาจขอให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนส่งสำเนารายงานการสอบสวนในคดีนั้น ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในเวลาที่กำหนดก็ได้[11] นอกจากนั้น เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายอาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนทำการสอบสวนในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินได้นอกจากนั้นยังสามารถเข้าไปสอบถามหรือตรวจสอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคดี หรือสามารถเข้าไปซักถามผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังในสถานที่ควบคุมหรือเรือนจำได้ กรณีดังกล่าวต้องมีการแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานนั้น[12]

---

[9]ระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 พ.ศ.2544,ข้อ 5.

[10] ระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 พ.ศ.2544,ข้อ 6.

[11] ระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 พ.ศ.2544,ข้อ 7.

[12] ระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 พ.ศ.2544,ข้อ 9.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

แผนผังการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. ในการดำเนินคดีอาญาในคดีฟอกเงินของนิติบุคคล

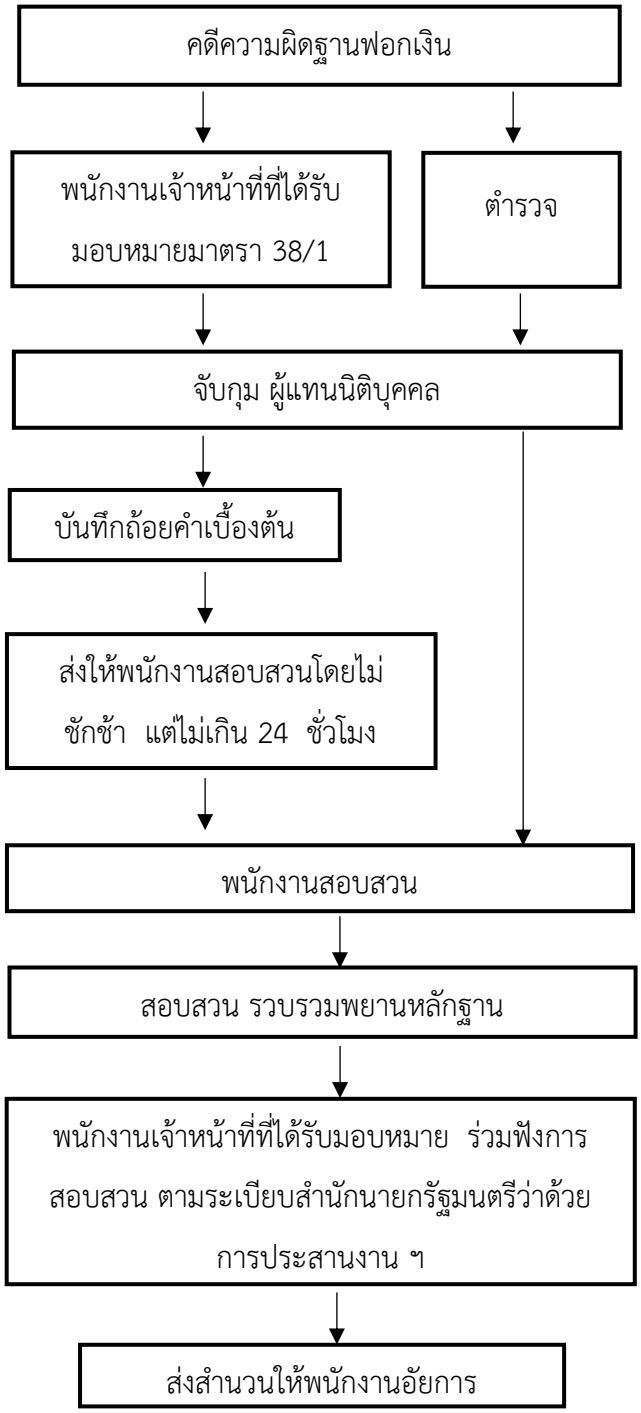

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

จากแผนผังข้างต้น เห็นได้ว่าอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินของสำนักงาน ปปง. จะเป็นเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ปปง. ตามมาตรา 38/1 มีอำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินและบันทึกถ้อยคำผู้ถูกจับเพื่อเป็นหลักฐานเบื้องต้นแล้วส่งตัวไปยังพนักงานสอบสวนโดยไม่ชักช้า ซึ่งเป็นเพียงแค่มีอำนาจหน้าที่ในการจับกุมและรวบรวมพยานหลักฐาน แต่อำนาจสอบสวนผู้กระทำผิดฐานฟอกเงินยังคงเป็นอำนาจของตำรวจ พนักงานสอบสวนและหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินคดีอาญาตามความผิดมูลฐานนั้น ๆ อยู่ดังนั้น หากคดีอาญาฐานฟอกเงินของนิติบุคคลเป็นการดำเนินการโดยมีการนำเรื่องอายุความทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 มาปรับใช้ อายุความในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินของผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลนั้นจะมีอายุความเพียง 1 ปีเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลมักจะหลบหนีในชั้นก่อนฟ้องคดีมากที่สุด เนื่องจากต้องการหลบหนีออกจากการกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่แรกเริ่ม ทำให้เกิดปัญหาไม่สามารถฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในระยะเวลาที่กำหนด เป็นผลทำให้คดีเป็นอันขาดอายุความทำให้ไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดและไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ทางกฎหมายหมายได้ ส่งผลกระทบต่อมาตรฐานของกระบวนยุติธรรมของประเทศไทย และเป็นช่องทางอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำความผิดเลือกใช้ช่องทางการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคลหลบหนี เพื่อให้ตนเองหลุดพ้นจากความรับผิดที่ตนได้กระทำขึ้น

3.1.3 รูปแบบการกระทำความผิดของนิติบุคลที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานที่นำไปสู่ความผิดฐานฟอกเงิน

รูปแบบพฤติการณ์ของนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ ความผิดมูลฐานต่าง ๆ จนนำไปสู่การดำเนินเกี่ยวกับทรัพย์สินและสืบสวนสอบสวนหาพยานหลักฐานในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพื่อดำเนินการตามสู่ขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีหลากหลายรูปแบบด้วยกัน ดังนี้

กรณีที่ 1 ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ตามมาตรา 3(3)

- ตัวอย่างที่ 1[13] นาย ก. (นามสมมติ) ได้จองตั๋วตั๋วเครื่องบินโดยสารหรือ Air Ticket กับทางบริษัทฯ ตัวแทนที่รับออกตั๋วเครื่องบิน ชื่อว่า BC หรือ ห้างหุ้นส่วนจำกัด NBCT และบริษัท BCTจำกัด (นามสมมติ) ซึ่งเปิดเป็นบริษัทจำหน่ายตั๋วเครื่องบิน และการนำเที่ยว โดย

[13] คำสั่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ ย. 201/2557 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ประกาศโฆษณาทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไปนาย ก. หลงเชื่อจึงโอนเงินค่าตั๋วเครื่องบิน ไปยังบัญชีของกลุ่มบุคคลตามที่ตัวแทนของบริษัทฯ ได้บอกกล่าวไว้โดยมีการออกใบเสร็จรับเงินการจองตั๋วเครื่องบิน ทั้งในนามของห้างหุ้นส่วนจำกัด NBCT และบริษัท BCT จำกัด แต่เมื่อถึงเวลาตามกำหนดการเดินทางบริษัทฯ ดังกล่าวไม่สามารถออกตั๋วเครื่องบินให้แก่นาย ก. ได้ จึงทำให้นาย ก. ได้รับความเสียหาย โดยนาย ก. พยายามติดต่อกับตัวแทนของบริษัทฯ เพื่อทวงถามแต่ไม่สามรถติดต่อได้ และทราบต่อมาในภายหลังว่าได้ปิดบริษัทฯ หลบหนีไป นอกจากนี้ยังมีผู้เสียหายนอกจากนาย ก. อีกหลายราย หลงเชื่อโฆษณาตามคำหลอกลวงของบริษัทฯ และได้โอนเงินค่าตั๋วเครื่องบินไปยังบัญชีกลุ่มบุคคลตามที่ตัวแทนของบริษัทฯ บอกกล่าวไว้เช่นเดียวกัน เมื่อนาย ก. และกลุ่มผู้เสียหายรู้ตัวว่าถูกหลอกลวงให้โอนเงิน จึงไปได้ไปแจ้งความร้องทุกข์ที่กองบังคับการปราบปราม (บก.ป) เพื่อให้ดำเนินคดีกับกลุ่มบุคลดังกล่าวตามกฎหมายต่อไป พฤติการณ์ของกลุ่มบุคคลที่กระทำการดังกล่าว เป็นความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญา อันเข้าลักษณะเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (3)[14] แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากลุ่มบุคคลที่เปิดบัญชีไว้กับสถาบันการเงินและหลอกลวงประชาชน ได้ไปซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว

- ตัวอย่างที่ 2[15] บริษัท RPWECM จำกัด และนาย อ. (นามสมมติ) และผู้เกี่ยวข้อง มีพฤติการณ์ชักชวนให้ประชาชนนำเงินมาลงทุนกับบริษัทฯ ในลักษณะระดมทุนซึ่งขณะนั้นยังไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ต่อมาเดือนเมษายน - สิงหาคม 2549บริษัท RPWECM จำกัด และนาย อ. และผู้เกี่ยวข้อง ได้กระทำการทุจริตร่วมกัน โดยหลอกลวงประชาชนด้วยการประกาศทางเว็บไซต์ จัดบรรยายแผนการตลาดตามสถานที่ต่าง ๆ รวมทั้งใช้บุคคลที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องชักชวนผู้ที่รู้จักมาร่วมลงทุนเป็นเหตุให้มีผู้เสียหายหลงเชื่อว่าเป็นความจริงจึงได้ร่วมลงทุน ต่อมาศาลอาญามีคำพิพากษาตัดสินในความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ซึ่งเป็นบทกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุด ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำอันเข้าลักษณะเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (3) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

[14] มาตรา 3(3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิด ตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

[15] คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรม ที่ ย. 74/2558 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

- ตัวอย่างที่ 3[16] บริษัท UFST จำกัด (นามสมมติ) ได้จดทะเบียนนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด โดยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่แถวบางนา กรุงเทพมหานคร อีกทั้งได้จดทะเบียนประกอบธุรกิจขายตรงตามพระราชบัญญัติขายตรง พ.ศ. 2545 ต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) พร้อมกับยื่นแผนการประกอบธุรกิจขายตรงโดยมีสินค้าประเภทเครื่องดื่มผลไม้รวมสมุนไพรและเครื่องสำอาง ซึ่งตามแผนการประกอบธุรกิจขายตรง ที่ได้ยื่นขอและได้รับอนุญาตนั้นเป็นการประกอบธุรกิจขายตรงโดยการรับสมัครสมาชิกเป็นผู้จำหน่ายอิสระเพื่อเสนอขายสินค้าดังกล่าว ซึ่งสมาชิกหรือผู้จำหน่ายอิสระนั้น จะได้รับผลตอบแทนเป็นเงินจากการขายสินค้าของบริษัทฯ ซึ่งตามแผนการจ่ายผลตอบแทนตามที่ได้รับอนุญาตนั้น ให้จำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มจำนวน 2 รายการ และเครื่องสำอาง จำนวน 1 รายการแต่ในข้อเท็จจริงปรากฏว่าบริษัทฯ กับพวกมิได้จำหน่ายสินค้าตามที่ได้จดทะเบียนไว้ แต่กลับเสนอขายหน่วยลงทุนทางอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านระบบออนไลน์ หรือที่เรียกว่า UTK ซึ่งบริษัทฯ เป็นผู้กำหนดเอง และมิใช่สินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้แต่อย่างใด

นอกจากนี้บริษัทฯ มิได้ประกอบธุรกิจให้เป็นไปตามแผนการจ่ายผลตอบแทนที่ได้จดทะเบียนไว้อีกด้วย แต่เป็นการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงในการยื่นจดทะเบียนการประกอบธุรกิจขายตรงเพื่อให้ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจขายตรง อันจะนำไปอ้างต่อประชาชนทั่วไปว่า เป็นธุรกิจที่ดำเนินการโดยถูกต้องตามกฎหมาย จึงเป็นกรณีที่บริษัทฯ ใช้สิทธิโดยไม่สุจริต โดยดำเนินธุรกิจขายตรงแต่มิได้ดำเนินธุรกิจขายตรงตามที่ได้รับอนุญาตไว้ แต่กลับชักชวนบุคคลอื่นให้เข้าร่วมลงทุนและสัญญาว่าจะให้ผลตอบแทนเป็นเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นและผลตอบแทนนั้นมีอัตราขั้นสูง โดยผลตอบแทนนั้นได้จากการหาสมาชิกเพิ่ม และจากการเพิ่มขึ้นของค่าเงินหรือหน่วยลงทุน (UTK) ที่บริษัทฯ กับพวกกำหนดขึ้นเอง โดยผลตอบแทนมิได้มาจากการขายสินค้า หรือจากการนำเงินทุนที่ได้จากสมาชิกนั้นไปดำเนินธุรกิจหรือร่วมลงทุนกับสถานบันการเงินหรือตลาดหลักทรัพย์อื่นใด แต่เป็นผลตอบแทนที่ได้จากการแนะนำสมาชิกใหม่ให้เข้าร่วมลงทุนและจากการเพิ่มขึ้นของค่าเงินที่บริษัทฯ กับพวกเป็นผู้กำหนดขึ้นเองเท่านั้นซึ่งการจ่ายผลตอบแทนจะจ่ายเป็นเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดก็ได้ ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ โดยที่ชักชวนหรือบุคคลอื่นนำเงินจากผู้เข้าร่วมลงทุนรายใหม่มาหมุนเวียนจ่ายให้กับผู้ลงทุนรายก่อน ซึ่งถือเป็นพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับฉ้อโกงประชาชนอันเข้าลักษณะเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (3) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

[16] คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรม ที่ ย. 86/2558 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

- ตัวอย่างที่ 4 [17] เมื่อประมาณปลายปี พ.ศ. 2556 ผู้เสียหายถูกนาย ก. (นามสมมติ) กับพวก ให้ร่วมลงทุนกับห้างหุ้นส่วนจำกัด ซ. (นามสมมติ) โดยจะได้ผลตอบแทนจากเงินลงทุนที่สูง ซึ่งจากการคำนวณให้ผลตอบแทนร้อยละ 120-377 จากเงินลงทุนโดยในช่วงแรกผู้เสียหายได้รับเงินปันผลจากเงินที่ลงทุน แต่เมื่อประมาณเดือนตุลาคม 2557 นาย ก. กับพวก ไม่ยอมจ่ายเงินแก่ผู้เสียหาย ต่อมาเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2557 ผู้เสียหายจึงได้ไปร้องทุกข์กล่าวโทษกับพนักงานสอบสวน กองกำกับการ 5กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ให้ดำเนินคดีกับนาย ก. และห้างหุ้นส่วนจำกัด ซ. ในความผิดฐานร่วมกันกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน และร่วมกันฉ้อโกงประชาชน อันเข้าลักษณะเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (3) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

- **ตัวอย่างที่ 5** [18] นางสาว ก. นาย ข. และนางสาว ค. (นามสมมติทั้งสามราย) พบว่ามีพฤติการณ์กระทำความผิดคือ กลุ่มบุคคลดังกล่าว ได้ร่วมกันตั้งบริษัท อ. จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์จัดส่งนักเรียนไปศึกษายังต่างประเทศและได้ดำเนินการมาระยะหนึ่ง ต่อจากนั้นเมื่อประมาณปลายปีพ.ศ. 2554 ต่อเนื่องถึงปลายปีพ.ศ. 2555 ผู้ร้องเรียนได้เข้าไปติดต่อในฐานะผู้ปกครองนักเรียนที่ต้องการจะส่งบุตรไปศึกษายังประเทศจีน จึงได้ทราบรายละเอียดบริษัทฯ และมีการกล่าวอ้างว่าบริษัทฯ เป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยแต่เพียงผู้เดียว โดยผู้ร้องเรียนได้เข้าไปใช้บริการและได้จ่ายค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นการดำเนินการในการส่งบุตรชายของผู้ร้องเรียนเพื่อเข้าศึกษาที่คณะแพทย์ของมหาวิทยาลัยดังกล่าว โดยได้จ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการในครั้งนี้กับทางบริษัทฯ รวมเป็นเงิน 85,000 บาท และต่อมานางสาว ก. ได้ก่อตั้งบริษัทแห่งใหม่ คือ บริษัท ซ. จำกัด มีนางสาว ง. (นามสมมติ) น้องสาว และนางสาว จ. (นามสมมติ) หรือนางสาว ช. (นามสมมติ) เป็นกรรมการ โดยนางสาว ก. ได้แจ้งว่าบริษัท อ. จำกัด ได้ปิดตัวลง จึงได้จ่ายเงินให้กับทางบริษัทอีกรวมเป็นจำนวนเงิน 250,000 บาท ต่อมาได้แสดงเอกสารรับรองว่าทางบริษัท ซ.จำกัด ได้ชำระเงินให้กับทางมหาวิทยาลัยฯ ดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว

ต่อมาบริษัท ซ. จำกัด แจ้งว่าหุ้นส่วนของบริษัท ซ. จำกัด มีปัญหาภายในผู้ร้องเรียนและผู้เสียหาย 40 ราย จึงได้เดินทางไปที่มหาวิทยาลัยดังกล่าวพร้อมกับนางสาว จ. หรือนางวาว ช. กรรมการเพื่อขอทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการที่บริษัท ซ. จำกัดไม่นำเงินไปชำระให้กับมหาวิทยาลัย ซึ่งทางมหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการประชุม 4 ฝ่ายร่วม จึงทราบความจริงว่าบริษัท ซ. จำกัด หลอกลวง โดยการกล่าวอ้างว่าตนได้รับมอบอำนาจให้รับเงินแทนมหาวิทยาลัย แต่ทาง

[17] คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรม ที่ ย. 118/2558 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

[18] คำสั่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ ย. 133/2557 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

มหาวิทยาลัยยืนยันว่า บริษัท ซ. จำกัด ได้รับมอบอำนาจเพียงให้จัดหานักเรียนไปเรียนยังมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่มิได้รับมอบอำนาจให้เรียกรับชำระเงินแทนมหาวิทยาลัย ทางมหาวิทยาลัยจึงมีหนังสือบอกเลิกข้อตกลงกับทางบริษัท ซ. จำกัด เนื่องจากกระทำการหลอกลวงนักศึกษา และฝ่าฝืนอำนาจที่มหาวิทยาลัยมอบให้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับฉ้อโกงประชาชนอันเข้าลักษณะเป็นความผิดมูลฐาน ตามมาตรา 3 (3) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

- **ตัวอย่างที่ 6** [19] นาย อ. และนางสาว ว. และสมาคม พ. (นามสมมติ) มีพฤติการณ์ในการกระทำความผิด คือ ทางสมาคมฯ ได้ชักชวนให้ผู้ประกอบการเข้าทำสัญญาธุรกิจกับสมาคมฯ โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องวางเงินมัดจำแก่สมาคมฯ เป็นเงินในอัตราร้อยละ 1 ของมูลค่าสัญญา โดยให้ผู้ประกอบการจ่ายเงินเป็นเช็คธนาคารหรือแคชเชียร์เช็คให้กับสมาคมฯ และได้แลกเช็คของสมาคมฯ เป็นจำนวนเงินเท่ากันให้กับคู่สัญญา แต่เช็คของสมาคมฯ ไม่สามารถขึ้นเงินได้ ในขณะที่เช็คของผู้ประกอบการมีการนำไปขึ้นเงินสดในทันที ซึ่งสมาคมฯ จงใจไม่ปฏิบัติตามสัญญาแต่อย่างใด จึงมีพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับฉ้อโกงประชาชนอันเข้าลักษณะเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (3) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ต่อมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม ปรากฏว่าสมาคม พ. นาย อ. และนางสาว ว. ได้ไปซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยนางสาว ส. (นามสมมติ) เป็นผู้ช่วยผู้จัดการสมาคมฯ นาย น. (นามสมมติ) เป็นเหรัญญิก ของสมาคมฯ ซึ่งเป็นพี่น้องของนาย อ. นางสาว ฉ. (นามสมมติ) เป็นมารดาของนางสาว ว. นอกจากนี้นาย อ. เป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงนามในบริษัท พ. จำกัด แต่เพียงผู้เดียว ดังนั้น นางสาว ส. นาย น. นางสาว ฉ. และบริษัท พ. จำกัด จึงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสมาคม พ. เนื่องจากทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในคดีนี้ประกอบไปด้วยทรัพย์ประเภทอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง อันเป็นทรัพย์สินที่ปรากฏหลักฐานทางทะเบียน ซึ่งผู้ถือกรรมสิทธิ์หรือผู้ครอบครอง อาจทำนิติกรรมโอนเปลี่ยนแปลงชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์หรือผู้ครอบครองในทางทะเบียนได้ และสังหาริมทรัพย์ประเภทเงินฝากในบัญชีธนาคาร อันเป็นทรัพย์สินที่สามารถ โอน ซ่อนเร้น ยักย้าย หรือปกปิดได้ง่าย

- ตัวอย่างที่ 7 [20] นาย ศ. นาย ส. และนางสาว ป. (นามสมมติทั้งสามราย) พบว่า กลุ่มบุคคลเหล่านี้มีรายการเคลื่อนไหวทางการเงินจำนวนมากอย่างผิดปกติ และยังพบว่ากลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นกลุ่มบุคคลที่มีหมายจับของประเทศจีน ซึ่งกระทำความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนใน

[19] คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรม ที่ ย. 157/2557 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

[20] คำสั่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ ย. 175/2557 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ประเทศจีนแล้วหลบหนีเข้ามาในประเทศไทย และได้มีการกระทำการทุจริตรวมตัวกันเพื่อปลอมบัตรประจำตัวประชาชนคนไทย ซึ่งศาลจังหวัดภูเก็ตได้ออกหมายจับกลุ่มบุคคลดังกล่าว โดยกลุ่มบุคคลดังกล่าวมีพฤติการณ์ คือ ได้รวมตัวกันเป็นเครือข่ายจัดตั้งบริษัทและประกอบธุรกิจที่มีลักษณะเป็นแชร์ลูกโซ่เพื่อหลอกลวงประชาชน และมีเครือข่ายกระจายอยู่หลายพื้นที่ของประเทศ ซึ่งเป็นพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับฉ้อโกงประชาชนอันเข้าลักษณะเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (3) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

- ตัวอย่างที่ 8 [21] จากการตรวจสอบรายงานการทำธุรกรรม หรือข้อมูลที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมของบริษัท ท. จำกัด (นามสมมติ) และนาย ศ. (นามสมมติ) และผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์ พบว่าสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ก. จำกัด และสหกรณ์ออมทรัพย์ ข. จำกัด (นามสมมติทั้งสองสหกรณ์) นำเงินของสหกรณ์ไปใช้ในกิจการค้าขายสลากกินแบ่งรัฐบาลและสลากพิเศษการกุศลเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิชอบโดยทุจริตจากการขายสลากเกินราคา โดยร่วมมือกับนาย ศ. และนาย ฐ. (นามสมมติ) ในการฉ้อโกงประชาชน กล่าวคือ สหกรณ์ออมทรัพย์ ก. จำกัด และสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องได้เข้าทำสัญญากับบริษัท ศ. จำกัด (นามสมมติ) ได้เข้าทำสัญญารวม 40 งวด งวดละ 10,000 เล่ม รวมเป็นเงิน 3,280,000,000 บาท โดยสหกรณ์ต้องจ่ายค่าจองซื้อสลากล่วงหน้า (ค่าเทคอม) รวมเป็นเงิน 368,000,000 บาท โดยมีความผิดคือ โฆษณาระดมทุนจากประชาชนทั่วไปให้ร่วมลงทุนซื้อสลากมาจำหน่าย โดยอ้างว่าได้รับโควตาสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นจำนวนมากและเสนอผลประโยชน์ตอบแทน ที่เรียกว่าเงินส่วนต่างให้กับผู้ร่วมลงทุนในอัตราฉบับละ 10 บาท ปรากฏว่ามีผู้หลงเชื่อเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังได้หลอกลวงสหกรณ์ออมทรัพย์อีกหลายแหล่งรวม 13 สหกรณ์ ถือได้ว่ามีพฤติการณ์ปกปิดข้อเท็จจริงอันเป็นเท็จเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินโดยมุ่งหลอกลวงต่อบุคคลเป็นการทั่วไปอันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (3) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

กรณีที่ 2 ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป หรือรับไว้เพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิงเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น หรือความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์เฉพาะที่เกี่ยวกับการกระทำเพื่อหากำไรหรือเพื่ออนาจาร หรือโดยทุจริต ซื้อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากนั้น หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไป เพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณีหรือที่

[21] คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรม ที่ ย. 74/2559 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณีผู้ดูแล หรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณีหรือสถานการค้าประเวณีหรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณี ในสถานการค้าประเวณี

- ตัวอย่างที่ 1 [22] นาย ส. (นามสมมติ) และผู้เกี่ยวข้อง โดยมีพฤติการณ์กระทำความผิด คือ เป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี ซึ่งมีบุคคลอายุกว่าสิบห้าปีแต่ไม่เกินสิบแปดปีอยู่ด้วยและอุปการะหรือช่วยเหลือด้วยประการใด ๆ ให้บุคคลต่างด้าวพ้นการจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ได้มีการวางแผนเข้าทำการล่อซื้อบริการทางเพศ ซึ่งมีการชำระผ่านเงินสดและบัตรเครดิตและจากการตรวจสอบเครื่องรูดบัตรเครดิต พบว่า เป็นของธนาคาร ก. จำกัด (มหาชน) (นามสมมติ)ซึ่งบริษัท ห. จำกัด (นามสมมติ) ได้ยื่นคำร้องขอเป็นร้านค้ารับบัตรเครดิต โดยเงินที่รูดบัตรเครดิตนั้น จะโอนเข้าบัญชี ธนาคาร ก. จำกัด (มหาชน) สาขา ญ. ชื่อบัญชี บริษัท ห. จำกัด โดยมีเงื่อนไขการสั่งจ่าย คือนาง ก. (นามสมมติ) เป็นผู้มีอำนาจเบิกถอนแต่เพียงผู้เดียวพร้อมประทับตราบริษัทฯจากพฤติการณ์ข้างต้น แสดงให้เห็นว่ามีพฤติการณ์แห่งการกระทำความความผิดเกี่ยวกับร่วมกันค้ามนุษย์ ร่วมกันสนองความใคร่ เป็นธุระจัดหาเพื่อการอนาจาร เป็นธุระจัดหาซึ่งบุคคลใดเพื่อให้บุคคลนั้นค้าประเวณี เป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี อันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3(2)[23] แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

- ตัวอย่างที่ 2 [24] จากการตรวจสอบรายงานการทำธุรกรรม หรือข้อมูลที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมของนาย ป. (นามสมมติ) และผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้อง พบว่า มีทรัพย์สิน คือ ที่ดินมีโฉนด พร้อมสิ่งปลูกสร้าง โดยบริษัท ป. จำกัด (นามสมมติ) เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ซึ่งจากการตรวจสอบเชื่อได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าว นายประเสริฐฯ ได้มาในช่วงที่มีพฤติการณ์แห่งการกระทำความความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณีการค้ามนุษย์ อันเป็นความผิดมูลฐาน ตามมาตรา 3 (2) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

---

[22] คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรม ที่ ย. 54/2559 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

[23] มาตรา 3 (2) ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์หรือความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ เฉพาะที่เกี่ยวกับการ เป็นธุระจัดหา ล่อไป พาไป หรือรับไว้เพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น หรือความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์เฉพาะที่เกี่ยวกับการกระทำเพื่อหากำไรหรือเพื่ออนาจาร หรือโดยทุจริต ซื้อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กหรือผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากนั้น หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไป เพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณีหรือที่เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณีผู้ดูแล หรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณีหรือสถานการค้าประเวณีหรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณี ในสถานการค้าประเวณี

[24] คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรม ที่ ย. 245/2559 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว (เพิ่มเติม)

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

กรณีที่ 3 ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนันเฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาตโดยมีวงเงินในการกระทำความผิด รวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

- ตัวอย่าง [25] จากการตรวจสอบรายงานการทำธุรกรรม หรือข้อมูลที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมของนาย ก. และนาง ณ. (นามสมมติ) กรรมการบริษัท ก. จำกัด (นามสมมติ) พบว่า มีทรัพย์สินคือ ที่ดิน รถจักรยานยนต์ จำนวน 262 คันราคาประมาณ 7,860,000 บาทและรถยนต์ จำนวน 13 คัน ราคาประมาณ 9,000,000 บาท ซึ่งจากการตรวจสอบเชื่อได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวได้มาจากการจัดให้มีการเล่นการพนัน โดยได้เช่าสถานที่ของโรงแรม ล. (นามสมมติ) เปิดเป็นบ่อนการพนัน โดยทรัพย์สินที่พบนั้นเชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ผู้เล่นการพนันนำมาจำนำเพื่อนำเงินที่ได้มาจากการจำนำมาเล่นการพนัน โดยน่าจะมีเงินหมุนเวียนที่ใช้ในการเล่นการพนันภายในบ่อนไม่ต่ำกว่า 10 ล้านบาท จึงน่าเชื่อว่าบ่อนดังกล่าวน่าจะมีวงเงินในความผิดรวมกันมีมูลค่าเกินสิบล้านบาทขึ้นไป อันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (9)[26] แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านาย ก. กับพวก ได้ไปซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว

กรณีที่ 4 ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าศุลกากร

- ตัวอย่าง [27] จากการตรวจสอบรายงานการทำธุรกรรมและข้อมูลที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมของ นาย ส. และห้างหุ้นส่วนจำกัด ส. (นามสมมติ) พบว่ามีการกระทำความผิดการลักลอบค้าน้ำมันเชื้อเพลิงหลบเลี่ยงภาษี และได้จับกุมนายประ ป. กับพวก พร้อมน้ำมันเชื้อเพลิงดีเซล ซึ่งเป็นกรณีมีพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ซึ่งได้จับกุมเรือประมงดัดแปลงเพื่อบรรทุกน้ำมันเชื้อเพลิง มีน้ำมันดีเซลประมาณ 2,000 ลิตรอยู่ในเรือ แต่ไม่มีใบอนุญาตขนถ่ายน้ำมันเชื้อเพลิง และจากการตรวจค้นภายในเรือ ยังพบเงินที่ใช้สำหรับซื้อน้ำมันเถื่อนอีก ซึ่งเป็นสกุลเงินมาเลเซีย จำนวน 4.8 ล้านริงกิตคิดเป็นเงินไทยประมาณ 50 ล้านบาท

[25] คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรม ที่ ย. 18/2558 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

[26] มาตรา 3 (9) ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิด เกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาตโดยมีวงเงินในการกระทำความผิด รวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

[27] คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรม ที่ ย. 30/2558 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

เจ้าหน้าที่จึงได้ควบคุมตัวลูกเรือไว้ โดยพฤติการณ์อันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (7)[28] แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ. 2542 และกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านาย ส. กับพวกได้ไปซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว

กรณีที่ 5 ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า

- ตัวอย่าง [29] นางสาว พ. และห้างหุ้นส่วนจำกัด บ. (นามสมมติ) และผู้เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันบุกรุก เข้าไปยึดถือครอบครองที่ดินทำประโยชน์และอาศัยอยู่ในที่ดิน เพื่อตนเองหรือผู้อื่น โดยการก่อสร้างอาคารโรงแรม บ้านพัก ฝายน้ำ และปักเสาคอนกรีตโครงสร้างอาคาร เพื่อประกอบกิจการให้บริการสถานที่พักตากอากาศ รีสอร์ท ซึ่งอยู่ในบริเวณป่า ก. ป่า ข. และป่า ค. (นามสมมติ) อันเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน ซึ่งมีพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า อันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (15)[30] แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

กรณีที่ 6 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

- ตัวอย่างที่ 1 [31] นาย ก. อดีตเลขาธิการสำนักงาน ส. (นามสมมติ) กับพวกมีพฤติการณ์ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่อนุมัติเงินกองทุนของสำนักงาน ส. จำนวน 2,100,000,000 บาท (สองพันหนึ่งร้อยล้านบาท) ให้บริษัท บ. จำกัด (นามสมมติ) กู้ยืมเงินโดยไม่มีหลักประกันการกู้เงินที่ชัดเจน ต่อมาบริษัท บ. จำกัด ไม่สามารถคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้แก่สำนักงาน ส. ได้ จึงน่าเชื่อว่านาย ก. กับพวก มีเจตนายักยอกเงินกองทุนของสำนักงาน ส. ไป

[28] มาตรา 3(7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

[29] คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรม ที่ ย. 190/2557 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

[30] มาตรา 3(15) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิ ชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า

[31] คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรม ที่ ย. 120/2558 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

เพื่อแบ่งปันผลประโยชน์กัน และได้รับรายงานจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) เรื่อง การตรวจสอบสำนักงาน ส. เฉพาะกรณีการทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างสำนักงาน ส. กับ บริษัท บ. จำกัด ซึ่งผู้บริหารกองทุนของสำนักงาน ส. และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบริษัท บ. จำกัด มีพฤติการณ์ที่อาจเกี่ยวข้องกับการฉ้อโกง การปลอมแปลงเอกสาร การฟอกเงิน ผลการตรวจสอบปรากฏว่ากองทุน ช. (นามสมมติ) ที่เป็นของสำนักงาน ส. ได้นำเงินไปลงทุนกับบริษัท บ. จำกัด จำนวน 3 ครั้ง ดังนี้

1. เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2556 กองทุน ช. นำเงินไปลงทุนซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินกับบริษัท บ. จำกัด จำนวน 500 ล้านบาท โดยมีธนาคาร ล. จำกัด (มหาชน) เป็นผู้อาวัลตั๋วสัญญาใช้เงิน

2. เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2556 บริษัท บ. จำกัด ได้มีหนังสือเชิญชวนถึงประธานกองทุน ช. (นาย ก. ตำแหน่งในขณะนั้น) ซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินบริษัท บ. จำกัด โดยมีธนาคารเป็นผู้อาวัล ในวงเงิน 2,100 ล้านบาท กำหนด 1 ปี 1 วัน นับแต่วันออกตั๋ว โดยนาย ก. อนุมัติให้ซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินจากบริษัท บ. จำกัด จำนวน 2,100 ล้านบาท ไม่มีการอาวัลตั๋วจากธนาคาร กองทุน ช. ได้ดำเนินการติดตามทวงถามบริษัท บ. จำกัด ให้ดำเนินการให้ธนาคารอาวัลตั๋วสัญญาใช้เงินมาเป็นระยะ ๆ และทางบริษัท บ. จำกัด ยืนยันเจตนาว่าจะเร่งรัดดำเนินการให้ธนาคารอาวัลตั๋วสัญญาใช้เงินให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว พร้อมทั้งวางหลักประกันให้กับกองทุน ช. หลายรายการ ในระยะแรกนำหลักประกันมาค้ำประกันดังนี้ โฉนดที่ดิน จำนวน 33 แปลง และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3) จำนวน 15 แปลง ตามราคาประเมินของกรมที่ดินประมาณ 37 ล้านบาท ต่อมามอบเช็คธนาคาร ล. จำกัด (มหาชน) จำนวน 2,100 ล้านบาท สั่งจ่ายกองทุน ช. และต่อมามอบ Draft ของธนาคาร H (นามสมมติ) จำนวน 100 ล้านเหรียญดอลล่าร์สหรัฐ มูลค่าประมาณ 3,200 ล้านบาท

3. เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2557 บริษัท บ. จำกัด มีหนังสือขอวงเงินซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินเพิ่มและการอาวัลตั๋วสัญญาใช้เงินอีกจำนวน 400 ล้านบาท โดยเมื่อมีการเข้าประชุมของคณะกรรมการฯ นาย ก. ได้สรุปว่า การดำเนินงานของบริษัท บ. จำกัด มีความน่าเชื่อถือ โดยในส่วนของการลงทุนในครั้งแรก กองทุน ช. ได้รับเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยแล้วส่วนที่เกิดเหตุขัดข้องเป็นเพราะมีปัญหาในเรื่องของการถูกตรวจสอบจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ซึ่งต่อมาทางบริษัท บ. จำกัดอ้างว่าการอาวัลตั๋วมีเหตุขัดข้องในเรื่องการยื่นเอกสาร จึงขอขยายเวลาคืนเงินให้กองทุน ช. เต็มจำนวนภายในวันที่ 31 มกราคม 2558 และยินยอมจ่ายดอกเบี้ยชดเชยพร้อมทั้งวางหลักประกันเพิ่ม

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

โดยสรุปแล้วผลการลงทุน กองทุน ช. ได้รับความเสียหาย จำนวน 2,500 ล้านบาท รวมทั้งค่าเสียโอกาสและเสียประโยชน์จากผลตอบแทนการลงทุน พิจารณาว่าจากการที่บริษัท บ. จำกัด ได้นำหลักทรัพย์ต่าง ๆ มาค้ำประกันไว้กับกองทุนหากเป็นหลักทรัพย์จริงจะมีมูลค่าสูงประมาณ 12,561,574,430 บาท (หนึ่งหมื่นสองพันห้าร้อยหกสิบเอ็ดล้านห้าแสนเจ็ดหมื่นสี่พันสี่ร้อยสามสิบบาท) ซึ่งมากกว่าเงินกองทุน ช. ที่นำไปซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินจากบริษัท บ. จำกัด จำนวน 2,500 ล้านบาท คิดเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันสูงกว่าตั๋วสัญญาใช้เงินประมาณ 5 เท่า

จากข้อเท็จจริงที่ได้ตรวจสอบและวิเคราะห์ และรวบรวมพยานหลักฐานดังกล่าวข้างต้น พยานหลักฐานในทางคดี มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านาย ก. กับพวกเป็นผู้มีพฤติการณ์เกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ตามมาตรา 3 (5) และเข้าข่ายมีพฤติการณ์กระทำการโดยไม่สุจริตโดยนำเอกสารปลอมและแปลงไปใช้แสดงในการฉ้อโกงเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินจากกองทุน ช. เข้าลักษณะเป็นความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ ตามมาตรา 3 (18) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้กรณีดังกล่าวมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านาย ก. กับพวก ได้ไปซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว

- ตัวอย่างที่ 2[32] กรณีการไซฟ่อนเงินของนักการเมืองและข้าราชการระดับสูงเกี่ยวข้องกับการทุจริตงบประมาณจำนำข้าว 405 แสนล้านบาท และการร้องเรียนให้ตรวจสอบเส้นทางการเงินอันเป็นความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน กรณีมีการทุจริตจากนโยบายการระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ หรือ จี ทู จี ซึ่งจากการตรวจสอบมีการกระทำเข้าข่ายเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (5) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ต่อมามีการตรวจสอบเกี่ยวกับการกระทำความผิดของบริษัท พ. จำกัด และนาย อ. (นามสมมติ) กับพวก พบว่า มีพฤติการณ์กระทำความผิดเกี่ยวกับการยักยอกตามประมวลกฎหมายอาญา อันมีลักษณะเป็นปกติธุระ โดยไม่ทำตามสัญญารับจ้างปรับปรุงคุณภาพข้าวสารเพื่อดำเนินการส่งมอบข้าวจำนวน 44,086.96 ตัน ให้กับต่างประเทศตามกำหนด และไม่สามารถนำข้าวจำนวนดังกล่าวคืนองค์การคลังสินค้าได้ ตามสัญญาที่ทำไว้กับกรมการค้าต่างประเทศ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเข้าข่ายเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (18) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

[32] คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรม ที่ ย. 222/2559 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

- ตัวอย่างที่ 3[33] กิจการร่วมค้า ก. (นามสมมติ) และกลุ่มเอกชนที่เป็นคู่สัญญากับกรมควบคุมมลพิษ ได้ร่วมกันบิดเบือนข้อเท็จจริง ดำเนินการเสนอเข้าประกวดราคาในแต่ละขั้นตอนโดยทุจริต โดยมีจำเลยเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร่วมกับผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ ได้ปฏิบัติหน้าที่โดยเลือกดำเนินการไปในทางที่ขัดต่อระเบียบทางราชการมติคณะรัฐมนตรีและไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มเอกชนได้เข้ามาเป็นคู่สัญญา โดยมีพฤติการณ์วางแผนและดำเนินการตามแผนเพื่อเอื้อประโยชน์นับตั้งแต่ให้ที่ดินของบริษัท ค.จำกัด ได้รับคัดเลือกนำมาใช้ในโครงการโดยร่วมกันปกปิดและบิดเบือนราคาที่ดินให้สูงขึ้น ทั้งที่ที่ดินดังกล่าวจำนวน 5 แปลงได้ออกโฉนดมาโดยมิชอบ จนกระทั่งกรมที่ดินต้องดำเนินการเพิกถอนโฉนดที่ดินทั้ง 5 แปลง นอกจากนี้ บริษัท ป. จำกัด (นามสมมติ) บริษัท ค. จำกัด และบริษัท ก. จำกัด (นามสมมติ) ซึ่งเป็น 1 ใน 5 ของกิจการร่วมค้า ก. และเป็นบริษัทเครือเดียวกันมีความสัมพันธ์กัน

จากพฤติการณ์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือหรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า และความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา อันมีลักษณะเป็นปกติธุระ อันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (5) (15) และ (18) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กรณีที่ 7 ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด

- ตัวอย่างที่ 1 [34] บริษัท ฝ. จำกัด (นามสมมติ) โดยชาวต่างด้าว ซึ่งลักลอบสวมบัตรประชาชนของนาย ส. (นามสมมติ) ที่ได้เสียชีวิตไปแล้ว และนาง ธ. (นามสมมติ) กับพวก พบว่ามีทรัพย์สินคือ เงินฝากในบัญชีธนาคารและสิทธิในหน่วยลงทุน จากการตรวจสอบพบว่าทรัพย์สินดังกล่าวบริษัท ฝ. จำกัด และนาง ธ. กับพวก ที่ได้มาในช่วงที่มีพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประกอบกิจการนำเที่ยว โดยนำนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยในราคาต่ำกว่าทุนหรือทัวร์ศูนย์เหรียญ แต่จะให้มัคคุเทศก์บังคับให้ซื้อสินค้า เช่น จิวเวอรี่ หมอนยางพารา กับร้านที่เป็นเครือข่ายกับบริษัท ฝ. จำกัด ในราคาที่สูงกว่าท้องตลาดมาก อันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (10) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

[33] คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรม ที่ ย. 148/2559 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

[34] คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรม ที่ ย. 201/2559 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

- ตัวอย่างที่ 2 [35] บริษัท ฝ. จำกัด (นามสมมติ) และผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้อง ได้มีการติดต่อทำธุรกิจร่วมกับบริษัท อ. จำกัด (นามสมมติ) โดยมีข้อตกลงกันว่าต้องพานักท่องเที่ยวไปซื้อสินค้าหรือไปเที่ยวสถานที่ที่บริษัท อ. จำกัด หรือ บริษัท ส. จำกัด (นามสมมติ) เป็นเจ้าของ จำนวน 5 แห่ง โดยไม่ต้องชำระค่าเช่ารถหลังจากที่นักท่องเที่ยวได้ซื้อสินค้าในสถานที่ดังกล่าว ซึ่งทางบริษัท อ. จำกัด หรือบริษัท ส. จำกัด จะจ่ายเงินค่าตอบแทนจากยอดซื้อสินค้าจำนวนประมาณ 20-30 เปอร์เซ็นต์ โดยจะจ่ายเป็นแคชเชียร์เช็ค สั่งจ่ายในชื่อนาง ธ. (นามสมมติ) ประมาณ 1,000,000 บาทต่อเดือน โดยค่าตอบแทนแต่ละเดือนจะขึ้นอยู่กับจำนวนสินค้าที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ซื้อสินค้า ซึ่งจากการตรวจสอบพบว่าศาลได้อนุมัติหมายจับนาง น.(นามสมมติ) ประธานกรรมการบริษัทในเครือ อ. กรุ๊ป (นามสมมติ) และนาย ว. กรรมการบริษัท อ. จำกัด ในข้อหา “ร่วมกันกระทำการเป็นสมาชิกอั้งยี่ และร่วมกันประกอบธุรกิจนำเที่ยวกระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยว”โดยพบว่าทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างการกระทำความผิดจำนวน 7 รายการ ได้มาในระหว่างที่มีพฤติการณ์แห่งการกระทำอันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (10) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- ตัวอย่างที่ 3 [36] บริษัท ท. จำกัด (นามสมมติ)และบริษัทในเครือรวมจำนวน 4 บริษัท โดยมีนาย ก. และนาย ว. (นามสมมติ) บุคคลต่างด้าว ไปแจ้งให้เจ้าพนักงานกรมการปกครองท้องถิ่นกระทำการตามหน้าที่จดข้อความอันเป็นเท็จว่าตนเป็นผู้มีสัญชาติไทย เพื่อเข้าร่วมเป็นสมาชิกของคณะบุคคลที่มีความมุ่งหมายจะประกอบธุรกิจนำเที่ยวครบวงจรในประเทศไทย โดยปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลที่แท้จริงของตนเอง ตั้งแต่นำบัตรประจำตัวประชาชนอันเกิดจากการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จดังกล่าวไปใช้เป็นพยานหลักฐานแสดงต่อนายทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ เจ้าพนักงานกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ให้หลงเชื่อว่าบุคคลทั้งสองมีสัญชาติไทย ซึ่งสร้างความเสียหายต่อการท่องเที่ยวของประเทศเป็นอย่างมาก อันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3(10) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

[35] คำสั่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ ย. 232/2559 เรื่อง ยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว (เพิ่มเติม)

[36] คำสั่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ ย. 174/2559 เรื่อง ยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

กรณีที่ 8 ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกงหรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญา อันมีลักษณะเป็นปกติธุระ

- ตัวอย่างที่ 1 [37] นาย ย. (นามสมมติ) กรรมการบริษัท บ. จำกัด (นามสมมติ) ได้มีพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกง คือ บริษัท U. จำกัด (นามสมมติ) ในต่างประเทศ ได้ถูกกลุ่มคนร้ายฉ้อโกงโดยวิธีการใช้ระบบอินเทอร์เน็ต ทำหน้าที่ในการควบคุมไม่ให้พนักงานลูกจ้างของบริษัท U. จำกัด ดังกล่าวเข้าสู่ระบบบัญชีปกติของบริษัท U. จำกัด ได้ และมีการแสดงข้อความปรากฏทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ว่า “รอการปรับปรุง” พร้อมทั้งมีการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ หลอกลวงให้กรอกหมายเลขโทรศัพท์และพิมพ์ข้อความชื่อและชื่อสกุลเพิ่มเติมลงไปในระบบ ซึ่งทำให้พนักงานลูกจ้างของบริษัท U. จำกัดหลงเชื่อ จึงได้กรอกข้อมูลตามที่ได้รับการแนะนำทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ ต่อมาปรากฏว่าระบบได้มีการโอนเงินจำนวน 189,457 และ 478,771.29 ดอลลาร์สหรัฐ โดยพนักงานผู้เสียหายมิได้มีการทำธุรกรรมทางการเงินแต่อย่างใด

ต่อมา จากการตรวจสอบปรากฏว่าเงินจำนวนดังกล่าวถูกโอนจากบัญชีของ R.เลขที่บัญชี 1234*** ไปยังบัญชีธนาคาร ก. จำกัด (มหาชน) เลขที่บัญชี 6789*** ชื่อบัญชี BMC Company Ltd. (นามสมมติ) ซึ่งเป็นนิติบุคคลต่อมาได้มีการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารของนาย ย. บุคคลสัญชาติ ร. และมีการถอนเงินสดผ่าน counter จำนวน 4 สาขาในเขตพัทยา จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย โดยเป็นการกระทำความผิดแบ่งหน้าที่กันทำอย่างเป็นขั้นเป็นตอน สร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นในสังคม กระทำความผิดในรูปแบบที่เป็นขบวนการและเป็นปกติธุระ อันเข้าลักษณะเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (18) ประกอบวรรคสองแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

จากตัวอย่างข้างต้น เห็นได้ว่ารูปแบบและลักษณะการกระทำความผิดของนิติบุคคลประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน ซึ่งสามารถนำไปสู่การกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลได้ หากเข้าองค์ประกอบความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 ของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนั้น รูปแบบและลักษณะการกระทำความผิดของนิติบุคคลที่นำไปสู่ความผิดอาญาฐานฟอกเงินจึงสามารถแยกได้เป็น 2 กรณี คือ

กรณีที่ (1) เริ่มต้นนิติบุคคลจะจัดตั้งเพื่อประกอบธุรกิจตามที่จดไว้วัตถุประสงค์ แต่ต่อมาอาจมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ไม่ว่าเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอมหรือการละเมิด

[37] คำสั่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ ย. 129/2559 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า ความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา อันมีลักษณะเป็นการค้า เป็นต้น ซึ่งเมื่อได้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด นิติบุคคลนั้นก็จะทำการฟอกเงินและนำไปใช้ระโยชน์หมุนเวียน ต่อยอดในการกระทำความผิดต่อไป สร้างความร่ำรวย มั่งคั่งแก่ตน

กรณีที่ (2) เป็นการจัดตั้งนิติบุคคลเพื่อกระทำความผิดมาโดยเฉพาะ เพื่อให้ได้เงินหรือทรัพย์สินจากกการกระทำความผิด และนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้น มาทำการฟอกเงินและหมุนเวียนใช้ประโยชน์ภายในนิติบุคคลนั้น

ดังนั้น การกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล จึงเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ร้ายแรงอย่างหนึ่ง ที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานและร้องทุกข์กล่าวโทษให้ดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลในคดีต่าง ๆ หลายคดี เช่น คดีทุจริตบ่อบำบัดน้ำเสีย คดียักยอกเงินสหกรณ์ คดีผู้ประกอบกิจการทัวร์ด้อยคุณภาพ คดีทุจริตโครงการรับจำนำข้าว คดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์คดีทุจริตเงินงบประมาณอุดหนุนบูรณปฏิสังขรณ์วัด เป็นต้น ซึ่งการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล จึงสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการกระทำความผิดของนิติบุคคล เป็นการกระทำความผิดที่มีมีลักษณะเป็นขั้นตอน กระบวนการ มีการแบ่งงานกันทำ เป็นการกระทำความผิดที่มีอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของผู้กระทำความผิด ทำให้ทราบถึงช่องว่าง หรือจุดบกพร่องของกฎหมายเพื่อใช้ช่องทางนี้ในการกระทำความผิด และได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินและทำการฟอกเงินให้ดูเสมือนว่าได้มาจากการประกอบธุรกิจโดยสุจริต ซึ่งยากต่อการหาพยานหลักฐานเพื่อนำมาประกอบใช้ดำเนินคดี นำตัวนิติบุคคล และผู้เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลดำเนินคดีได้ ทั้งนี้เนื่องจากตามกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของไทยยังไม่ได้มีการกำกับดูแลจึงทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงควรมีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลเพื่อป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดของนิติบุคคลในการฟอกเงินขึ้นอีก

สำหรับแนวบรรทัดฐานคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ผ่านมานับตั้งแต่การประกาศใช้กฎหมายดังกล่าวเมื่อปี พ.ศ. 2542 - 2559 มีปริมาณสถิติคำพิพากษาคดีอาญาฐานฟอกเงินที่ขึ้นสู่ศาลฎีกา จำนวน 5 คดี[38] จากจำนวน 23 คดี ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการดำเนินการทางแพ่ง เช่น การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เป็นต้น สอดคล้องกับข้อมูลการดำเนินการกับทรัพย์สินของสำนักงาน ปปง. ตามรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ

[38] นงศิรนารถ กุศลวงษ์, บทวิเคราะห์ปัญหาคดีอาญาฟอกเงินในประเทศไทย **วารสารกระบวนการยุติธรรม** ปีที่ : 10 ฉบับที่ : 2 เลขหน้า : 113 ปีพ.ศ. : 2560.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

พ.ศ. 2561 (1 ตุลาคม 2560 – 30 กันยายน 2561) ที่มีจำนวนเรื่องที่ดำเนินการรวมทั้งสิ้น จำนวน 166 เรื่อง มูลค่าทรัพย์สิน 9,655,287,785.14 บาท[39] ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการดำเนินการในทางแพ่งในคดีที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน มีประสิทธิภาพที่มีมากกว่าการดำเนินการทางอาญาในคดีที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน

3.1.4 มาตรการการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฉบับนี้ เป็นกฎหมายพิเศษที่มีเจตนารมณ์ เพื่อเข้าไปดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (Proceeds of crime) ในความผิดมูลฐานมาตรา 3 นอกจากเป็นกฎหมายที่มีโทษทางอาญา และมีมาตรการริบทรัพย์สินทางอาญา (Criminal Forfeiture Measure) ในมาตรา 5[40] แล้วยังได้นำมาตรการยึดทรัพย์ทางแพ่ง (Civil Forfeiture Measure) มาใช้บังคับเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานอีกด้วย

ความผิดอาญาฐานฟอกเงินในมาตรา 5 เป็นมาตราที่จะโจมตีตัวบุคคลโดยเฉพาะเพื่อให้รับโทษทางอาญา[41] ส่วนการยึดหรืออายัดทรัพย์ในทางแพ่งเป็นมาตรการที่จะโจมตีตัวทรัพย์สิน เพราะตามกฎหมายอาญา ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำผิดก็ดี ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็ดี ต้องริบตามกฎหมายอาญา แต่กระบวนการที่จะนำไปสู่การริบทรัพย์สิน ถ้าดำเนินไปตามกฎหมายอาญา ปกติจะมีขั้นตอนมากส่งผลให้ไม่สามารถที่จะทำให้มาตรการริบทรัพย์สินประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น กฎหมายหลายประเทศได้กำหนดหลักการดำเนินการริบทรัพย์ในทางแพ่งไว้ โดยแทนที่จะต้องไปจับกุมฟ้องร้องตัวผู้ต้องหาก่อนถึงจะดำเนินการริบทรัพย์สินได้ ก็ไม่จำเป็นต้องรอให้จับกุมดำเนินคดีก่อนก็สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินได้เลย โดยแยกดำเนินการริบทรัพย์สินทางแพ่งได้ทันที เมื่อปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

[39] สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, รายงานประจำปี 2561, โดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , 2562 คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, หน้า 45.

[40] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5

[41] พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 60

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ปัญหามาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการตรวจสอบความโปร่งใสของนิติบุคคล

นิติบุคคลประเภทบริษัท จำกัด เป็นรูปแบบการดำเนินการประธุรกิจที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งของระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย และในการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลนั้น มีบุคคลธรรมดาจำนวนไม่น้อยที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการจัดตั้งนิติบุคคล ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐจะต้องเข้าไปควบคุมกำกับดูแล โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการจดทะเบียนจัดตั้งจนถึงการเลิกกิจการของนิติบุคคล

หากแต่ปัจจุบันกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งนิติบุคคล ในส่วนที่เป็นการป้องกันและปราบปรามไม่ให้นิติบุคคลถูกใช้เป็นแหล่งฟอกเงินหรือเครื่องมือในการกระทำความผิด ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ กล่าวคือ กฎหมายได้มีการกำหนดถึงการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลจนถึงการเลิกกิจการของนิติบุคคล แต่ยังไม่มีการกำกับดูแลการตรวจสอบและติดตามการบริหารงาน ของนิติบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจสอบผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์ตั้งแต่เริ่มการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ทำให้เกิดปัญหาการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลบังหน้าเพื่อใช้เป็นการฟอกเงินหรือเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดต่าง ๆ ดังที่ปรากฏในเห็นตามข่าวทั่วไป

การตั้งนิติบุคคลบังหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งขึ้นเพื่อการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดนั้น จะเป็นการดำเนินการที่มีลักษณะที่นิติบุคคลนั้นเสมือนประกอบกิจการที่มีความน่าเชื่อถือและถูกต้องตามกฎหมาย แต่ในความเป็นจริง ไม่มีการประกอบธุรกิจจริง ไม่มีสินค้าหรือบริการดังที่นิติบุคคลนั้นกล่าวอ้าง เป็นการสร้างภาพลักษณ์หรือสร้างราคาทางการตลาดทำให้ประชาชนบุคคลทั่วไปหรือทางหน่วยงานราชการเข้าใจและรับรู้ว่ามีการประกอบธุรกิจเกิดขึ้นจริง และในบางกรณีนิติบุคคลนั้นไม่มีกระทั่งสถานที่ประกอบการหรือแจ้งประกอบกิจการเป็นโรงงานหรือโกดังแต่ไปจดทะเบียนจัดตั้งสถานที่ประกอบที่บ้านพักหรือคอนโดมิเนียม มีเพียงรายชื่อผู้บริหารและผู้ถือหุ้น สลับไขว้ไปมาระหว่างนิติบุคคลที่ถูกจดทะเบียนจัดตั้งขึ้น หรือมีเพียงแค่นำชื่อบุคคลอื่นมาเป็นผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร เพื่อให้ครบองค์ประกอบในการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล แต่มีผู้ที่อำนาจที่แท้จริงซึ่งเป็นผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงเป็นผู้ดำเนินและดูแลกิจการ ซึ่งผู้กระทำการแบบนั้นย่อมมีวัตถุประสงค์ที่ใช้นิติบุคคลดังกล่าวในการกระทำความผิดหรือรองรับและบริหารจัดการโดยใช้รูปแบบนิติบุคคลบังหน้า ที่กล่าวกันว่าเป็นการใช้นิติบุคคลเพื่อบังหน้าอำพรางการกระทำที่ผิดกฎหมาย

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

สำหรับการใช้นิติบุคคลเพื่อบังหน้าอำพรางการกระทำที่ผิดกฎหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมายจำนวนมากให้กลายเป็นเงินที่สะอาด เสมือนว่าเป็นรายได้จากผลการประกอบกิจการของนิติบุคคลนั้น เป็นการใช้รูปแบบและวิธีการในการทำธุรกิจระหว่างกัน ไม่ว่าเป็นนิติบุคคลกับนิติบุคคลหรือนิติบุคคลกับบุคคลอื่นทั่วไป เพื่อเป็นการอำพรางในการปกปิดแหล่งที่มาของเงินที่แท้จริง โดยมีวิธีการดำเนินการโดยการใช่นิติบุคคลที่จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นมาอย่างถูกกฎหมาย มาดำเนินการทำสร้างธุรกิจเกี่ยวกับสินค้าและบริการ โดยเป็นการตกแต่งสินค้าและบริการขึ้นมาทั้งที่ไม่มีอยู่จริง หรือหลอกลวงชักจูงให้ประชาชนหรือบุคคลทั่วไปเข้าร่วมลงทุนกับนิติบุคคลดังกล่าว และสร้างกระบวนการให้เกิดการหมุนเวียนเงินระหว่างกันซึ่งเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้สินค้าและบริการของนิติบุคคลมีมูลค่าเพิ่มขึ้น สร้างความน่าเชื่อของนิติบุคคลซึ่งกระบวนการหมุนเวียนเงินจะมีเส้นทางการเงินที่มีความสลับซับซ้อนและหลากหลายวิธีการ เช่น มีการนำเงินหรือทรัพย์สินมาสร้างเส้นทางการเงินในการลงทุนในตลาดเงินและตลาดทุนทั้งในและนอกประเทศ ตลาดอสังหาริมทรัพย์ หรือลงทุนในเรื่องเกี่ยวกับการค้าค่าเงินต่างประเทศหรือเงินดิจิตอล

สำหรับกรณีศึกษาที่จะกล่าวต่อไปนี้ เป็นตัวอย่างการกระทำความผิดของนิติบุคคล ที่มีลักษณะเป็นการเปิดนิติบุคคลขึ้นมา ที่มีลักษณะไม่มีการประกอบธุรกิจขึ้นจริง มีรายชื่อบุคคลต่าง ๆ เป็นกรรมการผู้จัดการ ผู้ถือหุ้น อยู่หลายนิติบุคคลและไขว้สลับระหว่างกัน โดยการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ฉ้อโกงปลอมแปลงเอกสารสิทธิ อันมีลักษณะเป็นปกติธุระ ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานอย่างหนึ่งของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงการกระทำความผิดดังกล่าวเข้าข่ายเป็นลักษณะความผิดฐานฟอกเงิน และปัจจุบันอยู่ในระหว่างการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม สามารถสรุปโดยสังเขปได้ ดังนี้

คดีทุจริตคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม 4.3 พันล้านบาท[42]

สืบเนื่องจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ(DSI) อนุมัติรับคดีพิเศษที่ 115/2556 กรณีกระทรวงการคลัง เข้าร้องทุกข์กล่าวโทษขอให้ดำเนินคดีกับกลุ่มนิติบุคคลและผู้เกี่ยวข้องซึ่งมีพฤติการณ์ขอคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเท็จ ในรอบปีภาษี พ.ศ. 2555-2556 มีมูลค่า

[42] คำสั่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ ย.81/2556 เรื่อง ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ความเสียหายที่ขอคืนภาษีกว่า 4,000 พันล้านบาท ต่อมาทาง DSI ได้รวบรวมพยานหลักฐาน พบว่ากลุ่มบุคคลและนิติบุคคลที่กระทำการขอคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มอันเป็นเท็จ โดยได้จัดตั้งนิติบุคคลขึ้นหลายบริษัท มีการใช้บุคคลอื่นเข้ามาเป็นกรรมการผู้มีอำนาจ โดยรวบรวมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดซึ่งมีฐานะยากจนในพื้นที่หลายจังหวัด ทำการหลอกลวงบุคคลเหล่านั้นว่าจะนำไปติดต่อเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ทางการเกษตร จากนั้นกลุ่มผู้ต้องหาจะนำเอกสารหลักฐานดังกล่าวนั้นนำไปจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลเพื่อเสมือนดำเนินการประกอบธุรกิจเป็นผู้ขายสินค้าแต่ไม่มีการซื้อขายสินค้าเกิดขึ้นจริง และเป็นกลุ่มนิติบุคคลที่จดทะเบียนจัดตั้งเพื่อดำเนินการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม

จากการตรวจสอบนิติบุคคลของกลุ่มผู้ต้องหาที่ประกอบด้วย นาย ว. และนางสาว ส. นาย ส. นาย ก. และนาย ป. พบว่าได้จดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลประเภทบริษัทในช่วงเวลาไล่เลี่ยใกล้เคียงกันในปีพ.ศ. 2555 โดยมีชื่อเป็นกรรมการผู้มีอำนาจหรือผู้ถือหุ้นเป็นบุคคลซ้ำ ๆ กันหลายบุคคล มีที่ตั้งสถานประกอบการเดียวกัน มีการติดต่อเช่าสถานที่เป็นอาคารสำนักงานหรือห้องพักอาศัย โดยไม่มีการประกอบการใด ๆ เป็นการใช้เป็นสถานที่เหล่านั้นอ้างอิงในการสร้างหลักฐานการซื้อขายสินค้าอันเป็นเท็จมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่ โดยมีการจัดตั้งกลุ่มนิติบุคคลที่เป็นผู้ขายสินค้า มาทำหน้าที่ในการออกหลักฐานการขายสินค้า โดยการออกใบกำกับภาษีขายให้กับกลุ่มนิติบุคคลที่เป็นผู้ซื้อสินค้า ผู้ส่งออกและผู้ขอคืนภาษี เพื่อนำใบกำกับภาษีขายดังกล่าวมาเพื่อขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มกับกรมสรรพากร อันเป็นการอำพรางการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ให้เชื่อว่าเป็นนิติบุคคลดังกล่าวมีการดำเนินธุรกิจอยู่จริง กลุ่มผู้กระทำความผิดจะเปิดดำเนินกิจการประมาณ 6-8 เดือน จากนั้นก็ได้ปิดกิจการโดยจดทะเบียนเลิกบริษัท

สำหรับวิธีการและรูปแบบการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม จะเป็นการที่กลุ่มผู้ต้องหาที่ได้ดำเนินกาจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล โดยเป็นการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลขึ้นเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นนิติบุคคลที่มีกิจการรับซื้อขายเศษโลหะภายในประเทศ และกลุ่มที่สองเป็นนิติบุคคลที่ส่งออกสินค้าประเภทเศษโลหะไปยังต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการอ้างและจัดทำเอกสาร เพื่อแสดงให้ว่ามีการซื้อขายสินค้าประเภทเศษโลหะระหว่างนิติบุคคลทั้ง 2 กลุ่ม โดยนิติบุคคลที่ส่งออกสินค้าประเภทเศษโลหะ และเป็นผู้ขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม จะแสดงต้นทุนเศษโลหะที่รับซื้อสูงกว่าราคาตลาดกว่า 60 เท่า อันเป็นการอำพรางว่าได้ชำระภาษีมูลค่าเพิ่มตามราคาที่รับซื้อแล้วจึงขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มภายหลังจากที่ส่งออกสินค้า ส่วนประเด็นการพิสูจน์การส่งออกของกรมศุลกากร พบว่ามีการสำแดงการส่งออกสินค้าประเภทเศษโลหะอัดก้อนพิเศษ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ในช่วงเดือน มิ.ย. 2555 - มี.ค.2556 กว่า 100,000 ตัน มูลค่ากว่า 60,000 ล้านบาทนั้น จากการสอบสวนพบว่าส่วนใหญ่นิติบุคคลดังกล่าวไม่มีการส่งออกสินค้าดังกล่าวออกไปยังต่างประเทศจริง

หลังจากกลุ่มผู้กระทำผิดได้นำใบกำกับภาษีปลอมไปรับเงินคืนภาษีมูลค่าเพิ่มจากกรมสรรพากรไปกว่า 4,000 ล้านบาท ขั้นตอนต่อไปจะพบว่ากลุ่มผู้กระทำผิดไปดำเนินการนำเช็คเงินคืนภาษีมูลค่าเพิ่มเข้าบัญชีบริษัทฯ ที่มีการเปิดบัญชีไว้ที่ธนาคาร และสาขาเดียวกันทั้งหมด เมื่อได้รับเงินคืนภาษีแล้วก็จะทำการโอนเงินสลับไปมา ระหว่างกลุ่มนิติบุคคลที่เป็นผู้ขายสินค้าและกลุ่มนิติบุคคลผู้ขอคืนภาษีจำนวนหลายครั้ง เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นสร้างธุรกรรมทางการเงินให้เกิดขึ้น รวมถึงมีการเบิกถอนเงินสดภายในวันเดียวเป็นจำนวนมากและหลายครั้ง เพื่อให้ยากแก่การตรวจสอบและติดตามเส้นทางการเงินและพิสูจน์ทราบว่าสุดท้ายเงินคืนภาษีอากรจะตกแก่ผู้ใด ซึ่งคือเป็นผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง

การกระทำดังกล่าวจึงรับฟังได้ว่ากลุ่มผู้ต้องหาทั้ง 5 รายและบุคคลอื่นที่ร่วมกันกระทำความผิดนั้น ได้ร่วมกันขอคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มอันเป็นเท็จ ซึ่งมีรูปแบบการกระทำความผิดที่เป็นขบวนการมีการวางแผนระหว่างกัน แบ่งงานกันเป็นขั้นตอนอย่างซับซ้อนและแยบยล ซึ่งจากพฤติการณ์และพยานหลักฐานรับฟังเชื่อได้ว่า เป็นการกระทำความผิดฐานร่วมกันออกและใช้ใบกำกับภาษีที่ออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนโดยเจตนาหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงภาษีมูลค่าเพิ่ม กระทำการใด ๆ โดยความเท็จ โดยฉ้อโกงหรืออุบายหรือวิธีการอื่นใดในทำนองเดียวกัน อันเป็นความผิดตามมาตรา 90/4 (3) (6) (7) แห่งประมวลรัษฎากร และเป็นการกระทำความผิดมูลฐานร่วมกันฉ้อโกง ตามมาตรา 341 และร่วมกันปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอมตามมาตรา 265,268 ประกอบมาตรา 83 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และเป็นการกระทำความผิดต่างกรรมต่างวาระตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ขณะนี้ผู้ต้องหาทั้ง 5 ราย ได้หลบหนีออกจากกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นน่าเชื่อได้ว่าหลบหนีออกนอกประเทศไป[43]

จากคดีดังกล่าวเห็นได้ว่า เป็นการกระทำความผิดที่นำนิติบุคคลมาใช้เป็นเครื่องมือในการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มอันเป็นเท็จ โดยไม่มีการประกอบธุรกิจหรือรายการการซื้อขายเกิดขึ้นจริง อีกทั้งผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีความรู้หรือประการณ์ในเรื่องการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มมาปรับใช้ โดยอาศัยบทกฎหมายที่เป็นข้อยกเว้นในประมวลรัษฎากรมาตรา 80/1 ประกอบมาตรา 82/3 ในเรื่อง

[43] สำนักข่าวอิศรา, ป.ป.ช. ติดประกาศแจ้งข้อกล่าวหาเพิ่ม 'กลุ่มวีรยุทธ' คดีทุจริตคืนภาษี 4.3 พันล. [ออนไลน์] 24 มกราคม 2562, แหล่งที่มา https://www.isranews.org/isranews-news/70050-news00-70022.html.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ของการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ในกรณีการส่งออกสินค้าบางประเภทที่กำหนดไว้ออกขายไปยังต่างประเทศ โดยผ่านพิธีศุลกากรจะได้รับสิทธิเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 0

คดีดังกล่าวนี้ ผู้เขียนได้รับโอกาสเข้าร่วมสืบสวนสอบสวนในส่วนของปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในส่วนของการกำกับและตรวจสอบผู้มีหน้าที่รายงานตามมาตรา 16 พบว่ากลุ่มนิติบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ประกอบอาชีพค้าของเก่า แต่ไม่ได้ขอรับใบอนุญาตค้าของเก่าตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า เมื่อเข้าไปตรวจสอบจึงไม่สามารถดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หมวด 2 การรายงานและการแสดงตนได้ ซึ่งหากมีการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องผู้ประกอบอาชีพที่ไม่จำเป็นต้องเป็นนิติบุคคลและไม่จำเป็นต้องมีใบอนุญาตค้าของเก่าตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า การดำเนินการเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวกับกลุ่มผู้กระทำความผิดอาจสามารถดำเนินการได้มากกว่านี้

สำหรับวิธีการที่นำนิติบุคคลมาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดนั้นเป็นที่ผู้กระทำความผิดจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลขึ้นหลาย ๆ นิติบุคคล ในรูปแบบนิติบุคคลประเภทบริษัท สร้างหลักฐานทำรายการซื้อสินค้าและส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ เพื่อมาดำเนินการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยในการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลนั้น ได้กำเนินการนำเอกสารหลักฐานของบุคคลอื่นๆ มาปลอมแปลงให้เป็นผู้ถือหุ้น กรรมการผู้จัดการของบริษัทหลายบริษัท โดยที่บุคคลดังกล่าวไม่มีส่วนรู้เห็นในการดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ส่วนผู้กระทำความผิดทั้ง 5 ราย ได้มีอยู่ในบริษัทต่าง ๆ ในลักษณะไขว้สลับกันไปมา

นิติบุคคลจะแบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรก เป็นกลุ่มผู้ซื้อและขายสินค้าภายในประเทศ กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มผู้ส่งออกและขอคืนภาษี เมื่อได้จดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลโดยมีการปลอมแปลงกรรมการและผู้ถือหุ้นและสร้างหลักฐานรายการซื้อสินค้าระหว่างนิติบุคคลที่ได้จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นแล้ว กลุ่มแรกจะดำเนินการขายสินค้ากับกลุ่มที่สอง โดยมีการออกใบกำกับภาษีมูลค่าเพิ่ม และเมื่อมีการสร้างธุรกรรมเพื่อซื้อสินค้าและออกใบกำกับภาษีมูลค่าเพิ่ม บริษัทกลุ่มที่สองที่เป็นผู้ส่งออกและขอคืนภาษี จะดำเนินการจะส่งสินค้าไปยังต่างประเทศโดยผ่านพิธีการศุลกากร โดยแสดงมูลค่าสินค้าเป็นเท็จ และเมื่อดำเนินการส่งสินค้าดังกล่าวไปยังต่างประเทศแล้วกลุ่มบริษัทที่สองจะดำเนินการนำเอกสารการส่งออกและเอกสารการขายมาขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มจากกรมสรรพากร ซึ่งเป็นการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มโดยใช้เอกสารใบกำกับภาษีมูลค่าเพิ่มปลอมที่ได้จัดทำขึ้นมา

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

การกระทำความผิดดังกล่าวเกิดผลเสียหายต่อรัฐอย่างมหาศาล โดยการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มอันเป็นเท็จนี้ เฉพาะระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2556 สร้างมูลค่าความเสียหายกว่า 4,600 ล้านบาท ส่งผลกระทบต่อตัวเลขการส่งออกของประเทศไทย ทำให้บิดเบือนตัวเลขมูลค่าการส่งออกไปกว่า 57,000 ล้านบาทเนื่องจากไม่ได้มีการส่งออกไปยังต่างประเทศจริง[44] ซึ่งหากมีการนำมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเรื่องการตรวจสอบความโปร่งใสของนิติบุคคล เรื่องการตรวจสอบผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการจัดตั้งนิติบุคคล เรื่องผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง เรื่องการแสดงตนและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า และเรื่องการบูรณาการร่วมกับระหว่างหน่วยงานรัฐมาปรับใช้ ย่อมจะสามารถยับยั้ง ป้องปรามและบรรเทาเพื่อลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้จากการใช้นิติบุคคลในการกระทำความผิด

3.1.5 โทษทางอาญาในกรณีกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้มีการบัญญัติถึงบทลงโทษตามแต่ละกรณี โดยแบ่งได้ดังนี้

3.1.5.1 กรณีบุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 60 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษของนิติบุคคลในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ ดังนี้

มาตรา 60 “*ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึง สิบปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ*”

คำว่า “ผู้ใด” ตามนัยของบทบัญญัติมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หมายถึง กรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ไม่ได้หมายความรวมถึง นิติบุคคล เนื่องจากเมื่อพิจารณาบทกำหนดโทษในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินแล้ว ได้มีการบัญญัติกรณีที่ผู้กระทำผิดเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากเป็นอีกมาตราหนึ่ง

ในกรณีที่บุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานฟอกเงิน บุคคลดังกล่าวจะต้องต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึง สิบปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 60

[44]Tax Bugnoms, [บทความพิเศษ] เค้าโกงภาษีมูลค่าเพิ่มกันอย่างไร, [Online] 7 กุมภาพันธ์ 2562, แหล่งที่มา https://tax.bugnoms.com/?p=1751.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

3.1.5.2 กรณีนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 61 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดโทษของนิติบุคคลในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ ดังนี้

มาตรา 61 “*นิติบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 7 มาตรา 8 หรือ มาตรา 9 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท*

ในกรณีที่การกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งของนิติบุคคลเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นหรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าว มีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

บทบัญญัติตามมาตรา 61 ได้กำหนดให้ การที่นิติบุคคลได้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามมาตรา 5 หรือการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือจัดหาเพื่อการกระทำความผิดตามมาตรา 7 หรือสมคบคิดกระทำความผิดตามมาตรา 9 นิติบุคคลดังกล่าวต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาท ถึงหนึ่งล้านบาท

นอกจากนิติบุคคลจะต้องรับผิดแล้ว หากการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าว มีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลที่กระทำความผิด บุคคลดังกล่าวจะต้องรับบทลงโทษตามที่ได้กำหนดไว้ในความผิดฐานฟอกเงิน

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล บุคคลที่จะต้องรับโทษจากความผิดดังกล่าว สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

(1) นิติบุคคลใด

เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น เป็นกฎหมายที่กำหนดความรับผิดของนิติบุคคลอย่างชัดแจ้ง ดังนั้น นิติบุคคล ในฐานะที่เป็นบุคคลตามกฎหมายแยกต่างหากจากบุคคลธรรมดาจะต้องรับผิดในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

(2) กรรมการ

ในกรณีนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด กรรมการถือเป็นผู้แทนของบริษัทจำกัด ในการการดำเนินการหรือการแสดงเจตนารมณ์ของบริษัทจำกัดจะต้องกระทำผ่านผู้แทนของบริษัทจำกัด ซึ่งคือกรรมการ ดังนั้น หากกรรมการของบริษัทจำกัดจะต้องรับผิด จะต้องเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของบริษัทจำกัดนั้น ที่เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือเป็นกรณีที่กรรมการคนนั้น จะต้องมีหน้าที่สั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้บริษัทจำกัดนั้นกระทำความผิด

(3) ผู้จัดการ

ในกรณีที่เป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด หุ้นส่วนผู้จัดการเป็นผู้ดำเนินการของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ดังนั้น หากหุ้นส่วนผู้จัดการจะต้องรับผิด จะต้องเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ที่เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของผู้จัดการหรือเป็นกรณีที่ผู้จัดการคนนั้น จะต้องมีหน้าที่สั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นกระทำความผิด

(4) บุคคลที่รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคล

นอกจากบุคคลตาม (1) – (3) ต้องรับโทษจากการกระทำความผิดของนิติบุคคลฐานฟอกเงินแล้ว บุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลก็เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่ต้องรับโทษในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงินเหมือนกัน ทั้งนี้ อยู่ภายใต้เงื่อนไขเดียวกันกับบุคคลตาม (2) – (3)

แต่อย่างไรก็ดี บุคคลตาม (2) - (4) นั้นต้องระวางโทษแตกต่างกับนิติบุคคล กล่าวคือ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในขณะที่ตัวนิติบุคคลที่กระทำความผิดต้องระวางเฉพาะโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

โทษปรับของบุคคลที่ดำเนินการแทนนิติบุคคล มีจำนวนต่ำกว่าตัวนิติบุคคลผู้กระทำความผิด โดยมีอัตราโทษเท่ากันกับกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดาตามมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนั้น แม้ว่ามาตรา 61 จะมีการกำหนดบทลงโทษกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่ดำเนินการแทนนิติบุคคลในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดก็ตาม แต่บทลงโทษของบุคคลดังกล่าวนั้นไม่แตกต่างกับกรณีที่บุคคลเหล่านั้นเป็นผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ การก่ออาชญากรรมโดยการฟอกเงิน

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ผ่านนิติบุคคลที่ได้รับผลตอบแทนเป็นจำนวนเงินที่มากกว่าจึงเป็นช่องทางการฟอกเงินที่ดีกว่าการฟอกเงินผ่านการดำเนินการโดยบุคคลธรรมดาเพียงคนเดียว

ปัญหาการกำหนดมาตรการอัตราโทษปรับในคดีอาญาฐานฟอกเงินของนิติบุคคล

นิติบุคคลถือได้ว่าเป็นบุคคลอย่างหนึ่ง ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมายมีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่ได้ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ สามารถแสดงเจตนาได้โดยผ่านผู้แทนของนิติบุคคล หากการแสดงเจตนาอยู่ในอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล เจตนานั้นย่อมผูกพันและมีผลกับนิติบุคคลด้วย ดังนั้น นิติบุคคลจึงสามารถมีเจตนาซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับองค์ประกอบความผิดในทางอาญา เมื่อครบองค์ประกอบในการกระทำความผิดนิติบุคคลย่อมต้องได้รับโทษทางได้ สำหรับกฎหมายของประเทศไทยหลายฉบับได้มีการกำหนดให้นิติบุคคลต้องรับผิดทางอาญา อาทิ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคมและมูลนิธิ กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กฎหมายเกี่ยวกับโรงงาน เป็นต้นซึ่งตามกฎหมายดังกล่าว มีการกำหนดบทลงโทษไว้สำหรับนิติบุคคลที่ชัดเจน

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยได้บัญญัติในส่วนบทลงโทษของผู้กระทำความผิดไว้ในมาตรา 18 โดยได้กำหนดโทษไว้ 5 ประเภท ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์ แต่เมื่อพิจารณาโทษทางอาญาที่จะลงโทษนิติบุคคลได้ โทษทางอาญาที่จะสามารถลงโทษแก่นิติบุคคลได้มีเพียงโทษปรับและโทษริบทรัพย์สิน เนื่องบทลงโทษที่เหลือ ไม่ว่าเป็นโทษประหารชีวิต โทษจำคุกและโทษกักขังไม่สามารถมาบังคับใช้แก่ นิติบุคคลได้ ดังนั้น โทษทางอาญาปัจจุบันที่จะใช้สามารถลงโทษนิติบุคคลจึงอาจไม่เหมาะสมและเพียงพอกับลักษณะการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นจากนิติบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหากเป็นการกระทำความผิดที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ ยกตัวอย่างเช่น การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน การลงโทษนิติบุคคลในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพียงแค่โทษปรับ อาจจะไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ทั้งนี้ บทลงโทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับ จะมีลักษณะรุนแรงมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำความผิดนั้น ๆ ว่ามีความร้ายแรงและก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้เสียหายหรือส่วนรวมมากน้อยเพียงใด การลงโทษมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการข่มขู่หรือยับยั้ง (Deterrence) ไม่ให้ผู้กระทำความผิดกระทำความความผิดอีกทั้งยังมีผลในการยับยั้งและข่มขู่มิให้บุคคลอื่นที่คิดจะกระทำความผิดหรือลอกเลียนแบบผู้กระทำความผิด ดังนั้น การลงโทษจึงเป็นมาตรการในการควบคุมการกระทำความผิดของบุคคลที่อยู่ในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ทำให้ผู้กระทำความเกิดความเข็ดหลาบ ไม่หวนคิดจะกระทำความผิดอีกต่อไป

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

สำหรับโทษปรับนั้น เป็นบทลงโทษที่ถูกนำมาใช้ในการบัญญัติเป็นบทลงโทษในความผิดเกือบทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นในทางคดีอาญา คดีแพ่ง หรือในฐานความผิดต่าง ๆ ของแต่ละกฎหมายซึ่งหากพิจารณาการลงโทษปรับตามกฎหมายไทยแต่ละฉบับ พบว่ามีความไม่เหมาะสมในการกำหนดค่าปรับที่ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จนทำให้ที่ผ่านมีการแก้ไขปรับปรุงโทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญาขึ้นโดยเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2560 สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ลงมติเห็นชอบพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ.2560 โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันจากถัดวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป[45] โดยเหตุในการแก้ไขเพิ่มเติม ส่วนหนึ่งมาจากบทบัญญัติเกี่ยวกับอัตราโทษปรับในประมวลกฎหมายอาญายังไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในปัจจุบัน กล่าวคือ ประมวลกฎหมายอาญานั้น ใช้บังคับมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2499 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 60 ปี สภาพเศรษฐกิจสังคมและค่าเงินได้มีเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ค่าปรับที่เคยได้มีการบัญญัติไว้มีความไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ไม่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดต่าง ๆ จึงเป็นการสมควรปรับปรุงบทบัญญัติดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งสมควรปรับปรุงความผิดที่มีโทษทางอาญาซึ่งไม่มีโทษปรับให้มีโทษปรับด้วย

การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายครั้งนี้ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมโทษปรับให้อยู่ในอัตราเดียว คือ ปรับสูงขึ้นเป็น 10 เท่าจากอัตราโทษปรับเดิม จำนวนว่า 241 ฐานความผิดในประมวลกฎหมายอาญา อีกทั้งในความผิดตามลักษณะ 2 หมวด 2 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ มาตรา 147 – 151 มาตรา 154 - 156 และลักษณะ 3 ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม หมวด 1 ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม มาตรา 201 -202 มีการแก้ไขโทษปรับในอัตราที่สูงขึ้น โดยเพิ่มขึ้นเป็น 50 เท่าจากอัตราโทษเดิม เช่น มาตรา 157 ความผิดฐานเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต เดิมต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ เปลี่ยนเป็น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นต้น

สำหรับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล จะต้องมีการกระทำความผิดของนิติบุคคลที่เป็นความผิดมูลฐานหรือการกระทำความผิดตั้งต้นก่อน หากไม่มีความผิดมูลฐานหรือการกระทำความผิดอาญาตั้งต้น การกระทำความผิดฐานฟอกเงินย่อมไม่เกิดขึ้น เนื่องจากการกระทำ

[45] พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ.2560 มีผลใช้บังคับวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2560

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ความผิดฐานฟอกเงินจะต้องมีทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานเสียก่อน หากมีกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้นแต่ไม่มีทรัพย์สินที่ได้มาหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานนั้น การกระทำความผิดฐานฟอกเงินย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้น การกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล อาจเกิดขึ้นได้ 2 กรณี

ก) กรณีนิติบุคคลเป็นผู้กระทำ กระทำความผิดมูลฐานและความผิดฟอกเงิน ผ่านการประกอบธุรกิจหรือนำรายได้ที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน มาเปลี่ยนแปลงสภาพ ปิดบัง อำพราง ยักย้ายถ่ายเท ได้มาครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ผ่านการประกอบธุรกิจ เสมือนว่านิติบุคคลมีรายได้หรือผลประกอบการจากการประกอบธุรกิจจริง ๆ แต่ในความเป็นจริงแล้ว เป็นการนำทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมาฟอกเงิน เพื่อให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเป็นเงินที่ได้มาจากธุรกิจหรือเป็นเงินสะอาด

ข) กรณีนิติบุคคลไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดมูลฐาน เป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดมูลฐานไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดและนำมาฟอกเงินกับตัวนิติบุคคลอื่น ไม่ว่าเป็นแบบการเปลี่ยนแปลง สภาพ ปิดบังอำพราง ยักย้ายถ่ายเท หรือนำไปลงทุนในสถาบันการเงิน นิติบุคคล หรือผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ ซึ่งในกรณี นิติบุคคลอาจรู้เห็นหรือมีส่วนร่วมหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่รู้ว่าทรัพย์ที่มาจากการกระทำความผิดก็มูลฐานจะถูกดำเนินการในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ในกรณีที่ไม่รู้แต่เป็นนิติบุคคลผู้มีหน้าที่รายงานตามกฎหมายฟอกเงิน นิติบุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายฟอกเงิน ไม่ว่าเป็นการแสดงตนก่อนทำธุรกรรม การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า การรายงานการทำธุรกรรม ถ้าฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามก็จะมีความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นกัน

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงิน ดังนั้นจึงต้องนำการกระทำความผิดมูลฐานของนิติบุคคลมาตั้งต้นในเรื่องความผิดหลักก่อนแล้ว จึงไปพิจารณาในเรื่องของทรัพย์สินที่ได้มาจากการทำความผิดและการกระทำที่เป็นลักษณะการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตามลำดับ

สำหรับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หมวด 7 บทกำหนดโทษได้บัญญัติความผิดฐานฟอกเงิน ไว้ในมาตรา 60 และมาตรา 61 โดยทั้งสองมาตรานั้นได้กำหนดบทลงโทษไว้สำหรับผู้กระทำความผิดไว้ 2 กรณี คือ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

1. กรณีบุคคลธรรมดา ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. กรณีนิติบุคคล ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท ซึ่งในกรณีนี้หากเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกันกับในกรณีที่บุคคลธรรมดาที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน

จากบทบัญญัติทั้งสองมาตรา จะเห็นได้ว่าการลงโทษปรับของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใช้ระบบการกำหนดโทษปรับแบบตายตัว (Fixed Sum System) ซึ่งเป็นการให้อำนาจศาลในการใช้ดุลยพินิจในการลงโทษกำหนดจำนวนค่าปรับ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำไม่เสมอภาคในการลงโทษ กล่าวคือ ถ้าหากผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินมีฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้สูง ก็จะสามารถชำระค่าปรับได้ ทำให้อาจไม่ได้รับผลกระทบจากการลงโทษปรับมากกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้น้อยทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความไม่เกรงกลัวต่อการบังคับโทษปรับ มีโอกาสที่จะหวนมากระทำความผิดใหม่อีกครั้งในอนาคต ดังนั้นการลงโทษด้วยการปรับควรพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับตัวผู้กระทำความผิด ความเสียหายที่เกิดขึ้น และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบจากตัวผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน มูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิดพบว่า ถ้าหากเป็นกรณีตัวผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน มูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิดจะน้อยกว่าการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านนิติบุคคล เพราะการกระทำความผิดโดยนิติบุคคลจะกระทำเป็นรูปแบบขบวนการหรือองค์กรอาชญากรรม มีวิธีหรือแผนการในการกระทำความผิดที่เป็นขั้นเป็นตอน สลับซับซ้อนและยากต่อการสืบสวนสอบสวนเพื่อดำเนินคดี อีกทั้งมีความเสียหายต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนเป็นจำนวนมาก เห็นได้จากหลาย ๆ คดี เช่น การหลอกลวงฉ้อโกงประชาชนผ่านทางโทรศัพท์ (Call Center) หรือการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (แชร์ลูกโซ่) เป็นต้น ซึ่งผู้เสียหายส่วนใหญ่มักเป็นผู้ที่มีการศึกษาไม่มากหรือเป็นผู้ที่ไม่ค่อยได้ให้ความสำคัญในข้อเท็จจริงในการลงทุนหรือขาดประสบการณ์ในการลงทุนทำให้ถูกหลอกลวงในข้อเท็จจริงที่สำคัญในเรื่องนั้น ๆ ส่งผลให้ตนเองถูกฉ้อโกงหรือถูกหลอกลวงได้ง่าย

เมื่อเหล่ามิจฉาชีพได้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้น มากระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยผ่านนิติบุคคล ซึ่งเป็นความผิดทางอาญาที่มีรูปแบบเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเป็นอาชญากรรม ที่กระทำการโดยบุคคลต่าง ๆ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านหรือ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

สายงานมารวมตัวกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ก่อขึ้น และในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคล ผู้กระทำความผิดต้องการเงินหรือทรัพย์สินที่เป็นจำนวนมากซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของการกระทำ โดยมีการนำเทคโนโลยีและองค์ความรู้ต่าง ๆ มาปรับใช้ในการกระทำความผิด และเป็นการกระทำที่ซับซ้อนโดยใช้ระบบธุรกิจและระบบทางการเงินมาดำเนินการจึงยากที่ประชาชนทั่วไปจะเข้าใจ รวมถึงยากลำบากในการแสวงหาพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดและการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านนิติบุคคล

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงต้องมีการมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการกระทำความผิดนิติบุคคลในเรื่องของบทลงโทษให้มีความเข้มข้นและสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษทางอาญา เนื่องจากการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลสามารถกระทำได้อย่างสะดวกและเสรีเพราะประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบธุรกิจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนและสร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการประกอบธุรกิจ ประกอบมีนโยบายทางภาษีที่ส่งเสริมการลงทุนและการประกอบธุรกิจผ่านนิติบุคคล ทำให้การประกอบธุรกิจผ่านนิติบุคคลได้รับความนิยมและขยายเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก รวมถึงการประกอบธุรกิจแบบนิติบุคคล เป็นการร่วมลงทุนกันหลายบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ ทำให้กิจการการประกอบธุรกิจของนิติบุคคล จึงมีขนาดใหญ่และมีโครงสร้างที่ซับซ้อน ซึ่งหากนิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดดังกล่าวก็จะเกิดความเสียหายไม่ว่าเป็นทางด้านเศรษฐกิจและความมั่งคงของประเทศ มากกว่าการที่บุคคลธรรมดาเพียงลำพังกระทำความผิดในลักษณะเดียวกัน

ดังเห็นได้จากคดีบริษัท ย. จำกัด เป็นการกระทำความผิดที่ก่อให้เกิดผลร้ายแรงต่อสังคมและประชาชน เนื่องจากมีลักษณะการกระทำความผิดที่เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คือมีการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (3) และมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยบริษัทฯมีการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอนการได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ประกอบการที่ผู้บริหาร กรรมการผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลได้หลบหนีจากการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ก่อให้ปัญหาในเรื่องการดำเนินคดีเพราะได้ประโยชน์จากระยะเวลาของอายุความซึ่งหากผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแล้ว ถูกตัดสินว่านิติบุคคลนั้นได้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งการลงโทษมีเพียงแค่โทษปรับ เพียงแค่ปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ประชาชนและสังคม คิดเป็นจำนวนเงินหลายร้อยล้านซึ่งเมื่อเทียบสัดส่วนกันจะเห็นได้ว่าไม่สอดคล้องทั้งในแง่ความเสียหายที่เกิดขึ้นและวัตถุประสงค์ของการลงโทษ

สำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมจาก บทสันนิษฐานของการให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษทางอาญาร่วมกับการกระทำผิดของนิติบุคคล ซึ่งเดิมเป็นบทสันนิษฐานให้บุคคลเหล่านั้นรับผิด เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคล มาเป็นการกระทำความผิดของนิติบุคคลต้องเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคลนั้นหรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ซึ่งหากมีการฟ้องร้องให้นิติบุคคลรับผิดทางอาญาฐานฟอกเงิน แต่กรรมการหรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคล ได้ทำการหลบหนีไป การรวบรวมพยานหลักฐานอาจดำเนินการได้ยาก หรือพยานหลักฐานได้อยู่ในความครอบครองของจำเลย ได้ถูกทำลายหรือเจ้าหน้าที่รัฐไม่สามารถหาพยานหลักฐานเพื่อใช้ประกอบในหน้าที่นำสืบได้ ทำให้การดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ ดำเนินการไปด้วยความยากลำบาก ดังนั้น หากบทกำหนดโทษของนิติบุคคลมีเพียงแค่โทษปรับเพียงสถานเดียว อาจไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษ เพื่อยับยั้งและป้องกันการกระทำความผิดได้ จึงจำเป็นต้องเพิ่มเติมบทลงโทษสำหรับความผิดในฐานฟอกเงินของนิติบุคคล

การลงโทษปรับในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลควรต้องพิจารณาถึงสถานะของผู้กระทำความผิดและความเสียหายที่สังคมได้รับมากกว่าการกำหนดค่าปรับที่เป็นอัตราตายตัว กล่าวคือต้องคำนึงถึงสถานะ ความเป็นอยู่ สภาพสังคม และความเสียหายที่เกิดขึ้น (รายได้ที่มาจากการกระทำความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้รับ) จากการกระทำความผิดด้วย จึงจะเป็นการลงโทษที่เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นเกิดความหวาดกลัวและเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด ทำให้เข็ดหลาบไม่หวนที่จะกระทำความผิด รวมถึงทำให้สภาพสังคมปลอดภัยจากการกระทำความผิดด้วย ดังนั้น การลงโทษปรับในความผิดฐานฟอกเงินจึงจำเป็นต้องนำความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทั้งหมดมาพิจารณาในการใช้ดุลพินิจในการลงโทษ ซึ่งต้องพิจารณาเริ่มต้นจาก สถานะและความสามารถในการชำระค่าปรับของผู้กระทำความผิดของแต่ละคนมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น (รายได้ที่มาจากการกระทำความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้รับ) และจำนวนเงินค่าปรับที่ใช้ลงโทษ เพื่อส่งผลให้ผู้กระทำความผิดนั้นเกิดความหวาดกลัวและเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด ทำให้เข็ดหลาบไม่หวนที่จะกระทำความผิดอีกครั้ง ซึ่งจะตรงกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญา

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

นอกจากนี้ เหตุผลที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทลงโทษปรับของการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของ นิติบุคคลยังสอดคล้องกับผลการประเมินการปฏิบัติตามข้อแนะนำ 40 ข้อ ของ FATF และการประเมินประสิทธิผลของระบบ AML/CFT ของประเทศไทย ในข้อแนะนำที่ 3 เรื่องความผิดฐานฟอกเงิน โดยผลรายงานดังกล่าวได้กล่าวถึงบทลงโทษทั้งในกรณีบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลว่ามีอัตราโทษโดยเฉพาะโทษปรับ เมื่อเทียบกับสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาแล้ว บุคคลธรรมดามีโทษปรับอยู่ที่ 629 – 6,296 เหรียญดอลลาร์สหรัฐอเมริกาและนิติบุคคลมีโทษปรับอยู่ที่ 6,296 – 31,484 เหรียญดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ซึ่งโทษปรับดังกล่าวยังไม่มีความรุนแรงและหนักพอทำให้เกิดความเกรงกลัวในการกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน โดยเฉพาะความร้ายแรงของนิติบุคคลเมื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน สำหรับข้อแนะนำที่ 3 ของประเทศไทยจึงอยู่ในเกณฑ์ที่สอดคล้องเป็นส่วนใหญ่ (LC: Largely Compliant) ถือเป็นข้อบกพร่องในส่วนโทษปรับฐานฟอกเงิน

สำหรับแนวทางในการกำหนดอัตราค่าปรับสำหรับประเทศไทยในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล เดิมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้มีการกำหนดโทษปรับแบบตายตัวซึ่งไม่ได้นำปัจจัยเรื่องพฤติการณ์ความร้ายแรงในคดี มูลค่าความเสียหาย ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิดมาประกอบการพิจารณา ทำให้อาจไม่มีผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดผิดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี กล่าวคือ ถ้านิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้เงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดไปทั้งที่ปรากฏในหลักฐานหรือไม่ปรากฏในหลักฐานเป็นจำนวนเงิน 100 ล้านบาท หากถูกดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม และถูกพิจารณาว่ามีความผิดฐานฟอกเงิน แม้ว่าจะลงโทษในอัตราสูงสุดนิติบุคคลผู้กระทำความผิดก็จะได้รับโทษคือ โทษปรับจำนวน 1 ล้านบาท นิติบุคคลนั้นย่อมสามารถที่จะชำระค่าปรับจำนวนนี้ได้อย่างง่ายดายและเหลือเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากกระทำความผิดอยู่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งอัตราค่าปรับสูงสุด 1 ล้านบาทนั้น เป็นอัตราโทษขั้นสูงที่กฎหมายได้กำหนดไว้เมื่อปี พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลา 20 ปียังไม่มีการแก้ไขปรับปรุงอัตราโทษให้เหมาะสมกับค่าเงิน สภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไขปรับปรุงอัตราโทษปรับในคดีอาญาฐานฟอกเงิน โดยต้องมีนโยบายทางอาญาและวิธีปฏิบัติอย่างเข้มข้น เพื่อให้นิติบุคคลเกิดความเกรงกลัวต่อโทษอันรุนแรงที่จะได้รับหากได้กระทำความผิด ส่งผลให้นิติบุคคลประกอบกิจการด้วยความไม่ประมาทและสุจริต ซึ่งจะสามารถยับยั้งความเสียหายต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลที่ถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มีความร้ายแรง

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

3.1.6 อายุความฟ้องร้องดำเนินคดีกรณีกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

อายุความ คือ “ระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ฟ้องคดี” โดยในคดีอาญามีอายุความอยู่ 2 ประเภทหลัก คืออายุความฟ้องร้องและอายุความล่วงเลยการลงโทษ

ดังนั้น “อายุความฟ้องคดีอาญาคือระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ฟ้องคดี” หากระยะเวลาที่กำหนดได้ล่วงเลยไปแล้วคดีขาดอายุความ การฟ้องคดีก็มิอาจทำได้ โดยจุดประสงค์ในการฟ้องคดีอาญาก็เพื่อที่จะนำตัวผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดมาพิสูจน์ว่าได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหาหรือไม่หากคดีขาดอายุความก็จะทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ อายุความจึงเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินคดีอาญา[46]

เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่มีการบัญญัติอายุความไว้โดยเฉพาะ ประกอบกับโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นโทษอาญา ดังนั้น การพิจารณาอายุความในการฟ้องร้องดำเนินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น จะต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไป

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดอายุความฟ้องร้องคดีอาญาไว้ ดังนี้

มาตรา 95 “*ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิด มายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิดเป็นอัน ขาดอายุความ*

(1) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุก ตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี

(2) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ ยังไม่ถึงยี่สิบปี

(3) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี

(4) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึง หนึ่งปี

[46] สมนึก ลิ้มเทียมเจริญ, อายุความในการดำเนินคดีอาญา ศึกษาเฉพาะกรณีผู้กระทำผิดหลบหนี, ผู้พิพากษาผู้บริหารในการศาลชั้นต้นรุ่นที่ 11 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม พ.ศ. 2556, หน้า 6.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

(5) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือน ลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำ ความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน"

จากบทบัญญัติตามมาตรา 95 แห่งประมวลกฎหมายอาญา จะเห็นได้ว่ากฎหมายไทยได้กำหนดอายุความในการฟ้องร้องคดีอาญาโดยพิจารณาจาก "ความร้ายแรงของโทษ" ที่ระวางไว้สำหรับฐานความผิดแต่ละฐานที่จะมีการฟ้องคดีและกำหนดอายุความในการฟ้องคดีจะเริ่มนับแต่วันที่มีการกระทำความผิดซึ่งหมายถึงวันแรกที่ได้กระทำความผิดเสร็จสิ้นลงหรือวันสุดท้ายของการกระทำความผิดต่อเนื่อง โดยที่อายุความจะหยุดนับและสิ้นสุดลงก็ต่อเมื่อได้มีการฟ้องร้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลเท่านั้นหากเป็นกรณีฟ้องคดีเพียงอย่างเดียวแต่ยังไม่ได้ตัวผู้กระทำผิดมายังศาลอายุความก็ยังไม่หยุดนับต้องได้ตัวผู้กระทำผิดมายังศาลด้วย หรือหากเป็นกรณีที่จำเลยถูกขังอยู่ในอำนาจของศาลอื่นในคดีอื่นอยู่แล้วที่กฎหมายให้ถือว่าเป็นการได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้วแต่หากไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องต่อศาลภายในเวลาที่กำหนดก็เป็นอันขาดอายุความในการฟ้องคดี[47]

ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติมาตรา 95 อายุความ สามารถแบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 อายุความตามที่กฎหมายกำหนด หรืออายุความก่อนฟ้อง ตามมาตรา 95 วรรค 1

กรณีที่ 2 อายุความหลังฟ้องคดีตามมาตรา 95 วรรค 2

ถ้าได้มีการฟ้องคดีและมีผลให้การนับอายุความสิ้นสุดลงไปแล้วนั้น หากต่อมาได้มีเหตุการณ์อย่างอื่นเกิดขึ้น ได้แก่ กรณีที่ผู้กระทำความผิดได้หลบหนีไปหรือวิกลจริตจนศาลสั่งงดพิจารณา เหตุการณ์เหล่านี้จะเป็นเหตุให้มีการเริ่มต้นอายุความกันใหม่แต่หาใช่เป็นอายุความที่จะต้องนับต่อจากอายุความเดิม หรือหาใช่เป็นอายุความเดิมที่สะดุดหยุดลงแต่อย่างใดไม่ เป็นอายุความประเภทใหม่ที่เริ่มนับใหม่ทีเดียว และหากพ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ตาม

[47] สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการวิจัยเรื่อง การสืบค้นแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, 2550) หน้า 10.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

วรรคแรกนับแต่วันที่จำเลยหลบหนีหรือแต่วันที่ศาลสั่งงดพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นการขาดอายุความเช่นเดียวกัน[48]

ดังนั้น การจะพิจารณาอายุความในการดำเนินคดีอาญากับนิติบุคคลที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน จึงต้องพิจารณาโทษตามที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินบัญญัติไว้ โดยสามารถพิจารณาได้ดังนี้

3.1.6.1 กรณีบุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน

บทบัญญัติมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้มีการกำหนดโทษให้ บุคคลดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ดังนั้นเมื่อพิจารณามาตรา 95 แห่งประมวลกฎหมายอาญา อายุความฟ้องร้องคดีในกรณีที่บุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานฟอกเงิน มีอายุความสิบห้าปี นับแต่วันกระทำความผิด ตามมาตรา 95 (2)

3.1.6.2 กรณีนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน

กรณีของนิติบุคคลผู้กระทำความผิดตามมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้นิติบุคคลต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท ดังนั้น เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 อายุความฟ้องร้องคดีของนิติบุคคลในกรณีกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น จึงมีอายุความหนึ่งปี นับแต่วันกระทำความผิดตามมาตรา 95 (5) เนื่องจากเป็นการระวางโทษปรับ ซึ่งถือเป็นโทษอื่น ๆ

แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้มีการกำหนดโทษสำหรับกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่ดำเนินการแทนนิติบุคคลให้ต้องรับผิดในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วย ซึ่งอัตราโทษสำหรับกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้ดำเนินการแทนนิติบุคคลนั้น มีการบัญญัติไว้แตกต่างจากอัตราโทษของนิติบุคคล กล่าวคือ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้ดำเนินการแทนนิติบุคคลดังกล่าว จะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ดังนั้น อายุความที่ใช้ในการดำเนินคดีอาญากับกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้ดำเนินการแทนนิติบุคคล ในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น จะต้องพิจารณา

[48] เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

แยกจากกัน โดยเมื่อพิจารณามาตรา 95 แห่งประมวลกฎหมายอาญา อายุความฟ้องร้องคดีของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้ดำเนินการแทนนิติบุคคลในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงิน มีอายุความสิบห้าปี นับแต่วันกระทำความผิด ตามมาตรา 95 (2)

สำหรับการที่กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่ดำเนินการแทนนิติบุคคลดังกล่าวจะต้องรับผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 61 นั้น จะต้องเป็นกรณีที่นิติบุคคลได้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน และการกระทำนั้นต้องเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นหรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าว มีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่ดำเนินการแทนนิติบุคคลดังกล่าวก็จะต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดด้วย ดังนั้น เป็นเรื่องที่โจทก์จะต้องนำสืบให้ได้ว่ากรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนนิติบุคคลนั้น เป็นผู้สั่งการหรือมีหน้าที่แต่ไม่สั่งการหรือไม่กระทำการ เป็นเหตุทำให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด บุคคลดังกล่าวจึงจะมีความผิดทางอาญาตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดฐานนั้น

แต่อย่างไรก็ตาม การกระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยนิติบุคคลนั้น มีความซับซ้อนและมีการกระทำเป็นเครือข่าย ดังนั้น ในการโดยในทางปฏิบัติแล้วการหาหลักฐานหรือการดำเนินการสืบสวนหาข้อเท็จจริง เพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดของนิติบุคคลภายในระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่มีการกระทำความผิดนั้น จึงเป็นไปได้ยาก ส่งผลทำให้เป็นการยากลำบากในการดำเนินคดีกับกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่ดำเนินการแทนนิติบุคคลบุคคลดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน ในการนี้จึงขอยกตัวอย่างอายุความของประเทศไทยกับต่างประเทศในฐานความผิดต่าง ๆ ตามตาราง ดังนี้[49]

[49] สมนึก ลิ้มเทียมเจริญ, อายุความในการดำเนินคดีอาญาศึกษาเฉพาะกรณีผู้กระทำผิดหลบหนี, งานวิจัยหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, 2556, หน้า 24.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบอายุความของประเทศไทยกับต่างประเทศในฐานความผิดต่าง ๆ

	ไทย*	สหรัฐอเมริกา**	สาธารณรัฐเยอรมนี
ไม่มีอายุความ	-	- อาชญากรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ - คดีเกี่ยวกับอาวุธเคมี - คดีก่อการร้ายที่มีผู้เสียชีวิตหรือบาดเจ็บสาหัส	- ฆ่าคนตายโดยโหดร้ายทารุณ
มีอายุความ	- โทษประหารจำคุกตลอดชีวิตหรือ 20 ปี (20 ปี) - โทษจำคุก 7-20 ปี (15 ปี) - โทษจำคุก 1-7 ปี (10 ปี) - โทษจำคุก 1 เดือน-1 ปี (5 ปี) - โทษจำคุกต่ำกว่า 1 เดือน (1 ปี)	- คดีก่อการร้ายอื่น ๆ (8 ปี) - โจรกรรมงานศิลปะ หรือมรดกทางวัฒนธรรม (20 ปี) - คดีอาญาทั่วไป (5 ปี)	- โทษจำคุกตลอดชีวิต (30 ปี) - โทษจำคุกเกิน 10 ปี (20 ปี) - โทษจำคุก 5-10 ปี (10 ปี) - โทษจำคุก 1-5 ปี (5 ปี) - คดีอื่น ๆ (3 ปี)
หยุดนับอายุความ	- พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542	- หลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม	- คดีทางเพศต่อเด็กอายุไม่เกิน 14 ปี - การดำเนินคดีไม่อาจจะกระทำได้ด้วยกรณีใด ๆ (อายุความจะยังไม่เริ่ม)

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ปัญหาการกำหนดอายุความที่ใช้กับความผิดอาญาฐานฟอกเงินของนิติบุคคล

การที่นิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงิน อายุความที่นำมาปรับใช้จะมีอายุความเพียงแค่ 1 ปี ซึ่งการดำเนินคดีกับนิติบุคคลจะต้องกระทำโดยผ่านผู้แทนนิติบุคคล หากผู้แทนนิติบุคคลที่ได้กระทำความผิดผ่านนิติบุคคลหลบหนี หรือถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้แทนนิติบุคคลที่กระทำความผิดมายังศาลภายในระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันกระทำความผิด คดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงินในส่วนของนิติบุคคลเป็นอันขาดอายุความ ทำให้ไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดและไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ทางกฎหมายหมายได้ ส่งผลกระทบต่อมาตรฐานของกระบวนยุติธรรมของประเทศไทย อีกทั้งทำให้ผู้กระทำความผิดที่ใช้ช่องทางการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคลหลบหนีเพื่อให้ตนเองหลุดพ้นจากความรับผิดที่ตนได้กระทำในฐานะเป็นผู้แทนของนิติบุคคลทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษและปราบปรามอาชญากรรมในคดีความผิดฐานฟอกเงินผ่านนิติบุคคลให้ลดน้อยลงได้

การนำเรื่องอายุความการฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 มาปรับใช้เป็นอายุความในการกระทำความผิดฐานความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายอย่างหนึ่ง กล่าวคือ การที่ไม่สามารถดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิดได้ เพียงเพราะขาดอายุความนั้นเป็นการผิดวัตถุประสงค์ของการลงโทษและการดำเนินคดีอาญาเพื่อพิสูจน์ความผิดที่ผู้กระทำความผิดนั้นถูกกล่าวหาและทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ได้ผลสัมฤทธิ์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว

ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมายในฐานะเป็นโจทก์ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ ต้องนำคดีมาฟ้องพร้อมกับนำตัวผู้กระทำความผิดมาศาลภายในระยะเวลาที่กำหนด คือ 1 ปี หากพิจารณาการกระทำความผิดฐานฟอกเงินในรูปแบบของนิติบุคคล การรวบรวมพยานหลักฐานให้เพียงพอต่อการดำเนินคดีต้องใช้ระยะเวลามากกว่ากรณีการกระทำความผิดของบุคคลธรรมดา เนื่องจากเป็นการกระทำความผิดที่มีบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ เชื่อมโยงกันและมีผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเป็นจำนวนมาก มีการดำเนินการที่ซับซ้อนเป็นขบวนการ และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการกระทำความผิดด้วย การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่จึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก ประกอบกับการดำเนินคดีกับนิติบุคคลจะต้องกระทำโดยผ่านผู้แทนนิติบุคคล การติดตามตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนนิติบุคคล มักจะเป็นไปได้ยาก เนื่องจากตัวผู้แทนนิติบุคคลไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เมื่อได้รับเอกสารใด ๆ มักจะเพิกเฉยหรือไม่ดำเนินการใด ๆ เนื่องจากตนเองเป็นตัวการ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ร่วมในการกระทำความผิดและมีเจตนาที่จะใช้นิติบุคคลเพื่อหลบหนีการดำเนินการตามกฎหมายอยู่แล้ว

ในการนี้ผู้เขียนขอยกตัวอย่างการกระทำความผิดที่เกิดจากผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลซึ่งการกระทำความผิดนั้น เกิดมาจากกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนนิติบุคคลเป็นผู้มีส่วนรวมและเป็นผู้กระทำความผิด เกี่ยวพันกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามาตรา 3 (3) และอยู่ในระหว่างการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินเพื่อเป็นกรณีศึกษา ดังต่อไปนี้

คดีบริษัท ย. จำกัด

บริษัท ย. จำกัด จดทะเบียนนิติบุคคลประเภทบริษัท จำกัด ได้ดำเนินการยื่นขอและได้รับอนุญาตเป็นการประกอบธุรกิจขายตรง ตามพระราชบัญญัติขายตรง พ.ศ. 2545 ต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) โดยมีสินค้าประเภทเครื่องดื่มผลไม้รวมสมุนไพรและเครื่องสำอาง และต่อมามีการประกอบธุรกิจออกสกุลเงินในรูปแบบดิจิตอล มีชื่อเรียกว่า ยู โทเคน (U-Token Cash) เป็นสกุลเงินใช้แทนเงินสกุลเงินปกติ มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนเงินในสังคมออนไลน์ โดยในการซื้อขายแลกเปลี่ยนนั้น จะต้องทำการสมัครโดยเสียค่าสมัครสมาชิกคนละประมาณ 17,000 บาท[50]

ตามข้อเท็จจริง บริษัทฯ ไม่ได้ประกอบธุรกิจให้เป็นไปตามแผนการประกอบธุรกิจขายตรง แต่ได้เชิญชวนประชาชนบุคคลทั่วไปเข้าร่วมลงทุนและสัญญาว่าจะให้ผลตอบแทนเป็นเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นโดยผลตอบแทนที่ได้มีการโฆษณานั้น มีอัตราการตอบแทนที่มีมูลค่าสูง และไม่ใช่รายได้หรือผลตอบแทนที่มาจากการขายสินค้าที่ได้จากการประกอบธุรกิจขายตรง หรือจากการนำเงินทุนที่ได้จากสมาชิกไปดำเนินธุรกิจหรือร่วมลงทุนกับสถาบันการเงินหรือตลาดหลักทรัพย์ แต่เป็นผลตอบแทนที่ได้จากการแนะนำสมาชิกใหม่ให้เข้าร่วมลงทุนและจากการเพิ่มขึ้นของค่าเงิน (U-Token Cash) ที่บริษัทฯ กับพวกเป็นผู้กำหนดมูลค่าของเงินขึ้นเอง ซึ่งบริษัทฯ อาจจะจ่ายเป็นเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะสามารถจ่ายได้

ลักษณะของการกระทำความผิดเป็นรูปแบบบริษัทฯ มีพฤติการณ์แบ่งหน้าที่ร่วมกันดำเนินกิจการ โดยเจ้าของบริษัทฯ ที่แท้จริงเป็นชาวต่างชาติ และมีคนไทยร่วมกระทำความผิดโดยการบริหารจัดการในลักษณะเป็นนอมินี เข้าดำเนินการถือหุ้นแทน เพื่อหลีกเลี่ยงจากตรวจสอบของ

[50] คำสั่งคณะกรรมการธุรกรรม ที่ ย. 86/2558 เรื่อง อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

เจ้าหน้าที่ โดยพนักงานของบริษัทฯ จะเป็นแม่ข่ายหาสมาชิก ชักชวนจูงใจให้ประชาชนบุคคลทั่วไป สมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิก โดยมีเจตนาหลอกลวงด้วยการโฆษณา ประกาศทางคอมพิวเตอร์ สื่อสิ่งพิมพ์ สร้างความน่าเชื่อถือโดยการจัดบรรยายในการลงทุนตามต่างจังหวัดหัวเมืองขนาดใหญ่ และในพื้นที่กรุงเทพมหานคร รวมไปถึงต่างประเทศต่างประเทศเพื่อชักจูงหลอกลวงให้ร่วมลงทุนหรือสมัครเป็นสมาชิก สร้างความเสียหายแก่ประชาชนบุคคลทั่วไปมีมูลค่าความเสียหายประมาณ 351 ล้านบาท ซึ่งในคดีดังกล่าวมีผู้ต้องหาและผู้ร่วมกันกระทำความผิดทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ผู้ต้องหาและผู้กระทำความผิดบางส่วนได้ถูกดำเนินการยื่นฟ้องเพื่อดำเนินคดี แต่ยังมีผู้ต้องหาหลายรายที่เป็นตัวการสำคัญที่เป็นผู้บริหาร กรรมการผู้จัดการ หรือผู้แทนของบริษัทฯ ทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ ได้หลบหนีภายในประเทศหรือออกนอกประเทศ ซึ่งขณะนี้ยังไม่สามารถนำตัวผู้ต้องหาดังกล่าวมาดำเนินคดีได้

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า การกระทำผิดดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดโดยอาศัยโครงสร้างในการจัดตั้งและการดำเนินธุรกิจในรูปแบบนิติบุคคล ที่มีความสลับซับซ้อน มีการแบ่งหน้าที่กันทำงานอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าเป็นระบบการจัดการบริหารที่มีนอมินีในการบริหารจัดการหรือหน้าที่ในการระดมทุนเพื่อหาเครือข่ายสมาชิก ทำให้มีผู้ต้องหาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเป็นจำนวนมาก บางส่วนสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้ทันภายในอายุความตามที่กฎหมายกำหนด แต่บางส่วนอยู่ในระหว่างการดำเนินการติดตามและนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี ซึ่งในคดีนี้มีทั้งผู้บริหาร กรรมการผู้จัดการ หรือผู้แทนของบริษัทฯ เป็นผู้ต้องหาและมีนิติบุคคลอื่นเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งถือว่าเป็นตัวการร่วมกับนิติบุคคล หากไม่สามารถดำเนินการฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมายังศาลได้ภายในอายุความที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะกรณีนิติบุคคลที่เป็นผู้กระทำความผิด ที่อายุความมีเพียง 1 ปี นับแต่วันกระทำความผิดก็จะไม่สามารถดำเนินการทางอาญากับนิติบุคคลได้ เพราะคดีขาดอายุความ

การกระทำความผิดของบริษัทฯ ข้างต้นนั้น เป็นการกระทำความผิดทางอาญาที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันระหว่างการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (3) และการกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน เนื่องจากบริษัทฯ ได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (3) มาเปลี่ยนสภาพเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

เมื่อพิจารณาเรื่องอายุความการฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95 ประกอบข้อเท็จจริงข้างต้น การจะดำเนินการฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนด

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

นับแต่วันกระทำความผิด เป็นเรื่องที่สามารถกระทำได้ยาก เนื่องจากการดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทนั้น โดยสภาพเป็นเพียงบุคคลสมมุติทางกฎหมาย จะต้องดำเนินการผ่านผู้แทนนิติบุคคลโดยเริ่มจากการออกหมายเรียกไปยังผู้บริหาร กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนของบริษัทฯ หากบุคคลดังกล่าวฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกก็ต้องดำเนินการออกหมายจับ แต่จากข้อเท็จจริงข้างต้น ผู้บริหาร กรรมการผู้จัดการ หรือผู้แทนของบริษัทฯ เป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริง แต่อาศัยนิติบุคคลเป็นช่องทางในการสร้างความเชื่อถือได้ดำเนินการนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหลบหนีไปต่างประเทศในระหว่างที่พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานตามขั้นตอนของกฎหมายแล้ว ผู้กระทำความผิดเพียงแค่รอเวลาให้คดีหมดอายุความเท่านั้น เมื่อคดีหมดอายุความส่งผลให้กระบวนการยุติธรรมไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ได้เลยก็จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการกระทำความผิดของบุคคลอื่นตามได้เช่นกัน

เมื่อพิจารณาสภาพประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิดของนิติบุคคลและการฟอกเงินผ่านการกระทำความของนิติบุคคล พบว่าความผิดที่เกิดจากการกระทำความผิดของนิติบุคคลและการฟอกเงินผ่านการกระความผิดของนิติบุคคล มีผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิดและมูลค่าความเสียหายเป็นจำนวนมาก แต่ในการดำเนินการฟ้องคดี ไม่มีการกำหนดอายุความไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น จึงต้องนำเอาเรื่องอายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 ซึ่งเป็นบททั่วไปมาปรับใช้ ทำให้มีอายุความที่สั้นไม่สามารถดำเนินการได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด ทั้งในกรณีที่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องได้ภายในอายุความหรือในกรณีที่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาแล้วแต่ผู้กระทำความผิดได้หลบหนี อันเป็นเหตุให้ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร

การมีมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการกระทำความผิดของนิติบุคคลในเรื่องของอายุความในการดำเนินคดีอาญาจำเป็นต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างรวมกัน เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะรูปแบบการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคล มูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิด และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ดังนั้น การกำหนดอายุความสำหรับกรณีดังกล่าวจึงควรนำองค์ประกอบขั้นต้นมาพิจารณาเพื่อกำหนดให้เป็นอายุความเฉพาะเพื่อที่จะทำให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สามารถยับยั้งผู้ที่คิดจะกระทำความผิดด้วยเหตุดังกล่าวทำให้เกิดความเกรงกลัวในผลที่ตนเองจะได้รับหากได้กระทำความผิด และเป็นการป้องปรามมิให้เป็นเยี่ยงอย่างสำหรับผู้ที่คิดจะกระทำความผิดดังกล่าว

เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบข้างต้นแล้ว การกระทำความผิดฐานฟอกเงินไม่ได้มีการกำหนดเรื่องของอายุความการฟ้องคดีเป็นการเฉพาะ โดยต้องนำเอาประมวลกฎหมาย

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

อาญามาตรา 95 มาปรับใช้ ส่งผลให้ระยะเวลาของอายุความทำให้มีอายุความที่สั้น ไม่สามารถดำเนินการได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด อันเป็นเหตุจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อการกระทำความผิด เนื่องจากทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ได้รับต่าง ๆ มีมูลค่ามากเพียงพอต่อการดำรงชีพในระหว่างหลบหนีไปตลอดจนคดีขาดอายุความ ดังนั้น เห็นได้ว่าผู้กระทำความผิดได้รับประโยชน์จากบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งผลจากการที่ผู้กระทำความผิดได้ประโยชน์หรือผลดีจากเรื่องอายุความในคดีที่มีความรุนแรงและก่อให้เกิดความเสียต่อสังคมและเศรษฐกิจในวงกว้างจึงไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษในเรื่องการป้องกัน เพราะประชาชนทั่วไปอาจถือเอาเยี่ยงเอาอย่าง อีกทั้งผู้กระทำความผิดนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับจากการกระทำความผิดไปหลบหนี แล้วรอระยะเวลาให้หมดอายุความ ก็สามารถกลับมาใช้ชีวิตแบบปกติเหมือนเดิมได้ ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวกับกฎหมาย คิดหวนที่จะกลับมากระทำความผิดแบบเดิมอีกครั้ง การนำเอาประมวลกฎหมายอาญามาตรา 95 มาปรับใช้ ในคดีอาญาฐานฟอกเงินจึงไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษ โดยเฉพาะในการที่เป็นการกระทำความผิดของนิติบุคคล

ด้วยเหตุดังกล่าว ยังสอดคล้องกับรายงานผลการประเมินประเทศไทยผลการประเมินคะแนนด้านประสิทธิผลและความสอดคล้องด้านกฎหมาย ในเรื่อง การสืบสวนและดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินที่ได้กล่าวไว้ว่าประเทศไทยมีผลการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินในคดีมูลฐานที่เป็นอาชญากรรมที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคดีมูลฐานที่มีความผิดเกี่ยวกับ การฉ้อโกง และยาเสพติด แต่อาชญากรรมประเภทอื่น ๆ เช่น คดีฟอกเงินในความผิดมูลฐานทุจริต ทรัพย์สินทางปัญญา ยังไม่มีการดำเนินการสอดคล้องกับระดับความเสี่ยง อีกทั้งการดำเนินคดีอาญาฟอกเงินกับนิติบุคคล มีข้อจำกัดในเรื่องของอายุความและโทษในคดีอาญาฟอกเงินมีความรุนแรงน้อยกว่าคดีมูลฐาน ทำให้การดำเนินคดีอาญาฟอกเงินกับนิติบุคคลมีจำนวนน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่ามาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกรณีการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคล ในเรื่องการแก้ไขปรับปรุงเรื่องอายุความ จึงมีความจำเป็นให้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมตามลักษณะการกระทำความผิด ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่รับจากการกระทำความผิด และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบัน

แต่อย่างไรก็ตาม หากกำหนดให้คดีอาญาฐานฟอกเงิน ซึ่งถือว่าเป็นความผิดร้ายแรงอยู่ภายใต้หลักการไม่กำหนดอายุความ ก็อาจจะเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการได้แบบไม่มีกรอบระยะเวลา ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ไม่รีบดำเนินการติดตามนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ทำให้มีการประวิงเวลาในการดำเนินคดี ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการอย่างจริงจัง อีกทั้งอายุความในคดีอาญามีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน การรับฟังพยานหลักฐาน การรักษามาตรฐานในการบริหารงานยุติธรรม หากปล่อยระยะเวลาให้เนิ่นนานออกไปไม่มีระยะเวลาที่สิ้นสุด ย่อมส่งผลกระทบต่อ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

กระบวนการยุติธรรม สิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งหากจะดำเนินการทางคดีเพื่อให้สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษ เพื่อป้องกันข่มขู่ยับยั้ง หรือเพื่อส่งสัญญาณให้เกิดความหวาดกลัวในผลร้ายที่จะได้รับจากการกระทำความผิด ทำให้ไม่หวนกลับมากระทำความผิดอีกครั้ง และยับยั้งไม่ให้บุคคลอื่นหวาดกลัวต่อการลงโทษและไม่กล้าจะกระทำความผิด การนำเรื่องความรุนแรงของการกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน กับเรื่องการไม่กำหนดอายุความในคดีอาญาดังกล่าว อาจไม่มีน้ำหนักเพียงพอในการแก้ไขให้คดีความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินเป็นคดีที่ไม่มีอายุความ ถึงแม้ว่าสภาพความเป็นจริงในความผิดดังกล่าวจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมและประเทศชาติเป็นอย่างมาก แต่การกำหนดเรื่องอายุความของลักษณะความผิดประเภทนี้ต้องมีการแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทในสังคม เพราะการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องของอายุความนั้น ไม่ได้มีความปรารถนาให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษหรือผลร้ายสำหรับในการกระทำความผิด แต่หากเพียงต้องการให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่ตนเองได้เป็นผู้กระทำภายในระยะเวลาที่กำหนด และเป็นการให้กระบวนการยุติธรรมทำงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการกระทำความผิดของนิติบุคคลไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร สาเหตุหนึ่งมาจาการที่ผู้บริหาร กรรมการผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรมจนทำให้คดีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ ด้วยเหตุดังกล่าว หากพิจารณานำมาตรการเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงมาปรับใช้กับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล น่าจะเหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมากกว่า

ในปัจจุบันกฎหมายของประเทศไทยได้มีการนำเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงมาปรับใช้ เช่นมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561เป็นการกำหนดให้อายุความหยุดนับในกรณีที่มีการผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดแล้วหลบหนีไปในระหว่างดำเนินคดี มิให้นับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถนำผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพราะส่วนใหญ่ผู้กระทำความความผิดมักที่จะหลบหนีไปใช้ชีวิตที่ต่างประเทศจนคดีขาดอายุความแล้วกลับเข้าสู่ประเทศอีกครั้ง แต่ถ้าเมื่อมีการนำเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงมาปรับใช้ ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องคิดทบทวนว่าจะเลือกหลบหนีอยู่ต่างแดนตลอดชีวิตหรือจะเลือกกลับมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม การที่มีระยะเวลาของอายุความที่ยาวมากขึ้น ย่อมเป็นสิ่งหนึ่งที่ผู้กระทำความผิดต้องเลือกตัดสินใจ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐมีเวลาในการสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น เป็นการให้ศาลพิจารณาในข้อเท็จจริง พยานหลักฐานได้มากยิ่งขึ้น ทำให้การพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหาเป็นไปด้วยความยุติธรรม อีกทั้งลดภาระในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐหากมีข้อมูลที่ชัดเจนว่าผู้กระทำความผิดได้มีการหลบหนี โดยถือว่าผู้กระทำความผิดประสงค์ที่จะไม่ต้องการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว เพื่อเป็นประโยชน์ต่อ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ตนเองในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ตามความผิดที่ได้กล่าวหา ดังนั้น มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกรณีการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคล ในเรื่องการแก้ไขปรับปรุงเรื่องอายุความจึงมีความจำเป็นให้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมตามลักษณะการกระทำความผิด ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่รับจากการกระทำความผิด และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบัน

3.2 กฎหมายฟอกเงินของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล

ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงปัญหาการฟอกเงิน โดยมีการพัฒนา ปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศของตนเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาและเข้าใจกฎหมายฟอกเงินของต่างประเทศซึ่งประเทศที่จะทำการศึกษานั้น ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย และประเทศฝรั่งเศส ดังต่อไปนี้

3.2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ปัญหาการฟอกเงินถือได้ว่าเป็นภัยคุกคามที่ร้ายแรงในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งมีจุดเริ่มต้นมาจากปัญหาอาชญากรรมยาเสพติดที่สร้างความเสียหายให้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมอื่น ๆ เช่น การพนัน การฉ้อโกง การกรรโชกทรัพย์ ซึ่งล้วนแต่เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นวงกว้าง ด้วยเหตุนี้จึงได้พัฒนามาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดต่าง ๆ รวมถึงกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อไม่ให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามธุรกิจต่าง ๆ ถูกใช้เป็นเครื่องมือหรือแหล่งในการฟอกเงินของงเหล่าผู้กระทำความผิด ซึ่งหากปัญหานี้ไม่ได้รับการแก้ไขและขจัดไปให้สิ้นจะส่งผลให้ได้รับผลกระทบก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมและเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

3.2.1.1 หลักการและสาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงถือได้ว่าเป็นประเทศแรก[51] และเป็นต้นตำรับของแนวคิดในเรื่องของการให้มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการฟอกเงินขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก[52] โดยกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาโดยเฉพาะ นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1986 โดยบัญญัติกฎหมายขึ้นมาคือ “Money Laundering Control Act of 1986” ซึ่งเจตนารมณ์เริ่มแรกนั้น มุ่งดำเนินการเกี่ยวกับปัญหายาเสพติด แต่ต่อมาได้มีการพัฒนาและแก้ไขปรับปรุงให้ครอบคลุมถึงการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่นที่ระบุไว้เฉพาะ ซึ่งมีชื่อเรียกว่า “ความผิดมูลฐาน” (Predicate Crime) ดังนั้น กฎหมายที่ประเทศสหรัฐอเมริกาบังคับใช้และเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แบ่งได้เป็น ดังนี้

- <u>ลักษณะความผิดมูลฐานตาม Federal Crimes and Criminal Procedure</u> มีสาระสำคัญดังนี้ [53]

1. การกระทำหรือพยายามกระทำ

- สนับสนุน ช่วยเหลือในการกระทำความผิดเกี่ยวกับเงิน

- ปกปิด ซ่อนเร้นในการกระทำผิด

- หลีกเลี่ยงไม่รายงานการโอน

โทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือสองเท่าของมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องสุดแต่จำนวนไหนจะมากกว่า หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. กระทำหรือพยายามนำเข้าหรือนำออก Money Instrument (เหรียญหรือเงินตราของสหรัฐอเมริกาหรือของประเทศอื่น เช็คเดินทาง เช็คส่วนตัว เช็คธนาคาร ตั๋วเงิน เป็นต้น)

โทษ ปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือสองเท่าของมูลค่านั้นสุดแต่จำนวนไหนจะสูงกว่ากัน หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

---

[51] John bullock , Something New :Money Laundering and Precious Metal, an Juan, Puerto Rico, p 6

[52] สุทธิชัย จิตรวาณิช, “กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา”, <u>ดุลพาห</u> เล่ม 4 ปีที่ 42 (ตุลาคม – ธันวาคม 2538) : 151-152.

[53] ไชยยศ เหมะรัชตะ, “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”, <u>วารสารนิติศาสตร์</u> ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (เมษายน 2539) : 13.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

3. ทั้งข้อ 1 และข้อ 2 ต้องรับผิดทางแพ่งไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินนั้นหรือไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ

จากสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นบทกำหนดโทษเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน รวมถึงการนำเข้าหรือนำออกเงินหรือตั๋วเงินระหว่างประเทศโดยเฉพาะ ซึ่งยังไม่ได้กล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับความผิดมูลฐาน

- <u>ลักษณะความผิดมูลฐานตาม Bank Secrecy Act 1970 (BSA)</u>

ช่วงปี ค.ศ. 1960-1970 รัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกาได้ตระหนักถึงการใช้บัญชีลับหรือบัญชีที่ไม่เปิดเผยชื่อของชาวอเมริกันที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือการกระทำที่ผิดกฎหมาย ด้วยเหตุนี้จึงได้ออกกฎหมายฉบับนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการพิสูจน์ทราบแหล่งที่มาของเงิน ปริมาณเงิน และความเคลื่อนไหวของกระแสการเงินที่นำเข้าหรือออกนอกประเทศ รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ฝากไว้กับสถาบันการเงิน อีกทั้งเพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถตรวจสอบและสืบสวนสอบสวนผู้กระทำความผิดกฎหมายต่าง ๆ ไม่ว่าเป็นกฎหมายอาญา กฎหมายภาษีอากร และกฎหมายอื่น ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากมีบางประเทศได้ออกกฎหมายคุ้มครองความลับของสถาบันการเงิน โดยถือว่าข้อมูลของสถาบันการเงินเป็นความลับ สถาบันการเงินไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลในบัญชีของลูกค้าได้ การเปิดเผยข้อมูลในบัญชีของลูกค้าโดยไม่ได้รับอนุญาตจากลูกค้า ถือเป็นความผิดอาญา เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้รับความร่วมมือจากสถาบันการเงินต่างประเทศในการสืบสวนสอบสวนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำความผิดในเรื่องการหลีกเลี่ยงภาษีและการค้ายาเสพติด ซึ่งมีการนำเงินที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมายไปฝากเข้าไปในบัญชีลับของธนาคารต่างประเทศ รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้พยายามแก้ไขปัญหาภายในประเทศเองโดยการเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ.1969 และเข้าสู่การพิจารณาของสภาคองเกรส เมื่อวันที่ 6 เมษายน ค.ศ. 1970 และได้มีการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม ค.ศ. 1970 [54] กฎหมายฉบับนี้จึงออกมาเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนติดตามร่องรอยทางการเงินผู้กระทำผิด ทำให้กฎหมายว่าด้วยการรักษาความลับของสถาบันการเงินไม่เป็นอุปสรรคต่อไป ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีสาระสำคัญ ดังนี้[55]

[54] U.S. Department of Justice , Investigation and prosecution of legal Money : A Guide to the Bank Secrecy Act , (Drug Enforcement Administration, 1983) , P.1-2

[55] U.S. Department of Justice, Investigation and Prosecution of Illegal Money Laundering: A Guide to the Bank Secrecy Act (U.S.A: Drug Enforcement Administration, 1983). Pp. 34-58

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

1) กำหนดให้สถาบันการเงินต้องรู้จักลูกค้าที่มาติดต่อขอทำธุรกรรม โดยลูกค้าต้องแสดงตนเปิดเผยที่อยู่จริง และไม่อนุญาตให้มีการเปิดบัญชีโดยใช้ชื่อปลอมหรือนามแฝง

2) กำหนดให้สถาบันการเงินต้องจัดทำและเก็บรักษาข้อมูลทางการเงินของลูกค้าเป็นระยะเวลา 5 ปี ทั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด[56]

3) กำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงิน รวมทั้งบุคคลธรรมดาต้องรายงานข้อมูลด้านการเงินประเภทต่าง ๆ ต่อหน่วยงานของรัฐ คือ

- กำหนดให้สถาบันการเงินภายในประเทศมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงิน การรับเงิน การโอนเงิน หรือตราสารทางการเงินอื่น ๆ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด คือ การทำธุรกรรมที่เกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไป [57]

- กำหนดให้บุคคลใดหรือตัวแทนหรือผู้รับฝากเงินหรือตราสารทางการเงินที่มีจำนวนเกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไป ต้องรายงานการนำเข้าหรือนำออกเงินจากนอกประเทศสหรัฐอเมริกา [58]

- กำหนดให้บุคคลผู้อยู่ภายใต้กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาต้องรายงานการทำธุรกรรมหรือความสัมพันธ์ที่มีต่อสถาบันการเงินในต่างประเทศ ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด [59]

- กำหนดให้มีการกระจายข้อมูลทางการเงินโดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจกระจายข้อมูลต่าง ๆ ให้แก่หน่วยงานอื่น เพื่อใช้ในการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีอาญาและคดีภาษีอากร ทั้งนี้ ข้อมูลนี้จะต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับ เว้นแต่เปิดเผยให้แก่บุคคลที่นำไปใช้ประโยชน์ต่อทางราชการที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดี [60]

- กำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงิน มีหน้าที่ต้องจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในเรื่องการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดให้ลูกค้าแสดงตน การจัดทำบันทึก การรายงานข้อมูลธุรกรรมทางการเงิน รวมทั้งให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลูกค้ากับทางราชการ

- การกำหนดบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมายในทางแพ่งและอาญา

[56] Title 31 United States Code, section 5318 (3)

[57] Title 31 United States Code, section 5318 (a)

[58] Title 31 United States Code, section 5316

[59] Title 31 United States Code, section 5314 (a)

[60] Title 31 United States Code, section 5319

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

จากสาระสำคัญของกฎหมายดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่ากฎหมายดังกล่าวได้กำหนดหน้าที่ของสถาบันการเงินในเรื่องเกี่ยวกับการรายงานการทำธุรกรรมตามที่ได้กำหนดการบันทึกข้อมูลการทำธุรกรรม และการเก็บรักษาข้อมูลทางการเงินของลูกค้า ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับจากการออกกฎหมายฉบับนี้ ทำให้หน่วยงานของรัฐทราบถึงข้อมูลทางการเงินการทำธุรกรรมต่าง ๆ ของลูกค้า รวมถึงเหตุหรือพฤติการณ์ที่น่าสงสัยในการทำธุรกรรมของลูกค้า สามารถทำการวิเคราะห์หรือเชื่อมโยงในเชิงสืบสวนสอบสวน สร้างร่องรอยทางการเงิน สามารถติดตามร่องรอยของผู้กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือได้ว่าเป็นต้นแบบในการกำหนดหน้าที่ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ตามกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

- ลักษณะความผิดมูลฐานตาม Money Laundering Control Act 1986 (MLCA)

เนื่องจาก Bank Secrecy Act ที่ใช้บังคับอยู่นั้นยังมีช่องว่างทางกฎหมายและมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอต่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รัฐบาลกลางประเทศสหรัฐอเมริกาสมัยประธานาธิบดี Reagan จึงได้ประกาศใช้ Money Laundering Control Act 1986 (MLCA) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามว่า “กฎหมายควบคุมการฟอกเงิน” โดยบัญญัติไว้ใน Title 18 United States Code Section 1956 เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม ค.ศ. 1986 เพื่อควบคุมการฟอกเงินโดยกำหนดความผิดมูลฐานและห้ามเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินในลักษณะต่าง ๆ

การประกาศกำหนดใช้ความผิดมูลฐานนั้น ความผิดส่วนใหญ่จะเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การกำหนดดังกล่าวเพื่อต่อต้านอาชญากรรมทางเศรษฐกิจโดยสภาคองเกรส (Congress) มีวัตถุประสงค์ที่จะให้เป็นกฎหมายกำหนดความผิดมูลฐานเพื่อควบคุมการฟอกเงิน ซึ่งได้กำหนดข้อห้ามในการที่จะเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินในลักษณะกว้าง ๆ ของการโอนเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม โดยผู้กระทำนั้นจะต้องมีเจตนาที่จะสนับสนุนการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมายหรือรู้ว่าการโอนเงินนั้น ได้กระทำไปโดยมีเจตนาที่จะปกปิดแหล่งที่มาหรือเจ้าของเงินหรือการควบคุมเงินหรือหลบเลี่ยงการรายงานการโอนเงิน นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังเน้นเจตนาในใจของผู้กระทำความผิด ดังนั้น ขอบเขตเนื้อหาสาระของกฎหมายฉบับนี้ จึงใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปและสถาบันการเงินสำหรับการโอนเงินหรือรายได้อันมิชอบด้วยกฎหมาย [61] ซึ่งมีหลักเกณฑ์สำคัญ ดังนี้ [62]

---

[61] วีระพงษ์ บุญโญภาส, “กฎหมายป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากรณี “ความผิดมูลฐาน” ของประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย” วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 20 ฉบับที่ 3 (2544) : 72.

[62] เรื่องเดียวกัน, หน้า 67-77.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

1) บุคคลใดก็ตามที่ดำเนินการหรือพยายามที่จะดำเนินการทำธุรกรรมทางการเงิน (Financial Transaction) ที่เกี่ยวข้องกับเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยรู้ถึงที่มาของเงินในการดำเนินธุรกรรมดังกล่าว ไม่ว่าจะโดยเจตนาช่วยเหลือในการกระทำความผิด หรือรู้ว่าการทำธุรกรรมทั้งหมดหรือบางส่วน เป็นกระทำขึ้นเพื่อ

- ปกปิดหรืออำพรางสภาพแหล่งที่มา ที่ตั้ง ความเป็นเจ้าของ หรือการควบคุมรายได้ของการกระทำที่ผิดกฎหมาย หรือ

- เป็นธุรกรรมที่ทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานธุรกรรมซึ่งกำหนดไว้ภายใต้กฎหมายของมลรัฐ หรือกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา (State of Federal Law)

หากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือปรับเป็นจำนวนสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวกับธุรกรรมแล้วแต่ว่าจำนวนใดมากกว่ากันหรือจำคุกไม่เกินยี่สิบปีหรือทั้งจำทั้งปรับ [63]

2) บุคคลใดก็ตามดำเนินการส่งหรือพยายามที่จะส่งตราสารทางการเงิน (Monetary Instrument) หรือเงินทุน (Funds) ภายในประเทศสหรัฐอเมริกา ออกหรือผ่านไปยังสถานที่แห่งใดภายนอกประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะโดยเจตนาช่วยเหลือในการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือรู้ว่าตราสารทางการเงินหรือเงินทุนดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการเงิน ซึ่งได้มาจากการกระทำความผิด และรู้ว่าการส่งหรือนำเข้าเงินทั้งหมดหรือบางส่วนดังกล่าวมีขึ้นเพื่อ

- ปกปิด หรือลวงสภาพที่ตั้ง แหล่งที่มา ความเป็นเจ้าของ หรือการควบคุมรายได้ของการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือ

- หลีกเลี่ยงการรายงานธุรกรรมซึ่งกำหนดไว้ภายใต้กฎหมายของมลรัฐ หรือกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา (State of Federal Law)

จะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือปรับเป็นจำนวนสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวกับธุรกรรมแล้วแต่ว่าจำนวนใดมากกว่ากันหรือจำคุกไม่เกินยี่สิบปีหรือทั้งจำทั้งปรับ [64]

3) บุคคลใดก็ตามดำเนินการหรือพยายามดำเนินการในการทำธุรกรรมในข้อ (1) หรือส่งหรือนำเข้า หรือพยายามส่ง หรือนำเข้ามาแล้วในข้อ 2) ต้องรับผิดชอบในทางแพ่งต่อประเทศ

[63] Title 18 United States Code, Section 1956 (a)(1)

[64] Title 18 United States Code, Section 1956 (a)(2)

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

สหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนไม่เกินกว่ามูลค่าของทรัพย์สิน เงินทุน หรือตราสารทางการเงินซึ่งเกี่ยวกับธุรกรรม หรือเป็นเงิน 10,000 เหรียญสหรัฐ[65]

- U.S.A. Patriot Act 2001 หรือ Anti-Terrorist Financial Act H.R. 297

สืบเนื่องจากภัยก่อการร้ายครั้งยิ่งใหญ่แห่งประวัติศาสตร์ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 11 กันยายน ค.ศ.2001 สร้างความหวั่นวิตกน่าสะพรึงกลัวให้แก่ประชาคมโลกใน ณ เวลานั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ตระหนักถึงปัญหาภัยคุกคามเรื่องความมั่นคงและความปลอดภัยอย่างมาก จึงได้มีการออกกฎหมาย U.S.A. Patriot Act 2001 หรือ Anti-Terrorist Financial Act H.R. 2975 เพื่อป้องกันและปราบปรามแหล่งเงินทุนการสนับสนุนทางการเงินขององค์กรก่อการร้ายข้ามชาติ โดยกำหนดมาตรการพิเศษต่าง ๆ ในการป้องกันและตรวจสอบ รวมถึงการดำเนินคดีกับการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายในระดับสากล อาทิ เช่น การดักฟังสัญญาณโทรศัพท์ การตรวจสอบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น อีกทั้งยังเพิ่มฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน โดยมีการเพิ่มการกระทำต่าง ๆ ซึ่งถือให้เป็นความผิด และมาตรการพิเศษต่าง ๆ ประกอบไปด้วย[66]

1) การฟอกเงินในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรมนอกประเทศ และการวางแผนเพื่อประกอบอาชญากรรมทางการเมืองในประเทศสหรัฐอเมริกา

2) การฟอกเงินผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Cyber Money Laundering) หรือเพื่อสนับสนุนองค์กรก่อการร้ายข้ามชาติ

3) การเพิ่มโทษสำหรับความผิดเคลื่อนย้ายเงินตราออกนอกประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต

4) เพิ่มมาตรการให้ศาลสูงสุดของประเทศสหรัฐอเมริกา (Supreme Court) มีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับบุคคลที่ทำการเคลื่อนย้ายเงินออกนอกประเทศมากกว่า 300,000 เหรียญสหรัฐ และไม่รายงานต่อหน่วยศุลกากร

5) เพิ่มมาตรการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของประเทศสหรัฐอเมริกาในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการฉ้อโกงบัตรเครดิตต่าง ๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เกิดขึ้นนอกประเทศ

---

[65] Title 18 United States Code, Section 1956 (b)

[66] วีระพงษ์ บุญโญภาส และคณะ, การกำหนดความผิดมูลฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึด อายัด และริบทรัพย์สิน, รายงานวิจัยประจำปี 2548, หน้า 33-34.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

6) เพิ่มมาตรการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของประเทศสหรัฐอเมริกาในการดำเนินคดีเกี่ยวกับสถานที่ที่มีการวางแผนและตระเตรียมการกระทำฟอกเงินได้

จากกฎหมายทั้ง 4 ฉบับของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้ยกขึ้นกล่าวข้างต้นนั้น จะเห็นว่า Bank Secrecy Act 1970 (BSA) และ Money Laundering Control Act of 1986 (MLCA) ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ชัดเจน โดย BSA เป็นการกำหนดความผิดมูลฐานในส่วนของสถาบันการเงิน มีวัตถุประสงค์พิสูจน์ทราบแหล่งที่มาของเงิน ปริมาณและความเคลื่อนไหวของเงินที่อยู่ในธนาคารและสถาบันการเงินต่าง ๆ ส่วน MLCA เป็นการกำหนดความผิดมูลฐานที่ครอบคลุมไปถึงการโอนเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรม โดยผู้กระทำนั้นต้องมีเจตนาสนับสนุนการกระทำความผิดหรือรู้ว่าการโอนเงินนั้นมีวัตถุประสงค์จะปกปิดแหล่งที่มาหรือเจ้าของเงิน หรือเพื่อหลบเลี่ยงการรายงาน จึงเป็นการเอาผิดกับทั้งสถาบันการเงินและบุคคลธรรมดา และ U.S.A. Patriot Act 2001 นั้น ได้พูดถึงการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งได้กำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของความผิดมูลฐานที่เกี่ยวเนื่องกับการฟอกเงิน รวมถึงมาตรการพิเศษต่าง ๆ ที่กำหนดเพื่อเป็นการป้องกันภัยคุกคามต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตของประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้น การที่ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศมหาอำนาจของโลกได้ออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับกับการกระทำฟอกเงินหลายฉบับ ในการกำหนดความผิดมูลฐานหรือความผิดต่าง ๆ จะเป็นความผิดที่รัฐบาลกลางของประเทศสหรัฐอเมริกาเห็นว่าเป็นภัยคุกคามต่อทั้งประเทศโดยรวม ไม่ใช่เป็นเพียงแค่มลรัฐใดมลรัฐหนึ่ง ซึ่งความผิดมูลฐานดังกล่าวนั้นจะต้องเป็นเหตุหรือสามารถส่งผลกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจในระดับประเทศ และต้องเป็นกระบวนการที่การกระทำความผิดที่ซับซ้อน ยากต่อการติดตามตรวจสอบนั่นเอง โดยปัจจุบันสามารถกำหนดมูลฐานความผิดได้มากกว่า 200 มูลฐาน ทั้งนี้ก็เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายนั้นครอบคลุมการกระทำผิดให้มากที่สุด และเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั่นเอง

3.2.1.2 มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาในการแก้ไขปัญหาเรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการออกกฎหมายที่มีชื่อว่ากฎหมายว่าด้วยความโปรงใสของนิติบุคคล (Corporate Transparency Act of 2019) เพื่อดำเนินแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในระยะยาวเกี่ยวกับการใช้นิติบุคคลในการกระทำความผิด โดยกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้นิติบุคคลส่งข้อมูลรายชื่อ บุคคลผู้เริ่มจัดตั้งนิติบุคคล (ผู้เริ่มก่อการ) และกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้ถือหุ้น ที่มีอำนาจในการควบคุมกิจการ และผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ไปยังรัฐบาลกลาง โดยจัดทำสร้างเป็นฐานข้อมูลของรัฐบาลกลางของบุคคลต่าง ๆ ข้างต้นที่ควบคุมนิติบุคคล ซึ่งจะเป็นการช่วยสถาบันการเงินในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมากอย่างมากในการดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า[67]

กฎหมายว่าด้วยความโปรงใสของนิติบุคคล จะเป็นแก้ไขและอุดช่องว่างของกฎหมายความลับของธนาคารในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นการกำหนดให้บุคคลใด ๆ ที่ยื่นขอจัดตั้งบริษัทภายใต้กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาหรือชนเผ่าอเมริกันพื้นเมือง ยื่นรายการของเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของบริษัท กับกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ และหน่วยงานข่าวกรองทางการเงินของกระทรวงการคลัง (Fin CEN) ส่วนบริษัทอื่นที่ไม่ใช่ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ลงทะเบียนทำธุรกิจในฐานะบริษัทภายใต้กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาหรือชนเผ่าจะต้องยื่นรายงานเหมือนกัน โดยข้อมูลความเป็นเจ้าของผู้รับผลที่แท้จริงจะถูกเก็บเป็นฐานข้อมูลไว้ที่ Fin CEN เป็นเวลาห้าปี และเป็นศูนย์รวมกลางการให้บริการข้อมูลดังกล่าวแก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ของรัฐบาลกลางรัฐ รัฐเผ่าและท้องถิ่น และสถาบันการเงินที่ได้รับความยินยอมของลูกค้า

สำหรับวัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยความโปร่งใสของนิติบุคคล ได้ให้คำนิยามของเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงคือ บุคคลธรรมดาทั้งทางตรงหรือทางอ้อมโดยผ่านสัญญาในการบริหารจัดการ หรือมีความสัมพันธ์กับนิติบุคคลในเรื่องอื่น ๆ เช่น มีอำนาจในการควบคุมอย่างมีนัยสำคัญมากกว่าผู้ดูแลกิจการ ผู้ที่มีจำนวนหุ้นในนิติบุคคลเกิน 25 % หรือเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นอย่างมากจากการดำเนินกิจการของนิติบุคคล เป็นต้น[68]

รายงานข้อมูลดังกล่าวที่ Fin CEN เก็บรวบรวมไว้เป็นฐานข้อมูลนั้น จะประกอบไปด้วยชื่อเต็มของนิติบุคคลตามกฎหมาย วันเดือนปีเกิดที่จัดตั้งนิติบุคคล ที่อยู่อาศัยหรือที่อยู่ธุรกิจปัจจุบันและหมายเลขระบุในหนังสือเดินทางสหรัฐ ใบขับขี่หรือบัตรประชาชน หากเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงไม่มีหนังสือเดินทางสหรัฐอเมริกาหรือบัตรประจำตัวอื่น ๆ อาจใช้หมายเลขประจำตัวจากหมายเลขหนังสือเดินทางต่างประเทศในปัจจุบันได้ หากว่ามีสำเนาหนังสือเดินทางที่อ่านได้ชัดเจนให้มาพร้อมกับรายงาน หากผู้ก่อตั้ง บริษัท ไม่ใช่เจ้าของที่มีประโยชน์จะต้องให้ข้อมูล

[67] James C. Stewart, Proposed Corporate Transparency Act of 2019 Would Require Corporations and LimitedLiability Companies to Report Controlling Persons to Federal Government [Online]. Available from : https://www.natlawreview.com/article/proposed-corporate-transparency-act-2019-would-require-corporations-and-limited.

[68] GovTrack.us, H.R. 2513: Corporate Transparency Act of 2019 [Online] Available from : https://www.govtrack.us/congress/bills/116/hr2513/text.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

เดียวกันกับบุคคลนั้นด้วย หลังจากนั้นบริษัทจะต้องยื่นรายงานประจำปีของการเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงและการเปลี่ยนแปลงในการเป็นเจ้าของผลประโยชน์ที่แท้จริง

สำหรับบทลงโทษในการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว ได้มีการกำหนดให้มีบทลงโทษทางแพ่งและทางอาญาสำหรับผู้ที่แจ้งข้อมูลการเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่จริงเป็นเท็จหรือหลอกลวงหรือจงใจไม่ให้ข้อมูลการเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงหรือเพื่อการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในทางที่ผิดหรือไม่ได้รับอนุญาต โดยมีอัตราโทษปรับไม่เกิน 10,000 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ หรือจำคุกไม่เกินสามปีหรือทั้งจำทั้งปรับ[69]

ดังนั้น การดำเนินการของประเทศสหรัฐอเมริกาดังกล่าว เป็นการดำเนินเพื่อให้แน่ใจว่าบุคคลที่ต้องการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลในประเทศสหรัฐอเมริกา จะต้องเปิดเผยผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำผิดใช้ประโยชน์หรือนำนิติบุคคลไปใช้ในการกระทำความผิด อีกทั้งเพื่อเป็นการหาผู้รับผิดทางอาญา รวมถึงเป็นการกำกับดูแลและและป้องกันการก่อการร้าย การฟอกเงินและการกระทำผิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ นิติบุคคลในประเทศสหรัฐอเมริกา

---

[69] Sec.5333. Corporate Transparency Act of 2019

Transparent incorporation practices

c)Penalties

(1)In general

It shall be unlawful for any person to affect interstate or foreign commerce by—

(A) knowingly providing, or attempting to provide, false or fraudulent beneficial ownership information, including a false or fraudulent identifying photograph, to FinCEN in accordance with this section;

(B) willfully failing to provide complete or updated beneficial ownership information to FinCEN in accordance with this section; or

(C) knowingly disclosing the existence of a subpoena or other request for beneficial ownership information reported pursuant to this section, except—

(i)to the extent necessary to fulfill the authorized request; or

(ii)as authorized by the entity that issued the subpoena, or other request.

(2)Civil and criminal penalties

Any person who violates paragraph (1)—

(A)shall be liable to the United States for a civil penalty of not more than $10,000; and

(B)may be fined under title 18, United States Code, imprisoned for not more than 3 years, or both

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

3.2.1.3 บทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงิน

บทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา คือโทษปรับไม่เกิน 500,000 USD หรือปรับเป็นสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมที่เกิดขึ้นแล้วแต่จำนวนใดมากกว่าหรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าอัตราโทษปรับดังกล่าว เป็นอัตราโทษปรับที่มีมูลค่าสูงเมื่อเทียบกับค่าเงินในปัจจุบัน อยู่ที่ประมาณ 1 USD เท่ากับประมาณ 31 บาท อัตราโทษปรับของประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีมูลค่าสูงถึง 15,500,000 บาท ถือได้ว่าเป็นจำนวนอัตราค่าปรับที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับค่าเงินบาทของประเทศไทย นอกจากนี้การกำหนดโทษในความผิดฐานฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้นำระบบการกำหนดโทษปรับแบบตายตัว (Fixed Sum System) มาเป็นบทลงโทษอย่างเดียว แต่ยังนำวิธีรูแบบในการปรับแบบจำนวนเท่าของมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมด้วย มาพิจารณาเพื่อลงโทษด้วย แล้วแต่จำนวนใดมีมูลค่ามากกว่า นั่นหมายความว่าได้มีการกำหนดอัตราค่าปรับไว้ไม่เกินอัตราค่าสูงสุด และกำหนดอัตราค่าปรับตามผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ซึ่งการกำหนดโทษเช่นนี้จะช่วยยับยั้งและป้องปรามให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิด ต้องหันกลับคิดทบทวนผลได้ผลเสียที่เกิดขึ้น หากคิดจะกระทำความผิดและผลประโยชน์ที่จะได้รับเพราะผลประโยชน์ที่จะได้รับไม่มีความคุ้มค่ากับบทลงโทษที่จะต้องได้รับ อาจทำให้ไม่คิดที่จะกระทำความผิดได้

อัตราโทษปรับในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นการกำหนดอัตราค่าปรับแบบตายตัว (Fixed Sum System) ศาลเป็นผู้พิจารณาจำนวนอัตราค่าปรับที่ใช้ลงโทษกับนิติบุคคลตามแต่ละกรณี โดยเลือกระหว่างอัตราค่าปรับขั้นสูงสุด หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้รับจากการฟอกเงินแล้วแต่กรณีใดจะมีจำนวนมูลค่ามากกว่า รวมถึงเป็นผู้พิจารณาในเรื่องของระยะเวลาและวิธีการชำระค่าปรับ อีกทั้งการพิจารณาต้องพิจารณาถึงความสามารถของนิติบุคคลในการชำระค่าปรับและค่าปรับที่ลงโทษนั้น จะต้องไม่เป็นการตัดสิทธิในการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่เหยื่อที่ได้รับผลจากการกระทำความผิด โดยศาลจะต้องพิจารณาตามเหตุพฤติการณ์ลักษณะความผิดค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด และพฤติการณ์ต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ให้มีความสมเหตุสมผลและมีความสอดคล้องกัน เพื่อเป็นมาตรการในการปราบปรามการฟอกเงินผ่านนิติบุคคล ส่งผลให้เกิดความเกรงกลัวในการกระทำความผิดและเป็นข่มขู่ยับยั้งในการกระทำความผิดของนิติบุคคลด้วย[70]

[70] The International Comparative Legal Guides and the International Business Reports are published by : Global Legal Group, USA : Anti Money Laundering 2019 [Online], 20 June 2018. Available from : https://iclg.com/practice-areas/anti-money-laundering-laws-and-regulations/usa

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

จากที่กล่าวมาข้างต้น การกำหนดโทษปรับของประเทศสหรัฐอเมริกาเหมือนกับประเทศไทยในการกำหนดอัตราค่าปรับต่ำสุดและสูงสุด แต่อย่างไรก็ดี ประเทศไทยไม่มีการกำหนดค่าปรับเป็นจำนวนเท่าของมูลค่าทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ผู้เขียนเห็นว่าควรนำมาปรับใช้ เนื่องจากปัจจุบัน โทษปรับในคดีฟอกเงินของประเทศไทยมีอัตราที่ต่ำ ไม่ได้สัดส่วนกับความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมทั้งมูลค่าที่ผู้กระทำความผิดได้รับ กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดได้รับประโยชน์มากเกินกว่าค่าปรับในอัตราสูงสุด ดังนั้น การนำหลักการกำหนดค่าปรับเป็นจำนวนเท่าของทรัพย์สินที่ได้รับจากการกระทำความผิด จะทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวในการกระทำความผิดและเป็นข่มขู่ยับยั้งในการกระทำความผิด อันสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นยับยั้งขมขู่การกระทำความผิด

3.2.1.4 อายุความในความผิดฐานฟอกเงิน

ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดเรื่องอายุความในคดีอาญาไว้เป็น ลายลักษณ์อักษร โดยมีระยะเวลาไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของคดีและการออกกฎหมายของแต่ละมลรัฐ ซึ่งในแต่ละมลรัฐจะมีการกำหนดเรื่องอายุความที่แตกต่างกันแม้ว่าจะเป็นฐานความผิดชนิดเดียวกัน แต่สำหรับบางความผิดที่ร้ายแรงและอัตราโทษที่รุนแรง ส่วนใหญ่แต่ละมลรัฐจะไม่มีการกำหนดในเรื่องของอายุความในฐานความผิด เช่น ฐานความผิดที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือความผิดฐานเจตนาฆ่าผู้อื่น

อายุความในคดีอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกามีการกำหนดขั้นต่ำไว้ตั้งแต่ 3 ปี จนถึงไม่มีการกำหนดระยะเวลาของอายุความ ซึ่งกฎหมายอาญาส่วนใหญ่ของสหรัฐอเมริกาไม่ได้กำหนดเรื่องของอายุความไว้ โดยจะใช้หลักเกณฑ์อายุความทั่วไปของ 18 U.S.C Section 3282 คือ ต้องดำเนินการฟ้องคดีภายใน 5 ปี นับแต่วันกระทำความผิด หากพ้นจากระยะเวลาดังกล่าวจะไม่สามารถดำเนินการฟ้องคดีเพื่อให้พิจารณาคดีหรือลงโทษในการกระทำนั้นได้ ยกเว้นเป็นการกระทำความผิดที่มีโทษประหารชีวิต ต่อมาได้มีการกำหนดอายุความในบางคดีที่มีลักษณะความผิดที่ร้ายแรง เช่น[71] ความผิดฐานฉ้อโกงธนาคาร มีอายุความ 10 ปี ความผิดฐานการก่อการร้าย มีอายุความ 8 ปี ความผิดฐานหลบเลี่ยงภาษีหรือการขอคืนภาษีเท็จ มีอายุความ 6 ปี

สำหรับกรณีความผิดฐานฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา อายุความในการดำเนินคดีไม่ได้มีการกำหนดไว้โดยเฉพาะ จึงต้องนำหลักเรื่องอายุความทั่วไปมาปรับใช้ กล่าวคือ ต้องดำเนินการฟ้องคดีภายใน 5 ปี นับแต่วันกระทำความผิด แต่อย่างไรก็ดี ในกฎหมายทั่วไปได้มีหลักเกณฑ์เรื่องของอายุความสะดุดหยุดลง ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี โดยวางหลักไว้ว่า ห้ามนำเรื่องอายุความ

[71] สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการวิจัยเรื่อง การสืบค้นแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, 2550) หน้า 17.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

มาใช้กับผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากเป็นการแสดงเจตนาไม่ต้องการให้ตนถูกฟ้องเพื่อดำเนินคดี จึงไม่มีเหตุที่จะต้องได้รับประโยชน์จากเรื่องอายุความ ดังนั้น หากผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้หลบหนีออกจากระบวนการยุติธรรม อายุความในการดำเนินคดีจะสะดุดหยุดลง และอายุความของการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจะไม่นำมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม

ตาม 18 U.S.C Section 3290 ที่กล่าวว่าบทบัญญัติเรื่องอายุความจะไม่นับเมื่อผู้ต้องหาหลบหนี เจตนารมณ์ของมาตรานี้มีว่า อาชญากรไม่ควรจะได้รับประโยชน์ และสามารถหลีกเลี่ยงจากการถูกดำเนินคดีด้วยเหตุที่อายุความหมดลงขณะที่หลบหนี ด้วยเหตุนี้ ภายใต้กฎหมายแห่งสหรัฐอเมริกา บทบัญญัติเรื่องอายุความจะไม่ถูกนำมาบังคับใช้เมื่อผู้ต้องหาหลบหนี และด้วยเหตุเดียวกันนี้ อายุความไม่ควรจะมีผลบังคับเมื่อหลักฐานที่พนักงานอัยการต้องการเพื่อฟ้องคดีอยู่ในต่างประเทศ เนื่องจากการรวบรวมหลักฐานที่อยู่ต่างประเทศมักจะต้องใช้เวลามาก และเป็นสิ่งที่สหรัฐฯ ไม่สามารถควบคุมได้ ดังนั้น ภายใต้ 18 U.S.C Section 3292 ตามประมวลกฎหมายนี้ อายุความจึงไม่นับในขณะกำลังรวบรวมหลักฐานที่อยู่ในต่างประเทศ

18 U.S.C Section 3290 การหลบหนีการดำเนินคดี

บทบัญญัติเรื่องอายุความจะไม่มีผลบังคับใช้ ในกรณีที่บุคคลใดหลบหนีจากการดำเนินคดี

มาตรา 3292 อายุความไม่นับ เพื่อให้สหรัฐฯ รวบรวมหลักฐานจากต่างประเทศ

(a) (1) ในกรณีที่สหรัฐฯ ได้มีคำขอต่อต่างประเทศ ให้รวบรวมพยานหลักฐานซึ่งระบุว่า หลักฐานแห่งการกระทำความผิดนั้นอยู่ในต่างประเทศ ก่อนศาลจะปฏิเสธไม่รับคำฟ้องและก่อนที่คณะลูกขุนจะขึ้นนั่งพิจารณาถึงความผิดดังกล่าว หากศาลพบว่าได้มีการยื่นคำขออย่างเป็นทางการเพื่อขอหลักฐานและตามที่ได้ปรากฏออกมาในที่สุด หรือได้ปรากฏออกมาแล้วก่อนที่จะได้มีการร้องขอว่าหลักฐานเหล่านั้น อยู่หรือเคยอยู่ในต่างประเทศ ศาลจะสั่งให้ไม่นำกฎหมายอายุความมาใช้ในคดีนั้น

(2) ศาลจะสั่งตามคำขอภายสามสิบวันหลังจากได้รับคำขอ

(b) เว้นแต่ที่ได้บัญญัติไว้ตามข้อ (c) ของมาตรานี้ ช่วงเวลาที่ไม่นับอายุความจะเริ่มตั้งแต่วันที่เจ้าหน้าที่ได้ยื่นขอ และสิ้นสุดลงเมื่อศาลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจในประเทศนั้น ๆ ได้ดำเนินการตามคำขอจนเสร็จสิ้น

(c) ระยะเวลาที่ไม่นับอายุความภายใต้มาตรานี้และอายุความเกี่ยวกับการกระทำความจะต้อง

(1) ไม่เกิน 3 ปี และ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

(2) จะไม่ขยายอายุความในการฟ้องคดีอาญาอีกเกินกว่า 6 เดือน หากหน่วยงานในประเทศนั้น ๆ ดำเนินการตามคำขอจนเสร็จสิ้นก่อนที่ช่วงเวลาดังกล่าวจะสิ้นสุดลง โดยขัดกับมาตรานี้

(d) “คำขออย่างเป็นทางการ” ตามมาตรานี้ หมายถึง หนังสือถึง ศาลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจอื่น ๆ ในต่างประเทศเพื่อส่งประเด็นไปสืบพยาน คำขอภายใต้อนุสัญญา หรือสนธิสัญญา หรือคำขออื่นใดในการที่จะได้มาซึ่งหลักฐานที่ออกโดยศาลหรือหน่วยงานสหรัฐฯ ที่อาศัยอำนาจตามกฎหมายอาญา[72]

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีบทบัญญัติเฉพาะเรื่องอายุความไว้เช่นเดียวกับประเทศไทย โดยจะต้องนำหลักเรื่องอายุความทั่วไปมาใช้บังคับ แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศสหรัฐอเมริกามีการกำหนดเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงไว้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรนำเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงของประเทศสหรัฐอเมริกามาปรับใช้ เนื่องจากในการดำเนินคดีฟอกเงินของนิติบุคคลในประเทศไทยจะต้องนำตัวผู้กระทำความผิดมาศาลภายใน 1 ปี มิฉะนั้นจะถือว่าคดีขาดอายุความ ดังนั้น หากนำเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงมาปรับใช้ในขั้นตอนก่อนฟ้องคดี จะทำให้การดำเนินคดีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ แม้ว่าจะได้ตัวผู้กระทำความผิดหลังจากกระทำความผิดนานเท่าไหร่ ก็สามารถดำเนินคดีได้ เพราะไม่ติดเงื่อนไขในเรื่องของอายุความ

3.2.2 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศแหล่งลงทุนที่น่าสนใจของนักลงทุนต่างประเทศ เนื่องด้วยปัจจัยต่าง ๆ เช่น มีโครงสร้างทางสถาบันที่ทันสมัยและมั่นคงซึ่งสร้างความแน่นอนให้แก่การดำเนินธุรกิจมีอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนที่ต่ำซึ่งมีโอกาสก่อให้เกิดการฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคลได้โดยง่าย

3.2.2.1 หลักการและสาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์เอื้ออำนวยต่อการที่ผู้กระทำความผิดจะนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปเปลี่ยนสภาพเพื่อปกปิดการกระทำความผิดและเพื่อหาผลประโยชน์เพิ่มเติม ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลออสเตรเลียจึงได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปราม

[72] สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการวิจัยเรื่อง การสืบค้นแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, 2550) หน้า 37-38.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

การฟอกเงินเพื่อใช้บังคับ โดยประเทศออสเตรเลียได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นจำนวน 4 ฉบับ ได้แก่[73]

1) Customs Act 1901 กฎหมายฉบับนี้ออกมาเพื่อวัตถุประสงค์ให้รัฐมีอำนาจยึดรายได้ที่มีที่มาจากการซื้อขายยาเสพติด ไม่ว่ารายได้นั้นจะเป็นเงินสด เช็ค หรือทรัพย์สินก็ตาม(ตามมาตรา 229 A) รวมทั้งให้อำนาจศาลในการสั่งปรับได้สูงเท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการซื้อขายยาเสพติด (มาตรา 243) อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ก็มิได้กำหนดไว้ชัดเจนถึงความผิดมูลฐานที่เกี่ยวกับยาเสพติดโดยตรง เพียงแต่ตรากฎหมายเพื่อรองรับในการป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์ในด้านการให้อำนาจรัฐเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังกล่าว

2) Proceeds of Crime Act 1987 มีหลักเกณฑ์อันเป็นสาระสำคัญ ดังนี้

(1) ให้อำนาจศาลสั่งยึดทรัพย์สินที่ใช้หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

(2) ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถขออำนาจศาล ในการสั่งให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลของบุคคลใดให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือเชื่อว่าข้อมูลซึ่งอยู่ที่สถาบันการเงินนั้น แสดงว่าบุคคลนั้นกำลังกระทำหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดข้อหารุนแรง (Serious offence) อันได้แก่ การค้ายาเสพติด การร่วมกันฉ้อโกง การเลี่ยงภาษี การฟอกเงินหรือแสดงว่า บุคคลนั้นได้รับหรือกำลังจะได้รับผลประโยชน์ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการกระทำความผิด

(3) ให้สถาบันการเงินต้องทำการเก็บรักษาหลักฐานทางการเงินได้อย่างน้อยเจ็ดปี

(4) ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถขอหมายค้นจากศาลได้ หรือให้ขอหมายค้นจากศาลโดยทางโทรศัพท์ได้ ในกรณีมีเหตุเร่งด่วน หากเจ้าหน้าที่ตำรวจเชื่อว่าผู้ใดมีทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดไว้ในครอบครอง

[73] ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพฯ : กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2541) หน้า 50-54.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

(5) บทกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำการฟอกเงินได้แก่ ในกรณีผู้กระทำเป็นบุคคลธรรมดา ให้ปรับไม่เกิน 200,000 เหรียญ หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับและในกรณีผู้กระทำเป็นนิติบุคคล ให้ปรับไม่เกิน 600,000 เหรียญ

อย่างไรก็ดี กฎหมายฉบับนี้ได้มีการยกตัวอย่าง การกระทำความผิดข้อหาขั้นรุนแรง (Serious offence) อันได้แก่ การค้ายาเสพติด การร่วมกันฉ้อโกง ซึ่งทำเป็นขบวนการการฟอกเงินจึงอาจกล่าวได้ว่าความผิดขั้นมูลฐานของการฟอกเงินตามกฎหมายฉบับนี้ คือ การกระทำความผิดข้อหาขั้นรุนแรงตามที่ได้ยกตัวอย่าง

3) Financial Transaction Report Act 1988 กฎหมายฉบับนี้เดิมเรียกว่า The Cash Transaction Report Act 1988 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน ค.ศ.1988 โดยมีประสงค์และหลักการครอบคลุมถึงธุรกรรมเกี่ยวกับการเงินทุกประเภทไม่จำกัดเฉพาะทรัพย์สินในรูปที่เป็นเงินสดเท่านั้น และมีเจตนารมณ์เพื่อเป็นเครื่องมือเจ้าหน้าที่ของรัฐในการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดต่าง ๆ เช่น การหลีกเลี่ยงภาษี การกระทำความผิดทางกฎหมายหุ้นส่วนบริษัท การฟอกเงินจากการค้ายาเสพติด และจากองค์กรอาชญากรรม เป็นต้น ส่วนการดำเนินงานต่าง ๆ ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานซึ่งเรียกว่า Australian Transaction Report and Analysis Centre (AUSTRAC)

นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ ได้ให้อำนาจรัฐในการสืบสวนเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงินทั้งในและนอกประเทศทุกประเภท พร้อมกับช่วยรัฐในการสืบสวน สอบสวน โดยไม่มีการมุ่งเน้นหรือกำหนดความผิดมูลฐานในการกำหนดความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่อย่างใด

4) Telecommunications Act 1991 กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถขอหมายศาลเพื่อดักฟังทางโทรศัพท์ได้ เฉพาะในคดีที่สำคัญ ๆ เช่น คดีฆาตกรรม ยาเสพติด การลักพาตัว การหลบเลี่ยงภาษี เป็นต้น จึงเป็นกฎหมายที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติงานเพื่อตรวจสอบหาข้อมูลและป้องกัน พร้อมทั้งรับทราบข้อมูลที่จำเป็นในการป้องกันปราบปรามการกระทำความผิด

จากการศึกษากฎหมายทั้ง 4 ฉบับ ของประเทศออสเตรเลียดังกล่าว จะเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศออสเตรเลียส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยการออกกฎหมายที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นส่วนใหญ่ มิได้มุ่งเน้นถึงการกำหนดลักษณะหรือความผิดของอาชญากรรม แต่กฎหมายของประเทศออสเตรเลียได้กำหนด ถึงการกระทำความผิดที่เป็นข้อหารุนแรง (Serious offence) พร้อมกับมีการ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ยกฐานความผิด คือ การค้ายาเสพติด การเลี่ยงภาษี เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ความผิดมูลฐานของประเทศออสเตรเลีย จึงหมายถึง ความผิดที่เป็นลักษณะการกระทำความผิดข้อหารุนแรง แต่ก็ไม่ได้กำหนดโดยเฉพาะเจาะจง เพียงแต่กำหนดไว้ในลักษณะครอบคลุมกว้าง ๆ แต่ทั้งนี้ ต้องพิจารณาถึงความผิดในลักษณะที่เป็นข้อหารุนแรงตามที่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้กำหนดไว้ด้วยเช่นกัน

3.2.2.2 มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล

ประเทศออสเตรเลีย เป็นประเทศหนึ่งที่มีความมุ่งมั่น ในการแก้ไขปรับปรุงความโปร่งใสของข้อมูลในการเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงและการมีอำนาจควบคุมนิติบุคคลที่ต้องส่งข้อมูลมีให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะช่วยเจ้าหน้าที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการกระทำที่ผิดกฎหมาย ในเรื่องของการหลีกเลี่ยงภาษี การฟอกเงิน การทุจริตและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย[74]

ความมุ่งมั่นของประเทศออสเตรเลียในการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องนั้นเป็นประโยชน์ต่อนิติบุคคลและพัฒนาค่า OGP[75] ของความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อธุรกิจโดยมีวัตถุประสงค์ คือ

1. ปรับปรุงประสิทธิภาพของกรอบกฎหมายและกฎระเบียบ

2. ป้องกันและปราบการใช้โครงสร้างของนิติบุคคลในทางที่ผิด เช่น การทุจริตการหลีกเลี่ยงภาษี การฟอกเงิน เป็นต้น

3. ปกป้องของระบบการเงินของประเทศ

4. เพิ่มความเติบโตในการลงทุนของภาคเอกชน

หลักการในการปรับปรุงเรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลของประเทศออสเตรเลียนั้น ประเทศออสเตรเลียได้มีกรอบกฎหมายในการดำเนินการเรื่อง

[74] Australian Government Department of the Prime Minister and Cabinet, Beneficial ownership transparency [Online]. 24 May 2019. Available from : https://ogpau.pmc.gov.au/commitment/12-beneficial-ownership-transparency.

[75]Australian Open Government Partnership Network, The Australian Open Government Network [Online], 24 May 2019 Available from : https://opengovernment.org.au/about/.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ดังกล่าวอย่างมีประสิทธิมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแรงดึงดูใให้นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศออสเตรเลีย โดยดำเนินการให้ความมั่นใจว่าสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานสามารถระบุและตรวจสอบ เจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงได้อย่างประสิทธิภาพ ซึ่งคำจำกัดความของเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงหมายถึง บุคคลธรรมดาที่เป็นเจ้าของหรือผู้ควบคุมกิจการทั้งทางตรงหรือทางอ้อม โดยการควบคุมรวมถึงการควบคุมผลการดำเนินงาน หรือการควบคุมโดยการตกลงระหว่างกัน การควบคุมการใช้สิทธิผ่านอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายทางการเงินและการดำเนินงาน และหมายถึงความเป็นเจ้าของอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม โดยการถือหุ้นตั้งแต่ 25% หรือมากกว่านั้น[76]

หลักฐานและข้อมูลผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงที่ใช้ในการลงทะเบียนไว้หน่วยงาน Australian Securities and Investments Commission (ASIC) นั้น ประกอบไปด้วย ชื่อ บริษัท หมายเลขธุรกิจ หรือหมายเลขโครงการจดทะเบียนออสเตรเลีย วันที่ลงทะเบียน ที่อยู่สถานประกอบการ รายชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล และรายละเอียดประจำตัวของผู้ถือหุ้น กรรมการ กรรมการผู้จัดการ ซึ่งการลงทะเบียนสามารถทำในระบบออนไลน์ได้ โดยก่อนจะมีการจัดตั้งนิติบุคคลในประเทศออสเตรเลีย จะมีการตรวจสอบประวัติกรรมการบริษัทเสียก่อนด้วย ข้อมูลดังกล่าวมีไว้สำหรับเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐและประชาชนทั่วไป สามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานได้ แต่มีการจำกัดสิทธิการเข้าถึงไว้แต่ละบุคคล[77]

สำรับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว ประเทศออสเตรเลียมีมาตรการทั้งทางแพ่งและอาญาที่หลากหลาย ซึ่งอยู่ในกฎหมายว่าด้วยนิติบุคคล เช่น[78]

---

[76]Transparency International, AUSTRALIA BENEFICIAL OWNERSHIP TRANSPARENCY [Online]. 24 May 2019 Available from : https://www.transparency.org/files/content/publication/2015_BOCountryReport_Australia.pdf.

[77] FATF and APG(2015), “Legal persons and arrangements” in Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures - Australia, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF, Paris and APG, Sydney , www.fatf-gafi.org/topics/mutualevaluations/documents/mer-australia-2015.html

[78] FATF and APG(2015), “Legal persons and arrangements” in Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures - Australia, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF, Paris and APG, Sydney , www.fatf-gafi.org/topics/mutualevaluations/documents/mer-australia-2015.html

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

- การรักษาหรือจัดเก็บข้อมูลทะเบียนของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง กรรมการและผู้ถือหุ้น บุคคลธรรมดา มีอัตราโทษปรับสูงสุด 1,170 AUD หรือจำคุก 3 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับกรณีเป็นนิติบุคคลมีอัตราโทษปรับ 8,500 AUD

- การไม่แจ้ง ASIC เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการลงทะเบียนกรรมการ ผู้ถือหุ้น หรือการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งของ บริษัท โครงสร้าง บุคคลธรรมดาอัตราโทษค่าสูงสุด 10,200 AUD และนิติบุคคลอัตราโทษปรับสูงสุด 51,000 AUD

- การไม่แจ้ง ASIC เกี่ยวกับการแต่งตั้งหรือการสิ้นสุดของกรรมการหรือการเปลี่ยนแปลงกรรมการผู้จัดการหรือที่อยู่สถานประกอบการ บุคคลธรรมดา มีอัตราโทษปรับสูงสุด 10,200 AUD หรือจำคุก 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับนิติบุคคล มีอัตราโทษปรับ 51,000 AUD หรือจำคุกหนึ่งปีหรือทั้งสองอย่างและ AUD 51,000

- การไม่แจ้งผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงให้เป็นปัจจุบัน นิติบุคคลนั้นจะมีอัตราโทษปรับสูงสุด 9,000 AUD และเป็นรายบุคคล เช่น กรรมการผู้จัดการ จะมีอัตราโทษปรับ 1,800 AUD หรือจำคุกไม่เกิน 3เดือน หรือจำทั้งปรับ ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยนิติบุคคลของประเทศออสเตรเลีย มาตรา 168 และมาตรา 1312 [79]

ทั้งนี้ ในการลงโทษในลักษณะความต่าง ๆ ศาลอาจมีคำสั่งตัดสิทธิ์บุคคลจากเป็นกรรมการ ผู้บริหารจัดการของนิติบุคคลได้ ในบางกรณี เช่น มีการกระทำความผิดในลักษณะเดิมซ้ำ ๆ [80]

3.2.2.3 บทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงิน

ความผิดฐานฟอกเงินของประเทศออสเตรเลีย ได้มีการกำหนดบทลงโทษไว้สำหรับกรณีบุคลธรรมดาและนิติบุคคล โดยอัตราโทษพิจารณาจากมูลค่าของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับ

---

[79] Law Council of Australia, Increasing Transparency of Beneficial Ownership of Companies [Online]. Available from : https://www.lawcouncil.asn.au/resources/submissions/increasing-transparency-of-beneficial-ownership-of-companies

[80] FATF and APG(2015), “Legal persons and arrangements” in Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures - Australia, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF, Paris and APG, Sydney , www.fatf-gafi.org/topics/mutualevaluations/documents/mer-australia-2015.htm.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

และเจตนาความรู้ความสามารถในการกระทำความผิด โดยในกรณีของบุคคลธรรมดา มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนถึง 25 ปีและปรับเป็นเงินตั้งแต่ 10 หน่วยการลงโทษ (A$ 2,1000) ถึง 1,500 หน่วยการลงโทษ (A$ 315,000) โดยอัตราโทษสูงสุดนี้ จะเป็นกรณีที่บุคคลธรรมดาได้กระทำความผิดฐานฟอกเงินในกรณีที่ดำเนินการจัดการกับทรัพย์ที่มูลค่าตั้งแต่ A$ 1,000,000 แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดของนิติบุคคลในความผิดเดียวจะมีโทษปรับเป็นเงิน A$ 1,575,000 ซึ่งจะสูงกว่าบุคคลธรรมดา 5 เท่า เนื่องจาก ตามกฎหมาย CRIMES ACT 1914 - SECT 4B ได้กำหนดให้ ในกรณีที่นิติบุคคลถูกตัดสินว่ากระทำความผิด มีอัตราโทษไม่เกินจำนวนเท่ากับ 5 เท่าของอัตราโทษที่กำหนดไว้บุคคลธรรมดาที่ถูกตัดสินว่ากระทำความผิดเช่นเดียวกัน

การกำหนดอัตราโทษปรับของประเทศออสเตรเลียนั้นเป็นการกำหนดอัตราโทษแบบหน่วยลงโทษที่ได้กำหนดไว้ใน CRIMES ACT 1914 - SECT 4AA โดย 1 หน่วยการลงโทษจะคิดเป็นจำนวนเงิน A$ 210 ซึ่งจะมีการทบทวนและเปลี่ยนแปลงมูลค่าของหน่วยลงโทษในวันที่ 1 กรกฎาคม ของทุกปี โดยการกำหนดอัตราค่าปรับเป็นหน่วยการลงโทษนี้ เพื่อไปใช้ในการแก้ไขปัญหาอัตราค่าปรับที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงค่าเงิน ทำให้อัตราค่าปรับมีมูลค่าที่เป็นปัจจุบันตลอดแม้เวลาจะผ่านไปนานเท่าใด โดยไม่ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมอัตราค่าปรับอยู่ตลอด

จากที่กล่าวมาข้างต้น ประเทศออสเตรเลียได้มีการกำหนดอัตราโทษที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลไว้สูงกว่าบุคคลธรรมดา ในส่วนนี้ผู้เขียนเห็นว่าสามารถนำมาปรับใช้เพื่อเป็นมาตรการป้องกัน เพื่อมิให้จัดตั้งนิติบุคคลมาเพื่อกระทำความผิด นอกจากนี้ในการกำหนดอัตราโทษเป็นหน่วยลงโทษ และมีการทบทวนจำนวนทุกปีนั้น ถือเป็นมาตรการสามารถแก้ปัญหาเรื่องความไม่เป็นปัจจุบันของอัตราโทษได้อีกด้วย

3.2.3.4 อายุความในความผิดฐานฟอกเงิน

หมวด 15ข (15B) แห่งพระราชบัญญัติอาชญากรรม ค.ศ.1914 (พ.ศ.2437) (Cth) กล่าวไว้ว่า การดำเนินคดีต่อบุคคลในความผิดภายใต้กฎหมายใด ๆ ของออสเตรเลียสามารถกระทำได้ทุกเวลา (ไม่มีอายุความ) หากความผิดนั้นมีโทษสูงสุดให้จำคุกเกินกว่า 6 เดือน สำหรับความผิดที่มีโทษจำคุกน้อยกว่า 6 เดือน จะมีกำหนดอายุความ 1 ปี นับตั้งแต่วันกระทำความผิด

สำหรับอายุความในความผิดฐานฟอกเงินนั้น ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการทุจริตทางการเงิน ค.ศ. 2006 มาตรา 178 [81] ต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐบาลกลางเพื่อขอคำสั่งลงโทษทางแพ่งภายในไม่เกิน 6 ปีหลังจากที่มีการกล่าวหาว่ามีการกระทำผิด

[81] Time limit for application for an order

Proceedings for a civil penalty order may be started no later than 6 years after the contravention.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

อย่างไรก็ตาม ในความผิดที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย จะสามารถดำเนินคดีได้ทุกเวลาโดยไม่มีอายุความ[82]

3.2.3 ประเทศอังกฤษ

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศอังกฤษ เป็นส่วนหนึ่งในกฎหมาย The Proceeds of Crime Act 2002 (POCA) ซึ่งได้กล่าวถึงลักษณะการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ต่อมาได้มีการเพิ่มเติมบัญญัติกฎหมาย The Money Laundering Regulations 2007 เพื่อเป็นมาตรการในการป้องกันและปราบการฟอกเงินของประเทศอังกฤษ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2.3.1 หลักการและสาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

กฎหมายที่เกี่ยวกับการฟอกเงินที่สำคัญของประเทศอังกฤษ คือ

1. Proceeds of Crime Act 2002

2. The Money Laundering Regulations 2007

การกระทำที่ถือเป็นความผิดฐานฟอกเงิน

ตาม The Money Laundering Regulation 2(1) [83] ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการตีความกฎหมาย ได้กำหนดนิยามของ “การฟอกเงิน” ว่า เป็นการกระทำที่อยู่ภายใต้มาตรา 340(11) แห่ง Proceed of Crime Act 2002

เมื่อพิจารณามาตรา 340 (11)[84] แห่ง Proceed of Crime Act 2002 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่อยู่ภายใต้หมวด 7 ซึ่งเป็นหมวดความผิดฐานฟอกเงิน ได้กำหนดนิยามของการฟอกเงินไว้ โดยได้กำหนดให้การกระทำดังต่อไปนี้ เป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

---

[82] สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการวิจัยเรื่อง การสืบค้นแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, 2550) หน้า 37.

[83] The Money Laundering Regulations 2007, (2) In this regulation “money laundering” means an act which falls within section 340(11) of the Proceeds of Crime Act 2002

[84] Proceeds of Crime Act 2002, Section 340 Interpretation

(11) Money laundering is an act which—

(a) constitutes an offence under section 327, 328 or 329,

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

1. การกระทำความผิดภายใต้มาตรา 327, 328 และมาตรา 329

2. การพยายาม การสมรู้ร่วมคิด หรือ การก่อให้เกิด การกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ใน (1)

3. การช่วยเหลือ การสนับสนุน การปกปิด หรือจัดหา ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ระบุไว้ใน (1) หรือ

4. จะเป็นการกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในข้อ (1) (2) หรือ (3) หากได้กระทำภายในประเทศอังกฤษ

ดังนั้น การที่จะพิจารณาว่าการกระทำใดที่ถือว่าเป็นการฟอกเงิน จึงจำเป็นต้องพิจารณามาตรา 327 มาตรา 328 และมาตรา 329 ซึ่งจากมาตราทั้งสามดังกล่าว สามารถสรุปการกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดฐานฟอกเงินได้ดังนี้

1. การปกปิด[85]

(b) constitutes an attempt, conspiracy or incitement to commit an offence specified in paragraph (a),

(c) constitutes aiding, abetting, counseling or procuring the commission of an offence specified in paragraph (a), or

(d) would constitute an offence specified in paragraph (a), (b) or (c) if done in the United Kingdom.

[85] Proceeds of Crime Act 2002, Section 327 Concealing etc.

(1) A person commits an offence if he—

(a) conceals criminal property;

(b) disguises criminal property;

(c) converts criminal property;

(d) transfers criminal property;

(e) removes criminal property from England and Wales or from Scotland or from Northern Ireland.

(2) But a person does not commit such an offence if—

(a) he makes an authorised disclosure under section 338 and (if the disclosure is made before he does the act mentioned in subsection (1)) he has the appropriate consent;

(b) he intended to make such a disclosure but had a reasonable excuse for not doing so;

(c) the act he does is done in carrying out a function he has relating to the enforcement of any provision of this Act or of any other enactment relating to criminal conduct or benefit from criminal conduct.

(3) Concealing or disguising criminal property includes concealing or disguising its nature, source, location, disposition, movement or ownership or any rights with respect to it.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

บุคคลกระทำความผิด ในกรณีที่ปกปิด ซ่อนเร้น อำพราง โอน หรือโยกย้ายทรัพย์สินที่เกิดจากกระทำความผิดอาญา การปกปิดหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญา รวมถึงการปกปิด หรือซ่อนเร้นลักษณะ แหล่งที่มา ที่ตั้ง การจำหน่าย การเคลื่อนย้าย หรือความเป็นเจ้าของ หรือสิทธิใด ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

แต่อย่างไรก็ดี บุคคลดังกล่าวจะไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดหาก

ก. ได้กระทำการเปิดเผยข้อมูลที่ได้รับอนุญาตภายใต้มาตรา 338 และได้ให้ความยินยอมที่เหมาะสม (ในกรณีที่การเปิดเผยดังกล่าวได้กระทำก่อนการการเปิดเผยที่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา 338(1)[86] คือ เป็นการเปิดเผยต่อตำรวจ เจ้าหน้าที่ศุลกากร หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับเลือกจากผู้กระทำความผิดว่าเป็นทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดทางอาญา หรือเป็นการเปิดเผยที่ทำในรูปแบบและลักษณะ (ถ้ามี) ที่กำหนดไว้สำหรับวัตถุประสงค์ของหมวดนี้ตามมาตรา 339 และ ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในอนุมาตรา (2) และ (3))

ข. ในกรณีที่ตั้งใจจะเปิดเผยแต่มีเหตุผลที่สมควรที่ไม่ได้กระทำการเปิดเผยนั้น

ค. การกระทำที่ได้ทำไปเกี่ยวข้องกับการบังคับของบทบัญญัติใด ๆ ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ หรือ บทบัญญัติใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางอาญา หรือ ผลประโยชน์จากการดำเนินการทางอาญา

2. การจัดการ เตรียมการ[87]

---

[86] Proceeds of Crime Act 2002, Section 338(1) Authorised disclosures

(1) For the purposes of this Part a disclosure is authorised if—

(a) it is a disclosure to a constable, a customs officer or a nominated officer by the alleged offender that property is criminal property,

(b) it is made in the form and manner (if any) prescribed for the purposes of this subsection by order under section 339, and

(c) the first or second condition set out below is satisfied.

[87] Proceeds of Crime Act 2002, Section 328 Arrangements

(1) A person commits an offence if he enters into or becomes concerned in an arrangement which he knows or suspects facilitates (by whatever means) the acquisition, retention, use or control of criminal property by or on behalf of another person.

(2) But a person does not commit such an offence if—

(a) he makes an authorised disclosure under section 338 and (if the disclosure is made before he does the act mentioned in subsection (1)) he has the appropriate consent;

(b) he intended to make such a disclosure but had a reasonable excuse for not doing so;

(c) the act he does is done in carrying out a function he has relating to the enforcement of any provision of this Act or of any other enactment relating to criminal conduct or benefit from criminal conduct.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

บุคคลกระทำความผิดในกรณีที่เข้าที หรือ เกี่ยวข้องกับการจัดการซึ่งรู้อยู่แล้ว หรือ สงสัยว่าเป็นการอำนวยความสะดวก (ไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ) เกี่ยวกับการได้มา การเก็บรักษา การใช้ หรือการควบคุมทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาโดย หรือในนามของบุคคลอื่น

แต่อย่างไรก็ดี บุคคลนั้นจะไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิด หากได้เปิดเผยโดยได้รับอนุญาตตามมาตรา 338 หรือ ตั้งใจจะเปิดเผยแต่ไม่สามารถทำได้โดยมีเหตุอันสมควร หรือได้กระทำไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัตินี้ หรือตามบทบัญญัติใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางอาญา หรือผลประโยชน์จากการดำเนินการทางอาญา

3. การได้รับ การใช้ และการครอบครอง[88]

บุคคลกระทำความผิด หาก ได้รับ ใช้ หรือ ครบครองทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญา

แต่อย่างไรก็ดี บุคคลนั้นจะไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิด หากได้เปิดเผยโดยได้รับอนุญาตตามมาตรา 338 หรือ ตั้งใจจะเปิดเผยแต่ไม่สามารถทำได้โดยมีเหตุอันสมควร หรือได้กระไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัตินี้ หรือตามบทบัญญัติใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางอาญา หรือผลประโยชน์จากการดำเนินการทางอาญา

เพื่อวัตถุประสงค์ของมาตรานี้ บุคคลใดได้รับทรัพย์สิน ได้ใช้ หรือครอบครองทรัพย์สิน ยังไม่เพียงพอต่อการพิจารณา หากมูลค่าของสิ่งตอบแทนนั้นมีมูลค่าน้อยกว่าทรัพย์สิน หรือมูลค่าของการใช้หรือครอบครองอย่างมีนัยสำคัญ แต่อย่างไรก็ดี จะไม่ใช้ในกรณีที่บุคคลให้ทรัพย์สิน หรือให้บริการ โดยที่รู้หรือสงสัยว่าอาจเป็นการช่วยบุคคลอื่นกระทำความผิดทางอาญา

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

---

[88] Proceeds of Crime Act 2002, Section 329 Acquisition, use and possession

(1) A person commits an offence if he—

(a) acquires criminal property;

(b) uses criminal property;

(c) has possession of criminal property.

(2) But a person does not commit such an offence if—

(a) he makes an authorised disclosure under section 338 and (if the disclosure is made before he does the act mentioned in subsection (1)) he has the appropriate consent;

(b) he intended to make such a disclosure but had a reasonable excuse for not doing so;

(c) he acquired or used or had possession of the property for adequate consideration

3.2.3.2 มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล

เรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชนที่แท้จริงของนิติบุคคลประเทศอังกฤษนั้น ได้มีการนำมาใช้บังคับกับนิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศอังกฤษ เช่น บริษัทจำกัด (โดยการค้ำประกัน) (Private company limited by guarantee) บริษัทไม่จำกัดความรับผิด (Unlimited Company) ห้างหุ้นส่วน (partnerships) และ บริษัทที่จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนในประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป (Societas Europaea) [89]

กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้มีการจดทะเบียนผู้มีอำนาจควบคุมหรือเป็นเจ้าของบริษัท (Persons with Significant Control (PSC)) ในกรณีที่ PSC เป็นบริษัท ถือเป็นนิติบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Relevant Legal Entity (RLE)) ซึ่งเดิมมีการออกกฎหมายครั้งแรกในปี พ.ศ. 2559 ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบว่าด้วยการป้องกันการฟอกเงินครั้งที่ 4 (AMLD 4) เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2560 โดยข้อมูลของบริษัทต่าง ๆ นั้น จะถูกเก็บบักทึกและรวบรวมไว้ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ Companies House ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัด BSI (Department for Business, Innovation, and Skills) รับผิดชอบการจดทะเบียนบริษัทประเทศอังกฤษ ตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนนิติบุคคล พ.ศ. 2549 (Companies Act 2006)

จุดประสงค์ของกฎหมายนี้คือ การให้มีการบังคับใช้กฎหมายในประเทศและระหว่างประเทศเพื่อให้สามารถระบุความเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง โดยบังคับใช้กับนิติบุคคลทั้งหมดที่จดทะเบียนจัดตั้งหรือจัดตั้งขึ้นในประเทศอังกฤษ แต่ไม่รวมถึงบริษัทที่จดทะเบียนในอังกฤษในฐานะบริษัทต่างประเทศเท่านั้น ซึ่งเพื่อให้มั่นใจว่าได้ถึงข้อมูลการเป็นเจ้าของผลประโยชน์ สามารถตรวจสอบย้อนกลับไปยังเจ้าของผลประโยชน์สูงสุดได้[90]

[89] Juerg Birri, UBO disclosure requirements within the EU [Online]. Available from : https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2018/07/gls-transparency-register-web.pdf

[90] Alexandra Dernie, TIME FOR TRANSPARENCY, THE BENEFICIAL OWNERSHIP ACT 2017 [Online]. Available from : https://www.applebyglobal.com/publications/time-for-transparency-the-beneficial-ownership-act-2017/.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

โดยการลงทะเบียนของนิติบุคคลนั้น เป็นลงทะเบียนข้อมูลของบุคคลที่มีอำนาจควบคุมของนิติบุคคลและผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง โดยให้ความหมายไว้ว่า เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ [91]

1. ถือหุ้นทางตรงหรือทางอ้อมเกินกว่าร้อยละ 25 ในนิติบุคคล

2. ถือหุ้นทางตรงหรือทางอ้อมเกินกว่าร้อยละ 25 ของสิทธิออกเสียงในบริษัท

3. มีสิทธิแต่งตั้งหรือถอดถอนเสียงส่วนใหญ่ของคณะกรรมการ กรรมการผู้จัดการไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

4. บุคคลที่มีสิทธิออกคำสั่งอำนาจควบคุมกิจการอย่างมีนัยสำคัญ มีอิทธิพลหรือควบคุมนิติบุคคลนั้น (ใช้ได้เฉพาะในกรณีที่ (1.) ถึง (3.) ไม่สามารถบังคับใช้ได้)

5. ความน่าเชื่อถือจะเกิดขึ้นหรือบริษัทจะเป็นไปตามเงื่อนไขตามข่อ 1 – 4 หากว่าเป็นบุคคลใด ๆ ที่มีสิทธิในการควบคุมกิจการ มีอิทธิพลสำคัญหรือควบคุมกิจกรรมของความน่าเชื่อถือหรือ บริษัทนั้น

ในการเก็บรักษาข้อมูลของบุคคลที่มีอำนาจควบคุมของนิติบุคคลและผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง หน่วยงานที่รับผิดชอบ จะต้องดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวเป็นเวลา 5 ปี และสามารถเปิดเผยได้ โดยการเข้าถึงรายละเอียดการเป็นเจ้าของผู้รับผลผลประโยชน์ และผู้มีอำนาจควบคุมนิติบุคคลมีเพียงบางหน่วยงานเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงและรับข้อมูลที่มีอยู่ได้ เช่น หน่วยข่าวกรองทางการเงิน, อัยการสูงสุด ผู้ประเมินภาษีเงินได้ หน่วยงานบริการด้านการเงิน หัวหน้าตำรวจ พนักงานเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรและสรรพสามิต โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะต้องส่งหนังสือแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เก็บรักษาข้อมูลเพื่อขอข้อมูลและยืนยันว่าคำขอนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุญาตตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นจะต้องได้รับภายใน 7 วันนับจากวันที่แจ้ง [92]

[91] Juerg Birri, UBO disclosure requirements within the EU [Online]. Available from : https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2018/07/gls-transparency-register-web.pdf

[92] Alexandra Dernie, TIME FOR TRANSPARENCY, THE BENEFICIAL OWNERSHIP ACT 2017 [Online]. Available from : https://www.applebyglobal.com/publications/time-for-transparency-the-beneficial-ownership-act-2017/.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

หากเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงหรือผู้มีอำนาจควบคุมกิจการ ไม่ได้แจ้งรายละเอียดต่อเจ้าหน้าที่หรือไม่แจ้งให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงใด ๆ หรือไม่สามารถทำตามขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการกระทำความผิด จะสามารถถูกลงโทษได้ โดยหากเจ้าหน้าที่พบว่ามีการกระทำความผิดที่เฉพาะเจาะจงหรือไม่สามารถรักษาและเก็บรักษาข้อมูลที่จำเป็น หรือมีเจตนากระทำการเท็จหรือหลอกลวงโดยใช้ข้อความที่เป็นเท็จหลอกลวงหรือทำให้เข้าใจผิด จะมีโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 2 ปี และปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ[93]

3.2.3.3 บทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงิน

การกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ ได้มีการกำหนดโทษไว้ในมาตรา 334 (1)[94] โดยแบ่งการกำหนดโทษไว้เป็น 2 กรณี คือ

(1) กรณีที่ตัดสินอย่างรวบรัด (on summary conviction) [95] ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกินจำนวนสูงสุดตามที่กฎหมายกำหนด หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือ

(2) การพิสูจน์ความผิดต่อลูกขุน (on conviction on indictment) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 14 ปี หรือปรับไม่เกินจำนวนสูงสุดตามที่กฎหมายกำหนดหรือทั้งจำทั้งปรับ

สำหรับความผิดฐานฟอกเงินของกฎหมายประเทศอังกฤษ ไม่ได้มีการกำหนดฐานความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลไว้โดยเฉพาะ ทั้งบุคลธรรมดาและนิติบุคคลหากกระทำความผิดฐานฟอกเงินต่างมีอัตราโทษเดียวกัน คือ จำคุกไม่เกิน 14 ปี หรือปรับไม่จำกัดจำนวนหรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งในการพิจารณาคดีของประเทศอังกฤษ ศาลสามารถมีดุลพินิจในการพิจารณาคดี

---

[93] Department for Business Innovation & Skills, Enhancing transparency of beneficial ownership information of foreign companies [Online]. Available from : https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/512333/bis-16-161-beneficial-ownership-transparency.pdf

[94] Proceeds of Crime Act 2002, Section 334 Penalties

(1) A person guilty of an offence under section 327, 328 or 329 is liable—

(a) on summary conviction, to imprisonment for a term not exceeding six months or to a fine not exceeding the statutory maximum or to both, or

(b) on conviction on indictment, to imprisonment for a term not exceeding 14 years or to a fine or to both

[95] การตัดสินแบบรวบรัด on summary conviction[95] คือ การพิสูจน์ความผิดของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการพิจารณาก่อนผู้พิพากษา หรือศาล โดยไม่มีการแทรกแซงของลูกขุน ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจมาจากกฎหมายของประเทศอังกฤษ และในหลายๆ รัฐ โดยการดำเนินการต่าง ๆ ไม่มีการแทรกแซงจากลูกขุน แต่ฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา จะพ้นข้อกล่าวหา หรือถูกลงโทษ โดยการออกเสียงของบุคคลที่กฎหมายแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาของเขา

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ได้อย่างกว้างในการกำหนดอัตราโทษตามคำพิพากษา โดยต้องนำปัจจัยในลักษณะเหตุพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ความเสียหายที่เกิดขึ้นมา ความเหมาะสมของอัตราโทษกับการกระทำความผิด รวมถึงเหตุลดโทษต่าง ๆ มาเป็นหลักในการประกอบการพิจารณา เพื่อให้สอดคล้องและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญาทั้งหมด โดยไม่ได้แยกการลงโทษตามแต่ละวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญา ซึ่งในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลไม่ได้มีการกำหนดอัตราขั้นต่ำขั้นสูงไว้สำหรับโทษปรับในการกำหนดอัตราโทษปรับ นอกจากนำปัจจัยที่กล่าวไว้ข้างต้นมาประกอบการพิจารณาแล้ว ศาลจะต้องพิจารณาถึงความสามารถในการชำระค่าปรับของผู้กระทำความผิดแต่ละราย ว่าสามารถชำระอัตราโทษปรับได้หรือไม่ รวมถึงระยะเวลาที่เหมาะสม ดังนั้น ถึงแม้ว่าอัตราโทษปรับในฐานความฟอกเงินของนิติบุคคลจะไม่ได้มีการกำหนดจำนวนอัตราค่าปรับไว้ แต่การกำหนดอัตราการลงโทษขึ้นอยู่ที่ศาลเป็นผู้พิจารณาในการกำหนดอัตราค่าปรับ ทั้งนี้ต้องให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์การลงโทษทางอาญา สอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างการกระทำความผิดกับผลเสียหายที่เกิดขึ้น รวมถึงความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงและความสามารถในการชำระค่าปรับของผู้กระทำความผิดด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าประเทศอังกฤษไม่มีการกำหนดอัตราค่าปรับในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ การจะนำมาปรับใช้ในประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่ายังไม่มีความเหมาะสม แม้ว่าศาลอาจพิจารณาค่าปรับได้สูง อันสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวที่จะกระทำความผิด ในทางกลับกันจะเป็นการเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจมากเกินไป และอาจส่งผลต่อการดำเนินกระบวนการยุติธรรม เจ้าหน้าที่อาจจะใช้หลักในเรื่องดังกล่าวเรียกร้องเงินหรือทรัพย์สินจากผู้กระทำความผิด เพื่อไม่ให้ต้องถูกดำเนินการตามกฎหมายได้

3.2.3.4 อายุความในความผิดฐานฟอกเงิน

สำหรับเรื่องอายุความฟ้องคดี ตามหลักกฎหมายทั่วไปของระบบกฎหมายคอมมอลลอว์ ไม่มีการกำหนดหรือข้อจำกัดเกี่ยวกับอายุความ ซึ่งหลังจากที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว ผู้เสียหายสามารถดำเนินการฟ้องร้องคดีได้ และสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ตลอดระยะเวลา โดยไม่นำเรื่องของระยะเวลามาเป็นเงื่อนไขในการดำเนินคดี ตามหลักกฎหมายจารีตประเพณี “nullum tempus occurit regi” โดยเป็นถือว่าการดำเนินคดีอาญาเป็นหน้าที่ของรัฐ รัฐสามารถดำเนินการเวลาใดย่อมได้[96] แต่อย่างไรก็ดีต่อมาได้มีการกำหนดเรื่องอายุความขึ้น โดยเป็นการกำหนดอายุความในคดีต่าง ๆ ในฐานความผิดบางฐานที่มีอัตราโทษที่ไม่รุนแรง เช่น คดีทางแพ่งที่

[96] พจนา โสภาเจริญวงศ์, อายุความในคดีอาญา (ออนไลน์) 4 กรกฎาคม 2562 แหล่งที่มา : http://web.krisdika.go.th/pdfPage.jsp?type=act&actCode=172

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

เกี่ยวกับหนี้สินหรือผิดสัญญา คดีบุกรุก คดีที่เกี่ยวกับทรัพย์ คดีกรรโชกทรัพย์ คดีทำร้ายร่างกาย เป็นต้น เนื่องจากหากปล่อยเวลาไปช้านานอาจทำให้กระบวนการยุติธรรมเสียหาย ไม่ว่าเป็นเรื่องของการรวบรวมและพิสูจน์พยานหลักฐาน หรือบางฐานความผิดหากดำเนินการล่าช้าอาจทำให้สังคมเอาเยี่ยงอย่างในการกระทำความผิดได้ ในการนี้ขอยกตัวอย่างฐานความผิดบางฐานที่มีการกำหนดอายุความ เช่น การเรียกร้องในความผิดเกี่ยวกับสัญญามีอายุความ 6 ปีนับแต่วันที่มีการผิดสัญญา คดีทำร้ายร่างกายมีอายุความ 3 ปีนับแต่วันที่เกิดความเสียหาย คดีหมิ่นประมาทมีอายุความ 1 ปีนับวันที่มีการหมิ่นประมาท ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นความผิดดังกล่าวฐานความผิดที่ไม่ได้ร้ายแรงและมีอัตราโทษที่ไม่รุนแรง

สำหรับในฐานความผิดที่มีความรุนแรงและอัตราโทษที่รุนแรง รัฐก็ยังคงสามารถดำเนินการฟ้องร้องคดีได้ตลอดระยะเวลา เช่น ความผิดเกี่ยวกับทางเพศ คดีการก่อการร้าย หรือคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ดังนั้น หลักเกณฑ์ในการกำหนดว่าความผิดฐานใดต้องมีอายุความต้องพิจารณาถึงความร้ายแรงของการกระทำความผิดและอัตราโทษที่ได้รับว่ามีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันหรือไม่

ในกรณีความผิดฐานฟอกเงินของประเทศอังกฤษ ซึ่งถือได้ว่าคดีอาญาที่มีความร้ายแรงซึ่งส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประเทศอังกฤษ ทำให้การดำเนินการในความผิดฐานฟอกเงินของประเทศอังกฤษ รัฐสามารถดำเนินการได้ตลอดระยะเวลา[97] ไม่ว่าเป็นการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินและการดำเนินเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด[98]

3.3.4 ประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสได้มีการออกกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในปี พ.ศ. 2530 – 2531 โดยกำหนดให้การฟอกเงินและการโอนเงินระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการค้ายาเสพติดเป็นความผิดฐานฟอกเงิน ต่อมาปี พ.ศ.2533 ได้มามีการแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นในโดยได้ออกกฎหมายในการกำหดหน้าที่ในการเปิดเผยการโอนเงินที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด โดยหน้าที่ดังกล่าวนี้ เป็นหน้าที่ของสถาบันการเงินที่จะเป็นผู้มีหน้าที่รายงานเปิดเผยลักษณะและจำนวนของการโอนเงินใด ๆ ซึ่งมีเหตุอันเชื่อได้เงินดังกล่าวนั้นเป็นเงินหรือรายได้ที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด หลังจากนั้น จึงได้มีการเพิ่มเติมฐานความผิดอื่น ๆ เป็นความผิดมูลฐานที่เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สิน โดยกฎหมายฟอกเงินของประเทศฝรั่งเศส ได้กำหนดให้

[97]Mona Vaswanis, United Kingdom : Anti Money Laundering 2019 [Online]. Available from : https://iclg.com/practice-areas/anti-money-laundering-laws-and-regulations/united-kingdom.

[98] John Binns, Anti-money laundering and fraud in the United Kingdom [Online]. Available from : https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=f0870ad8-910f-4bef-a6f3-5445c93bd94d

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดอย่างหนึ่งในความผิดทางอาญา มีการกำหนดอัตราโทษสำหรับการกระทำความผิด คือโทษจำคุกและโทษปรับ

3.2.4.1 หลักการและสาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

กฎหมายฟอกเงินของประเทศฝรั่งเศส ได้ให้นิยามของการฟอกเงิน คือ การนำเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิดตามมูลฐานต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ ไปทำการเปลี่ยนแปลงสภาพให้เสมือนว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยสุจริต และยิ่งไปกว่านั้นการฟอกสินทรัพย์หรือทรัพย์สินเฉพาะของธุรกรรมหรือกิจกรรมบางอย่างอาจถือเป็นความผิดทางอาญาโดยเฉพาะ เช่น การฟอกเงินผ่านการกระทำความผิดทางศุลกากร ดังนั้น การฟอกเงินโดยทั่วไปประกอบด้วย

การอำนวยความสะดวกโดยวิธีการใด ๆ ที่เปลี่ยนแปลงแหล่งที่มาของทรัพย์สินหรือรายได้ของผู้กระทำความผิดทางอาญาหรือความผิดทางอาญาที่ทำให้บุคคลนั้นได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือการช่วยในการลงทุนปกปิดหรือแปลงทรัพย์สินทั้งทางตรงและทางอ้อมของความผิดทางอาญา โดยสันนิษฐานว่าทรัพย์สินหรือเงินนั้น เป็นทรัพย์สินทางตรงหรือทางอ้อมที่เกี่ยวกับความผิดทางอาญาหรือความผิดทางอาญา

สำหรับหน่วยงานของประเทศฝรั่งเศสที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีดังนี้

1. The French Prudential Supervision and Resolution Authority (ACPR) เป็นหน่วยงานอิสระที่ทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของสถาบันการเงิน บริษัทประกันภัยสถาบันการเงินอิเล็กทรอนิกส์และ บริษัทการลงทุนต่าง ๆ ในประเทศฝรั่งเศส ซึ่งอยู่ภายใต้ของธนาคารกลางประเทศฝรั่งเศส (Banque de France) เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT)

2. Autorité des Marches (AMF) เป็นหน่วยงานกำกับดูแลการลงทุนในตลาดทุนในประเทศฝรั่งเศส มีหน้าที่ในการกำกับดูแลเงินลงทุนในตราสารทางการเงินและในการออมอื่น ๆ ทั้งหมด เพื่อไม่ให้ถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

โดยทั้งสองหน่วยงานนี้ เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและสนับสนุนทางการการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งภาคตลาดเงินและตลาดทุน นอกจากนี้ยังมี Traitement du renseignement et action contre les circuits clancestins

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

financier (TRACFIN) เป็นหน่วยงานของกระทรวงการคลังประเทศฝรั่งเศส เป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่อสู้ในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย มีหน้าที่ในการประมวลผลข้อมูลและการดำเนินการกับวงจรทางการเงินที่ผิดกฎหมาย ซึ่งถือได้ว่า TRACFIN เป็นหน่วยข่าวกรองทางการเงินของฝรั่งเศส (FIU)[99]

3.2.4.2 มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล

ประเทศฝรั่งเศสเป็นหนึ่งในสมาชิกเครือสภาพยุโรป (EU) จำเป็นต้องที่จะแก้ปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศเพื่อสอดคล้องกับคำสั่ง (EU) 2018/843 ของรัฐสภายุโรปและที่ปรึกษาสภา30 พฤษภาคม 2018 ในการแก้ไขคำสั่ง (EU) 2015/849 ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกันการใช้ของระบบการเงินเพื่อการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินของผู้ก่อการร้าย โดยการแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งต่อต้านการฟอกเงินของสหภาพยุโรป (AMLD ครั้งที่ 5) เมื่อมีผลบังคับใช้โดยกำหนดให้หน่วยงานบางแห่งของประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรปต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการตรวจสอบสถานะทางการเงินของลูกค้าเมื่อมีการทำธุรกรรมทางธุรกิจและมีนโยบายและขั้นตอนในการตรวจจับป้องกันและรายงานการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยในเรื่องของความโปร่งใสและผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การเชื่อมโยงและจัดเก็บข้อมูลในการลงทะเบียนผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล[100]

สำหรับการกำหนดหลักเกณฑ์นี้ เพื่อปรับปรุงความโปร่งใสเกี่ยวข้องกับการลงทะเบียนเป็นเจ้าของผลประโยชน์ส่วนกลางในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป เจ้าของผลประโยชน์หมายถึง บุคคลธรรมดา ที่เป็นเจ้าของหรือผู้ควบคุมนิติบุคคลนั้น และหรือบุคคลธรรมดาที่มีการทำธุรกรรมหรือกิจดำเนินกิจการในนามของนิติบุคคล โดยการแก้ไขกำหนดให้มีการลงทะเบียนเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงไว้ที่ส่วนงานกลางเปิดเผยต่อสาธารณชนทั่วไปได้เมื่อดำเนินการขออนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งแต่เดิมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยข่าวกรองทางเงิน

[99] The International Comparative Legal Guides and the International Business Reports are published by : Global Legal Group, France : Anti Money Laundering 2019 [Online], 20 June 2018 Available from : https://iclg.com/practice-areas/anti-money-laundering-laws-and-regulations/france

[100] Joseph Smallhoover, Registration of Beneficial Ownership in French Companies [Online]. Available from : https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=aea30071-2971-48f5-aa57-6869eb43aa14.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย หรือหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องการแสดงตนและพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า จะเป็นผู้เข้าถึงข้อมูลได้

นอกจากนี้ยังเป็นการอำนวยความสะดวกความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศสมาชิกในเครือสหภาพยุโรป ในการเชื่อมต่อการลงทะเบียนส่วนงานกลางของข้อมูลเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง โดยข้อมูลดังกล่าวจะถูกจัดเก็บไว้ 5 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่ถูกลบออกจากข้อมูลผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงส่วนกลาง [101]

ในฐานะที่ประเทศฝรั่งเศสต้องปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวนั้น ได้มีกำหนดเรื่องเกี่ยวกับความโปร่งใสและผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลไว้ในกฎหมาย Monetary and Financial Code โดยกำหนดให้นิติบุคคลต้องระบุถึงผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลนั้น ซึ่งสำหรับคำจำกัดความของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงนั้น ตามกฎหมาย Monetary and Financial Code สรุปได้ว่า ผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง หมายถึงบุคคลธรรมดาที่มีอำนาจควบคุมทางตรงหรือทางอ้อมหรือบุคคลธรรมดาที่มีอำนาจในการ ดำเนินการกิจการของนิติบุคคล นอกจากนี้ หมายความรวมถึงบุคคลธรรมดาที่มีหุ้นส่วนทั้งทางตรงหรือทางอ้อมมากกว่า 25% ของจำนวนหุ้นหรือสิทธิออกเสียงในนิติบุคคล หรือบุคคลธรรมดาที่มีอำนาจควบคุม บริหารจัดการนิติบุคคลทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วย[102]

บทบัญญัตินี้บังคับใช้กับบริษัทที่ดำเนินกิจการในประเทศฝรั่งเศส ดำเนินการลงทะเบียนเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงกับสำนักทะเบียนพาณิชย์และหน่วยงานภายในของศาลพาณิชย์ฝรั่งเศสโดยข้อมูลที่บริษัทต้องยื่นในการลงทะเบียนนั้น เป็นหลักเหมือนกับการที่กำหนดโดยสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานดำเนินการขั้นตอนการแสดงตนและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า โดยต้องรายงานข้อมูลดังกล่าวนับตั้งแต่วันที่ได้มีการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ซึ่งการเข้าถึงข้อมูลทะเบียนเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงนั้น ได้จำกัดสิทธิไว้เฉพาะ

[101] Jenny Gesley, European Union: 5th Anti-Money Laundering Directive Enters into Force [Online]. Available from : http://www.loc.gov/law/foreign-news/article/european-union-5th-anti-money-laundering-directive-enters-into-force./

[102] Transparancy International the global coalition against corruption, FRANCE BENEFICIAL OWNERSHIP TRANSPARENCY [Online]. Available from : https://www.transparency.org/files/content/publication/2015_BOCountryReport_France.pdf.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ผู้พิพากษาของศาลแพ่งและกระทรวงยุติธรรม สถาบันการเงินที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และบุคคลอื่นใดที่ได้รับอนุญาตจากศาล[103]

ตามมาตรา L.561-56 กฎหมาย Monetary and Financial Code เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของผลประโยชน์ของ บริษัท จะต้องประกอบด้วย วันที่และการลงนามโดยผู้แทนของนิติบุคคลที่ยื่นข้อมูล และข้อมูลต่อไปนี้ที่เกี่ยวกับนิติบุคคล ได้แก่ ชื่อหรือชื่อธุรกิจ รูปแบบทางกฎหมาย ที่อยู่ของสำนักงานจดทะเบียน และ หมายเลขประจำตัวของนิติบุคคลตามด้วยชื่อเมืองที่บริษัท จดทะเบียนตั้งอยู่ รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ได้แก่ ชื่อ ชื่อที่ใช้, นามแฝง วันที่และสถานที่เกิด สัญชาติ, ที่อยู่ส่วนบุคคลของแต่ละบุคคล รูปแบบของการควบคุมนิติบุคคล; และ วันที่บุคคลกลายเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของหรือนิติบุคคล[104]

สำหรับบทลงโทษของฝ่าฝืนหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวนั้น ตามมาตรา L.561-49 ของกฎหมาย Monetary and Financial Code กำหนดไว้ว่าการที่ไม่สามารถยื่นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของผลประโยชน์กับการลงทะเบียนของนิติบุคคลหรือยื่นเอกสารที่มีข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์นั้น ในกรณีบุคคลธรรมดาต้องระวางโทษจำคุกหก 6 เดือน หรือปรับ 7,500ยูโร หรือทั้งจำทั้งปรับและในกรณีนิติบุคคลปรับ 37.500 ยูโร อีกทั้งบุคคลที่ถูกตัดสินว่ากระทำความผิดในฐานดังกล่าวจะต้องได้รับโทษจากการห้ามการจัดการและการถูกตัดสิทธิ์บางส่วนของสิทธิพลเมืองที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศส ซึ่งหากนิติบุคคลพบว่าเป็นผู้กระทำความผิดนี้จะต้องเสียค่าปรับนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในมาตรา131-39 ของประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศส อีกทั้ง นิติบุคคลดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของศาลเป็นระยะเวลาสูงสุดห้า 5 ปี หรือปิดสถานประกอบการของนิติบุคคลเป็นเวลาไม่เกิน 5ปี หรือถูกตัดสิทธิ์จากการประกวดราคาสาธารณะไม่ว่า

[103] Joseph Smallhoover, Registration of Beneficial Ownership in French Companies [Online]. Available from : https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=aea30071-2971-48f5-aa57-6869eb43aa14.

[104] Stephenson Harwood, France: Obligation To File A Document Identifying The Beneficial Owner(S) Of French Companies [Online]. Available from : http://www.mondaq.com/france/x/668388/Corporate+Commercial+Law/Obligation+To+File+A+Document+Identifying+The+Beneficial+OwnerS+Of+French+Companies.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

จะเป็นการถาวรหรือไม่เกิน 5 ปี หรือห้ามมิให้มีการระดมทุนต่อสาธารณชนเป็นการถาวรหรือเป็นระยะเวลาสูงสุด 5 ปี [105]

3.2.4.3 บทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงิน

สำหรับความผิดฐานฟอกเงินในประเทศฝรั่งเศสถือได้ว่าเป็นคดีอาญาที่มีระดับความร้ายแรง ซึ่งการลงโทษในความผิดเช่นนี้ จะเป็นการลงโทษกักขังหรือจำคุกเป็นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ โดยสูงสุดอยู่ที่กักขังหรือจำคุกตลอดชีวิต การลงโทษปรับจะเป็นในลักษณะมีการกำหนดเพิ่มขึ้นจากการลงโทษตามปกติที่ได้กำหนดไว้ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา ในกรณีนิติบุคคลได้กระทำความผิดเดียวกันกับบุคคลธรรมดา อัตราโทษปรับจะเพิ่มเป็น 5 เท่าของอัตราโทษปรับที่ใช้บังคับกับบุคคลธรรมดา

ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสได้กำหนดอัตราโทษในความผิดฐานฟอกเงินทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล โดยในกรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานฟอกเงิน จะมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีและปรับเป็นเงิน 375,000 ยูโร และในกรณีนิติบุคคลกระทำความเช่นเดียวกันจะมีอัตราโทษปรับ 1,875,000 ยูโร ซึ่งอัตราโทษปรับจะสูงกว่ากรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิด 5 เท่า แต่ถ้าเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่จัดตั้งมาโดยเฉพาะเพื่อการฟอกเงิน อัตราโทษสำหรับบุคคลธรรมดา คือ จำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับไม่เกิน 750,000 ยูโร และในกรณีนิติบุคคล จะมีอัตราโทษปรับ คือ ปรับไม่เกิน 3,750,000 ยูโร ทั้งนี้ยังมีการกำหนดบทลงโทษเสริมหรือมาตรการลงโทษด้วยวิธีอย่างอื่นที่เป็นการเพิ่มเติมจากบทลงโทษข้างต้น เช่น ปิดสถานประกอบกิจการ ปิดประกาศคำพิพากษาของศาลหรือเผยแพร่ ให้ประชาชนทั่วไปรับทราบถึงลักษณะของการกระทำความผิดเป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าเรื่องอัตราค่าปรับในการลงโทษนิติบุคคลในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของประเทศฝรั่งเศสมีอัตราค่าปรับที่มีมูลค่าสูง มีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นมากกว่าประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย ซึ่งสามารถนำปรับใช้ในประเทศไทยได้ เนื่องด้วย

1. จำนวนอัตราค่าปรับที่มีมูลค่าสูง ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษสอดคล้องกับการกระทำความผิด ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญา ทำให้นิติบุคคลได้รับผลจาก

[105] Patrick Mousset, Obligation to file a document identifying the beneficial owner(s) of French companies[Online]. Available from : https://www.shlegal.com/insights/obligation-to-file-a-document-identifying-the-beneficial-owner(s)-of-french-companies.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

การกระทำความผิดสอดคล้องกับสิ่งที่นิติบุคคลได้กระทำลงไป และสังคมเกิดความตื่นตัวและยับยั้งป้องปรามการกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันได้

2. อัตราค่าปรับมีความหลากหลายและยืดหยุ่นสอดคล้องกับการกระทำความผิดและผลของการกระทำความผิด โดยมีนำค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนดและการเพิ่มอัตราค่าปรับอีกเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของมูลค่าของทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินสำหรับบุคลธรรมดาและจำนวน 2.5 เท่าสำหรับกรณีนิติบุคคล

3. การนำมาตรการอื่น ๆ มาใช้บังคับกับกรณีนิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ไม่ว่าเป็นการสั่งปิดกิจการของนิติบุคคล การห้ามดำเนินงานของกรรมการ ผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลที่ใช้นิติบุคคลกระทำความ หรือการเผยแพร่โฆษณา ถึงคำพิพากษาและรายละเอียดในการกระทำความผิดให้ประชาชนทั่วไปและสังคมรับรู้ เป็นทำให้ตัดโอกาสในการกระทำความผิดในครั้งต่อไปและเป็นการทำให้สังคมเกิดการเรียนรู้สร้างภูมิคุ้มกันต่อการป้องกันไม่เห็นตนเองตกผู้เสียหายจากการกระทำความผิดครั้งต่อไป[106]

3.2.4.4 อายุความในความผิดฐานฟอกเงิน

ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบซีวิลลอว์ ในเรื่องของอายุความในคดีอาญาได้กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศฝรั่งเศส ในการพิจารณาในการกำหนดอายุความของประเทศฝรั่งเศสจะพิจารณาจากฐานความผิดและอัตราโทษสูงสุดของฐานความผิดนั้น ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับที่ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยกำหนดใช้อยู่

โดยการกำหนดอายุความในคดีอาญาของประเทศฝรั่งเศส มีการกำหนดอายุความไว้ 4 กรณีหลัก คือ [107]

1. กรณีความผิดลุโทษ (contravention) ฐานความผิดที่มีอัตราโทษปรับไม่เกิน 2,000 ฟรังค์ฝรั่งเศส (3,000 ยูโร) หรือจำคุกตั้งแต่ 1 วัน ถึง 2 เดือน มีอายุความ 3 ปี

2. กรณีความผิดที่มีโทษปานกลาง (delit) ความผิดที่มีโทษปรับเกิน 2,000 ฟรังก์ฝรั่งเศสขึ้นไป หรือจำคุกตั้งแต่ 2 เดือน ถึง 5 ปี มีอายุความ 5 ปี

3. กรณีอุกฉกรรจ์ (Crime) ได้แก่ความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปจนถึงจำคุกตลอดชีวิต มีอายุความ 20 ปี

[106] The International Comparative Legal Guides and the International Business Reports are published by : Global Legal Group, France : Anti Money Laundering 2019 [Online], 20 June 2018 Available from : https://iclg.com/practice-areas/anti-money-laundering-laws-and-regulations/france

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

4. ความผิดเกี่ยวกับชาติพันธ์ เช่น กรคัดเลือกพันธ์มนุษย์และการคัดลอกพันธุกรรม มีอายุความ 30 ปี

ในความผิดฐานฟอกเงินของประเทศฝรั่งเศส มีการกำหนดเรื่องอายุความไว้ แต่เดิมอายุความของความผิดฐานฟอกเงินปกติของบุคคลธรรมดา จะมีอายุความ 5 ปี ซึ่งพิจารณาจากอัตราโทษที่กำหนดคือ จำคุก 5 ปีและปรับเป็นเงิน 375,000 ยูโร หรือประมาณ 424,700 ฟรังก์ฝรั่งเศส และความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลซึ่งมีแต่อัตราโทษปรับ จะมีอายุความ 5 ปี เช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ดี หากเป็นการกระทำความผิดที่มีกระทำมีลักษณะเป็นปกติธุระ หรือเป็นการกระทำโดยบุคคลธรรมดา หรือองค์กรกลุ่มเฉพาะเพื่อการฟอกเงินหรือเป็นกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งมาเพื่อการฟอกเงิน ในกรณีนี้ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับไม่เกิน 750,000 ยูโร และคดีจะมีอายุความ 20 ปี เนื่องมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป[108]

ต่อมาได้มีการแก้ไขหลักเกณฑ์ในเรื่องอายุความของความผิดฐานฟอกเงินขึ้นใหม่ โดยกำหนดให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องดำเนินคดีภายในอายุความ 6 ปี นับแต่วันที่กระทำความผิดเกิดขึ้น แต่ไม่เกิน 12 ปี นับวันที่ถูกกล่าวหา ในกรณีการฟอกที่กระทำโดยปกติธุระหรือเป็นการกระทำโดยบุคคลธรรมดาหรือองค์กรกลุ่มเฉพาะเพื่อการฟอกเงินหรือเป็นกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งมาเพื่อการฟอกเงิน อายุความจะมีระยะเวลา 20 ปีนับแต่วันที่กระทำความผิด แต่ไม่เกิน 30 ปี นับแต่วันที่มีคณะกรรมการตั้งข้อกล่าวหา[109]

จากที่กล่าวมาข้างต้น แม้ว่าประเทศฝรั่งเศสจะกำหนดอายุความโดยพิจารณาจากฐานความผิดและอัตราโทษสูงสุดของฐานความผิดแบบเดียวกับประเทศไทยกำหนดใช้อยู่ แต่อย่างไรก็ดี ในความผิดฐานฟอกเงินที่ทำเป็นปกติธุระหรือการกระทำโดยองค์กรเพื่อการฟอกเงินโดยเฉพาะประเทศฝรั่งเศสได้มีการกำหนดอายุความไว้เฉพาะ โดยมีระยะเวลายาวกกว่าอายุความทั่วไป ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทย โดยผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรนำเรื่องการกำหนดอายุความเฉพาะมาปรับใช้กับความผิดฐานฟอกเงินโดยนิติบุคคล (ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดมูลฐานและกระทำความผิดฐานฟอกเงิน) เพราะจะทำให้อายุความมีระยะเวลาที่ยาวขึ้น ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

---

[108] The International Comparative Legal Guides and the International Business Reports are published by : Global Legal Group, France : Anti Money Laundering 2019 [Online], 20 June 2018 Available from : https://iclg.com/practice-areas/anti-money-laundering-laws-and-regulations/france

[109] The International Comparative Legal Guides and the International Business Reports are published by : Global Legal Group, France : Anti Money Laundering 2019 [Online], 20 June 2018 Available from : https://iclg.com/practice-areas/anti-money-laundering-laws-and-regulations/france

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

จากการศึกษาข้างต้นและเปรียบเทียบการกำหนดอายุความของต่างประเทศ จะเห็นได้ว่ามีอยู่สองแนวทางหลัก ๆ คือ ไม่มีการกำหนดอายุความและการกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลง ซึ่งทั้งสองแนวทางมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือการไม่นำเรื่องของอายุความมาใช้บังคับ แต่หากพิจารณาในรายละเอียด ในการกำหนดเรื่องอายุความยังคงความต่างกันในเรื่องของทฤษฎีและแนวความคิด ถ้านำหลักการไม่มีการกำหนดเรื่องของอายุความมาปรับใช้ ควรจะเป็นกรณีความผิดที่กฎหมายกำหนดว่าความผิดที่ร้ายแรงมีผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สินและความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมเป็นอย่างมาก เช่น การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การก่อการร้ายที่มุ่งประสงค์ต่อชีวิตผู้อื่น การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา แต่หากนำหลักการกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงมาปรับใช้ จะเป็นการกำหนดให้มีการหยุดนับระยะเวลาของอายุความบางช่วงบางตอน เช่น อายุความสะดุดหยุดลงกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีแต่ถ้าสามารถจับกุมตัวนำมาดำเนินคดีอายุความก็จะนับต่อจากเดิม

3.3 มาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคลของต่างประเทศ

การประกอบอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้น ส่วนใหญ่มักเป็นการประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ โดยเหล่าผู้กระทำความผิดมักเป็นบุคคลหรือองค์กรอาชญากรรมที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีฐานะหรือมีอิทธิพลในสังคม นำศักยภาพที่ตนเองมีอยู่นั้นมาพัฒนารูปแบบการการกระทำความผิดให้มีความหลากหลายและสลับซับซ้อน ซึ่งนิยมใช้รูปแบบในการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคล

การจัดตั้งนิติบุคคลในประเทศไทยนั้น ยังไม่มีมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคลมาใช้ดำเนินการในการปราบปรามเรื่องดังกล่าว เห็นได้ว่า ในทุกขั้นตอนของการจัดตั้งนิติบุคคลนั้น ในกรณีห้างหุ้นส่วนจำกัด ยังไม่มีมาตรการในการตรวจสอบบุคคลผู้ที่เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ หรือผู้ที่เป็นหุ้นส่วน หรือในกรณีบริษัทจำกัด ยังไม่มีมาตรการในการตรวจสอบรายชื่อหรือประวัติของกรรมการ กรรมการผู้จัด หรือผู้ถือหุ้นต่าง ๆ ทำให้การจัดตั้งนิติบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ สามารถจัดตั้งโดยง่าย ขาดการตรวจสอบทั้งก่อนการจัดตั้งหรือระหว่างการดำเนินกิจการ ด้วยเหตุนี้จึงอาจถูกใช้เป็นช่องทางในการกระทำความผิดหรือถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงิน

ผู้เขียนจึงขอยกตัวอย่างมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคลของประเทศต่าง ๆ เพื่อมาศึกษาและกำหนดแนวทางในการมีมาตรการดังกล่าวเพื่อมาปรับใช้ต่อไป

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

3.3.1 ประเทศออสเตรเลีย

กฎหมายของประเทศออสเตรเลียมีกฎหมายที่ชื่อว่า กฎหมายบริษัท 2001 (the Corporations Act, or CA 2001)[110] ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายบริษัทของประเทศอังกฤษ เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องการประกอบธุรกิจของประเทศออสเตรเลียทั้งในระดับรัฐบาลกลางและระดับรัฐ ซึ่งเกี่ยวข้องการนิติบุคคลประเภท ต่าง ๆ ไม่ว่าเป็นห้างหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัท โดยเป็นการกล่าวถึงตั้งแต่การก่อตั้งนิติบุคคลเพื่อดำเนินกิจการ ความรับผิดของกรรมการ ผู้ถือหุ้น ตลอดจนไปถึงการเลิกกิจการและสิ้นสุด ความเป็นนิติบุคคล ดังนั้น จึงเป็นกฎหมายหลักที่บังคับใช้เพื่อควบคุมและกำกับดูแลนิติบุคคลต่าง ๆ ที่จะจดทะเบียนที่ประเทศออสเตรเลีย

การบริหารงานจัดการบริษัทนั้น อำนาจในการดำเนินการตัดสินใจบริหารจัดการต่าง ๆ ล้วนเป็นอำนาจขึ้นอยู่กับ มติที่ประชุมผู้ถือหุ้น และมติกรรมการบริหารบริษัท ที่อยู่ภายใต้ระเบียบและข้อบังคับของบริษัทตามที่ได้ระบุไว้ในการจดทะเบียน ซึ่งในการใช้อำนาจการบริหารจัดการข้างต้นนั้น ถือว่าเป็นการแสดงเจตนาและเป็นกระทำของบริษัท แต่อย่างไรก็ตาม ในระเบียบและข้อบังคับนั้น มติที่ประชุมผู้ถือหุ้นไม่อาจก้าวล่วงในอำนาจการตัดสินใจของกรรมการบริษัทและกรรมการบริษัทไม่จำเป็นต้องดำเนินการตามมติผู้ถือหุ้นแต่มติที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีอำนาจในการดำเนินแต่งตั้ง ถอดถอน กรรมการบริษัทได้

ดังนั้น คุณสมบัติของกรรมการบริษัทย่อมเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับการตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วนและเข้มงวดมาก เพราะหากไม่มีการตรวจสอบคุณสมบัติของกรรมการบริษัท บริษัทอาจตกอยู่ภายใต้การควบคุมครอบงำโดยกรรมการที่ขาดคุณสมบัติ และนำการดำเนินงานธุรกิจของบริษัท มาใช้ผิดวัตถุประสงค์หรือนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรม ไม่ว่าเป็นการยักยอก ฉ้อโกงเป็นปกติธุระ ฉ้อโกงประชาชน ความผิดในการหลีกเลี่ยงภาษี หรือความผิดฐานฟอกเงิน

กฎหมายบริษัทของประเทศออสเตรเลียได้กำหนดคุณสมบัติของกรรมการผู้จัดการไว้ กล่าวคือ ต้องได้รับความยินยอมที่จะรับเป็นกรรมการบริษัท [111] เป็นบุคคลธรรมดาที่มีอายุตั้งแต่

---

[110] Federal Register of **Legislation**, Corporation Act 22001 [Online] 24 September 2018. Available from : https://www.legislation.gov.au/Details/C2018C00424

[111] Corporations Act 2001 201D Consent to act as director

(1) A company contravenes this subsection if a person does not give the company a signed consent to act as a director of the company before being appointed.

(2) The company must keep the consent.

(3) An offence based on subsection (1) or (2) is an offence of strict liability.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

18 ปี และต้องไม่มีคุณลักษณะต้องห้ามในการเป็นกรรมการบริษัท [112] โดยในเรื่องคุณสมบัติต้องห้ามนั้น ภายใต้กฎหมายบริษัท ส่วนที่ 2 D6 มาตรา 206B ได้กล่าวถึงการขาดคุณสมบัติของกรรมการบริษัทโดยอัตโนมัติ หากถูกตัดสินว่ากระทำความผิด กล่าวคือ[113]

1) บุคคลผู้ที่ถูกตัดสิทธิ์จากเป็นกรรมการบริษัท หากบุคคลผู้นั้น

1.1) ถูกตัดสินในข้อกล่าวหาที่ว่า

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

[112] Corporations Act 2001 201B Who can be a director

(1) Only an individual who is at least 18 may be appointed as a director of a company.

(2) A person who is disqualified from managing corporations under Part 2D.6 may only be appointed as director of a company if the appointment is made with permission granted by ASIC under section 206F or leave granted by the Court under section 206G.

[113] Corporations Act 2001 206B Automatic disqualification—convictions, bankruptcy and foreign court orders etc.

Convictions

(1) A person becomes disqualified from managing corporations if the person:

(a) is convicted on indictment of an offence that:

(i) concerns the making, or participation in making, of decisions that affect the whole or a substantial part of the business of the corporation; or

(ii) concerns an act that has the capacity to affect significantly the corporation's financial standing; or

(b) is convicted of an offence that:

(i) is a contravention of this Act and is punishable by imprisonment for a period greater than 12 months; or

(ii) involves dishonesty and is punishable by imprisonment for at least 3 months; or

(c) is convicted of an offence against the law of a foreign country that is punishable by imprisonment for a period greater than 12 months.

The offences covered by paragraph (a) and subparagraph (b)(ii) include offences against the law of a foreign country.

(2) The period of disqualification under subsection (1) starts on the day the person is convicted and lasts for:

(a) if the person does not serve a term of imprisonment—5 years after the day on which they are convicted; or

(b) if the person serves a term of imprisonment—5 years after the day on which they are released from prison.

1.1.1 เกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ทำให้เกิดผลกระทบในภาพรวมหรือในส่วนสำคัญของธุรกิจของบริษัท หรือ

1.1.2 เกี่ยวข้องในการกระทำที่สามารถมีผลกระทบอย่างมากต่อฐานะทางการเงินของบริษัท

1.2) ถูกตัดสินในความผิดที่

1.2.1 ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายบริษัทและถูกลงโทษโดยการจำคุกเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 12 เดือน ขึ้นไป หรือ

1.2.2 เกี่ยวกับการทุจริตและถูกลงโทษจำคุกอย่างน้อย 3 เดือน

1.3 ถูกตัดสินในข้อกล่าวหาของกฎหมายต่างประเทศที่ถูกลงโทษจำคุกเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 12 เดือน

ข้อกล่าวหาที่อยู่ภายใต้ข้อ 1.1 และ 1.2.1 ให้รวมถึงข้อกล่าวหาในกฎหมายต่างประเทศด้วย

ระยะเวลาการถูกตัดสิทธิ์ภายใต้ส่วนย่อย 1) เริ่มต้นในวันที่บุคคลนั้นถูกตัดสินและภายในระยะเวลา คือ

(a) ถ้าบุคคลนั้นไม่ได้รับโทษจำคุกเป็นเวลาตั้งแต่ 5 ปี นับแต่วันที่บุคคลนั้นถูกตัดสินลงโทษจำคุกหรือ (b) ถ้าบุคคลนั้นได้รับโทษจำคุก 5 ปี นับตั้งแต่หลังจากวันที่บุคคลนั้นพ้นโทษจากการจำคุก

ดังนั้น หากกรรมการของบริษัทถูกตัดสินหรือต้องคำพิพากษาว่ามีความผิดข้างต้น จะเป็นผู้ที่ขาดคุณสมบัติไม่สามารถเป็นกรรมการบริษัทใด ๆ ได้โดยอัตโนมัติ ไม่สามารถทำการบริหารดำเนินกิจการในธุรกิจของบริษัทได้เป็นระยะเวลา 5 ปี หรือหากถูกตัดสินให้จำคุกก็ต้องเว้นวรรคไม่สามารถบริหารดำเนินธุรกิจได้หลังจากพ้นโทษไปแล้ว 5 ปี ซึ่งหากนำบุคคลดังกล่าวผู้ที่ขาดคุณสมบัติการเป็นกรรมการบริษัท มากระทำการดำเนินการบริหารจัดการบริษัท โดยเข้ามีส่วนร่วมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ใช้อำนาจหรือกระทำการใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของบริษัท หรือกระทำการใด ๆ ที่โน้มน้าวการตัดสินใจดำเนินงานของกรรมการบริษัทคนอื่น เพื่อให้เป็นไปตามความ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ต้องการของตน[114] บุคคลที่ฝ่าฝืนถือว่าต้องรับโทษปรับ 5,000 เหรียญออสเตรเลียหรือจำคุก 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ[115] ทั้งรายชื่อผู้กระทำความจะถูกบันทึกไว้เป็นข้อมูลและหลักฐานต่อไปต่อไป

3.3.2 ประเทศไต้หวัน

กฎหมายของประเทศไต้หวันเป็นระบบกฎหมายแบบซีวิลลอร์ การจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลเพื่อประกอบกิจการดำเนินธุรกิจ สามารถจัดตั้งได้หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าเป็นการจัดตั้งแบบคนเดียวหรือรูปแบบหุ้นส่วน โดยต้องไปดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทกับ Department of Business Management ซึ่งประจำอยู่ตามที่ทำการเขตท้องที่เมืองต่าง ๆ ของประเทศไต้หวัน ซึ่งตามเขตเมืองที่บริษัทตั้งอยู่ โดยขั้นตอนการจัดตั้งการจดทะเบียนนั้น ต้องเตรียมเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าเป็น ที่อยู่/สถานที่ตั้งในการประธุรกิจ ประเภทกิจการธุรกิจ ชื่อบริษัทที่ต้องการจดทะเบียน ตรา/เครื่องหมายของบริษัท บัญชีธนาคารสำหรับบริษัท ผู้รับผิดชอบในการดำเนินกิจการหรือผู้มีอำนาจลงนาม[116]

ต่อมาประเทศไต้หวันได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย บริษัท ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในความพยายามที่มุ่งเน้นส่งเสริมการกำกับดูแลและตรวจสอบกิจการ เพื่อเป็นมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไต้หวัน ซึ่งเดิมกฎหมายบริษัทของประเทศไต้หวัน มีผลบังคับใช้ครั้งแรก ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2474 แต่สำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมในครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็น

---

[114] 206A Disqualified person not to manage corporations

(1) A person who is disqualified from managing corporations under this Part commits an offence if:

(a) they make, or participate in making, decisions that affect the whole, or a substantial part, of the business of the corporation; or

(b) they exercise the capacity to affect significantly the corporation's financial standing; or

(c) they communicate instructions or wishes (other than advice given by the person in the proper performance of functions attaching to the person's professional capacity or their business relationship with the directors or the corporation) to the directors of the corporation:

(i) knowing that the directors are accustomed to act in accordance with the person's instructions or wishes; or

(ii) intending that the directors will act in accordance with those instructions or wishes.

Note: Under section 1274AA, ASIC is required to keep a record of persons disqualified from managing corporations.

[115] Australasian Legal Information Institute, Commonwealth Numbered Acts, [Online] 14 October 2018. Available from : http://www5.austlii.edu.au/au/legis/cth/num_act/ca2001172/sch3.html.

[116] Chrissi Zamora, Business entities in Taiwan, [Online] 14 September 2018. Available from : https://www.healyconsultants.com/taiwan-company-registration/setup-llc/.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในรอบ 20 ปี คือการเพิ่มเติมมาตรา 22-1 ซึ่งการเพิ่มเติมมาตราดังกล่าวเป็นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของประเทศไต้หวันในการประเมินการปฏิบัติตามข้อแนะนำของ FATF และการประเมินประสิทธิผลของระบบ AML/CFT ซึ่งเป็นการประเมินของ the Asia/Pacific Group on Money Laundering (APG) โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2018[117]

มาตรา 22-1 ของกฎหมายบริษัท[118] ได้มีการกำหนดให้ บริษัทต้องมีการรายงานรายชื่อของ กรรมการผู้จัดการ ผู้ควบคุมดูแล ผู้จัดการ รวมถึง ผู้ถือหุ้น มีหุ้นอยู่อย่างน้อยร้อยละ 10 ของบริษัท ซึ่งข้อมูลของรายชื่อดังกล่าวประกอบไปด้วย ชื่อ สัญชาติ วันเดือนปีเกิด/วันที่จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท หมายเลขประจำตัวผู้เสียภาษี จำนวนการถือหุ้นหรือการมีส่วนร่วมทุนและรายการอื่น ๆ ทั้งหมดของบริษัท โดยส่งแบบฟอร์มข้อมูลที่กำหนดนั้นไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจกลางด้วยวิธีการส่ง

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

---

[117] Huang Jui-hung and Frances Huang , Taiwan completes largest revamp on Company Act in 17 years [Online] 13 August 2018. Available from : http://focustaiwan.tw/news/aeco/201807070005.aspx.

[118] Company Act Article 22-1.

A company shall report annually the names, nationalities, birthdays, or the dates of its incorporation registration, identification numbers, numbers of shareholding or capital contribution, and other items as required by the central competent authority of its directors, supervisors, managerial officers, and shareholders holding more than 10 percent of the total shares of a company to the information platform established or designated by the central competent authority by way of electronic transmission. If there is any change of the above items, the company shall, within 15 days after such change date, report such change to the information platform, provided, however, that such report shall not apply to a company with certain qualifications.

The central competent authority shall check periodically the information reported according to the preceding paragraph.

.....

A company fails to report or the information reported is misrepresented according to Paragraph One, the central competent authority shall notify the company to rectify its law violating act within a given time limit; and if the company fails to take corrective action beyond the given time limit, the director representing the company shall be imposed with a fine of not less than NT$ 50,000 but not more than NT$ 500,000; and if the company still fails to take corrective action beyond the second given time limit, the director representing the company shall be imposed with a fine of not less than NT$ 500,000 but not more than NT$ 5,000,000 consecutively for each non-compliance until the law violating act is rectified. If the violating act is material, the central competent authority may nullify its incorporation registration.

Under the circumstances of the preceding paragraph, the information platform set forth in Paragraph One shall take note of the violating act and punishment imposed for each time.

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หากมีการเปลี่ยนแปลงรายการใด ๆ ข้างต้น บริษัทจะต้องรายงานการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในแบบข้อมูลภายใน 15 วันหลังจากวันที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าว

หากมีการฝ่าฝืนหรือปฏิบัติตามโดยไม่เปิดเผยข้อมูลตามที่กำหนดในข้างต้นหรือไม่ปฏิบัติตามภายในระยะเวลาที่กระทรวงเศรษฐกิจ Minister of Economic Affairs (MOEA) กำหนด จะต้องถูกปรับเป็นเงิน NT$50,000-NT$500,000. และค่าปรับอาจเพิ่มมากขึ้น หากบริษัทยังคงเพิกเฉยต่อข้อกำหนดดังกล่าว รวมถึงการจดทะเบียนบริษัทอาจถูกยกเลิกหรือเพิกถอนได้ซึ่งหากเพิกเฉยและไม่แก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนดให้เป็นครั้งที่สอง กรรมการบริษัทหรือผู้แทนจะต้องถูกปรับเป็นเงินไม่น้อยกว่า NT$ 500,000 แต่ไม่เกินกว่า NT$ 5,000,000 ต่อรายการที่ไม่ปฏิบัติตามและต่อเนื่องจนกว่าจะมีการแก้ไขให้ถูกต้อง อีกทั้ง บริษัทที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะไม่ได้รับอนุญาตให้ออกหุ้นแก่ผู้ถืออีกต่อไป เพื่อป้องกันไม่ให้การถือหุ้นดังกล่าวถูกนำไปใช้ในการฟอกเงินต่อไป[119]

3.3.3 ประเทศในเครือสหภาพยุโรป

ระเบียบว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (the EU Anti-Money Laundering Directive (AMLD)) เป็นระเบียบที่กล่าวถึงมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของกลุ่มประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป โดยเมื่อคณะกรมการประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปเห็นชอบในระเบียบแล้ว ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปทุกประเทศต้องนำระเบียบไปปรับใช้แก้ไขให้สอดคล้องกับระเบียบดังกล่าว

ระเบียบว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ฉบับที่ 4 (the 4th EU Anti-Money Laundering Directive (4AMLD)) มีมาตรการที่น่าสนใจเรื่อง ของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล โดยมาตรา 30 ของระเบียบดังกล่าว มาตราที่ 30 ของ EU Anti-Money Laundering Directive (4AMLD) กำหนดให้[120] สมาชิกในสหภาพยุโรป (EU)

---

[119] LEE AND LI, Amendment to Taiwan Company Act cleared the Legislative Floor [Online] 4 June 2018. Available from : http://www.leeandli.com/EN/NewslettersDetail/6079.htm

[120] DIRECTIVE (EU) 2015/849 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 20 May 2015 Article 30

1. Member States shall ensure that corporate and other legal entities incorporated within their territory are required to obtain and hold adequate, accurate and current information on their beneficial ownership, including the details of the beneficial interests held.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ทุกประเทศ ต้องกำหนดระบุไว้ในกฎหมายของแต่ละประเทศ ในเรื่องเกี่ยวกับข้อมูลกรรมสิทธิ์ผลประโยชน์ของบริษัทและนิติบุคคล กล่าวคือ บริษัทและนิติบุคคลในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปต้องมีข้อมูลเจ้าของ ผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงอย่างเพียงพอ ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เพื่อใช้สำหรับการลงทะเบียนรายชื่อ เจ้าของ ผู้รับผลประโยชน์ของบริษัทหรือนิติบุคคล ไว้สำหรับหน่วยงานกลาง ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกจะต้องสร้างความมั่นใจว่าหน่วยงานเหล่านั้น จะต้องได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของหรือผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง เพื่อให้หน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบเพื่อสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ได้

ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปต้องมีข้อมูลดังกล่าวให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้หน่วยงานสืบสวนทางการเงินและหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวเพื่อใช้ประโยชน์ในข้อมูลนั้นในการสืบสวนสอบสวนหรือปฏิบัติตามกฎหมาย ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

อีกทั้งต้องทำการเก็บข้อมูลเจ้าของหรือผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงไว้ที่หน่วยงานส่วนกลางของ แต่ละประเทศ เช่น ฐานข้อมูลการจัดตั้งนิติบุคคล ทะเบียนการค้าและพาณิชย์ หรือข้อมูลกลางสาธารณะที่เข้าถึงได้ให้สอดคล้องกับระบบการจัดเก็บข้อมูลของแต่ละประเทศที่ได้กำหนด

ในเบื้องต้นขอยกตัวอย่างประเทศไอร์แลนด์ที่นำมาตรการดังกล่าวมาปรับใช้ โดยได้กำหนดให้มีข้อบังคับสำหรับบริษัทและนิติบุคคลที่จะต้องมีข้อมูลการทะเบียนผู้รับผลประโยชน์ ซึ่งข้อกำหนดนี้ได้ถูกระบุเข้าไว้ในกฎหมายประเทศไอร์แลนด์ ที่อยู่ภายใต้ Statutory Instrument No 560 of 2016. (SI) ซึ่งข้อมูลที่บริษัทและนิติบุคคลต้องเก็บข้อมูลภายใต้ มาตรา 4 ของ SI สามารถสรุปได้ดังนี้ [121]

1. ชื่อ วันเกิด สัญชาติ และ ที่อยู่อาศัย ของผู้รับผลประโยชน์ (ผู้รับผลประโยชน์ต้องเป็นบุคคลธรรมดา)

2. เอกสารที่แสดงถึงผลประโยชน์ที่ถือผู้ถือกรรมสิทธิ์ ผู้รับผลประโยชน์แต่ละคน

Member States shall ensure that those entities are required to provide, in addition to information about their legal owner, information on the beneficial owner to obliged entities when the obliged entities are taking customer due diligence measures in accordance with Chapter II.

[121] Companies registration Office, Beneficial Ownership [Online] 8 July 2018. Available from : https://www.cro.ie/Registration/Company/Incidental-obligations/Beneficial-Ownership-Register.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

3. วันที่บุคคลธรรมดาเข้าลงทะเบียนในการเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ผู้รับผลประโยชน์ของบริษัทหรือนิติบุคคล

4. วันที่บุคคลธรรมดาได้เลิกเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ผู้รับผลประโยชน์ของบริษัทหรือนิติบุคคล

5. ถ้าได้กระทำการหาผู้ถือกรรมสิทธิ์ ผู้รับผลประโยชน์แล้ว แต่ไม่สามารถหาได้และปราศจากเหตุผลให้ต้องสงสัยในการหาข้อมูลดังกล่าวโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือในกรณีที่ไม่มีบุคคลธรรมดาได้ถูกระบุว่าเป็นผู้รับผลประโยชน์หรือมีข้อสงสัยบุคคลที่ได้ถูกระบุเป็นเจ้าของผลประโยชน์ ให้ถือว่าชื่อของผู้จัดการอาวุโสอย่างเป็นทางการของบริษัท เป็นบุคคลธรรมดาในทะเบียนข้อมูลเจ้าของผลประโยชน์ รวมถึงวันเกิด เชื้อชาติ และ ที่พักอาศัยของผู้จัดการผู้นั้น ต้องถูกระบุอยู่ในทะเบียนข้อมูล ในกรณีนี้ บริษัทต้องระบุถึงวิธีการในการระบุถึงเจ้าของผลประโยชน์ของบริษัทด้วย

ทั้งนี้ กระทรวงการคลังของประเทศไอร์แลนด์ได้เสนอถึงฐานข้อมูลของผู้รับผลประโยชน์ส่วนกลางเพื่อใช้ในการจัดเก็บรวมข้อมูลผู้รับผลประโยชน์ เพื่อให้สอดคล้องกับ SI โดยมีองค์กรหรือนิติบุคคลทำหน้าที่ให้ข้อมูลในการปฏิบัติตามกฎหมายแก่บริษัทและนิติบุคคลในการลงทะเบียนผู้รับผลประโยชน์ ซึ่งการลงทะเบียนข้อมูลผู้รับผลประโยชน์ของบริษัทหรือนิติบุคคลโดยเฉพาะ โดยมีข้อมูลที่ใช้สำหรับการลงทะเบียนข้อมูล คือ

- ชื่อ-นามสกุล ของผู้รับผลประโยชน์

- วันเกิด ของผู้รับผลประโยชน์

- สัญชาติ ของผู้รับผลประโยชน์

- ที่อยู่อาศัย ของผู้รับผลประโยชน์

- เอกสารที่แสดงถึงผลประโยชน์ที่ถือผู้ถือกรรมสิทธิ์ ผู้รับผลประโยชน์แต่ละคน

- วันที่บุคคลธรรมดาเข้าลงทะเบียนในการเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ผู้รับผลประโยชน์ของบริษัทหรือนิติบุคคล

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

- วันที่ บุคคลธรรมดาได้เลิกเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ผู้รับผลประโยชน์ของบริษัทหรือนิติบุคคล

- ในกรณีที่ไม่มีบุคคลธรรมดาได้ถูกระบุว่าเป็นผู้รับผลประโยชน์ ให้ถือว่าชื่อของผู้จัดการอาวุโสอย่างเป็นทางการของบริษัท เป็นบุคคลธรรมดาในทะเบียนข้อมูลเจ้าของผลประโยชน์

ดังนั้น ในการส่งข้อมูลผู้รับผลประโยชน์ บุคคลที่ยื่นแบบแทนบริษัทหรือนิติบุคคลต้องระบุชื่อ ข้อมูลติดต่อ และจำนวนผู้รับผลประโยชน์ที่ได้ระบุไว้ โดยมีรูปแบบการกรองข้อมูลตามแบบที่กำหนดไว้[122]

[122] TEMPLATE of RBO DATA TO BE HELD BY COMPANIES.pdf

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

บทที่ 4
วิเคราะห์ และแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านนิติบุคคล

ในบทนี้ ผู้เขียนจะทำการวิเคราะห์ปัญหา เพื่อหามาตรการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลตามกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศอังกฤษ และประเทศฝรั่งเศส รวมทั้งข้อแนะนำอันเป็นประโยชน์ของ FATF โดยวิเคราะห์และหาแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงและพัฒนา เพื่อทำให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านนิติบุคคลให้สัมฤทธิ์ผล ดังนั้นจึงต้องกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามที่เหมาะสมโดยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันและและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการกระทำความผิดของนิติบุคคล โดยแยกการวิเคราะห์ได้ดังนี้

4.1 มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล

การประกอบธุรกิจโดยการจัดตั้งนิติบุคคลเป็นที่นิยมและแพร่หลายเป็นอย่างมาก เห็นได้จากการส่งเสริมของภาครัฐให้มีการค้าและการลงทุนในการประกอบธุรกิจผ่านนิติบุคคล อาทิเช่น การประกอบธุรกิจตามขนาด SME การแก้ไขกฎหมายในเรื่องโครงสร้างเกี่ยวกับบริษัท การได้สิทธิประโยชน์ทางภาษีต่าง ๆ รวมถึงมีพัฒนาการในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับนิติบุคคลเพื่อขจัดปัญหาและอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจมาโดยตลอด การที่ประกอบธุรกิจผ่านนิติบุคคลจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติ

หากมุ่งเน้นหรือส่งเสริมในการจัดตั้งนิติบุคคลมากเกินไปจนไม่มีมาตรการในการกำกับดูแลและตรวจสอบนิติบุคคล อาจทำให้เหล่ามิจฉาชีพใช้ช่องทางผ่านนิติบุคคลเพื่อใช้ในการกระทำความผิด ดั่งที่ปรากฏตามข่าว ในกรณีผู้กระทำความผิดใช้นิติบุคคลที่ตนเองจัดตั้งขึ้น เพื่อกระทำความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน หรือแชร์ลูกโซ่ต่าง ๆ และฐานฟอกเงิน เหตุปัจจัยที่น่าสนใจอย่างหนึ่งคือ การกระทำความผิดในลักษณะนี้ มักกระทำความผิดผ่านนิติบุคคล เนื่องจากนิติบุคคลที่ถูกจัดตั้งมาเพื่อใช้ในการกระทำความผิด ผู้กระทำความผิดจะดำเนินการหลอกลวงประชาชนให้นิติบุคคลนั้นมีความน่าเชื่อถือหรือน่าลงทุนด้วย ประกอบกับดำเนินการฟอกเงินไปในตัวนิติบุคคลนั่นเอง ทำให้เงินหรือรายได้ที่เกิดมาจากการกระทำความผิดหมุนเวียนในตัวนิติบุคคล เสมือนหนึ่งว่า

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

นิติบุคคลดังกล่าวประกอบธุรกิจมีผลกำไรหรือผลประกอบกิจการที่น่าสนใจหรือน่าร่วมลงทุน ส่งผลทำให้ประชาชนทั่วไปหลงเชื่อได้ง่าย

การกระทำความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงินผ่านนิติบุคคลโดยใช้การประกอบธุรกิจบังหน้าหรือการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลเพื่อการกระทำความผิดนั้น เป็นกลุ่มขบวนการที่มีลักษณะการกระทำที่เป็นขั้นตอนกระบวนการและมีความซับซ้อนแยบยล ก่อให้เกิดปัญหาและเป็นอุปสรรคอย่างมากในการติดตามและตรวจสอบ เพราะทุกกระบวนการการดำเนินการนั้น ล้วนเป็นขั้นเป็นตอนและมีการคิดวิเคราะห์หาจุดแข็งและจุดอ่อนของลักษณะการกระทำความผิดมาเป็นอย่างดี ทำให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านนิติบุคคลนั้น เป็นการดำเนินการฟอกเงินของผู้กระทำความผิดมูลฐานไปในตัว เนื่องจากตอบสนองความต้องการของผู้กระทำความผิดมูลฐานที่จะใช้นิติบุคคลเป็นเครื่องมือเพื่อการฟอกเงินในทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการฟอกเงินของผู้กระทำความผิดมูลฐาน

สำหรับกรณีที่ผู้กระทำความผิดนำนิติบุคคลประกอบธุรกิจบังหน้าเพื่อการอำพรางใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินนี้ ส่วนใหญ่มักจะก่อตั้งขึ้นมาใหม่หรือซื้อกิจการประเภทที่มีการไหลเวียนของกระแสเงินสดสูง เช่น ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ธุรกิจแชร์ลูกโซ่ ธุรกิจนำเข้าและจำหน่ายรถยนต์หรู และธุรกิจที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ โดยการเปิดธุรกิจบังหน้านั้น จะนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานมาลงทุนเพื่อตกแต่งตัวเลขที่มาของรายได้ เสมือนว่ามาจากการประกอบธุรกิจประเภทนั้นจริง ๆ หรืออาจซื้อกิจการในต่างประเทศที่เป็นเขตปลอดภาษีแล้วให้ธุรกิจของตนเองที่อยู่ในประเทศกู้ยืมเงินหรือสั่งซื้อสินค้าจากบริษัทในต่างประเทศในราคาที่สูงเกินจริง เพื่อให้เงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานนั้นกลายเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย เสมือนว่าได้มีรายได้จากประกอบธุรกิจนั้นจริง

จากลักษณะการกระทำความผิดข้างต้น ผู้กระทำความผิดที่ใช้นิติบุคคลในการกระทำความผิดมักใช้เทคนิคและกลไกต่าง ๆ ของนิติบุคคล เพื่อปกปิดความเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงและการควบคุมกิจการตลอดจนสินทรัพย์ที่ได้มาอย่างผิดกฎหมาย การระบุเจ้าของผลประโยชน์ที่แท้จริงหรือบุคคลผู้ควบคุมกิจการของนิติบุคคล จึงเป็นความยากลำบากและท้าทายที่สำคัญ สำหรับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากเมื่อพิจารณาตามโครงสร้างของนิติบุคคล การเป็นผู้ถือหุ้นมากที่สุดหรือการเป็นกรรมการผู้จัดการของนิติบุคคล อาจเป็นผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงหรือผู้มีอำนาจควบคุมกิจการนิติบุคคล แต่อาจเป็นการที่ผู้กระทำความผิดได้ออกแบบมาเพื่อปิดบังความเป็นเจ้าของที่เป็นประโยชน์ที่แท้จริงหรือผู้มีอำนาจควบคุมกิจการ หากสำหรับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมใช้สายตาปกติธรรมดาในการมองโครงสร้างของนิติบุคคล ย่อมอาจไม่เห็นตัวการที่แท้จริงได้ เพราะผู้กระทำความผิดกลใช้กลยุทธ์และประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานของนิติบุคคล

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

แสดงให้ปรากฏต่อสาธารณชนอย่างถูกกฎหมาย การมองเห็นด้วยสายตาธรรมดาผ่านเอกสารและข้อมูลพ้นฐานของนิติบุคคลนั้นย่อมไม่เพียงพอในการทราบข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ของนิติบุคล ไม่อาจมองถึงความโปร่งใสในตัวของนิติบุคคลในเรื่องเกี่ยวกับผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงและผู้มีอำนาจควบคุมกิจการได้

ด้วยเหตุนี้คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF) จึงได้มีการออกข้อแนะนำ เรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล (Transparency and Beneficial Ownership of Legal Persons) โดยมีกำหนดไว้ในข้อแนะนำที่ 24 ของข้อแนะนำตามมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธทำลายล้างสูงของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF) ซึ่งข้อแนะนำดังกล่าว เป็นการให้แต่ละประเทศมีกลไกทางกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล ในการบ่งชี้และอธิบายถึงความแตกต่างของประเภท รูปแบบ ลักษณะพื้นฐาน โครงสร้างของนิติบุคคล กระบวนการจัดตั้งนิติบุคคล ตลอดจนการจัดเก็บและรวบรวมฐานข้อมูลของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงและผู้ที่มีอำนาจควบคุมกิจการของนิติบุคคล ซึ่งฐานข้อมูลดังกล่าวนั้น จะต้องเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นการทั่วไปและสามารถเข้าถึงหรือขอรับการสนับสนุนข้อมูลได้ รวมถึงในแต่ละประเทศนั้นต้องมีการประเมินความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธทำลายล้างสูง

สำหรับกฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย มีมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างหนึ่งที่สำคัญ คือ กระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence หรือ KYC/CDD) ซึ่งกระบวนการนี้ เป็นกระบวนการที่มีอยู่ในข้อแนะที่ 10 หมวด มาตรการป้องกันตามมาตรฐานสากลด้านการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธทำลายล้างสูงในข้อแนะนำ 40 ข้อ ของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF) โดยกระบวนการดงกล่าวเป็นขั้นตอนแรกและเป็นขั้นตอนสำคัญก่อนที่จะเริ่มมีการทำธุรกรรมระหว่างสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบอาชีพตามที่กฎหมายกำหนดกับลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นการขอเปิดบัญชีเงินฝากกับสถาบันการเงิน การทำธุรกรรมซื้อขายทองคำกับผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ประดับด้วยอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ หรือการทำธุรกรรมซื้อขายรถยนต์กับผู้ประกอบอาชีพค้าหรือให้เช่าซื้อรถยนต์ เป็นต้น

การรู้จักตัวตนของลูกค้า (Know Your Customer: KYC) หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้ได้รู้จักตัวตนของลูกค้า การเก็บรักษาหลักฐานการแสดงตน ที่อยู่ และเอกสารประกอบอื่น ๆ ของลูกค้าที่จำเป็น โดยลูกค้าต้องแสดงข้อมูลและหลักฐาน ไม่ว่าเป็น ชื่อ ที่อยู่ อาชีพและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวลูกค้า ซึ่งจะใช้ชื่อปลอม ชื่อผู้อื่น หรือข้อมูลที่ไม่ตรงกับความจริงไม่ได้ โดยสถาบันการเงินอาจ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ตรวจสอบได้จากเอกสารหลักฐาน เช่น บัตรประจำตัวประชาชน ใบขับขี่ หรือเอกสารที่ทางราชการออกให้ ทั้งนี้ต้องมีการระบุถึงหมายเลขประจำตัวประชาชน เป็นต้น

การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence หรือ KYC/CDD) หมายถึง กระบวนการในการเฝ้าระวัง ตรวจสอบและตรวจทานความเคลื่อนไหวทางการเงินหรือการทำธุรกรรมของลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ โดยที่ลูกค้าแต่ละคนจะมีความเข้มข้นในการการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริง ทั้งระดับความเข้มข้นจะต้องสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงของลูกค้าแต่ละที่ได้รับการประเมินจากข้อมูลและปัจจัยต่าง ๆ ที่ลูกค้านำมาแสดงข้อมูลและหลักฐานอย่างเหมาะสมตามแต่ละลูกค้าแต่ละราย ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า จะทำให้ทราบได้ว่า ลูกค้ามีการดำเนินความสัมพันธ์กับสถาบันการเงินที่เป็นลักษณะรูปแบบใด มีความเปลี่ยนแปลงในการดำเนินความสัมพันธ์หรือไม่ มีความเคลื่อนไหวทางการเงินผิดปกติหรือไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือสถานะทางการเงินของลูกค้าหรือไม่ จนนำไปสู่การพิจารณาปรับปรุงระดับความเสี่ยงของลูกค้าแต่รายว่ายังคงระดับความเสี่ยงเดิมหรือควรมีการปรับระดับความเสี่ยงจนไปถึงการยุติความสัมพันธ์กับลูกค้ารายดังกล่าว

เมื่อพิจารณาจากข้อแนะนำ เรื่อง ความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล (Transparency and Beneficial Ownership of Legal Persons) และข้อแนะนำที่ 10 เรื่อง กระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence หรือ KYC/CDD) มาวิเคราะห์กับปัญหาการฟอกเงินผ่านการกระทำความผิดของนิติบุคคล จะพบว่า เมื่อมีการจัดตั้งนิติบุคคลขึ้นมาแล้ว ยังไม่มีการกำกับดูแล ควบคุมติดตามการดำเนินการของนิติบุคคล รวมไปถึงข้อมูลและหลักฐานการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคลยังไม่มีการกำหนดให้ผู้เริ่มก่อการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ส่งข้อมูลและแสดงหลักฐานการเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงและผู้มีอำนาจควบคุมกิจการของนิติบุคคล ตลอดจนยังไม่มีการดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวด้วย

กรณีปัญหาการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลตามกฎหมายไทยนั้น ยังไม่มีมาตรการให้การตรวจสอบนิติบุคคลในการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ทำให้เกิดช่องว่างในการใช้นิติบุคคลมากระทำความผิดฐานฟอกเงิน ผู้เขียนเห็นว่ามีความจำเป็นในการนำกระบวนการความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล และกระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence หรือ KYC/CDD) มาปรับใช้ในกรณีที่เกี่ยวกับนิติบุคคล ตั้งแต่เริ่มต้นในการจัดตั้งนิติบุคคลจนไปถึงการเลิกกิจการ มาเป็นมาตรการในการกำกับดูแลนิติบุคคล โดยการนำขั้นตอนการแสดงตนและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าของสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานมาปรับใช้เพื่อลดความเสี่ยงในการที่ผู้กระทำความผิดนำนิติบุคคลมาใช้ในการกระทำความผิดและ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ป้องกันและปราบปรามนิติบุคคลกระทำความผิดต่าง ๆ โดยเฉพาะการฟอกเงินผ่านนิติบุคคล และการนำเรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลมาปรับใช้ในการส่งและจัดเก็บรวบรวมฐานข้อมูลเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงและผู้มีอำนาจควบคุมกิจการของนิติบุคคล ทั้งนี้ เพื่อเป็นการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลให้สอดคล้องกับรายงานผลการประเมินประเทศไทย ในเรื่องของนิติบุคคลและบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมายที่ผลการประเมินด้านประสิทธิผลและความสอดคล้องด้านกฎหมายในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับคะแนนด้านประสิทธิผลต่ำ (Low) และการประเมินคะแนนความสอดคล้องด้านกฎหมายอยู่ในระดับคะแนนสอดคล้องเพียงบางส่วน (PC-partially compliant) โดยการจดทะเบียนนิติบุคคลโดยให้มีการแสดงตนก่อนการจัดตั้งนิติบุคคลจะช่วยส่งเสริมโปร่งใสในด้านข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเจ้าของกิจการหรือผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงด้วย อีกทั้งเป็นการรับมือกับความเสี่ยงจากการที่อาชญากรใช้นิติบุคคลเพื่อในการกระทำความผิด

ดังนั้น จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลของประเทศไทยและกฎหมายต่างประเทศรวมถึงมาตรการที่ต่าง ๆ ประเทศนำมาปรับใช้ ตลอดจนข้อแนะนำ 40 ข้อของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าว พบว่ายังมีความบกพร่องในเรื่องของมาตรการป้องกันเพื่อไม่ให้นิติบุคคลถูกใช้เพื่อฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและหน่วยงานที่มีอำนาจสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของผู้รับประโยชน์โดยปราศจากอุปสรรค และความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล ทั้งนี้ผู้เขียนจะอธิบายถึงการนำกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ รวมถึงมาตรฐานสากลมาปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติได้ ดังนี้

1. การแสดงตนของนิติบุคคล

ในขั้นตอนการจัดตั้งนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ที่ประสงค์ที่จะจัดตั้งนิติบุคคลเตรียมข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ มาประกอบเพื่อยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล กรณีบริษัทจำกัดหากเปรียบข้อมูลและหลักฐานของรายชื่อผู้ถือหุ้น ผู้เริ่มก่อการ กรรมการและกรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล ที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเพื่อขอจัดตั้งนิติบุคคลย่อมเหมือนกับการแสดงตนก่อนเข้าเริ่มทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงาน ในการพิจารณาในการสร้างความสัมพันธ์กัน แต่ในการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ยังไม่มีการตรวจสอบคุณสมบัติหรือประวัติต่าง ๆ ของรายชื่อผู้ถือหุ้น ผู้เริ่มก่อการ กรรมการ และกรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล ทำให้อาจมีมิจฉาชีพแฝงตัว ปลอมตัวหรือเข้ามาเป็นบุคคลดังกล่าวเพื่อใช้นิติ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

บุคคลในการกระทำความผิด ทำให้นิติบุคคลถูกใช้ในการกระทำความผิดหรือเป็นแหล่งฟอกเงินเสียเอง ทั้งนี้ การกำหนดให้มีการตรวจสอบคุณสมบัติหรือประวัติต่าง ๆ ของรายชื่อผู้ถือหุ้น ผู้เริ่มก่อการ กรรมการ และกรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล

สำหรับการจัดตั้งนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด ข้อมูลที่ต้องใช้ในการจดทะเบียนจัดตั้งต้องมีข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะข้อมูลที่ใกล้เคียงกันตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพ ตามมาตรา 16 โดยมีรายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ ตามตาราง ดังนี้[180]

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลในการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัดกับข้อมูลและหลักฐานการแสดงตนตามประกาศสำนักนายกฯ

ลำดับ	ข้อมูลและหลักฐานการแสดงตน ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องวิธีการแสดงตนฯ (กรณีเป็นนิติบุคคล เฉพาะห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัด)	ข้อมูลและหลักฐานการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด
1.	ชื่อนิติบุคคล	ชื่อของบริษัท
2.	เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (ถ้ามี)	ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ / สาขา (ตั้งอยู่ ณ จังหวัดใด) พร้อมเลขรหัสประจำบ้านของที่ตั้งสำนักงาน , E-mail และหมายเลขโทรศัพท์ของบริษัทหรือกรรมการ
3.	หลักฐานการแสดงตน กรณีนิติบุคคลทั่วไป ได้แก่ หนังสือรับรองการจดทะเบียนที่นายทะเบียนออกให้ไม่เกิน 6 เดือน ถ้าไม่ใช่นิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทย ต้องเป็นหลักฐานการเป็นนิติบุคคลที่หน่วยงานหรือองค์กรที่น่าเชื่อถือรับรองหรือออกให้ไม่เกิน 6 เดือน	วัตถุที่ประสงค์ของบริษัทที่จะประกอบกิจการค้า

[180] ราชกิจจานุเบกษา, ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพ ตามมาตรา 16 (ออนไลน์), สืบค้นวันที่, 2560 แหล่งที่มา : http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/E/084/20.PDF 13 สิงหาคม 2561

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

4.	สถานที่ตั้งและหมายเลขโทรศัพท์	ทุนจดทะเบียน จะต้องแบง เป็นหุ้นๆ มีมูลค่าหุ้นเท่า ๆ กัน (มูลค่า หุ้นจะต้องไม่ต่ำกว่า 5 บาท)
5.	ชื่อเต็มของผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติ บุคคลทุกราย	ชื่อ ที่อยู่อาชีพ และจำนวน หุ้นที่ผู้เริ่มก่อการจองซื้อไว
6.	ข้อมูลของผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติ บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้สร้าง ความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือธุรกรรมและ บุคคลที่ได้รับมอบอำนาจทอดสุดท้ายให้ สร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือ ธุรกรรม ได้แก่ ชื่อเต็ม/วันเดือนปีเกิด/ เลขประจำตัวประชาชน กรณีคนต่าง ด้าวใช้เลขหนังสือเดินทางหรือเลข ประจำตัวที่รัฐบาลหรือหน่วยงานรัฐ เจ้าของสัญชาติออกให้หรือเลข ประจำตัวในเอกสารสำคัญที่รัฐบาลไทย ออกให้/ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านและที่อยู่ ปัจจุบันกรณีที่ไม่ได้อาศัย ณ ที่อยู่ตาม ทะเบียนบ้าน	ชื่อ ที่อยู่ อายุ สัญชาติ ของพยาน 2 คน
7.	ประเภทกิจการและวัตถุประสงค์ในการ ดำเนินกิจการ	อากรแสตมป์ 200 บาท
8.	ตราประทับ (กรณีที่มี)	ข้อบังคับ (ถ้ามี)
9.	ลายมือชื่อผู้มีอำนาจหรือผู้รับมอบ อำนาจในการสร้างความสัมพันธ์ทาง ธุรกิจหรือทำธุรกรรม	จำนวนทุน (ค่าหุ้น) ที่เรียกชำระแลว อย่างน้อยร้อยละ 25 ของทุนจด ทะเบียน
10.		ชื่อ ที่อยู่ อายุของกรรมการ
11.		รายชื่อหรือจำนวนกรรมการที่มีอำนาจ ลงชื่อแทนบริษัท (อำนาจกรรมการ)
12.		ชื่อ เลขทะเบียนผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พร้อมค่าตอบแทน

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

13.		ชื่อ ที่อยู่ สัญชาติ และจำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นแต่ละคน
14.		ตราสำคัญ
15.		คำขอจดทะเบียนบริษัทจำกัด(แบบ บอจ.1)
16.		แบบคำรับรองการจดทะเบียนบริษัทจำกัด
17.		หนังสือบริคณห์สนธิ (แบบ บอจ.2) ผนึกอากรแสตมป์ 200 บาท
18.		รายการจดทะเบียนจัดตั้ง (แบบ บอจ.3)
19.		รายละเอียดกรรมการ (แบบ ก.)
20.		หลักฐานให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งบริษัทเพื่อประกอบธุรกิจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ใช้เฉพาะในการประกอบธุรกิจที่มีกฎหมายพิเศษควบคุม)
21.		บัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (แบบ บอจ.5)
22.		สำเนาบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อซื้อหุ้นหรือผู้รับมอบฉันทะในการประชุมให้ความเห็นชอบในกิจการที่ ไดประชุมจัดตั้งบริษัทพรอมลายมือชื่อ
23.		สำเนารายงานการประชุมตั้งบริษัท
24.		สำเนาข้อบังคับ ผนึกอากร 200 บาท (ถ้ามี)
25.		สำเนาบัตรประจำตัวของผู้เริ่มก่อการและกรรมการทุกคน
26.		- ใช้ข้อและหลักฐานแบบเดียวกัน หจก. ในลำดับที่ 12-15,17,19-20

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

สำหรับขั้นตอนการแสดงตนและการระบุตัวตนของผู้ที่มายื่นคำขอการจัดตั้งนิติบุคคลจะต้องแสดงข้อมูลและเอกสารครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด โดยต้องมีการมีเอกสารการแสดงตนของกรรมการ กรรมการที่อำนาจลงชื่อแทนนิติบุคคล และผู้ถือหุ้นทั้งหมดของนิติบุคคลนั้น ซึ่งขั้นตอนการแสดงตนของจัดตั้งนิติบุคคล ย่อมมีวัตถุประสงค์และประโยชน์ในการดำเนินการดังนี้

- **เป็นการวิเคราะห์เบื้องต้นในการฟอกเงินผ่านนิติบุคคลหรือการนำนิติบุคคลไปใช้ในการกระทำความผิด**

เนื่องสภาพของนิติบุคคล ไม่ใช่บุคคลที่มีสภาพเกิดตามธรรมชาติ แต่มีสภาพที่เกิดขึ้นได้ตามกฎหมาย ที่กฎหมายยอมรับให้นิติบุคคลนั้นมีสิทธิและหน้าที่เหมือนกับบุคคลธรรมดา เท่าที่สภาพจะเปิดช่องให้แก่นิติบุคคล ถ้านิติบุคคลกระทำผิดตามกฎหมายทางอาญาก็ต้องรับโทษทางอาญาเท่าที่สภาพจะเปิดช่องบังคับโทษทางอาญากับนิติบุคคลได้

สำหรับการแสดงเจตนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล กฎหมายกำหนดให้มีผู้แสดงเจตนาแทนนิติบุคคล คือผู้แทนทั้งหลายของนิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 75 ดังนั้น ถ้านิติบุคคลจะแสดงเจตนากระทำการใดด้วยตนเอง ก็ต้องแสดงเจตนาเพื่อการกระทำการนั้นผ่านผู้แทนของนิติบุคคล ถ้าไม่ประสงค์จะกระทำการด้วยตนเองเอง ก็ต้องมอบอำนาจหรือตั้งบุคคลอื่นเป็นตัวแทนของนิติบุคคลเพื่อกระทำการแทนตน แต่การที่นิติบุคคลมอบอำนาจหรือแต่งตั้งตัวแทนนั้น นิติบุคคลก็ต้องมีการแสดงเจตนามอบอำนาจหรือแต่งตั้งตัวแทนผ่านผู้แทนของนิติบุคคลอยู่ดี จึงเห็นได้ว่าผู้แทนของนิติบุคคลมีความสำคัญสำหรับการแสดงเจตนาของนิติบุคคล

ดังนั้น การแสดงตนของผู้ถือหุ้น ผู้เริ่มก่อการ กรรมการ และกรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล เพื่อการตรวจสอบบุคคลดังกล่าวในการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลจึงเป็นเรื่องที่สำคัญประการหนึ่ง เนื่องจากประวัติของบุคคลดังกล่าวเป็นสิ่งสะท้อนที่ชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงเบื้องต้นของนิติบุคคลในการกระทำความผิด บุคคลเหล่านี้เป็นผู้แสดงเจตนาในนามของนิติบุคคลหรือเป็นผู้มีอำนาจในการบริหารจัดการนิติบุคคลซึ่งมีผลผูกพันกับบุคคลภายนอก หากบุคคลเหล่านี้มีประวัติในการกระทำความผิดหรือเคยยุ่งเกี่ยวกับการกระทำความผิด ย่อมทำให้นิติบุคคลนั้นมีความเสี่ยงในการกระทำความผิดฐานผ่านนิติบุคคล โดยในการตรวจสอบในขั้นตอนการแสดงตนในการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล เป็นการตรวจสอบเบื้องต้นเพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินว่านิติบุคคลดังกล่าวมีความเสี่ยงที่อาจถูกใช้เป็นช่องทางในการกระทำความผิดหรือทำการฟอกเงินหรือไม่ ไม่ใช่เป็นการตัดสิทธิหรือจำกัดสิทธิ์หรือเลือกปฏิบัติต่อตัวบุคคลดังกล่าวในการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ดังนั้นบุคคลดังกล่าวกล่าวยังสามารถที่จะดำเนินการจดทะเบียนขอจัดตั้งนิติบุคคลได้ แต่ต้องมีกระบวนการตรวจสอบและเฝ้าระวังนิติบุคคลนั้นต่อไป โดยอาจรายงานการขอจัดตั้งการจดทะเบียนนิติบุคคล

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

มายังสำนักงาน ปปง. เพื่อเป็นข้อมูลเหตุที่ควรสงสัยในการจัดตั้งนิติบุคคล เพื่อทำการเฝ้าระวังหรือดำเนินการตามกฎหมายต่อไป ยกเว้นในกรณีที่บุคคลเหล่านั้นเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดที่ต้องปฏิเสธหรือห้ามดำเนินการใด ๆ กับบุคคลเหล่านั้น

ทั้งนี้ เป็นการตรวจสอบผู้ถือหุ้น ผู้เริ่มก่อการ กรรมการ และกรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคลเบื้องต้นในขั้นตอนการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ว่าเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงในการกระทำความผิดมากน้อยแค่ไหน เนื่องจากบุคคลเหล่าเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินกิจการของนิติบุคคล หากมีการนำนิติบุคคลเป็นแหล่งกระทำความผิดหรือดำเนินการฟอกเงิน หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวจะได้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามได้ทันท่วงที จึงเป็นการนำหลักการแสดงตนมาปรับใช้กับการจดทะเบียนขอจัดตั้งนิติบุคคล

- เป็นการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านนิติบุคคล ในการตรวจสอบประวัติตามที่ได้กล่าวไว้ตั้งแต่เริ่มจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล เป็นการทำให้หน่วยงานรัฐทราบเบื้องต้นถึงการที่บุคคลเหล่านั้นที่ทรัพย์สินหรือรายได้แหล่งที่มาจากที่ใด เพราะถ้าหากเป็นบุคคลที่เคยกระทำความผิดหรือเกี่ยวกับการกระทำความอาจเป็นข้อสันนิษฐานได้ว่า เงินหรือทรัพย์สินที่นำมาประกอบกิจการนั้น บางส่วนหรือทั้งหมดมาจากกระทำความผิด หากไม่ได้มีการตรวจสอบแล้วปล่อยผ่านไป อาจทำให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้เกิดความเสียหายในระบบเศรษฐกิจได้

- เป็นการจัดการและปรับระดับความเสี่ยงของนิติบุคคล การแสดงตนเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการช่วยคัดกรองและประเมินนิติบุคคลในความเสี่ยงที่อาจถูกนำไปใช้ในการกระทำความผิดหรือกระทำความผิดเสียเอง โดยประวัติและข้อมูลของบุคคลเหล่านี้จะเป็นข้อมูลในการกำหนดและประเภทของความเสี่ยงของนิติบุคคล โดยการวิเคราะห์ประวัติและข้อมูลผ่านขั้นตอนการแสดงตนและระบุตัวตน เป็นการพิจารณาจากภูมิหลังของบุคคลเหล่านั้น ไม่ว่าเป็นประวัติส่วนตัวหรือประวัติทางการเงินนั่นเอง

- เป็นการตรวจสอบเบื้องต้นในการหาเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงหรือการหานอมินี เนื่องจากตามข้อมูลและหลักฐานที่ต้องใช้ประกอบในการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ส่วนข้อมูลของเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ไม่ได้เป็นข้อมูลหรือต้องแสดงหลักฐานดังกล่าวในการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ทำให้เป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่ผลการประเมินของประเทศไทยในเรื่องการประเมินประสิทธิผลของระบบ AML/CFT ในการป้องกันเพื่อไม่ให้นิติบุคคลถูกใช้เพื่อฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและหน่วยงานที่มีอำนาจสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ ได้ผลการประเมินด้านประสิทธิผลอยู่ในระดับคะแนนที่ต่ำ (LOW) และผลการประเมินด้านความสอดคล้องด้านกฎหมายหมายในเรื่องความโปร่งใสและการเป็นเจ้าของผู้รับ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลอยู่ในดับคะแนนสอดคล้องเพียงบางส่วน (PC-Partially Compliant)

หากมีการกำหนดให้ต้องแสดงข้อมูลและหลักฐานเจ้าของหรือผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลตั้งแต่เริ่มต้นการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล จะทำทราบข้อมูลเหล่านี้เบื้องต้นจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบกับการวิเคราะห์การหาผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพ ว่านิติบุคคลได้ให้ข้อมูลหรือแสดงหลักฐานไว้เป็นเท็จหรือตรงกับความเป็นจริงหรือไม่ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง เป็นการดำเนินการรวบรวมและจัดเก็บไว้ในหน่วยงานกลางหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้เป็นศูนย์ข้อมูลกลางที่หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงได้ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นตามคำแนะนำและข้อปรับปรุงจากผลการประเมินของประเทศไทย

จากการกำหนดให้มีการนำขั้นตอนการแสดงตนที่สถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานใช้กับลูกค้า นำมาปรับให้เข้าการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล จะเห็นได้ว่ามีประโยชน์การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพราะขั้นตอนนี้เปรียบเสมือนแนวหน้าประตูของการป้องกันหากมีการจัดการรวบรวมข้อมูลเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลและการป้องกันที่เข้มข้นตั้งแต่เริ่มต้น จะเป็นอีกหนึ่งมาตรการที่ทำให้สามารถป้องกันและยับยั้งการฟอกเงินผ่านนิติบุคคลหรือการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคล และเป็นฐานข้อมูลที่ใช้ในการสืบสวนสอบสวนผู้กระทำความผิดหรือผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด สามารถใช้เป็นข้อมูลในการหาบุคคลที่ได้รับผลประโยชน์จากการกระทำความผิด อีกทั้งยกระดับในการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยให้ก้าวไปอีกขั้นหนึ่ง

2. ขั้นตอนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนิติบุคคล

จากการที่ได้นำขั้นตอนการแสดงตนมาปรับใช้กับการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ผลลัพธ์ที่ได้ขึ้นตอนการแสดงตนนี้คือ ข้อมูลประวัติและหลักฐานของผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนิติบุคคล ได้แก่ ผู้เริ่มก่อการ ผู้ถือหุ้น กรรมการ กรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล เจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลของเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงให้อยู่ในหน่วยงานกลางที่เป็นระบบที่ทุกหน่วยงานสามารถเข้าถึงได้

เมื่อได้รับข้อมูลดังกล่าวแล้วขั้นตอนในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับนิติบุคคล สามารถแยกการปฏิบัติตามกระบวนการการพิสูจน์ทราบข้อเท็จที่สถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานปฏิบัติตามกฎหมายอยู่ได้ดังนี้

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

- **การระบุตัวตนของนิติบุคคล** เป็นการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล ซึ่งในที่นี้หมายถึงบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับตัวนิติบุคคล คือ ผู้เริ่มก่อการ ผู้ถือหุ้น กรรมการ กรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล เจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ส่วนตัวนิติบุคคลการระบุตัวตนนั้น จะปรากฏตามข้อมูลและหลักฐานในการจัดตั้งนิติบุคลเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ในเรื่องของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์นั้น เป็นขั้นตอนที่ต้องใช้ระยะเวลานาน เพราะขึ้นอยู่กับจำนวนบุคคลที่เกี่ยวข้อกับนิติบุคคลนี้ หากมาดำเนินการในการจัดจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลตั้งแต่เริ่มต้น อาจส่งผลทำให้ไม่สามารถจูงใจผู้ประกอบการหรือผู้ลงทุนที่ดำเนินอย่างสุจริตเข้ามาก่อตั้งธุรกิจในรูปแบบนิติบุคคล ส่งผลกระทบทำให้เศรษฐกิจของประเทศเกิดการชะลอตัวและไม่ก้าวทันกับต่างประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจในระยะยาวต่อไป

จากประสบการณ์ของผู้เขียนในการเข้าตรวจประเมินการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงาน พบว่า สถาบันการเงินของต่างประเทศที่ได้จัดตั้งสาขาในประเทศไทย ขั้นตอนการแสดงตนและระบุตัวตนของลูกค้าโดยเฉพาะนิติบุคคล ใช้เวลาในการตรวจสอบข้อมูลและหลักฐานของลูกค้านิติบุคคล ขั้นต่ำ 2 เดือน ถึงจะตกลงสร้างความสัมพันธ์กับนิติบุคคลนั้นได้ เนื่องจากกระบวนการในการตรวจสอบการระบุตัวตนนั้น เป็นขั้นตอนสำคัญในการที่สถาบันการเงินจะทราบข้อมูลและรายละเอียดทั้งหมด เพื่อให้ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงในตัวลูกค้า จัดระดับความเสี่ยง วิเคราะห์หาผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของลูกค้า รวมถึงสถาบันการเงินต่างชาติแห่งนั้นต้องปฏิบัติตามกฎหมายของทั้งสองประเทศทั้งประเทศไทยและประเทศสัญชาติของสถาบันการเงิน ทำให้การปฏิบัติต้องครบถ้วนและถูกกฎหมายทั้งสองประเทศ ดังนั้น สถาบันการเงินของต่างประเทศที่ตั้งขึ้นในประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการเงิน อีกทั้งความแตกต่างในเรื่องของประเภทลูกค้าของสถาบันการเงินต่างประเทศและสถาบันการเงินภายในประเทศเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้ระยะเวลาในขั้นตอนการแสดงตนและการระบุตัวตนแตกต่างกัน เนื่องจากลูกค้าของสถาบันการเงินต่างประเทศส่วนใหญ่เน้นกลุ่มลูกค้าประเภทธุรกิจ (Corporate) มากกว่ากลุ่มลูกค้าบุคคล (Retail) หากสถาบันการเงินภายในประเทศมีขั้นตอนและกระบวนการการแสดงตนและระบุตัวที่นาวนาน ย่อมอาจทำให้เสียโอกาสในการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินภายในประเทศทำให้การแสดงตนและการระบุตัวตนมีการดำเนินการที่เข้มข้นเท่าสถาบันการเงินต่างประเทศ ซึ่งต้องดำเนินการบรรเทาความเสี่ยงหรือมาตรการในการป้องกันในการถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดหรือช่องทางในการฟอกเงินต่อไป

แต่อย่างไรก็ตามการระบุตัวตนที่นำมาปรับใช้กับตัวนิติบุคคลหากดำเนินการอย่างสถาบันการต่างขาติ อาจกระทบกระเทือนการการจัดตั้งนิติบุคคลเป็นอย่างมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมการลงทุนและการประกอบธุรกิจ การระ บุตัวตนของนิติบุคคล

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ในชั้นนี้จึงเป็นขั้นตอนหลังจากที่การจัดตั้งนิติบุคคลเสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งเป็นกระบวนการที่สถาบันการเงินภายในประเทศดำเนินการอยู่ตามปกติ แต่ทั้งนี้ต้องหามาตรการบรรเทาความเสี่ยงหรือมาตรการป้องกันอื่นมาปรับใช้อีก เพื่อป้องกันไม่ให้นิติบุคคลกระทำความผิดหรือเป็นช่องทางการในการฟอกเงินเสียเอง

- ขั้นตอนการจัดระดับความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงในการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดของนิติบุคคล

จากผลลัพธ์ที่ได้จากขั้นตอนการแสดงตนและการระบุตัวตนของนิติบุคคล จะเป็นบ่งชี้ถึงการมีตัวตนอยู่จริงและข้อมูลประวัติของผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลว่ามีหรือเคยมีประวัติที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการประกอบอาชญากรรม เป็นบุคคลที่ถูกกำหนด หรือเป็นบุคคลที่เหตุอันควรสงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือการกระทำความผิด ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งในความเสี่ยงในการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดของนิติบุคคล

ความเสี่ยงในการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดของนิติบุคคลแต่ละรายย่อมมีรายละเอียดแตกต่างกัน ในการพิจารณาเรื่องนี้จะพิจารณาเบื้องต้นได้จากวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งนิติบุคคลและข้อมูลของรายชื่อผู้เริ่มก่อการ ผู้ถือหุ้น กรรมการ กรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล เจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลเปรียบเสมือนเป็นแสดงถึงเจตนาของนิติบุคคลว่าได้มีการจัดตั้งนิติบุคลเพื่อดำเนินการประกอบธุรกิจอะไร เพื่อการใด ส่วนผู้เริ่มก่อการ ผู้ถือหุ้น กรรมการ กรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล เจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนิติบุคคล รวมถึงเป็นผู้แสดงเจตนาแทนนิติบุคคลนั้น ๆ จึงถือได้ว่าวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งนิติบุคคลและบุคคลดังกล่าว เป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดระดับความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงในการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดของนิติบุคคล

ทั้งนี้ การจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลที่มีเจตนาที่บริสุทธิ์และตรงไปตรงมา มักจะมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการประกอบธุรกิจที่ซื่อสัตย์และบริสุทธิ์ สิ่งที่นิติบุคคลย่อมให้ความสำคัญคือรายได้หรือผลกำไรจากการประกอบธุรกิจ รวมถึงต้องคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาล ความรับผิดชอบต่อสังคมและผู้บริโภค แต่ถ้าจัดตั้งโดยเจตนาที่ทุจริตหรือไม่บริสุทธิ์ตั้งแต่แรก นิติบุคคลนั้นจะไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่า ซึ่งอาจแสดงออกให้เห็นจากวัตถุของการจัดตั้งนิติบุคคลและผู้เริ่มก่อการ ผู้ถือหุ้น กรรมการ กรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล เจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง จึงเป็นความเสี่ยงในการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดของนิติบุคคลภายในนิติบุคคลนั้น

ในวันที่มีการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล นิติบุคคลจะต้องแจ้งความประสงค์ในการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล เพื่อให้ทราบว่านิติบุคคลนั้นจะดำเดินการประกอบธุรกิจหรือเป็นกิจการ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ประเภทใด ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงเจตนาเบื้องต้นของนิติบุคคลนั้น ๆ ว่ามีเจตนาในการประกอบธุรกิจหรือดำเนินการธุรกิจประเภทใด ซึ่งผู้แสดงออกถึงเจตนาของนิติบุคคลตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ย่อมคือผู้เริ่มก่อการ ผู้ถือหุ้น กรรมการ กรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล เจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ซึ่งวัตถุประสงค์ของการประกอบธุรกิจหรือดำเนินธุรกิจของแต่ละนิติบุคคลย่อมแตกต่างกันออกไป หากมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจปกติธรรมดาทั่วไปย่อมจะมีความเสี่ยงในการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดน้อยกว่าการประกอบธุรกิจมีส่วนเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับกับการกระทำความผิดหรือเป็นการประกอบธุรกิจที่เหล่ามิจฉาชีพมักให้บังหน้าหรือฟอกเงินผ่านการประกอบธุรกิจ เช่น การประกอบธุรกิจนำเข้ารถยนต์ต่างประเทศ หรือการประกอบธุรกิจที่ผลกำไรหรือประโยชน์อื่นที่มีลักษณะเกินกว่าความเป็นจริง เป็นต้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการจัดระดับความเสี่ยงและบริหารความเสี่ยงของนิติบุคคลตามประเภทธุรกิจ เพื่อให้ทราบถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการประเภทการประกอบธุรกิจของนิติบุคคลรวมถึงหาวิธีการบรรเทาหรือลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้จากการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดของนิติบุคคล

ประเภทธุรกิจที่เป็นปัจจัยในการพิจารณากำหนดความเสี่ยง สามารถนำรายละเอียดภายในกฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2556 และประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการเงินที่ออกตามความในกฎกระทรวงดังกล่าวมาปรับใช้ได้ กล่าวคือ ในเรื่องของอาชีพที่กำหนดให้ลูกค้าของสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานมีความเสี่ยงสูง เช่น การประกอบอาชีพค้าอัญมณี เพชรพลอย ทองคำ ค้าของเก่า รับแลกเปลี่ยนเงินตรา บริการโอนและรับโอนเงินทั้งภายในและข้ามประเทศ สถานบริการ ค้าอาวุธ นายหน้าจัดหางาน ธุรกิจนำเที่ยว เป็นต้น การประกอบธุรกิจตามอาชีพเหล่านี้หากลูกค้าประกอบธุรกิจดังกล่าวและประสงค์สร้างความสัมพันธ์กับสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพ ก็จะจัดให้เป็นปัจจัยหนึ่งของลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงซึ่งไม่ใช่หมายความว่าถ้าประกอบธุรกิจแบบนี้แล้วจะเป็นความเสี่ยงสูงเสมอไป ต้องนำปัจจัยอย่างอื่นมาประกอบด้วย แต่หากลูกค้าเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง สำหรับกรณีต้องถือว่าเป็นความเสี่ยงสูงอัตโนมัติ

ทั้งนี้ การนำอาชีพที่ได้กล่าวไว้ในเรื่องความเสี่ยงด้านอาชีพหรือการประกอบธุรกิจมาพิจารณากำหนดความเสี่ยงนั้น ไม่ได้หมายความว่าอาชีพที่กำหนดเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงเท่านั้น แต่ต้องคำนึงและพิจารณาอาชีพอื่น ๆ ด้วย เช่น อาชีพที่ประกอบกิจการที่รับเงินสดเป็นจำนวนมากจากการการค้าขายหรือบริการ อาชีพที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการใช้เงินสดหรือรับเงินสดที่ไม่ผ่านสถาบันการเงินที่น่าเชื่อถือ อาชีพค้าขายสินค้าที่ไม่มีแหล่งที่มาหรือสินค้าหายากราคาสูง หรืออาชีพที่มีการทำธุรกรรมที่มีการเคลื่อนไหวของมูลค้าเงินอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ต้องนำเรื่องความเสี่ยงในด้านพื้นที่หรือประเทศพิจารณาด้วย เพราะในการจัดตั้งนิติบุคคล สถานประกอบการย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งในการพิจารณากำหนดความเสี่ยง ของดังนั้น เรื่องวัตถุประสงค์ของการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลและ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ข้อมูลของนิติบุคลย่อมเป็นตัวกำหนดในลักษณะหรือประเภทการดำเนินธุรกิจ ที่สามารถพิจารณาได้ในเบื้องต้น เสมือนเป็นการคัดกรองในด่านแรกของนิติบุคคล

สำหรับเรื่องข้อมูลของผู้เริ่มก่อการ ผู้ถือหุ้น กรรมการ กรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล เจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ซึ่งล้วนแต่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนิติบุคคลนั่นก็เป็นปัจจัยในการกำหนดความเสี่ยงของนิติบุคคลอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องนำคุณสมบัติหรือลักษณะของบุคคลเหล่านั้นมาเป็นปัจจัยในการพิจารณากำหนดความเสี่ยงของนิติบุคคล ถ้าหากตรวจสอบแล้วพบว่าเคยหรือมีประวัติกระทำความความผิดต่าง ๆ โดยเฉพาะอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ย่อมมีความเสี่ยงสูง หรือถ้าเคยหรือมีลักษณะพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ก็ต้องพิจารณายุติหรือยกเลิกการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ทั้งนี้เป็นเรื่องของการบริหารความเสี่ยงของนิติบุคคล โดยการนำพฤติกรรมหรือข้อมูลที่ได้มาจากการระบุตัวตนของบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนิติบุคคลมาเป็นปัจจัยกำหนดในการพิจารณา

- ขั้นตอนการติดตามและตรวจสอบความเคลื่อนไหวในการดำเนินการประกอบกิจการของนิติบุคคล

เป็นขั้นตอนในการติดตามดำเนินการตรวจสอบตรวจทานความเคลื่อนไหวในการดำเนินธุรกิจของนิติบุคคล โดยเป็นการนำผลลัพธ์ที่ได้จากขั้นตอนการจัดระดับความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงในการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดของนิติบุคคลมาเป็นตัวกำหนดในการพิจารณาระดับในการติดตามความเคลื่อนไหวการดำเนินการทำธุรกิจหรือการประกอบธุรกิจของนิติบุคคล

โดยผลลัพธ์ด้านระดับความเสี่ยงของนิติบุคคลสามารถแยกเป็นระดับต่าง ๆ ได้คือ ระดับความเสี่ยงสูง ระดับความเสี่ยงกลาง และระดับความเสี่ยงต่ำ โดยระดับต่าง ๆ จะเป็นตัวกำหนดวงรอบในการพิจารณาติดตามความเคลื่อนไหว ถ้าเป็นระดับความเสี่ยงสูงจะต้องติดตามความเคลื่อนไหวในรอบทุก 1 ปี ระดับความเสี่ยงกลางติดตามในวงรอบทุก 2 ปี และระดับความเสี่ยงต่ำติดตามในวงรอบทุก 3 ปี เหตุที่ต้องมีการจัดระดับความเสี่ยงเป็นแต่ละระดับนั้น เนื่องจากจำนวนนิติบุคคลในประเทศที่มีอยู่ประมาณ 1.5 ล้านราย ยังประกอบดำเนินกิจการอยู่ ประมาณ 700,000 ราย หากนำจำนวนนิติบุคคลที่ยังดำเนินกิจการทั้งหมดมาติดตามเคลื่อนไหวการดำเนินธุรกิจภายใน 1 ปีแต่ละราย คงต้องระยะเวลาที่ยาวนานและผลลัพธ์ที่ได้อาจไม่ใช่ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ แต่ถ้ามีการจัดระดับความเสี่ยงโดยการนำหลัก Risk Based Audit System (RBA) ซึ่งเป็นระบบในการช่วยในการกำกับดูแลและตรวจสอบ ในการคัดกรองนิติบุคคลที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดหรือการฟอกเงินสูง โดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในของหน่วยงานต่าง ๆ แหล่งข้อมูลสาธารณะและเกณฑ์ความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการฟอกเงินหรือการกระทำความผิด แล้วนำผลลัพธ์ที่ได้มาประเมิน

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ความเสี่ยง แล้วส่งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการต่อไปจัดระดับความเสี่ยงของนิติบุคคลต่อไปตามแผนภาพดังต่อไปนี้

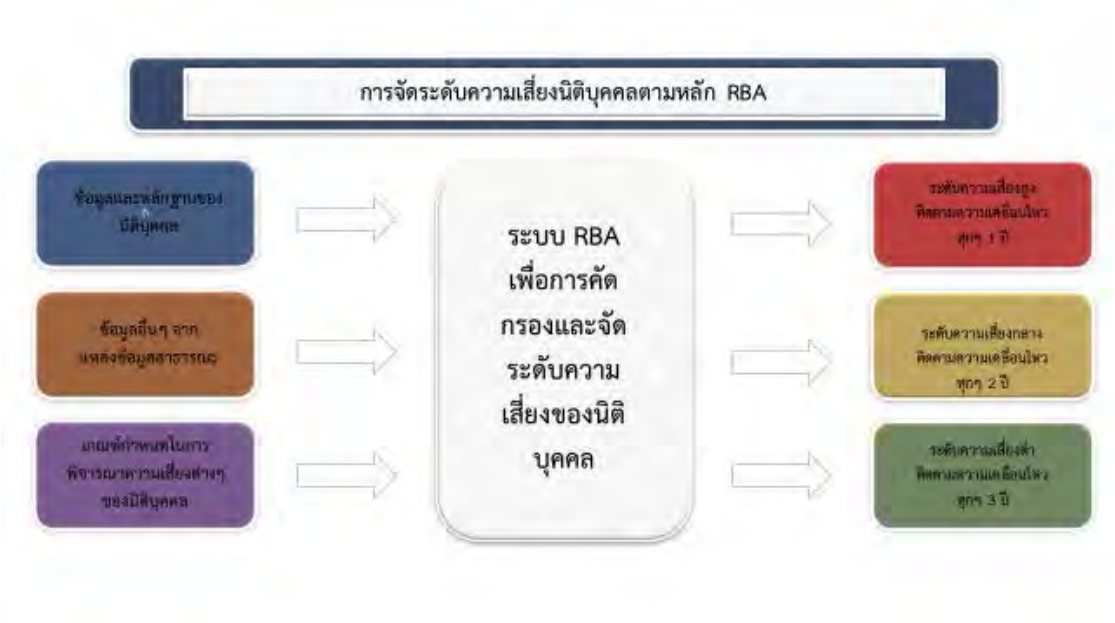

เมื่อนิติบุคคลได้ถูกประเมินจัดระดับความเสี่ยงตามหลัก RBA แล้ว ในการติดตามความเคลื่อนไหวในการประกอบธุรกิจ เอกสารและหลักฐานข้อมูลที่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของนิติบุคคล เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการพิจารณาเรื่องดังกล่าว เนื่องจากในแต่ละปีนิติบุคคลจะต้องส่งข้อมูลและหลักฐานต่อหน่วยงานรัฐต่าง ๆ คือ กรมสรรพากร และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ซึ่งข้อมูลและหลักฐานที่นิติบุคคลต้องนำส่งนั้น เป็นข้อมูลและหลักฐานที่เกี่ยวกับสถานะทางการเงินหรือรายละเอียดต่าง ๆ ของนิติบุคคลที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ข้อมูลและหลักฐานดังกล่าวสามารถแสดงให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวทางการเงินในการประกอบธุรกิจ โดยข้อมูลและหลักฐานดังกล่าวประกอบไปด้วย งบแสดงฐานะทางการเงิน งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนเจ้าของ หมายเหตุประกอบงบการเงิน งบการเงินเปรียบเทียบกับปีก่อน สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลและหลักฐานที่เกี่ยวกับสถานะทางการเงินหรือรายละเอียดต่าง ๆ ของนิติบุคคลที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

ผู้มีหน้าที่นำส่ง	ข้อมูลและหลักฐาน	กำหนดเวลาการนำส่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้า	กำหนดเวลาที่ต้องนำส่งต่อกรมสรรพากร
บริษัทจำกัด	- งบแสดงฐานะการเงิน - งบกำไรขาดทุน - งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น - หมายเหตุประกอบงบการเงิน - งบการเงินเปรียบเทียบกับปีก่อน	1. ต้องนำส่งงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีตรวจสอบแล้วเสนอเพื่ออนุมัติต่อที่ประชุมใหญ่ภายใน 4 เดือนนับแต่วันปิดบัญชี 2. ต้องนำส่งงบการเงินต่อนายทะเบียนภายใน 1 เดือนนับแต่วันที่ได้รับอนุมัติในที่ประชุมใหญ่ 3. ต้องนำส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นที่ยังคงเป็นผู้ถือหุ้นในเวลาที่ประชุม(บอจ.5) ต่อนายทะเบียนภายใน 14 วันนับแต่วันประชุมสามัญผู้ถือหุ้น	ยื่นแบบ ภ.ง.ด.50 ภายในกำหนด 150 วัน นับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีโดยต้องยื่นเป็นประจำทุกรอบระยะเวลาบัญชี

จากข้อมูลและหลักฐานที่ต้องนำส่งแก่หน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลนิติบุคคล คือ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และกรมสรรพากร เมื่อนำมาพิจารณาการกำกับและติดตามความเคลื่อนไหวการประกอบธุรกิจของนิติบุคคลประเภทต่าง ๆ จะเห็นได้ว่านิติบุคคลต้องมีหน้าที่ในการจัดทำบัญชีตามมาตรฐานรายงานทางการเงินและตามมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงต้องมีผู้สอบบัญชีตรวจสอบและรับรองบัญชีแสดงความเห็นว่า งบการเงินซึ่งแสดงฐานะการเงิน และผลการดำเนินงาน มีความถูกต้อง ครบถ้วน ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ โดยการปฏิบัติงานการตรวจสอบต้องเป็นภายใต้มาตรฐานการสอบบัญชีหรือไม่ โดยต้องมีความสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับงบการเงินหรือรายการทางบัญชีที่ตรวจสอบและรับรองบัญชี เพื่อให้นักลงทุนใช้ในการตัดสินใจลงทุน หรือหน่วยงานกำกับดูแลนั้น ได้มีการติดตามและกำกับดูแลให้ถูกต้องต่อไป ซึ่งหน่วยงานกำกับดูแลมีหน้าที่ในการตรวจสอบว่า กิจการต่าง ๆ ได้มีการจัดทำบัญชีเป็นไปตาม

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ รวมถึงการควบคุมการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีว่าได้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีหรือไม่

การกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐที่มีต่อผู้ประกอบการนิติบุคคล ซึ่งได้แก่ กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำกับและดูแลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการจัดทำบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด กรมสรรพากรกำกับและตรวจสอบเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีเพื่อเสียภาษีให้เป็นไปตามประมวลรัษฎากร ซึ่งในการกำกับดูแล ตรวจสอบและติดตามผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคลรายต่าง ๆ ควรมีการกำกับดูแลอย่างทั่วถึงใกล้ชิด และให้เป็นปัจจุบันเพื่อให้สามารถควบคุม ตรวจสอบ นิติบุคคลที่อาจใช้การประกอบการของนิติบุคคลเป็นช่องทางหรือเครื่องมือเพื่อการปกปิด การยักย้ายถ่ายเทเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคลให้แก่ผู้อื่นซึ่งเป็นผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงที่ไม่มีได้รายชื่อปรากฏในเอกสารต่าง ๆ ดังนั้น ในขั้นตอนการติดตามความเคลื่อนไหวในการประกอบธุรกิจของนิติบุคคลจำเป็นต้องเป็นการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบ ติดตามกำกับดูแลจะต้องมีพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ด้านบัญชี ด้านการตรวจสอบซึ่งเป็นความสามารถเฉพาะด้านเกี่ยวกับการวิเคราะห์ จัดลำดับความเสี่ยงเพื่อติดตามตรวจสอบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการกำกับและตรวจสอบนิติบุคคลที่อาจถูกใช้ในการฟอกเงินหรือการกระทำความผิด

ดังนั้น ในขั้นตอนการติดตามและตรวจสอบความเคลื่อนไหวในการดำเนินการประกอบกิจการของนิติบุคคล มีหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้องในการกำกับและตรวจสอบ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานที่อำนาจหน้าที่แตกต่างกันออกไป จึงจำเป็นต้องการกำหนดไว้เป็นเฉพาะว่าจะต้องเป็นหน่วยงานใดหรือส่วนงานภายในองค์กรใดเป็นผู้ดำเนินการรับผิดชอบหลักในขั้นตอนนี้ โดยอาศัยข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนิติบุคคลทั้งหมดมาประกอบการพิจารณาในการติดตามและตรวจสอบความเคลื่อนไหวในการประกอบกิจการของนิติบุคคล ซึ่งหากพบว่านิติบุคคลนี้มีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินหรือการกระทำความผิดมูลฐาน จะต้องดำเนินการจัดส่งข้อมูลรายชื่อผู้ประกอบการนิติบุคคลที่มีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินหรือการก่อการร้าย รวมถึงผลการตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น รวมถึงข้อสังเกตที่พบให้แก่สำนักงาน ปปง. หรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น ได้มีการตรวจสอบข้อมูลเชิงลึกหรือตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินหรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินจากรายงานธุรกรรมทางการเงินจากผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมและจากหน่วยงานที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรมมายังสำนักงาน ปปง. เพื่อใช้ในการติดตาม วิเคราะห์เกี่ยวกับเส้นทางการเงินและทรัพย์สิน ความผิดปกติ ปริมาณมูลค่า และจำนวนในการทำธุรกรรมที่ไม่สอดคล้องกับการแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานเพื่อติดตามตรวจสอบข้อมูลในเชิงลึกซึ่งอาจมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือความผิดมูล

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ฐาน ทั้งนี้เพื่อให้ได้มีการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ตามมาตรฐานสากลของ FATF

ที่ผ่านมาสำนักงาน ปปง. ได้มีการดำเนินการตามกฎหมายกับผู้กระทำความผิดรวมถึงนิติบุคคลประเภทต่าง ๆ จำนวนมาก ซึ่งในแต่ละปีมีจำนวนมากขึ้น การที่จะป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดผ่านนิติบุคคลเพื่อไม่ให้เกิดการใช้ช่องว่างของกฎหมายในการกระทำความผิด สำนักงาน ปปง. อาจต้องเพิ่มการตรวจสอบและอาจมีการประกาศรายชื่อกิจการของนิติบุคคลรวมถึงรายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ของนิติบุคคลทั้งหมดที่มีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อร้ายแจ้งให้แก่ประชาชนหรือสาธารณะชนทั่วไปได้ทราบ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับแจ้งนั้นไปใช้ในการเพิ่มความระมัดระวังให้กับตนเอง ไม่ถูกใช้เป็นเครื่องมือ หรือถูกหลอกลวงให้มีการลงทุน และเกิดความเสียหายในภายหลัง ตลอดจนเป็นการป้องกันอย่างหนึ่งไม่ให้เหล่าผู้กระทำความผิดนำนิติบุคคลไปใช้ในการฟอกเงินหรือรายได้ที่มาจากการกระทำความผิดหรือนำนิติบุคคลไปใช้ในการกระทำความผิดอื่น ๆ ที่สร้างความเสียหายให้แก่ประชาชนและสังคมได้

สำหรับมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศนั้น มีการกำหนดไว้ให้หน่วยงานที่รับจดทะเบียนส่งข้อมูลนิติบุคคลที่มีความเสี่ยงถูกใช้เป็นช่องทางในการกระทำความผิด ให้หน่วยงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่า หากปรากฏผลจากการประเมินความเสี่ยงว่านิติบุคคลอาจถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินควรมีมาตรการให้นิติบุคคลนั้นต้องดำเนินการ ดังนี้

(1) จัดทำงบประมาณประจำปีโดยแยกเป็นรายรับหรือเงินลงทุน และรายจ่ายที่เป็นงบลงทุน และงบดำเนินการให้ชัดเจน

(2) บันทึกข้อเท็จจริงในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการใช้จ่ายและวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายดังกล่าว

(3) จัดให้มีข้อมูลและหลักฐานเกี่ยวกับผู้ที่มีอำนาจควบคุมหรือสั่งการ ผู้ที่ได้รับประโยชน์ที่แท้จริงจากการดำเนินโครงการหรือการดำเนินกิจการใด ๆ ของมูลนิธิหรือสมาคมรวมทั้งข้อมูลบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินโครงการหรือดำเนินกิจการดังกล่าว

(4) เก็บรักษาข้อมูลหรือเอกสารที่เกี่ยวกับการดำเนินโครงการหรือการดำเนินกิจการใด ๆ ของมูลนิธิหรือสมาคม

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศไทยที่ผ่านมา การดำเนินการของกรมพัฒนาธุรกิจการไม่มีการกำกับในเรื่องการกำกับและตรวจสอบในการดำเนินงานหรือการใช้นิติบุคคลในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ผู้เขียนเห็นว่าควรนำกระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence หรือ KYC/CDD) มาปรับใช้กับนิติบุคคลในการแสดงตัวตนและตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนิติบุคคลในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล และเมื่อเทียบเคียงตามร่างพระราชบัญญัติฯ ควรกำหนดให้นิติบุคคลที่มีผลการประเมินความเสี่ยงว่าจะถูกใช้เป็นช่องทางในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องจัดทำรายงาน ข้อมูล หลักฐานเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ทั้งนี้ โดยแก้กฎหมายเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. .... ให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่ได้ข้อมูลของนิติบุคคลมีการส่งข้อมูลของนิติบุคคลรายงานต่อ ป.ป.ง. ทั้งนี้เมื่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าส่งข้อมูลต่าง ๆ ของนิติบุคคลแล้วทำให้สำนักงาน ป.ป.ง. มีข้อมูลจึงสามารถเข้าไปตรวจสอบได้ทันท่วงทีและสามารถประเมินความเสี่ยงในการใช้นิติบุคคลในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินว่านิติบุคคลนั้นมีความเสี่ยงที่ถูกใช้ในการกระทำความผิดฟอกเงินหรือไม่ เพื่อเป็นมาตรการให้การป้องกันการกระทำความผิดของนิติบุคคล

ผู้เขียนเห็นว่า หากกำหนดให้มีมาตราดังกล่าวแล้วจะทำให้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลลดลง เพิ่มความโปร่งใสให้กับนิติบุคล ทั้งนี้นอกจากมาตราเพื่อความโปร่งใสของนิติบุคคลแล้วยังต้องมีการกำหนดมาตรการอื่น ๆ ควบคู่ไปด้วยกัน คือ มาตรการในการกำหนดบทลงโทษและมาตรการเกี่ยวกับอายุความ ซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

4.2 มาตรการการกำหนดบทลงโทษในความผิดฟอกเงินของนิติบุคคล

การลงโทษทางอาญาด้วยวิธีการปรับ มีวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งและป้องปรามตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษไม่ให้หวนคิดกลับมากระทำความผิดซ้ำและให้บุคคลอื่นทั่วไปหวาดกลัวต่อการถูกลงโทษและเห็นผลร้ายจากการลงโทษหากกระทำความผิดแล้วต้องได้รับโทษสำหรับบทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 61 ที่ได้กำหนดอัตราโทษปรับตั้งแต่ 200,000 – 1,000,000 บาทนั้น เป็นการกำหนดโทษปรับแบบตายตัว โดยให้อำนาจศาลในการพิจารณาใช้ดุลพินิจในการกำหนดช่วงค่าปรับให้มีความเหมาะสมและสัมพันธ์กับความร้ายแรงของการกระทำความผิด โดยจะกำหนดอัตราค่าปรับให้ต่ำกว่าหรือสูงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไม่ได้ จึงทำให้เกิดปัญหาที่นิติบุคคลกระทำ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ความผิดแล้ว ได้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากกระทำความผิดมากกว่าจำนวนอัตราโทษค่าปรับที่ต้องชำระ ทำให้นิติบุคคลยังมีเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเหลืออยู่ ทำให้ผู้กระทำความผิดนำไปคิดคำนวณผลดีและผลเสียจากการกระทำความผิด ถ้าได้รับผลประโยชน์จากการกระทำความผิดมากกว่าอัตราโทษที่ได้รับ ย่อมคุ้มค่าที่จะกระทำความผิด และเมื่อนำอัตราโทษค่าปรับในความผิดของนิติบุคคลมาพิจารณาจะพบว่า อัตราโทษดังกล่าว ได้มีการมาใช้บังคับมาเกือบ 20 ปี อัตราค่าเงินจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีอัตราที่ลดลง จำนวนเงิน 1 ล้านบาทในอดีตกับปัจจุบันย่อมมีค่าแตกต่างกัน ประกอบกับผลกระทบจากการกระทำความผิดมีความรุนแรงทวีคูณขึ้นกว่าเดิม ส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ การลงโทษปรับด้วยอัตราโทษที่ไม่เหมาะสมกับลักษณะการกระทำความผิดและผลเสียหายที่เกิดขึ้นตลอดจนฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดทำให้ไม่บรรลุเป้าหมายของทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นยับยั้งขมขู่การกระทำความผิดได้

สำหรับการกำหนดอัตราโทษในความผิดฐานฟอกเงินของต่างประเทศ ต่างมีวิธีการกำหนดอัตราโทษปรับที่แตกต่างกัน แต่อัตราโทษปรับในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลมีจำนวนมูลค่าสูงเมื่อเทียบกับอัตราโทษปรับของประเทศไทย ดังนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกา บทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา คือโทษปรับไม่เกิน 500,000 USD หรือปรับเป็นสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมที่เกิดขึ้นแล้วแต่จำนวนใดมากกว่าหรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าอัตราโทษปรับดังกล่าว เป็นอัตราโทษปรับที่มีมูลค่าสูงเมื่อเทียบกับค่าเงินในปัจจุบัน อยู่ที่ประมาณ 1 USD เท่ากับประมาณ 31 บาท อัตราโทษปรับของประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีมูลค่าสูงถึง 15,500,000 บาท ถือได้ว่าเป็นจำนวนอัตราค่าปรับที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับค่าเงินบาทของประเทศไทย นอกจากนี้การกำหนดโทษในความผิดฐานฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้นำระบบการกำหนดโทษปรับแบบตายตัว (Fixed Sum System) มาเป็นบทลงโทษอย่างเดียว แต่ยังนำวิธีรูแบบในการปรับแบบจำนวนเท่าของมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมด้วย มาพิจารณาเพื่อลงโทษด้วย แล้วแต่จำนวนใดมีมูลค่ามากกว่า นั่นหมายความว่าได้มีการกำหนดอัตราค่าปรับไว้ไม่เกินอัตราค่าสูงสุด และกำหนดอัตราค่าปรับตามผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ซึ่งการกำหนดโทษเช่นนี้จะช่วยยับยั้งและป้องปรามให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิด ต้องหันกลับคิดทบทวนผลได้ผลเสียที่เกิดขึ้น หากคิดจะกระทำความผิดและผลประโยชน์ที่จะได้รับ หากผลประโยชน์ที่จะได้รับไม่มีความคุ้มค่ากับบทลงโทษที่จะต้องได้รับ อาจทำให้ไม่คิดที่จะกระทำความผิดได้

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

อัตราโทษปรับในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นการกำหนดอัตราค่าปรับแบบตายตัว (Fixed Sum System) ศาลเป็นผู้พิจารณาจำนวนอัตราค่าปรับที่ใช้ลงโทษกับนิติบุคคลตามแต่ละกรณี โดยเลือกระหว่างอัตราค่าปรับขั้นสูงสุด หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้รับจากการฟอกเงินแล้วแต่กรณีใดจะมีจำนวนมูลค่ามากกว่า รวมถึงเป็นผู้พิจารณาในเรื่องของระยะเวลาและวิธีการชำระค่าปรับ อีกทั้งการพิจารณาต้องพิจารณาถึงความสามารถของนิติบุคคลในการชำระค่าปรับและค่าปรับที่ลงโทษนั้น จะต้องไม่เป็นการตัดสิทธิในการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่เหยื่อที่ได้รับผลจากการกระทำความผิด โดยศาลจะต้องพิจารณาตามเหตุพฤติการณ์ลักษณะความผิด ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด และพฤติการณ์ต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ให้มีความสมเหตุสมผลและมีความสอดคล้องกัน เพื่อเป็นมาตรการในการปราบปรามการฟอกเงินผ่านนิติบุคคล ส่งผลให้เกิดความเกรงกลัวในการกระทำความผิดและเป็นข่มขู่ยับยั้งในการกระทำความผิดของนิติบุคคลด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น การกำหนดโทษปรับของประเทศสหรัฐอเมริกาเหมือนกับประเทศไทยในการกำหนดอัตราค่าปรับต่ำสุดและสูงสุด แต่อย่างไรก็ดี ประเทศไทยไม่มีการกำหนดค่าปรับเป็นจำนวนเท่าของมูลค่าทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ผู้เขียนเห็นว่าควรนำมาปรับใช้ เนื่องจากปัจจุบัน โทษปรับในคดีฟอกเงินของประเทศไทยมีอัตราที่ต่ำ ไม่ได้สัดส่วนกับความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมทั้งมูลค่าที่ผู้กระทำความผิดได้รับ กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดได้รับประโยชน์มากเกินกว่าค่าปรับในอัตราสูงสุด ดังนั้น การนำหลักการกำหนดค่าปรับเป็นจำนวนเท่าของทรัพย์สินที่ได้รับจากการกระทำความผิด จะทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวในการกระทำความผิดและเป็นข่มขู่ยับยั้งในการกระทำความผิด อันสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นยับยั้งขมขู่การกระทำความผิด

ประเทศอังกฤษ สำหรับความผิดฐานฟอกเงินของกฎหมายประเทศอังกฤษ ไม่ได้มีการกำหนดฐานความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลไว้โดยเฉพาะ ทั้งบุคลธรรมดาและนิติบุคคลหากกระทำความผิดฐานฟอกเงินต่างมีอัตราโทษเดียวกัน คือ จำคุกไม่เกิน 14 ปี หรือปรับไม่จำกัดจำนวน หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งในการพิจารณาคดีของประเทศอังกฤษ ศาลสามารถมีดุลพินิจในการพิจารณาคดีได้อย่างกว้างในการกำหนดอัตราโทษตามคำพิพากษา โดยต้องนำปัจจัยในลักษณะเหตุพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ความเสียหายที่เกิดขึ้นมา ความเหมาะสมของอัตราโทษกับการกระทำความผิด รวมถึงเหตุลดโทษต่าง ๆ มาเป็นหลักในการประกอบการพิจารณา เพื่อให้สอดคล้องและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญาทั้งหมด โดยไม่ได้แยกการลงโทษตามแต่ละวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญา ซึ่งในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลไม่ได้มีการกำหนดอัตราขั้นต่ำขั้นสูงไว้สำหรับโทษปรับในการกำหนดอัตราโทษปรับ นอกจากนำปัจจัยที่กล่าวไว้ข้างต้นมาประกอบการพิจารณาแล้ว ศาลจะต้องพิจารณาถึงความสามารถในการชำระค่าปรับของผู้กระทำความผิดแต่ละรายว่า สามารถชำระอัตราโทษปรับได้หรือไม่ รวมถึงระยะเวลาที่เหมาะสม ดังนั้น ถึงแม้ว่าอัตราโทษ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ปรับในฐานความฟอกเงินของนิติบุคลจะไม่ได้มีการกำหนดจำนวนอัตราค่าปรับไว้ แต่การกำหนดอัตราการลงโทษขึ้นอยู่ที่ศาลเป็นผู้พิจารณาในการกำหนดอัตราค่าปรับ ทั้งนี้ต้องให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์การลงโทษทางอาญา สอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างการกระทำความผิดกับผลเสียหายที่เกิดขึ้น รวมถึงความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงและความสามารถในการชำระค่าปรับของผู้กระทำความผิดด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าประเทศอังกฤษไม่มีการกำหนดอัตราค่าปรับในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน การจะนำมาปรับใช้ในประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่ายังไม่มีความเหมาะสม แม้ว่าศาลอาจพิจารณาค่าปรับได้สูง อันสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวที่จะกระทำความผิด ในทางกลับกันจะเป็นการเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจมากเกินไป และอาจส่งผลต่อการดำเนินกระบวนการยุติธรรม เจ้าหน้าที่อาจจะใช้หลักในเรื่องดังกล่าวเรียกร้องเงินจากผู้กระทำความผิด เพื่อไม่ให้ต้องดำเนินคดี

ประเทศออสเตรเลีย ความผิดฐานฟอกเงินของประเทศออสเตรเลีย ได้มีการกำหนดบทลงโทษไว้สำหรับกรณีบุคลธรรมดาและนิติบุคคล โดยอัตราโทษพิจารณาจากมูลค่าของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับและเจตนาความรู้ความสามารถในการกระทำความผิด โดยในกรณีของบุคคลธรรมดามีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนถึง 25 ปีและปรับเป็นเงินตั้งแต่ 10 หน่วยการลงโทษ (A$ 2,1000) ถึง 1,500 หน่วยการลงโทษ (A$ 315,000) โดยอัตราโทษสูงสุดนี้ จะเป็นกรณีที่บุคคลธรรมดาได้กระทำความผิดฐานฟอกเงินในกรณีที่ดำเนินการจัดการกับทรัพย์ที่มูลค่าตั้งแต่ A$ 1,000,000 แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดของนิติบุคคลในความผิดเดียวจะมีโทษปรับเป็นเงิน A$ 1,575,000 ซึ่งจะสูงกว่าบุคคลธรรมดา 5 เท่า เนื่องจาก ตามกฎหมาย CRIMES ACT 1914 - SECT 4B ได้กำหนดให้ในกรณีที่นิติบุคคลถูกตัดสินว่ากระทำความผิด มีอัตราโทษไม่เกินจำนวนเท่ากับ 5 เท่าของอัตราโทษที่กำหนดไว้บุคคลธรรมดาที่ถูกตัดสินว่ากระทำความผิดเช่นเดียวกัน

การกำหนดอัตราโทษปรับของประเทศออสเตรเลียนั้นเป็นการกำหนดอัตราโทษแบบหน่วยลงโทษที่ได้กำหนดไว้ใน CRIMES ACT 1914 - SECT 4AA โดย 1 หน่วยการลงโทษจะคิดเป็นจำนวนเงิน A$ 210 ซึ่งจะมีการทบทวนและเปลี่ยนแปลงมูลค่าของหน่วยลงโทษในวันที่ 1 กรกฎาคม ของทุกปี โดยการกำหนดอัตราค่าปรับเป็นหน่วยการลงโทษนี้ เพื่อไปใช้ในการแก้ไขปัญหาอัตราค่าปรับที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงค่าเงิน ทำให้อัตราค่าปรับมีมูลค่าที่เป็นปัจจุบันตลอดแม้เวลาจะผ่านไปนานเท่าใด โดยไม่ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมอัตราค่าปรับอยู่ตลอด

จากที่กล่าวมาข้างต้น ประเทศออสเตรเลียได้มีการกำหนดอัตราโทษที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลไว้สูงกว่าบุคคลธรรมดา ในส่วนนี้ผู้เขียนเห็นว่าสามารถนำมาปรับใช้เพื่อเป็นมาตรการป้องกัน เพื่อมิให้จัดตั้งนิติบุคคลมาเพื่อกระทำความผิด นอกจากนี้ในการกำหนดอัตรา

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

โทษเป็นหน่วยลงโทษ และมีการทบทวนจำนวนทุกปีนั้น ถือเป็นมาตรการสามารถแก้ปัญหาเรื่องความไม่เป็นปัจจุบันของอัตราโทษได้อีกด้วย

ประเทศฝรั่งเศส สำหรับความผิดฐานฟอกเงินในประเทศฝรั่งเศสถือได้ว่าเป็นคดีอาญาที่มีระดับความร้ายแรง ซึ่งการลงโทษในความผิดเช่นนี้ จะเป็นการลงโทษกักขังหรือจำคุกเป็นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ โดยสูงสุดอยู่ที่กักขังหรือจำคุกตลอดชีวิต การลงโทษปรับจะเป็นในลักษณะมีการกำหนดเพิ่มขึ้นจากการลงโทษตามปกติที่ได้กำหนดไว้ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา ในกรณีนิติบุคคลได้กระทำความผิดเดียวกันกับบุคคลธรรมดา อัตราโทษปรับจะเพิ่มเป็น 5 เท่าของอัตราโทษปรับที่ใช้บังคับกับบุคคลธรรมดา

ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสได้กำหนดอัตราโทษในความผิดฐานฟอกเงินทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล โดยในกรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิดฐานฟอกเงิน จะมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปีและปรับเป็นเงิน 375,000 ยูโร และในกรณีนิติบุคคลกระทำความเช่นเดียวกัน จะมีอัตราโทษปรับ 1,875,000 ยูโร ซึ่งอัตราโทษปรับจะสูงกว่ากรณีบุคคลธรรมดากระทำความผิด 5 เท่า แต่ถ้าเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่จัดตั้งมาโดยเฉพาะเพื่อการฟอกเงิน อัตราโทษสำหรับบุคคลธรรมดา คือ จำคุกไม่เกิน 10 ปี และปรับไม่เกิน 750,000 ยูโร และในกรณีนิติบุคคล จะมีอัตราโทษปรับ คือ ปรับไม่เกิน 3,750,000 ยูโร ทั้งนี้ยังมีการกำหนดบทลงโทษเสริมหรือมาตรการลงโทษด้วยวิธีอย่างอื่นที่เป็นการเพิ่มเติมจากบทลงโทษข้างต้น เช่น ปิดสถานประกอบกิจการ ปิดประกาศคำพิพากษาของศาลหรือเผยแพร่ ให้ประชาชนทั่วไปรับทราบถึงลักษณะของการกระทำความผิด เป็นต้น

จากการเปรียบเทียบการกำหนดอัตราโทษในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลของต่างประเทศกับประเทศไทย จะพบว่าอัตราโทษปรับในความผิดฐานฟอกเงินของประเทศไทยจะมีมูลค่าในการปรับน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับโทษปรับของต่างประเทศและไม่มีการกำหนดการปรับตามจำนวนมูลค่าเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด รวมถึงความหลากหลายในการลงโทษนิติบุคคลในกรณีกระทำความผิดฐานฟอกเงิน จากบทลงโทษของต่างประเทศสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบการกำหนดอัตราโทษในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลของต่างประเทศกับประเทศไทย

	สหรัฐอเมริกา	อังกฤษ	ฝรั่งเศส	ออสเตรเลีย	ไทย
การกำหนดบทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล	บังคับใช้ทั้งบุคคลและนิติบุคคล	บังคับใช้ทั้งบุคคลและนิติบุคคล	บังคับใช้ทั้งบุคคลและนิติบุคคล	กำหนดความรับผิดของนิติบุคคลในความผิดฐานฟอกเงินไว้โดยเฉพาะ	กำหนดความรับผิดของนิติบุคคลในความผิดฐานฟอกเงินไว้โดยเฉพาะ
ประเภทรูปแบบการกำหนดอัตราค่าปรับ	ลงโทษปรับตามที่กฎหมายกำหนดโดยลงโทษปรับตามอัตราขั้นสูงสุดและขั้นต่ำสุด หรือลงโทษปรับตามจำนวนเท่าของมูลค่าทรัพย์สินที่ได้รับ แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า	ลงโทษปรับตามที่กฎหมายกำหนดโดยลงโทษปรับตามอัตราขั้นสูงสุดและขั้นต่ำสุด	ลงโทษปรับตามที่กฎหมายกำหนดโดยลงโทษปรับตามอัตราขั้นสูงสุดและขั้นต่ำสุด	ลงโทษปรับตามที่กฎหมายกำหนดโดยลงโทษปรับตามอัตราขั้นสูงสุดและขั้นต่ำสุด	ลงโทษปรับตามที่กฎหมายกำหนดโดยลงโทษปรับตามอัตราขั้นสูงสุดและขั้นต่ำสุด
อัตราค่าปรับในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล	ปรับไม่เกิน 500,000 USD หรือปรับเป็น 2 เท่าของมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมที่เกิดขึ้น แล้วแต่จำนวนใดมากกว่า	ไม่ได้มีการกำหนดจำนวนอัตราค่าปรับไว้แต่การกำหนดอัตราค่าปรับ	อัตราโทษปรับจำนวน 5 เท่าของอัตราโทษสำหรับบุคคลธรรมดา (750,000	อัตราโทษปรับจำนวน 5 เท่าของอัตราโทษสำหรับบุคคลธรรมดา 50 หน่วยการลงโทษ	อัตราโทษปรับตั้งแต่ 200,000 – 1,000,000 บาท

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

		ขึ้นอยู่ที่ศาลเป็นผู้พิจารณาในการกำหนดอัตราค่าปรับ	EUR) ปรับไม่เกิน 3,750,000 EUR	(10,500 AUD) ถึง 7,500 หน่วยการลงโทษ (1,575,000 AUD)	
เทียบอัตราค่าปรับสูงสุดเป็นเงินสกุลบาท	ประมาณ 15.9 ล้านบาท (1 USD = 31.8 บาท)	1 GBP = 41.36 บาท	ประมาณ 134 ล้านบาท (1 EUR =35.75)	ประมาณ 240,000 – 36 ล้านบาท (1 AUD = 22.75บาท)	1,000,000 บาท

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าเรื่องอัตราค่าปรับในการลงโทษนิติบุคคลในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของต่างประเทศมีอัตราค่าปรับที่มีมูลค่าสูง มีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นมากกว่าประเทศไทย จะเห็นได้ว่าอัตราโทษในกรณีนิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพิ่มขึ้นจากเดิมที่กำหนดอัตราโทษปรับตั้งแต่ 200,000 – 1,000,000 บาท ซึ่งเป็นอัตราโทษที่บัญญัติไว้ตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ผู้เขียนจึงเห็นว่า ควรมีการแก้ไขเพิ่มบทลงโทษให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ดังนี้

1. แก้ไขเพิ่มเติมจำนวนอัตราค่าปรับที่มีมูลค่าสูงขึ้นในกรณีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล เพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษสอดคล้องกับการกระทำความผิดและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญาทำให้นิติบุคคลได้รับผลจากการกระทำความผิดที่เหมาะสมกับการกระทำความผิดที่นิติบุคคลได้กระทำลงไป และสังคมเกิดความตื่นตัวและยับยั้งป้องปรามการกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันได้อีกทั้งการเพื่อจำนวนอัตราค่าปรับที่มากขึ้นจะยังทำให้นิติบุคคลมีความเกรงกลัวมากขึ้นและไม่กล้าที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก

2. การกำหนดอัตราค่าปรับมีความหลากหลายและยืดหยุ่นสอดคล้องกับการกระทำความผิดและผลของการกระทำความผิด โดยมีนำค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนดและการเพิ่มอัตรา

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ค่าปรับอีกเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของมูลค่าของทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน สำหรับบุคคลธรรมดาและจำนวน 2.5 เท่าสำหรับกรณีนิติบุคคลกระทำความผิด

3. การนำมาตรการที่เป็นบทลงโทษทางปกครองมาใช้บังคับกับกรณีนิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เช่น การเพิกถอนการจดทะเบียนของนิติบุคคล การสั่งปิดกิจการของนิติบุคคล การห้ามดำเนินงานของกรรมการ ผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลที่ใช้นิติบุคคลกระทำความผิดหรือการเผยแพร่โฆษณา ถึงคำพิพากษาและรายละเอียดในการกระทำความผิดให้ประชาชนทั่วไปและสังคมรับรู้ เป็นทำให้ตัดโอกาสในการกระทำความผิดในครั้งต่อไปและเป็นการทำให้สังคมเกิดการเรียนรู้สร้างภูมิคุ้มกันต่อการป้องกันไม่เห็นตนเองตกผู้เสียหายจากการกระทำความผิดครั้งต่อไป

นอกจากนี้ จากผลการประเมินการปฏิบัติตามข้อแนะนำของ FATF และการประเมินประสิทธิผลของระบบ AMLCFT ของประเทศไทย ในข้อแนะนำที่ 3 เรื่องความผิดฐานฟอกเงิน ได้กล่าวถึงการกำหนดโทษอัตราโทษปรับยังไม่มีความรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความเกรงกลัวและยับยั้งในการกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงินได้ โดยเฉพาะความร้ายแรงของนิติบุคคลเมื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ดังนั้น อัตราโทษปรับจึงควรได้รับการแก้ไขและเพิ่มอัตราค่าปรับให้สูงขึ้น ซึ่งอาจจะนำอัตราค่าปรับแบบจำนวนเท่าที่ใช้ในต่างประเทศมาปรับใช้ เพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัว ยับยั้งไม่กระทำความผิดได้ ซึ่งหากมีการแก้ไขปรับปรุงอัตราโทษปรับและเพิ่มมาตรการลงโทษทางปกครองให้มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน การลงโทษปรับในกฎหมายฟอกเงินของประเทศไทยจะได้ประสิทธิภาพในการป้องปรามและยับยั้งผู้กระทำความผิดได้ดีขึ้น รวมถึงเป็นการปฏิบัติตามผลการประเมินการปฏิบัติตามข้อแนะนำของ FATF และการประเมินประสิทธิผลของระบบ AMLCFT ของประเทศไทยเพื่อให้มีมาตรฐานในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอยู่ในระดับสากล

4.3 มาตรการการกำหนดอายุความในคดีความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล

ในปัจจุบันการก่ออาชญากรรมได้พัฒนาไปเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบและก่อให้เกิดความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมถึงความเสียหายที่เกิดจากการผู้กระทำความผิดนำเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดไปทำการฟอกเงิน เพื่อปกปิด อำพราง ซ่อนเร้น แหล่งที่มาของเงินหรือประโยชน์ และหลบหนีออกจากกระบวนการยุติธรรม นำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หลบหนีไปใช้ชีวิตกบดานอยู่ต่างแดนเพื่อรอให้อายุความในคดีอาญาสิ้นสุดลงจึงค่อยเดินทางกลับมาภายในประเทศ ซึ่งกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้เนื่องจากข้อจำกัดละประโยชน์ในเรื่องของอายุความ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

การกำหนดเรื่องอายุความเป็นหลักการที่สำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอายุความที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของนิติบุคคล เนื่องจากในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ร้ายแรง ส่งผลกระทบและสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมในประเทศ แม้ว่าจะมีการดำเนินการตามมาตรการทางแพ่งของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปบ้างแล้วก็ตาม แต่ในบางคดีผู้กระทำความผิดได้รับประโยชน์หรือกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะติดเงื่อนไขในการกำหนดอายุความ

จากการศึกษาเรื่องอายุความในการดำเนินคดีความผิดฐานฟอกเงินของต่างประเทศ แนวคิดและการกำหนดอายุความของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับระบบของกฎหมายที่ประเทศนั้นใช้โดยสามารถแก้ไขได้ 2 แนวทางด้วยกัน ดังนี้

1. การไม่กำหนดให้มีอายุความในความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคล

เนื่องจากความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคล เป็นความผิดที่รุนแรงก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนเป็นวงกว้างและเกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ จึงกำหนดให้ความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคลไม่มีอายุความซึ่งมีข้อดีและข้อเสีย ดังต่อไปนี้

ข้อดีของการไม่กำหนดให้มีอายุความในความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคล

รัฐสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้แม้ว่าจะผ่านไปนานเท่าใดก็ตาม ทำให้ผู้กระทำผิดเกรงกลัวและเป็นการเพิ่มโอกาสให้รัฐสามารถติดตามนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้มากขึ้น และทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับประโยชน์จากเงื่อนไขเรื่องอายุความ ส่งผลให้เกิดความสมบูรณ์ในการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดี ทำให้มีโอกาสในการดำเนินคดีกับผู้บริสุทธิ์ที่ไม่เป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริงลดน้อยลง สร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย

ข้อเสียของการไม่กำหนดให้มีอายุความในความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคล

การไม่มีกำหนดเรื่องอายุความของคดีความผิดฐานฟอกเงินไว้ ซึ่งหากนำมาปรับใช้กับประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่ายังไม่มีความเหมาะสม แม้ว่าการไม่กำหนดเรื่องอายุความสามารถทำให้รัฐดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ไม่ว่าระยะเวลาจะผ่านไปนานแค่ไหน แต่หากพิจารณาในเรื่องของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด และเจตนาของผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินแล้ว พบว่าการฟอกเงินเป็นการกระทำไปเพื่อปกปิด อำพราง ซ่อนเร้นแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ผู้กระทำความผิดไม่ได้มีเจตนาประสงค์ต่อชีวิตของบุคคลอื่น

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

โดยเมื่อเทียบกับความผิดอาญาที่ร้ายแรง เช่น การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ จะเห็นได้ว่าความร้ายแรงและผลกระทบจากการกระทำความผิดนั้นแตกต่างกัน ไม่ว่าเป็นผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน ความปลอดภัยตลอดจนความรู้สึกของประชาชนในสังคม ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้เขียนจึงเห็นว่า หลักการไม่กำหนดเรื่องอายุความในคดีความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลของประเทศอังกฤษ ไม่เหมาะที่นำมาปรับใช้

2. การกำหนดอายุความในความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคลไว้โดยเฉพาะและให้อายุความสะดุดหยุดลงในกรณีที่ผู้กระทำผิดหลบหนี

กรณีอายุความสะดุดหยุดลงเมื่อผู้กระทำผิดผ่านทางนิติบุคคลหลบหนีโดยวางหลักไว้ว่า ห้ามนำเรื่องอายุความมาใช้กับผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากเป็นการแสดงเจตนาไม่ต้องการให้ตนถูกฟ้องเพื่อดำเนินคดี จึงไม่มีเหตุที่จะต้องได้รับประโยชน์จากเรื่องอายุความ ดังนั้น หากผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้หลบหนีออกจากกระบวนการยุติธรรม อายุความในการดำเนินคดีจะสะดุดหยุดลง และอายุความของการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจะไม่นำมาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม

ข้อดีของการกำหนดให้อายุความความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคลได้โดยเฉพาะ และให้อายุความสะดุดหยุดลง

(1) จากผลการรายงานการประเมินประเทศไทยในเรื่องการปฏิบัติตามข้อแนะนำ 40 ข้อ ของ FATF และการประเมินประสิทธิผลของระบบ AML/CFT ในเรื่องผลลัพธ์ระยะสั้นที่ 7 เรื่องการสืบสวนความผิดฐานฟอกเงินและผู้กระทำความผิดถูกดำเนินคดีและได้รับการลงโทษที่มีประสิทธิผล เหมาะสมและเป็นผลที่สามารถยับยั้งการกระทำความผิดดังกล่าวได้นั้น ประเทศไทยมีการดำเนินคดีกับนิติบุคคลในฐานฟอกเงิน แต่มีข้อจำกัดของกฎหมายในเรื่องของอายุความที่ต้องดำเนินการภายใน 1 ปี รวมถึงปัจจัยในเรื่องของอัตราโทษในคดีอาญาฟอกเงินที่ไม่รุนแรง มีอัตราโทษที่เบากว่าน้อยอัตราโทษในความผิดมูลฐาน จึงไม่ถูกดำเนินการฟ้องร้องไปกับคดีมูลฐาน ทำให้มีผลการประเมินคะแนนด้านประสิทธิผลอยู่ในระดับปานกลาง (Moderate) ซึ่งทางผู้ประเมินได้มีการเสนอข้อแนะนำให้มีการแก้ไขอายุความในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล ดั้งนั้น หากมีการแก้ไขปรับปรุงเรื่องอายุความในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล จะส่งผลให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้อยู่ในระดับสากลที่ต่างชาติยอมรับ

(2) เป็นการเพิ่มโอกาสให้รัฐสามารถติดตามนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้มากขึ้น และทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับประโยชน์จากเงื่อนไขเรื่องอายุความ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

(3) ส่งผลให้เกิดความสมบูรณ์ในการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดี ทำให้มีโอกาสในการดำเนินคดีกับผู้บริสุทธิ์ที่ไม่เป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริงลดน้อยลง สร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย หากกำหนดให้อายุความย่อมสะดุดหยุดลง ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐมีระยะเวลาในการรวบรวมพยานหลักฐานได้มากขึ้น อีกทั้งเป็นลดภาระในการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐในการติดตามจับตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี เนื่องจากการดำเนินการติดตามจับกุมตัวผู้กระทำความผิดนั้น ต้องใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติงานและความร่วมมือกันหลายหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศ หากเป็นที่แน่ชัดว่าผู้กระทำความผิดหลบหนีไปต่างแดน เจ้าหน้าที่รัฐจะได้สามารถจัดลำดับความสำคัญในการปฏิบัติงานอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

(4) ส่งเสริมวัตถุประสงค์การลงโทษทางอาญา ในกรณีที่มีการแก้ไขปรับปรุงเรื่องอายุความในความผิดอาญาฐานฟอกเงินของนิติบุคคล ย่อมถือเป็นโยบายทางอาญาอย่างหนึ่งที่สร้างความตระหนักไปถึงผู้กระทำความผิดอยู่หรือผู้ที่คิดจะกระทำความผิดว่ารัฐได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องการฟอกเงินอย่างจริงและเข้มข้น ทำให้เกิดการยับยั้งชั่งคิดในการกระทำความผิดว่าผลที่จะต้องได้รับจากบทลงโทษมีมากใด และเป็นส่งเสริมวัตถุประสงค์ของการลงโทษในเรื่องทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง สามารถลดการประกอบอาชญากรรมประเภทนี้ได้

ข้อเสียของการกำหนดให้อายุความความผิดฐานฟอกเงินผ่านทางนิติบุคคลไว้โดยเฉพาะและให้อายุความสะดุดหยุดลง

(1) ส่งผลต่อการรวบรวมพยานหลักฐาน หากกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลง การรวบรวมพยานหลักฐานอาจทำให้สมบูรณ์ครบถ้วน แต่พยานหลักฐานบางอย่างในคดี เช่น พยานบุคคลที่สำคัญในคดีอาจเสียชีวิต หรือเปลี่ยนใจกลับคำให้การเพราะสถานการณ์หรือปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ เปลี่ยนไป ดังนั้น เพื่อป้องกันผลเสียดังกล่าว ควรมีมาตรการป้องกันมาใช้ที่เกี่ยวกับพยานหลักฐาน เพื่อเป็นการคุ้มครองและรักษาพยานหลักฐานไว้เพื่อในการพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้กระทำความผิด

(2) เป็นการเพิ่มภาระในการบริหารจัดการงานคดีตามกระบวนการยุติธรรม เมื่อระยะเวลาของอายุความได้สะดุดหยุดลง หรือเพิ่มระยะเวลาของอายุความ ส่งผลให้ต้องเพิ่มระยะเวลาและจำนวนเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการบริหารจัดการงานคดีมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าเป็นเรื่องเจ้าหน้าที่ในการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน พนักงานอัยการ ศาล ตลอดจนไปถึงเจ้าหน้าที่สนับสนุนงานคดีและการสร้างระบบจัดเก็บข้อมูล เช่น เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าจัดเก็บเอกสารพยานหลักฐาน ซึ่งรัฐต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการเป็นอย่างมาก เพราะถ้าหากมีคดีที่อายุความ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

สะดุดหยุดลงมากเท่าไร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการย่อมมากตามขึ้นไปด้วย นอกจากนี้การยังเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐขาดความกระตือรือร้นหรือบกพร่องต่อหน้าที่ ประวิงเวลาไม่ดำเนินการ

ดังนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าการไม่กำหนดอายุความน่าจะเหมาะสมกับความผิดที่ร้ายแรงต่อชีวิต ความปลอดภัยและความมั่นคงที่มีผลต่อความรู้สึกของประชาชน และใช้บังคับกับกรณีความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุดคือประหารชีวิตและจำคุกตลอดชีวิต ส่วนความผิดที่มีความร้ายแรงลงมาที่มีผลกระทบกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล ควรกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี มาเป็นมาตรการเสริมในเรื่องของอายุความที่บังคับใช้อยู่น่าจะเป็นประโยชน์และผลดีมากกว่าในเรื่องความเหมาะสมในการกระทำความผิดและปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน โดยให้อายุความสะดุดหยุดลงในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีในชั้นก่อนฟ้อง ระหว่างพิจารณาคดี และหลักจากศาลมีคำพิพากษา แต่หากได้ตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินการในกระบวนการยุติธรรม ก็ให้ดำเนินการภายใต้อายุความเดิมหรือภายใต้เงื่อนไขของอายุความที่กำหนดขึ้นใหม่ รวมทั้งกำหนดอายุความในการกระทำความผิดให้มีระยะเวลายาวขึ้น โดยให้คดีความผิดฐานฟอกเงินกำหนดอายุความไว้เฉพาะ เพื่อเป็นอีกมาตรการส่งเสริมให้ผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

บทที่ 5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล เป็นสภาพสังคมโลกไร้พรหมแดนและไร้เงินสด การประกอบอาชญากรรมจึงมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิม มีการนำเทคโนโลยี เครื่องมือที่ทันสมัย มีลักษณะเป็นขบวนการ มีเครือข่ายสลับซับซ้อน ตลอดจนนำรูปแบบและโครงสร้างของการประกอบธุรกิจของนิติบุคคล ดำเนินการประกอบธุรกิจบังหน้าเสมือนว่ามีรายได้จากการประกอบธุรกิจ จึงเป็นการนำนิติบุคคลมาใช้เป็นเครื่องมือเครื่องมือในการกระทำความผิดหรือเป็นแหล่งฟอกเงินให้กับผู้กระทำความความผิดเสียเอง ซึ่งรูปแบบการประกอบอาชญากรรมผ่านนิติบุคคล มีรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เป็นภัยต่อความมั่นคงและระบบเศรษฐกิจของประเทศและสร้างความเสียหายต่อภาพลักษณ์ในด้านการฟอกเงินของประเทศชาติ รวมถึงแนวโน้มของผู้กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลในความผิดฐานฟอกเงินที่ไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษของกฎหมายบังคับใช้อยู่และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลได้หลบหนีออกจากกระบวนการยุติธรรมของผู้กระทำความผิด สร้างปัญหาและผลกระทบต่อการบังคับใช้กฎหมายเป็นอย่างมาก ทำให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากหากผู้กระทำความผิดมีเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดอยู่เป็นจำนวนมากก็จะสามารถอยู่ได้อย่างสุขสบายได้ ถึงแม้ว่าจะต้องหลบหนีออกนอกประเทศก็ตาม หรือหากอัตราโทษที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษนั้น มีสภาพที่ไม่รุนแรงหรือน้อยกว่าเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เมื่อผู้กระทำความผิดพ้นโทษออกมาก็สามารถที่จะเสวยสุขและขยายอิทธิพล ฟอกตัวให้กลายเป็นผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น หรืออาจจะกลายเป็นนักการเมืองระดับชาติ ยากต่อการปราบปรามมากยิ่งขึ้น สร้างความเสียหายต่อไปได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ปัจจุบันผู้ประกอบอาชญากรรมที่นำนิติบุคคลมาใช้เพื่อกระทำที่ผิดกฎหมายหลายประเภทมีรายได้หรือทรัพย์สินจากการประกอบอาชญากรรมดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้กระทำความผิดเหล่านี้มีการนำวิธีการประกอบธุรกิจของนิติบุคคล เพื่อให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเปลี่ยนเป็นเงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่ารายได้หรือทรัพย์สินนั้นได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย จนทำให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ไม่สามารถที่จะดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพหรือการสืบสวนสอบสอบเพื่อสืบย้อนกลับไปเพื่อหาต้นตอหรือแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเหล่านั้นดำเนินการไปได้อย่างยากลำบาก

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

การฟอกเงินโดยผ่านนิติบุคคลจึงเป็นการกระทำความผิดที่นำรูปแบบโครงสร้างของนิติบุคคลและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนปัญหาในประเด็นเรื่อง บทกำหนดโทษ อายุความ และมาตรการต่าง ๆ ของการป้องกันการฟอกเงินผ่านการกระทำความผิดของนิติบุคคล มาผสมผสานกันจนทำให้เกิดรูปแบบการกระทำความผิดฐานฟอกเงินในนิติบุคคล ไม่ว่าเรื่องบทกำหนดโทษที่ยังไม่เหมาะสมกับจำนวนมูลค่าที่เกิดความเสียหายต่อทางเศรษฐกิจและสังคม ระยะเวลาอายุความที่น้อยเกินไปจนไม่สามารถดำเนินคดีกับนิติบุคคลหรือผู้เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลได้ รวมถึงมาตรการการป้องกันการฟอกเงินผ่านการกระกระทำความผิดของนิติบุคคล ตั้งแต่แรกเริ่มการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินกิจการธุรกิจของนิติบุคคลจนไปถึงตรวจสอบรายชื่อเจ้าของ ผู้ถือหุ้น หรือผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงกับฐานข้อมูลต่าง ๆ

จากการศึกษากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศต่าง ๆ ได้ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศออสเตรเลีย รวมถึงข้อแนะนำ 40 ข้อ ของ FATF (The FATF Recommendations) กลุ่มเฉพาะกิจเพื่อปฏิบัติการทางการเงิน (FINANCIAL ACTION TASK FORCE) ในประเด็นเรื่อง บทกำหนดโทษ อายุความ มาตรการป้องกันการฟอกเงินผ่านการกระทำความผิดของนิติบุคคล และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลในประเทศไทยและกฎหมายหมายที่เกี่ยวข้องกับกับนิติบุคคล ตั้งแต่เริ่มการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล บทกำหนดโทษและอายุความในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล ตลอดจนผลรายงานการประเมินประเทศไทยในมาตรการการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (AML/CFT) เมื่อปี 2560 โดยวิเคราะห์ระดับความสอดคล้องกับข้อแนะนำ 40 ข้อ ของ FATF และประสิทธิผลของระบบ AML/CFT พบว่า ในด้านกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายของประเทศไทย มีความสอดคล้องกับข้อแนะนำของ FATF เป็นอย่างมากและมีรูปแบบการพัฒนาให้เทียบเทียบเท่ามาตรฐานสากลอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ครั้งที่ประเทศไทยเข้ารับการประเมินเมื่อปี พ.ศ.2550 แต่หากเมื่อนำผลการประเมินในด้านประสิทธิผลของระบบ AML/CFT ในเรื่องมาตรการป้องกัน เรื่องนิติบุคคลและบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย และเรื่องการสืบสวนและดำเนินคดีอาญาฟอกเงิน ที่ได้ผลการประเมินที่ต่ำและปานกลาง และผลประเมินความสอดคล้องด้านกฎหมายในเรื่องความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล ทีได้ระดับคะแนนสอดคล้องเพียงบางส่วน (PC-Partially Compliant) มาพิจารณาจะพบว่า นิติบุคคลในประเทศไทยยังขาดการกำกับดูแลในด้าน AML/CFT ขาดความโปร่งใสในเรื่องเกี่ยวกับบุคคลที่ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนิติบุคคล ไม่ว่าเป็น ผู้เริ่มก่อการ ผู้ถือหุ้น กรรมการ กรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนิติบุคคล ตลอดจนอัตราโทษและอายุความที่บังคับใช้กับนิติบุคลในความผิดฐานฟอกเงิน ด้วยเหตุเหล่านี้ทำให้นิติบุคคลถูกใช้เป็นเครื่องมือในการการะทำความผิดฐานฟอกเงินหรือใช้

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ในการกระทำความผิดอื่น ๆ ดังนั้น จากการศึกษาและค้นคว้ามาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านการกระทำความผิดของนิติบุคคลในต่างประเทศ สามารถสรุปแนวทางในการแก้ไขกฎหมายและมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของนิติบุคคลในประเทศไทยได้ดังนี้

1. มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการกำกับและตรวจสอบนิติบุคคล

การจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลถือได้ว่าเป็นจุดกำเนิดเริ่มต้นของนิติบุคล เนื่องจากการเกิดขึ้นของนิติบุคคลจะต้องเป็นการเกิดตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนด ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 65 กำหนดไว้ว่า “นิติบุคคลจะมีขึ้นได้ก็แต่ด้วยอาศัยอำนาจแห่งประมลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น” นั่นซึ่งหมายความว่า นิติบุคคลเกิดขึ้นได้โดยอาศัยอำนาจของกฎหมาย และการจัดตั้งนิติบุคคลต้องเกิดขึ้นจากบุคคลธรรมดาอาศัยอำนาจของกฎหมายในการจัดตั้งนิติบุคคลขึ้น

ในนิติบุคคลแต่ละประเภท ตั้งแต่เริ่มจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลจนถึงเลิกการเป็นนิติบุคคล ล้วนแต่มีบุคคลธรรมดาที่เข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนิติบุคคลอยู่หลายคน โดยเริ่มตั้งแต่ผู้เริ่มก่อการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ผู้ถือหุ้น กรรมการ กรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล ผู้แทนของนิติบุคคล และเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล และเมื่อพิจารณาโดยสภาพของนิติบุคคลแล้ว นิติบุคคลไม่สามารถแสดงเจตนาและกระทำการใด ๆ ได้ด้วยตนเอง จึงจำเป็นต้องกระทำการผ่านบุคคลธรรมดา ดังนั้น บุคคลธรรมดาที่เป็นผู้แทนของนิติบุคคลทั้งที่ปรากฏหลักฐานและไม่ปรากฏหลักฐาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนิติบุคคล จึงเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นมันสมองและแขนขาของนิติบุคคล คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลเหล่านี้ จึงเป็นสิ่งที่สามารถจัดระดับความโปร่งใสและความเสี่ยงของนิติบุคคลในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้ในเบื้องต้น

เนื่องจากในทุกขั้นตอนตั้งแต่การจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ยังไม่ได้มีมาตรการในการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้เริ่มก่อการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ผู้ถือหุ้น กรรมการ กรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล ผู้แทนของนิติบุคคล และเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล ทั้งนี้เสาเหตุหนึ่งมาจากยังไม่มีกฎหมากำหนดให้มีการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ทำให้การจัดตั้งนิติบุคลขึ้นนั้น ถูกใช้เป็นช่องทางในการกระทำความผิดหรือความผิดฐานฟอกเงินได้อยู่สม่ำเสมอ เนื่องจากส่วนใหญ่ในการจัดตั้งนิติบุคคลขึ้นเพื่อประกอบกิจการดำเนินธุรกิจนั้น จะเป็นลักษณะการถือหุ้นแทน เนื่องจากเจ้าของหรือผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงมักจะถือหุ้นใหญ่เพียงคนเดียวหรือเก็บทั้งหมดของนิติบุคคล ทั้งนี้เพราะต้องการครอบงำหรือต้องการผลตอบแทนจากการดำเนินกิจการเพียงคนเดียว ซึ่งผู้ถือหุ้นที่เหลือมักเป็นผู้ที่มี

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือเป็นบุคคลอื่นที่สามารถครอบงำได้ ทำให้หากบุคคลธรรมดาที่เป็นผู้เริ่มก่อการจัดตั้งนิติบุคคลผู้ถือหุ้น กรรมการ กรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล ผู้แทนของนิติบุคคล และเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล มีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามที่มีความเสี่ยงในการกระทำความผิด นิติบุคคลนั้นมีอาจมีความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดได้

จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการนำมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในเรื่องความโปร่งใสและการเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลและการแสดงตนและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงตามข้อแนะนำ 40 ข้อของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF) มาปรับใช้กับกรณีนิติบุคคล โดยสามารถแบ่งเป็น 2 กระบวนการหลัก คือ ความโปร่งใสและการเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล (Transparency and Beneficial Ownership of Legal Persons) และกระบวนการแสดงตนและกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence หรือ KYC/CDD) มาปรับใช้ตั้งแต่เริ่มแรกในการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล โดยเปรียบเสมือนว่าให้หน่วยงานรัฐที่เป็นหน่วยงานกำกับและควบคุมการจัดตั้งนิติบุคคลเป็นสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงาน ส่วนผู้เริ่มก่อการจัดตั้งนิติบุคคลและผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับนิติบุคคลนั้นเป็นลูกค้า ซึ่งหน่วยงานรัฐนั้นจะต้องดำเนินการตามกระบวนการ KYC/CDD ตั้งแต่การจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลจนถึงนิติบุคคลเลิกกิจการ รวมถึงต้องมีกระบวนการให้จัดส่งและแสดงหลักฐานข้อมูลการเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงและผู้มีอำนาจควบคุมกิจการของนิติบุคคล

โดยข้างต้นนั้น เป็นการกำหนดหน้าที่ให้หน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบในการจดทะเบียนนิติบุคคลเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งถือว่าเป็นด่านแรกเริ่มของการเป็นนิติบุคคล หากมีกระบวนป้องกันที่เข้มข้นและจริงจัง จะถือได้ว่าเป็นการช่วยการคัดกรองไม่ให้มีการนำนิติบุคคลไปใช้ในการกระทำความผิดหรือการฟอกเงินได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งการแสดงตนในการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลนั้น ข้อมูลและหลักฐานจะเป็นข้อมูลและหลักฐานที่ใช้ในการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล แต่จะมีการเพิ่มเติมในข้อมูลและหลักฐานในส่วนของเจ้าของและผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล ทั้งนี้เนื่องจากเป็นการแก้ไขและปรับปรุงรายงานการประเมินประเทศไทยในเรื่องการปฏิบัติตามข้อแนะนำ 40 ข้อ ของ FATF และการประเมินประสิทธิผลของระบบ AML/CFT ในส่วนของนิติบุคคลและบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย และความโปร่งใสและเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลที่มีการระบุว่ามีความเสี่ยงเป็นอย่างมากในการที่ผู้กระทำความผิดจะนำนิติบุคคลมาใช้ในการฟอกเงินที่ได้จากการกระทำความผิด และประเทศไทยยังไม่มีการประเมินความเสี่ยงอย่างละเอียดในด้าน AML/CFT ของนิติบุคคลแต่ละประเภทที่ประกอบกิจการในประเทศไทย ทำให้มีข้อมูลอยู่เป็นจำนวนน้อยในเรื่องความโปร่งใสของนิติบุคคล ทำให้การตั้งนิติบุคคลบังหน้าเพื่อการกระทำความผิดหรือการฟอกเงิน

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

กระทำได้โดยง่าย เนื่องจากอาศัยการใช้ตัวแทนหรือนอมินีในการดำเนินประกอบกิจการและโครงสร้างของนิติบุคคล ทำการปกปิดการเป็นเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล

ถึงแม้ว่าข้อมูลเบื้องต้นของนิติบุคคลจะสามารถหาได้จากหน่วยงานรัฐหรือแหล่งข้อมูลสาธารณะ แต่ข้อมูลยังกล่าวก็ไม่อาจสื่อได้ว่าเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลนั้นคือใคร รวมถึงการหาข้อมูลเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลนั้น อาจหาข้อมูลได้จากกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าของสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงาน แต่ก็เป็นการพึ่งข้อมูลดังกล่าวจากสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพได้เพียงบางกรณี เนื่องจากการปรับปรุงข้อมูลของนิติบุคคลก็ทำตามวงรอบในกระบวนการ CDD ของสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงาน ซึ่งข้อมูลที่หน่วยงานรัฐต้องการใช้ประโยชน์ในทางราชการนั้น อาจไม่สมบูรณ์และเป็นปัจจุบันในเรื่องของเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง รวมถึงข้อมูลของเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงที่ได้มาจากกระบวนการ CDD ของสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงาน อาจมีความน่าเชื่อถือในระดับทั่วไปแต่ถ้าหากมีการกำหนดให้มีการส่งข้อมูลรายชื่อเจ้าของผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลให้แก่หน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานกลาง จะสามารถทำให้ข้อมูลมีน้ำหนักและความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นการให้หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวได้ทันท่วงทีและเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมากยิ่งขึ้น

2. บทลงโทษและอัตราโทษของนิติบุคคลในความผิดฐานฟอกเงิน

โทษปรับเป็นบทลงโทษที่ถูกนำมาใช้ในการบัญญัติเป็นบทลงโทษในความผิดเกือบทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นในทางคดีอาญา คดีแพ่ง หรือในฐานความผิดต่าง ๆ ของแต่ละกฎหมาย ซึ่งในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้บัญญัติความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล ไว้ในมาตรา 61 โดยกำหนดไว้ว่ากรณีนิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ไม่ว่าจะเป็นตัวการ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 200,000 – 1,000,000 บาท ซึ่งในกรณีนี้หากเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคลนั้นหรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกันกับในกรณีที่บุคคลธรรมดาที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน

จากบทบัญญัติในเรื่องอัตราการลงโทษในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล เห็นได้ว่าการลงโทษปรับของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยใช้ระบบการกำหนดโทษปรับแบบตายตัวตามที่กฎหมายกำหนด (Fixed Sum System) โดยเป็นการให้อำนาจศาลในการใช้ดุลยพินิจในการลงโทษกำหนดจำนวนมูลค่าอัตราโทษปรับที่ไม่เกินตามที่

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

กฎหมายกำหนด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราโทษในความผิดฐานฟอกเงินของต่างประเทศ พบว่ามีแต่ละประเทศมีความแตกต่างทั้งรูปแบบการกำหนดอัตราโทษและจำนวนมูลค่าอัตราโทษปรับ โดยประเทศสหรัฐอเมริกาในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล อัตราโทษใช้ระบบการกำหนดโทษปรับแบบตายตัวตามที่กฎหมายกำหนดและปรับตามจำนวนมูลค่าทรัพย์หรือประโยชน์ที่รับจากการกระทำความผิด แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า ส่วนประเทศอังกฤษ ไม่ได้กำหนดอัตราโทษปรับไว้ ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของศาล โดยพิจารณาถึงความร้ายแรงแห่งคดีและความเสียหายที่เกิดขึ้น ประเทศฝรั่งเศสกำหนดอัตราโทษของนิติบุคคลในความผิดฐานฟอกเงิน โดยการนำฐานความผิดฐานฟอกเงินของบุคคลธรรมดาเป็นตัวตั้ง หากนิติบุคคลได้กระทำความผิดในฐานเดียวกัน อัตราการลงโทษปรับจะสูงกว่าบุคคลธรรมดา 5 เท่า และหากเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งโดยเฉพาะเพื่อการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นกรณีพิเศษ อัตราโทษจะเพิ่มสูงขึ้นอีกเท่าตัวหนึ่งและอัตราการลงโทษปรับจะเพิ่มขึ้นอีกครึ่งหนึ่งของมูลค่าทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ขึ้นอยู่กับอัตราค่าปรับจำนวนใดจะสูงกว่า ส่วนประเทศมาเลเซีย ในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล ได้กำหนดอัตราลงโทษปรับไว้แบบตายตัวตามที่กฎหมายกำหนดและจำนวนหรือมูลค่าของเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด แล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า สุดท้ายประเทศออสเตรเลียที่มีระบบการกำหนดอัตราลงโทษปรับแบบหน่วยการลงโทษ (Penalty Unit) เป็นการกำหนดหน่วยลงโทษแทนการกำหนดอัตราค่าปรับสูงสุดในแต่ละฐานความผิด ซึ่งในแต่ละฐานความผิดจะกำหนดหน่วยการลงโทษไว้ ซึ่งในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลนั้น หากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น กฎหมายได้กำหนดให้ต้องรับโทษปรับ ซึ่งอัตราโทษปรับจะสูงกว่าบุคคลธรรมดาไม่เกิน 5 เท่าของอัตราโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดของบุคคลธรรมดา

เห็นได้ว่าในทุก ๆ ประเทศได้กำหนดให้มีความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล ซึ่งในการกระทำความผิดนั้นต่างได้มีการกำหนดบทลงโทษในความผิดดังกล่าว แต่จะมีวิธีการรูปแบบในการกำหนดอัตราโทษปรับที่แตกต่างกัน แต่การกำหนดค่าปรับของทุกประเทศนั้น นอกจากศาลจะพิจารณาถึงความร้ายแรงในการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดแล้ว ยังพิจารณาถึงสภาพพื้นฐานของผู้กระทำความผิดในเรื่องรายได้และความสามารถในการชำระค่าปรับ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด และความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด ให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน จะเห็นได้จากการที่กฎหมายของต่างประเทศได้กำหนดให้มีอัตราค่าปรับที่สูงและรุนแรงมากกว่ากฎหมายของไทย อีกทั้งการให้มีการเพิ่มโทษปรับขึ้นเป็นจำนวนเท่าของรายได้หรือทรัพย์สินที่ได้รับจากการกระทำความผิดหรือเป็นเหตุเพิ่มโทษในกรณีที่เป็นการจัดตั้งนิติบุคคลเพื่อการกระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยเฉพาะ

การลงโทษปรับแบบตายตัวในความความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล โดยไม่คำนึงถึงเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิดนั้น จะทำให้เกิดการเปรียบเทียบระหว่าง

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

อัตราโทษและผลประโยชน์ หากผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิดสูงกว่าอัตราโทษที่จะได้รับ จะทำให้เป็นแรงจูงใจในการกระทำความผิด ในทางกลับกันถ้าอัตราโทษที่ได้รับมีจำนวนมูลค่าสูงกว่าเงินหรือประโยชน์จากการกระทำความผิด ก็จะทำให้ฉุดคิดเลิกล้มในการกระทำความผิดได้ ดังนั้น ในการแก้ไขปรับปรุงอัตราโทษปรับในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล จำเป็นต้องมุ่งวัตถุประสงค์ให้เกิดระดับการป้องปรามที่เหมาะสมดีที่สุด โดยให้สอดคล้องและได้สัดส่วนกับตัวผู้กระทำความผิด ความเสียหายที่เกิดขึ้น และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิด เพื่อให้การลงโทษในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลสอดคล้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่ได้กำหนดไว้

3. อายุความในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล

ผลการรายงานการประเมินประเทศไทยในเรื่องการปฏิบัติตามข้อแนะนำ 40 ข้อ ของ FATF และการประเมินประสิทธิผลของระบบ AML/CFT ในเรื่องการสืบสวนความผิดฐานฟอกเงินและผู้กระทำความผิดถูกดำเนินคดีและได้รับการลงโทษที่มีประสิทธิผล เหมาะสมและเป็นผลที่สามารถยับยั้งการกระทำความผิดดังกล่าวได้นั้น พบว่า ประเทศไทยมีการดำเนินคดีกับนิติบุคคลในฐานฟอกเงิน แต่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมในเรื่องของอายุความที่ต้องดำเนินการภายใน 1 ปี ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลทำให้มีผลการประเมินคะแนนด้านประสิทธิผลอยู่ในระดับปานกลาง (Moderate) ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินให้มีการแก้ไขในเรื่องอายุความในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล

เมื่อศึกษาในเรื่องในการกำหนดอายุความของต่างประเทศในเรื่องอายุความในความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งต่างมีอยู่สองแนวทางหลักๆ คือ การไม่มีการกำหนดอายุความและการกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลง โดยทั้งสองหลักนี้มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันคือการไม่นำเรื่องของอายุความมาใช้บังคับ ซึ่งหากพิจารณาแล้วมีความต่างกันในเรื่องของทฤษฎีและแนวความผิด ถ้านำหลักการไม่มีการกำหนดเรื่องของอายุความมาปรับใช้ จำเป็นจะต้องเป็นกรณีที่กำหมายได้กำหนดลักษณะความผิดดังกล่าวเป็นความผิดที่ร้ายแรงมีผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สินและความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมเป็นอย่างมาก แต่ถ้านำหลักการกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลง จะเป็นเรื่องของการกำหนดให้มีการหยุดนับระยะเวลาของอายุความบางช่วงบางตอน เช่น อายุความสะดุดหยุดลงกรณีผู้กระทำความผิดหลบหนีแต่ถ้าสามารถจับกุมตัวนำมาดำเนินคดีอายุความก็จะนับต่อจากเดิม

เมื่อพิจารณาความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลของประเทศไทย โดยพิจารณาจากผลกระทบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด รวมถึงอัตราบทลงโทษแล้วความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลของประเทศไทยมีเพียงอัตราแค่โทษปรับ ซึ่งเป็นโทษทางอาญาที่สามารถบังคับใช้กับสภาพนิติบุคคล รวมถึงเป้าประสงค์ของผู้กระทำความผิด ที่มีวัตถุประสงค์ในการกระทำความผิดไปเพื่อ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ปกปิด อำพราง ซ่อนเร้นแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ไม่ได้มีเจตนาประสงค์ต่อชีวิตของบุคคลอื่น เมื่อเทียบความร้ายแรงของการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลกับความผิดอาญาที่ร้ายแรง เช่น การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ที่กฎหมายต่างประเทศกำหนดไม่ให้มีอายุความ เห็นได้ว่าความร้ายแรงและผลกระทบที่ได้รับแตกต่างกัน ไม่ว่าเป็นผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน ความปลอดภัยตลอดจนความรู้สึกของประชาชนในสังคม ดังนั้น การไม่กำหนดอายุความน่าจะเหมาะสมกับความผิดที่ร้ายแรงต่อชีวิต ความปลอดภัยและความมั่นคงที่มีผลต่อความรู้สึกของประชาชนและควรใช้กับกรณีที่เป็นการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษสูงสุดคือประหารชีวิตและจำคุกตลอดชีวิต

ส่วนความผิดที่เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจหรือการฟอกเงิน ที่มีผลกระทบกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มีเป้าประสงค์ต่อเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด อย่างเช่น ความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล ที่ผู้กระทำความผิดมักเลือกวิธีการหลบหนีออกจากการกระบวนการยุติธรรม การกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี มาเป็นมาตรการเสริมในเรื่องของอายุความที่บังคับใช้อยู่น่าจะเป็นประโยชน์และผลดีมากกว่าในเรื่องความเหมาะสมของการกระทำความผิดและปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน โดยเป็นการกำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงในกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีให้ชั้นก่อนฟ้อง ระหว่างพิจารณาคดี และหลังจากศาลมีคำพิพากษา แต่หากได้ตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินการในกระบวนการยุติธรรม ก็ให้ดำเนินการภายใต้อายุความเดิมหรือภายใต้เงื่อนไขของอายุความที่กำหนดขึ้นใหม่

ในการศึกษาครั้งนี้จะขอกล่าวถึงการหลบหนีในชั้นก่อนฟ้อง เนื่องจากผู้กระทำความมักจะหลบหนีในชั้นก่อนฟ้องคดีมากที่สุด เนื่องจากต้องการหลบหนีออกจากการกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่แรกเริ่ม แต่ในการที่จะพิจารณาพิสูจน์ว่าการหลบหนีเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใดอันเป็นผลให้อายุความหยุดลงนั้น เป็นเรื่องที่ทำการศึกษาทั้งระบบในประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นของการให้อายุความสะดุดหยุดลงควรที่จะต้องทำการศึกษาในเรื่องนี้อย่างละเอียดอีกครั้ง

สำหรับเรื่องอายุความในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลในต่างประเทศ ประเทศอังกฤษไม่ได้มีการกำหนดอายุความไว้ รัฐสามารถดำเนินการได้ตลอดระยะเวลา ประเทศฝรั่งเศสได้มีแก้ไขปรับปรุงเรื่องอายุความให้มีการขยายระยะเวลาของอายุความให้มีระยะเวลายาวไปจากเดิม ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการกำหนดเรื่องอายุความไว้ว่า ห้ามนำเรื่องของอายุความมาใช้กับกรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นหลักที่กำหนดไว้ใน 18 U.S.C. 3282 แต่ไม่ได้ให้คำนิยามหรือความหมายของคำว่าหลบหนีไว้แต่อย่างใด จึงเป็นเรื่องที่ต้องพิสูจน์พฤติการณ์

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ต่าง ๆ ของผู้กระทำความผิดว่าพฤติการณ์ลักษณะอย่างไรถึงขนาดเป็นการหลบหนีเป็นเหตุที่ทำให้อายุความหยุดลง เช่น หลบหนีออกนอกประเทศ หลบหนีระหว่างการพิจารณาคดีจะเห็นได้ว่าของประเทศสหรัฐอเมริกาลักษณะของการหลบหนีจะขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดและแนวคำพิพากษาของศาลที่ได้วางหลักไว้

ดังนั้น การนำเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงมาใช้กับกรณีในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลที่กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนนิติบุคคลหลบหนีออกจากการกระบวนการยุติธรรม จึงมีความเป็นไปได้และเหมาะสมมากที่สุด ในการแก้ปัญหาเรื่องอายุความในความฐานฟอกเงินของนิติบุคคลในประเทศไทย เพื่อสอดคล้องกับข้อแนะนำและข้อปรับปรุงตามผลรายงานการประเมินประเทศไทยในเรื่องการปฏิบัติตามข้อแนะนำ 40 ข้อ ของ FATF และการประเมินประสิทธิผลของระบบ AML/CFT และแก้ไขปัญหาเรื่องอายุความในการดำเนินคดีกับนิติบุคคลในความผิดฐานฟอกเงินในกรณีกรรมการผู้จัดการ หรือผู้แทนนิติบุคคลหลบหนีออกจากการกระบวนการยุติธรรมได้อีกทางหนึ่ง

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากข้อสรุปที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อผู้กระทำความผิดได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ได้มาจากการกระทำความผิด มักจะนำทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ได้รับมานั้น แปรเปลี่ยนสภาพในหลายๆ ลักษณะ เพื่อเป็นการอำพราง หลบซ่อนแหล่งที่มาของหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้น ๆ ซึ่งวิธีที่มักนำมาใช้คือ การใช้นิติบุคคลกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เนื่องจากเป็นกระบวนการในการที่ผู้กระทำความผิดคิดค้นวิธีขึ้นมา เพื่อหลีกเลี่ยงแหล่งที่มาของทรัพย์สินหรือรายได้จากการกระทำความผิด โดยอาศัยโครงสร้างของนิติบุคคล รวมถึงกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลที่ยังไม่รัดกุมและไม่เป็นปัจจุบันตามมาตรฐานสากล ทำให้รอดพ้นจากการกำกับและตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐ ทำให้นำทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้น ไปต่อยอดในการกระทำความผิดและย้อนกลับไปเป็นเงินทุนในการประกอบการกระทำความผิดอีกครั้ง โดยกระทำเป็นวงจรแบบนี้ต่อไปเรื่อย ๆ ส่งผลกระทบสร้างความเสียหายในภาพรวม ไม่ว่าเป็นความเสียหายในทางสังคมและความเสียหายทางเศรษฐกิจ รวมถึงเป็นจุดเริ่มต้นของการนำไปสู่การเป็นองค์กรอาชญากรรม ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาลในทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนทำลายความน่าเชื่อถือในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อาจทำให้ประเทศไทยถูกโจมตีว่าเป็นแหล่งฟอกเงินที่ติดอันดับต้นๆ ของโลก

เนื่องจากส่วนหนึ่งมาจากการบังคับใช้กฎหมายและปัญหาในประเด็นเรื่อง บทกำหนดโทษ อายุความ และมาตรการต่าง ๆ ของการป้องกันการฟอกเงินผ่านการกระทำความผิดของนิติบุคคลที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ยังไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินผ่านกระทำความผิดของนิติบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ไม่ว่าเรื่องการกำหนดอัตราโทษในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลที่ยังไม่เหมาะสมกับจำนวนมูลค่าที่เกิดความเสียหายต่อทางเศรษฐกิจและสังคม การที่ผู้กระทำความผิดใช้ประโยชน์จากเรื่องระยะเวลาอายุความที่มีระยะเวลาที่น้อยเกินไปหลบหนีออก

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

จากกระบวนการยุติธรรมทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีกับนิติบุคคลหรือผู้เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลได้ รวมถึงมาตรการการป้องกันการฟอกเงินผ่านการกระกระทำความผิดของนิติบุคคล ตั้งแต่แรกเริ่มการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล การแสดงตนและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการการดำเนินกิจการธุรกิจของนิติบุคคล จนไปถึงตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามผู้เริ่มก่อการ ผู้ถือหุ้น กรรมการ หรือเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง และการดำเนินการเก็บและรวบรวมข้อมูลของเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลอย่างเป็นระบบที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามกฎหมายได้อย่างทันท่วงที

ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าจากปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านนิติบุคคล ตลอดจนข้อกฎหมายและมาตรการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านนิติบุคคล ที่ยังไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นปัจจุบันและให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานสกล ผู้เขียนเห็นว่าควรมีแนวทางและข้อเสนอแนะดังนี้

1. มาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการกำกับและตรวจสอบนิติบุคคล

สำหรับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีการกำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยให้สถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานต้องดำเนินการตามหมวด 2 เรื่องการรายงานและการแสดงตน ซึ่งเป็นการกำหนดให้สถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยกระบวนการที่สามารถนำมาปรับใช้ในการกำกับกำกับและตรวจสอบนิติบุคคลได้อย่างหนึ่งคือ กระบวนการรู้จักตัวตนของลูกค้าและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Know Your Customer/Customer Due Diligence หรือ KYC/CDD) ดังนั้น ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะในเรื่องในการกำกับกำกับและตรวจสอบนิติบุคคล ดังนี้

1. ควรมีการแก้ไขกฎหมายเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้หน่วยงานหรือนายทะเบียนซึ่งก็คือ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า มีอำนาจให้นิติบุคคลแสดงข้อมูลและหลักฐานของผู้เริ่มก่อการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ผู้ถือหุ้น กรรมการ กรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล ผู้แทนของนิติบุคคล และเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลนั้น มาประกอบการจดเบียนจัดตั้งนิติบุคคลด้วย เพื่อเป็นการแสดงตนก้อนการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล

2. ควรมีการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้เริ่มก่อการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ผู้ถือหุ้น กรรมการ กรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล ผู้แทนของนิติบุคคล

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

และเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคล ว่าควรมีต้องมีคุณคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามอย่างไร อาทิเช่น

- บุคคลดังกล่าวหากเป็นผู้ที่มีรายชื่อเป็นบุคคลที่ถูกกำหนดถือว่าเป็นลักษณะต้องห้ามในการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล

- บุคคลดังกล่าวต้องไม่อยู่ในระหว่างถูกกล่าวโทษหรือถูกดำเนินคดีตามความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือกฎหมายอื่นที่กำหนดความผิดนั้นเป็นความผิดมูลฐาน

- บุคคลดังกล่าวต้องไม่อยู่ในระหว่างถูกกล่าวโทษหรือถูกดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

- บุคคลดังกล่าวหากเคยต้องคำพิพากษาให้ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด ต้องพ้นระยะเวลาลงโทษจำคุกไปแล้ว 5 ปี

- บุคคลดังกล่าวต้องไม่เคยถูกลงโทษไล่ออกหรือปลดออกจาราชการ หรือองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ ในฐานความผิดทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่

3. ควรมีการกำหนดจัดระดับความเสี่ยงของนิติบุคคลในการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย โดยมีการนำปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลมาเป็นตัวกำหนดเพื่อพิจารณาความเสี่ยงของนิติบุคคลตามแต่ละดับความเสี่ยง เช่น

- ปัจจัยบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง

- ปัจจัยความเสี่ยงของนิติบุคคลที่เกี่ยวกับอาชีพและพื้นที่ที่ตั้งของนิติบุคคล (วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งนิติบุคคลและการดำเนินธุรกิจ)

- ปัจจัยความเสี่ยงของผู้เริ่มก่อการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ผู้ถือหุ้น กรรมการ กรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล ผู้แทนของนิติบุคคล และเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลในเรื่องเกี่ยวข้อมูลประวัติส่วนบุคคล เช่น ทะเบียนอาชญากรรม รายชื่อบุคคลที่มีอยู่ในคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

4. ควรมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลไว้ที่หน่วยงานกลาง เพื่อเป็นการใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติตามกฎหมาย โดยให้หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในข้อมูลดังกล่าวอย่างเสมอภาคและทั่วถึง และเพื่อเป็นการใช้ข้อมูลดังกล่าวเปรียบเทียบความถูกต้องและเป็นปัจจุบันกับข้อมูลเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลที่สถาบันบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานได้มาจากกระบวนการ KYC/CDD หากข้อมูลดังกล่าวที่นิติบุคคลให้ไว้ไม่เป็นปัจจุบันหรือให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ ต้องมีบทลงโทษสำหรับนิติบุคคลนั้น

5. เมื่อมีการจัดระดับความเสี่ยงของนิติบุคคลแล้ว เมื่อพบว่านิติบุคคลนั้นมีความเสี่ยงสูงมากหรือมีพบเหตุผิดปกติอันเป็นเหตุเชื่อได้ว่าเป็นเหตุอันควรสงสัยว่ามีพฤติการณ์ที่ส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามความผิดมูลฐานหรือ ความผิดฐานฟอกเงิน ให้รายงานเหตุดังกล่าวมายังสำนัก ปปง.

6. ควรติดตามและตรวจสอบความเคลื่อนไหวในการดำเนินการประกอบธุรกิจของนิติบุคคล โดยปกตินิติบุคคลต้องส่งข้อมูลและหลักฐานผลการดำเนินงานหรือผลการประกอบกิจการตามที่กฎหมายกำหนดอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการติดตามและตรวจสอบความเคลื่อนไหวในการดำเนินการประกอบธุรกิจของนิติบุคคลในเรื่องเกี่ยวกับความเสี่ยงในการฟอกเงิน จึงควรนำข้อมูลและหลักฐานของนิติบุคลที่ส่งมอบมานั้น มาทำการติดตามและตรวจสอบนิติบุคคลตามระดับความเสี่ยงที่นิติบุคคลดังกล่าวได้รับ โดยอาจกำหนดให้สำนักงาน ปปง. หรือหน่วยงานอื่น ๆ เป็นผู้ดำเนินการวิเคราะห์ติดตามและตรวจสอบความเคลื่อนไหวในการดำเนินการประกอบธุรกิจ โดยขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลในเชิงลึก เพื่อหาความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความผิดมูลฐานหรือแความผิดฐานฟอกเงิน หากพบว่ามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์หรืออาจมีเกี่ยวข้องสัมพันธ์ จะได้ดำเนินการตามกฎหมายได้อย่างทันท่วงที

2. มาตรการเกี่ยวกับบทลงโทษและอัตราโทษของนิติบุคคลในความผิดฐานฟอกเงิน

การกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลกับผลกระทบความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว พบว่าการกระทำความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล เป็นการการทำที่มีความเสียหายและผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและสังคมอย่างร้ายแรง หากยังบังคับใช้อัตราโทษเดิม โดยที่ไม่มีการแก้ไขปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างลักษณะของการกระทำความผิด ผลร้ายและความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด และทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิด การลงโทษนิติบุคคลในความผิดฐานฟอกเงินอาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้ จากข้างต้นผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ เรื่องบทลงโทษและอัตราโทษของนิติบุคคลในความผิดฐานฟอกเงิน ดังนี้

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

1. ควรแก้ไขมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ปรับปรุงอัตราโทษในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพบริบทในสังคม โดยกำหนดอัตราโทษปรับขั้นต่ำสุด สูงสุด เป็นปรับตั้งแต่ 200,000 – 2,000,000 บาท หรือปรับเป็นเงินจำนวน 5 เท่าของจำนวนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือการฟอกโดยนิติบุคคลนั้น แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่า

2. ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ. 2542 โดยกำหนดให้มีบทลงโทษกรณีความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลโดยเฉพาะกล่าวคือ หากเป็นกรณีที่เป็นการจัดตั้งนิติบุคคลเพื่อการฟอกเงินเป็นปกติธุระหรือเป็นการโดยเฉพาะจะกำหนดอัตราโทษให้สูงขึ้นจากการกระทำความความผิดในฐานฟอกเงินของนิติบุคคลอีกหนึ่งเท่าตัวหรือปรับเพิ่มอีกเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือการฟอกโดยนิติบุคคลนั้น แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่า

3. ควรมีร่างพระราชบัญญัติฯ กำหนดบทลงโทษทางปกครองเพิ่มเติม เช่น การสั่งให้ยกเลิกการจดทะเบียนนิติบุคคลที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน การห้ามนิติบุคคลประกอบกิจการการจำกัดสิทธิห้ามบุคคลธรรมดาที่เป็นผู้เริ่มก่อการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคล ผู้ถือหุ้น กรรมการ กรรมการที่มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล ผู้แทนของนิติบุคคล และเจ้าของผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงของนิติบุคคลนั้น ข้องเกี่ยวกับการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลใด ทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี รวมถึงให้มีการนำคำพิพากษาหรือรายละเอียดพฤติการณ์ในการกระทำความผิดของนิติบุคคลออกเผยแพร่หรือลงประกาศตามสื่อสาธารณะ เพื่อให้สังคมและประชาชนโดยทั่วไปทราบ เพื่อจะเกิดความตื่นตัวรับรู้และเป็นการป้องกันไม่ให้ตนเองตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดดังกล่าว เป็นต้น

3. มาตรการเกี่ยวกับอายุความในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล

เมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาของการกระทำความผิดฐานฟอกเงินผ่านนิติบุคคล ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด ตลอดจนการที่ผู้กระทำความผิดมักหลบหนีออกจากกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่แรกเริ่ม ทำให้ยากต่อการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดและตัดรากโค่นถอนการประกอบอาชญากรรม จึงสมควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงในเรื่องของอายุความในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคล ดังนี้

1. ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้กำหนดอายุความในความผิดฐานฟอกเงินของนิติบุคคลไว้โดยเฉพาะ ถ้ามิได้ฟ้องต่อศาลภายในสอง

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ปีนับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบการกระทำความผิดและรายงานให้เลขาธิการทราบหรือภายในห้าปีนับแต่วันกระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ เพื่อให้มีระยะเวลาในการดำเนินการตามกระบวนยุติธรรมให้นานมากขึ้น และเหมาะสมกับสภาพบริบทของสังคมและเป็นไปตามมาตรฐานสากล

2. กำหนดให้กรณีที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีออกจากกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ก่อนฟ้องคดีให้แก้ไขให้อายุความสะดุดหยุดลงในกรณีดังกล่าว โดยนำมาใช้ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวบรวมพยานหลักฐานจนมีเหตุเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและมีเหตุพฤติการณ์และพยานหลักฐาน ที่อาจเชื่อได้ว่าผู้กระทำความได้หลบหนีออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยเสนอสำนวนต่อพนักงานอัยการให้ยื่นคำขอต่อศาล เพื่อให้อายุความสะดุดหยุดลง โดยให้มีการกำหนดเงื่อนไขให้พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ รายงานผลการดำเนินการและปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องในการดำเนินการในคดีดังกล่าวต่อศาลเพื่อทราบทุก ๆ 6 เดือน เพื่อให้การบริหารงานคดีตามกระบวนการยุติธรรมและการเร่งรัดการดำเนินงานของพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ดำเนินการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เกษมพงษ์ โบตระกูล. กระบวนการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2544.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. วารสารนิติศาสตร์ 16, 2 (2559): 13.

———. มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2540.

กาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์. รายงานการวิจัยหลักสูตรผู้บริหารการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) : กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: ศาลยุติธรรม, 2539.

จรัญ ภักดีธนากุล. สาระสำคัญการบังคับใช้และผลกระทบของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมตุลาการ, 2550.

จารุวรรณ เรืองสวัสดิพงษ์. "การฟอกเงิน." 9, 2537.

ญาดา กาศยปนันทน์. การกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินของบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมืองเพื่อการฟ้องกันและปราบปรามการทุจริตของไทย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2554.

ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. "รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา." 8-9. กรุงเทพมหานคร, 2549.

นงศิรนารถ กุศลวงษ์. บทวิเคราะห์ปัญหาคดีอาญาฟอกเงินในประเทศไทย. วารสารกระบวนการยุติธรรม 10, 2: 113.

นิกร เภรีกุล. การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมายและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: Translation-at-law.com, 2543.

ประเสริฐ เมฆมณี. หลักทัณฑวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บพิธการพิมพ์, 2523.

ปิยะพันธ์ สารากรบริรักษ์. การกำหนดความผิดอาญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2534.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

พจนา โสภาเจริญวงศ์. อายุความในคดีอาญา [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: http://web.krisdika.go.th/pdfPage.jsp?type=act&actCode=172 [เข้าถึงเมื่อ 4 กรกฎาคม 2562]

ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง วิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพ ตามมาตรา 16 [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/E/084/20.PDF [เข้าถึงเมื่อ 13 สิงหาคม 2561]

รุ่งกานต์ วัชรปรีดา. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัญฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2547.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. กฎหมายป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน: ศึกษากรณี “ความผิดมูลฐาน” ของประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย. รสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 20, 3 (2544): 72.

วีระพงษ์ บุญโญภาส และคณะ. "การกำหนดความผิดมูลฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึด อายัด และริบทรัพย์สิน." In รายงานวิจัยประจำปี, 2548.

สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง. โครงการวิจัยเรื่อง การสืบค้นแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดอายุความทางอาญาในบริบทสังคมไทย. 1, พ., บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสมาธรรม, 2550.

สมนึก ลิ้มเทียมเจริญ. ป.ป.ช. ติดประกาศแจ้งข้อกล่าวหาเพิ่ม 'กลุ่มวีรยุทธ' คดีทุจริตคืนภาษี 4.3 พันล [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: [เข้าถึงเมื่อ 24 มกราคม 2562]

———. อายุความในการดำเนินคดีอาญาศึกษาเฉพาะกรณีผู้กระทำผิดหลบหนี. งานวิจัยหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม, 2556.

สมุนทิพย์ จิตสว่าง. "อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา." In เอกสารประกอบการบรรยาย 2. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สหัส สิงหวิระยะ. คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. ข้อแนะนำ Fatf มาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธ (International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation). กรุงเทพมหานคร: 2555.

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

———. ระเบียบวิธีเพื่อการประเมินการปฏิบัติตามข้อแนะนำของ Fatf และการประเมินประสิทธิผลของระบบ Aml/Cft. กรุงเทพมหานคร: 2556.

———. "รายงานประจำปี 2561." สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 2562.

สิงหพล พลสิงห์. อำนาจในการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2551.

สีหนาท ประยูรรัตน์. คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เอเซียเพลส, 2542.

สุทธิชัย จิตรวาณิช. กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา. ดุลพาห เล่ม 4 42, ตุลาคม – ธันวาคม (2538).

สุรพล ไตรเวทย์. การฟอกเงินและกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน. รพีสาร 2, 6 (มกราคม-มีนาคม) (2537).

อรรณพ ลิขิตจิตถะ. ถาม- ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

อิสร์กุล อุณหเกตุ. ระบบค่าปรับทางอาญา. กรุงเทพมหานคร: เปนไท, 2556.

อุททิศ แสนโกศิก. [บทความพิเศษ] เค้าโกงภาษีมูลค่าเพิ่มกันอย่างไร [ออนไลน์]. 2559. แหล่งที่มา: https://tax.bugnoms.com/?p=1751m [เข้าถึงเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2562]

———. วัตถุประสงค์ของการลงโทษ. บทบัณฑิตย์ 27, พฤษภาคม (2513): 275

ภาษาต่างประเทศ

Alexandra Dernie, TIME FOR TRANSPARENCY, THE BENEFICIAL OWNERSHIP ACT 2017 [Online]. 2017. Available from : https://www.applebyglobal.com/publications/time-for-transparency-the-beneficial-ownership-act-2017/. [6 June 2018.]

———. Anti Money Laundering Policy [Online]. 2015. Available from : http://www.fatfgafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf. [4 June 2018.]

Australian Government Department of the Prime Minister and Cabinet. Beneficial ownership transparency [Online]. 2019. Available from : https://ogpau.pmc.gov.au/commitment/12-beneficial-ownership-transparency. [24 May 2019.]

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

Australasian Legal Information Institute. Commonwealth Numbered Acts, [Online]. 2001. Available from : http://www5.austlii.edu.au/au/legis/cth/num_act/ca2001172/sch3.html. [14 October 2018.]

Australian Open Government Partnership Network. The Australian Open Government Network [Online]. 2015. Available from : https://opengovernment.org.au/about/. [24 May 2019.]

Chrissi Zamora. Business entities in Taiwan. [Online]. 2015. Available from : https://www.healyconsultants.com/taiwan-company-registration/setup-llc/. [14 September 2018.]

Companies registration Office. Beneficial Ownership [Online]. 2019. Available from : https://www.cro.ie/Registration/Company/Incidental-obligations/Beneficial-Ownership-Register. [8 July 2019.]

Department for Business Innovation & Skills. Enhancing transparency of beneficial ownership information of foreign companies [Online]. 2016.Available from : https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/512333/bis-16-161-beneficial-ownership-transparency.pdf [4 June 2018.]

Federal Register of Legislation, Corporation Act 2001 [Online] 2001. Available from : https://www.legislation.gov.au/Details/C2018C00424 [24 September 2018.]

———. “Legal persons and arrangements” in Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures - Australia, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF, Paris and APG, Sydney [online]. 2015. Available from : www.fatf-gafi.org/topics/mutualevaluations/documents/mer-australia-2015.html [7 June 2018.]

———. Corporate Transparency Act of 2019 [Online]. 2019. Available from : https://www.govtrack.us/congress/bills/116/hr2513/text. [3 June 2019]

John, W. Something old, Something New: Money Laundering and Precious Metal, Puerto Rico : an Juan.

Juerg Birri, UBO disclosure requirements within the EU [Online]. 2018. Available from : https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2018/07/gls-transparency-register-web.pdf [14 May 2019.]

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

Huang Jui-hung and Frances Huang , Taiwan completes largest revamp on Company Act in 17 years [Online].2018. Available from : http://focustaiwan.tw/news/aeco/201807070005.aspx. [13 August 2018.]

Law Council of Australia. Increasing Transparency of Beneficial Ownership of Companies [Online]. 2017. Available from : https://www.lawcouncil.asn.au/resources/submissions/increasing-transparency-of-beneficial-ownership-of-companies [15 June 2018]

LEE AND LI, Amendment to Taiwan Company Act cleared the Legislative Floor [Online]. 2018. Available from : http://www.leeandli.com/EN/NewslettersDetail/6079.htm [4 June 2018.]

James C. Stewart, Proposed Corporate Transparency Act of 2019 Would Require Corporations and LimitedLiability Companies to Report Controlling Persons to Federal Government [Online]. 2019. Available from : https://www.natlawreview.com/article/proposed-corporate-transparency-act-2019-would-require-corporations-and-limited. [9 May 2019.]

Jenny Gesley, European Union: 5th Anti-Money Laundering Directive Enters into Force [Online]. 2018. Available from : http://www.loc.gov/law/foreign-news/article/european-union-5th-anti-money-laundering-directive-enters-into-force./ [16 January 2019]

John Binns, Anti-money laundering and fraud in the United Kingdom [Online]. 2010. Available from : https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=f0870ad8-910f-4bef-a6f3-5445c93bd94d [16 May 2019]

Joseph Smallhoover, Registration of Beneficial Ownership in French Companies [Online]. 2017. Available from : https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=aea30071-2971-48f5-aa57-6869eb43aa14. [19 June 2019.]

Mona Vaswanis, United Kingdom : Anti Money Laundering 2019 [Online]. 2019. Available from : https://iclg.com/practice-areas/anti-money-laundering-laws-and-regulations/united-kingdom. [10 May 2019.]

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

Patrick Mousset, Obligation to file a document identifying the beneficial owner(s) of French companies[Online]. 2016. Available from : https://www.shlegal.com/insights/obligation-to-file-a-document-identifying-the-beneficial-owner(s)-of-french-companies. [9 November 2018.]

Stephenson Harwood, France: Obligation To File A Document Identifying The Beneficial Owner(S) Of French Companies [Online]. 2016. Available from : http://www.mondaq.com/france/x/668388/Corporate+Commercial+Law/Obligation+To+File+A+Document+Identifying+The+Beneficial+OwnerS+Of+French+Companies. [17 October 2018.]

Sum&Substance, KYC and AML — the Difference and Best Practices [Online]. 2019. Available from : https://sumsub.com/kyc-and-aml/. [24 July 2019.]

The Bank for International Settlements (BIS). General Guide to Account Opening and Customer Identification, [Online].2015. Available from : https://www.bis.org/bcbs/publ/d331.pdf [3 June 2019.]

The president's commission on Organized crime, Money Laundering: The problem and the Response (Washing D.C.: The president's commission on Organized crime : 1983) p.7.

The International Comparative Legal Guides and the International Business Reports are published by : Global Legal Group, France : Anti Money Laundering 2019 [Online], 2019. Available from : https://iclg.com/practice-areas/anti-money-laundering-laws-and-regulations/france [20 June 2018.]

The International Comparative Legal Guides and the International Business Reports are published by : Global Legal Group, USA : Anti Money Laundering 2019 [Online]. 2019. Available from : https://iclg.com/practice-areas/anti-money-laundering-laws-and-regulations/usa [5 May 2019.]

Transparency International, AUSTRALIA BENEFICIAL OWNERSHIP TRANSPARENCY [Online]. 2015 Available from : https://www.transparency.org/files/content/publication/2015_BOCountryReport_Australia.pdf. [24 May 2019.]

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

Transparancy International the global coalition against corruption. FRANCE BENEFICIAL OWNERSHIP TRANSPARENCY [Online]. 2015. Available from : https://www.transparency.org/files/content/publication/2015_BOCountryReport_France.pdf. [26 April 2018.]

UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME. UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME AND THE PROTOCOLS THERETO [Online]. 2018. Available from : https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/UNITED_NATIONS_CONVENTION_AGAINST_TRANSNATIONAL_ORGANIZED_CRIME_AND_THE_PROTOCOLS_THERETO.pdf. [13 July 2019.]

UNITED NATIONS OFFICE ON DRUGS AND CRIME, UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST CORRUPTION [Online]. 2018. Available from : https://www.unodc.org/documents/brussels/UN_Convention_Against_Corruption.pdf [13 July 2019.]

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	กฤษฎิ กำปั่นทอง
วัน เดือน ปี เกิด	13 สิงหาคม 2524
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	- เข้ารับการศึกษาเป็นนักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 40 และนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 51 - สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขานิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) มหาวิทยาลัยรามคำแหง - สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง - เข้าศึกษาต่อในสาขาวิชานิติศาสตร์ หมวดวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2558 - ปัจจุบันรับราชการที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตำแหน่ง นักสืบสวนสอบสวน

2024606026 CU iThesis 5886044034 thesis / recv: 05082562 19:16:20 / seq: 12